

SØR-VARANGER KOMMUNE

Boks 406, 9915 Kirkenes

Tlf. 78 97 74 00. Fax 78 99 22 12

E-post: postmottak@sor-varanger.kommune.no

www.svk.no

Innkalling

Utvalg: Utvalg for plan og samferdsel
Møtedato: 13.08.2015
Møtested: Møterom Garsjøen, Rådhuset
Møtetid: 10:00

Ved eventuelt forfall, er representantene selv ansvarlig for å innkalle vara.

Varamedlemmer møter etter nærmere innkalling.

Kirkenes, 06.08.2015

Wikan, Kurt
Leder

SAKSLISTE:

Saksnr.:	Sakstittel:	Arkivsak:	U.off:
046/15	2. GANGSBEHANDLING AV DETALJREGULERING FOR HAREBUKT, GNR 13, BNR 9 - MUNKEFJORD Saksordfører: Roger Bruer, roger.bruer@gmail.com , tlf. 95280631	13/333	
047/15	DETALJREGULERING FOR SØRLIG ATKOMST TIL KILA KIRKENES INDUSTRIAL LOGISTICS AREA Saksordfører: Karine Emanuelsen, kem@svk.no , tlf. 95174083	14/622	
048/15	KLAGE PÅ VEDTAK OM REGULERINGSPLAN: OMRÅDEREGULERING FOR NORTEMINAL - OMLASTNINGSTERMINAL PÅ GAMNES Saksordfører: Kurt Wikan, kuwik@frisurf.no , tlf. 90032225	13/1537	
049/15	SØKNAD OM DISPENSASJON FRA KOMMUNEPLANENS AREALDEL - GBNR 29/130 ROPELV SØKER: GINA GADE-LUNDLIE OG KETIL TALLBERG Saksordfører: Liv Mikkjelborg, liv-mikk@hotmail.com , tlf. 92037762	15/765	

SØR-VARANGER KOMMUNE

Boks 406, 9915 Kirkenes
Tlf. 78 97 74 00. Fax 78 99 22 12
E-post: postmottak@sor-varanger.kommune.no
www.svk.no

SAKSFRAMLEGG Sak til politisk behandling

Saksbehandler: Inga Tamosaityte Enhetsleder: Inga Tamosaityte, tlf. 78 97 74 82	Dato: 30.04.2015
Arkivsak: <arkivsaknr>	
Saksordfører:	

Utvalg	Saksnummer	Dato
Rådet for likestilling av funksjonshemmede	011/15	18.08.2015
Utvalg for plan og samferdsel	046/15	13.08.2015
Kommunestyret		

2. GANGSBEHANDLING AV DETALJREGULERING FOR HAREBUKT, GNR 13, BNR 9 - MUNKEFJORD

Vedlagte dokumenter:

2013016_PLANKART_Harebukt 180515
2013016_BESTEMMELSER_Harebukt 180515
2013016_Beskrivelse_Harebukt 23.04.2015
2013016_Rissikovurdering_Harebukt 07.07.2014

Dokumenter i saken:

2015011136 REVIDERT PLANKART I PDF
2015011135 REVIDERT ROS-ANALYSE
2015009728 HAREBUKT DETALJPLAN 13-333
2014014735 MERKNADSBEHANDLING DETALJPLAN HAREBUKT
2014008407 KUNNGJØRINGANNONSE HAREBUKT
2014007974 UTTAELSE TIL OFFENTLIG ETTERSYN - REGULERINGSPLAN FOR
FRITIDSBEBYGGELSE PÅ GBN 13/9 - HAREBUKT MUNKEFJORD
2014007170 UTTAELSE VEDR. REGULERINGSPLAN GBN 13/9 HAREBUKT,
MUNKEFJORD
2014007055 HØRINGSUTTAELSE - DETALJREGULERING GBN 13/9 HAREBUKT,
MUNKEFJORD
2014005867 SVAT - FORSLAG TIL DETALJREGULERING FOR HAREBUKT GBN 13/9
2014004809 UTTAELSE - FORSLAG TIL DETALJREGULERING GBN 13/9 HAREBUKT
2014004414 UTTAELSE - FORSLAG TIL DETALJREGULERING FOR GBN 13/9

HAREBUKT

2014003955 UTTAELSE DETALJREGULERING HAREBUKT

2014002920 UTTAELSE FRA FDV: TIL HØRING/OFFENTLIG ETTERSYN: FORSLAG TIL DETALJREGULERING FOR HAREBUKT, GNR 13, BNR 9

2014002834 TIL HØRING/OFFENTLIG ETTERSYN: FORSLAG TIL DETALJREGULERING FOR HAREBUKT, GNR 13, BNR 9

2014002773 MELDING OM POLITISK VEDTAK - DETALJPLAN HAREBUKT MUNKEFJORD

2013024044 KORRIGERT DETALJREGULERING FOR HAREBAKKEN

2013022248 HAREBAKKEN DETALJREGULERING KORRIGERING

2013022127 FORELØPIG BREV - DETALJREG HAREBUKT, MUNKEFJORD

2013022090 FORELØPIG SVARBREV - DETALJREGULERING FOR HAREBUKT - MUNKEFJORD

2013020935 INNSPILL TIL REGULERINGSPLAN

2013019984 FORSLAG TIL DETALJREGULERING HAREBUKT

2013014698 UTTAELSE VEDR. REGULERINGSPLAN 13/9 HAREBUKT, MUNKEFJORD

2013006554 UTTAELSE - OPPSTART AV DETALJREGULERING FOR 13/9 HAREBUKT

2013006330 VARSEL OM OPPSTART DETALJREGULERING HAREBUKT

2013005145 UTTAELSE - REGULERINGSPLAN FOR HAREBUKT HYTTEFELT I MUNKEFJORD

2013005093 UTTAELSE - OPPSTART AV REGULERINGSPLANARBEID 13/9 HAREBUKT

2013004799 ANG. EIENDOM 13/9

2013004133 INNSPILL TIL OPPSTART AV DETALJREGULERING HAREBUKT, SØR-VARANGER

2013003123 SPØRSMÅL OM KONSEKVENsutREDNING GNR. 13 BNR. 9 HAREBUKT I MUNKEFJORD

2013001171 SPØRSMÅL OM KONSEKVENsutREDNING HAREBUKT

Kort sammendrag:

I forbindelse med ønske om oppdeling av eiendom gnr 13, bnr 9 Harebukt i Munkefjord har tiltakshaveren Mathis Josefsen foreslått en detaljregulering for fritidsboliger.

Faktiske opplysninger:

Formålet med planarbeidet er å legge til rette for byggeområde for fritidsboliger og for

eksisterende hovedeiendom, felles atkomst/vei, hensynssoner og faresone.

Det er i avtale mellom arvinger fastslått at det skal avdeles 7 tomter for fritidsboliger fra hovedeiendommen. Hvis reguleringsplan med planlagt hyttetomter ikke blir gjennomført, så vil man ikke kunne fradele tomter for flere fritidsboliger og dermed ikke gjennomføre forutsatte arverettslige avtaler.

Planforslaget består av følgende, vedlagte dokumenter:

- Plankart, datert 18.05.15
- Bestemmelser, datert 18.05.15
- Planbeskrivelse, datert 23.04.15
- ROS-analyse, datert 07.07.14

Rådmannen viser til planforslagets dokumenter og forventer at Utvalg for Plan og Samferdsel setter seg inn i plandokumentene, Rådmannen vil derfor ikke gjengi disse i detalj her.

I forhold til forslag til plan som har ligget til offentlig ettersyn (med fristen den 13.05.2014) er planen revidert som følger av merknadsbehandling i planbeskrivelsens kapittel 7.

Innspillene er her oppsummert og behandlet med rådmannens tilrådning. Forslagsstiller har kommentert innspillene i planbeskrivelsens kapittel 7.

- Fylkesmannen i Finnmark, brev datert 26.02.2014 : har innspill ang estetikk, frisiktssone, byggegrense langs sjø, fare knyttet til kvikkleire plannavn og kvalitetssikring av plankartet.

Bestemmelser for estetikk er korrigert. Ny bestemmelse: «*Bygninger skal males/beises i nøytrale jordfarger og tak tekkes med matt overflate.*»

Frisiktssoner er tegnet inn.

Ingen av bygge- og anleggsområder er nærmere sjø enn 105 m. derfor legges det ikke inn noen byggegrense mot sjø.

ROS-analyse med hensyn på kvikkleire er korrigert. Ny bestemmelse: «*Før rammetillatelse kan gis, skal det foretas prøvegroper og resultatet forelegges kommunen. Dette gjelder til tomt FF 7 og 8.*»

Plannavn er korrigert slik at de er ensartet for dokumentene.

- Finmark Fylkeskommune, brev datert 27.02.2014 : har innspill ang universell utforming.

Rådmannen støtter seg til tiltakshavers begrunnelse om at fritidsboliger med kun 1 bruksenhet er unntatt krav om tilgjengelig boenhet. Derfor tas det ingen spesielle hensyn til universell utforming av fellesarealer og parkering.

- Finmarkseiendommen, brev datert 21.02.2014: har ingen merknader.

Sametinget, brev datert 26.03.2014: har ingen merknader.

Statens Vegvesen, brev datert 24.02.2014: har ingen merknader.

Norges Vassdrags og Energidirektorat, brev datert 15.04.2014: har ingen merknader.

- Skogbrukssjefen i Finnmark og Kvæningen kommune, brev datert 13.03.2014: har innspill ang. vedhogst, har forslag til bestemmelser og retningslinjer.

Bestemmelsene fra Skogbrukssjefen ble lagt inn.

- Sør-Varanger kommune, FDV-avdeling, brev datert 14.02.2014: har innspill ang. utslippstillatelse for elektrisitet og vann.

I følge forurensingsloven må man søke om utslippstillatelse dersom man planlegger bygninger med innlagt vann til bla. wc og utslagsvask for gråvann. Derfor er det ingen spesielle krav om dette i planen her.

Rådmannens vurderinger:

Uttalelser og innspillene synes å være ivaretatt i planen på en tilfredsstillende måte.

Rådmannen støtter seg til de vurderinger av virkninger som framkommer av planbeskrivelsens kapittel 8, og støtter seg til forslagsstillers kommentarer vedrørende innkomne høringsuttalelser og finner at disse er ivaretatt i plankart og bestemmelser.

Etter en samlet vurdering anbefaler rådmannen at detaljreguleringen vedtas.

Kommuneplanens hovedmål:

Sør-Varanger kommune skal utvikles til et lokalsamfunn som gir grunnlag for befolkningsvekst i alle deler av kommunen. Arealdisponering og offentlig service og tjenesteproduksjon skal dimensjoneres ut fra en samlet befolkning på 12.000 innbyggere ved planperiodens utløp, og ha en kvalitet som gjør kommunen attraktiv som bosted og for etableringer og knoppskyting i privat næringsliv.

Hovedmålet vil være retningsgivende for de politiske og administrative prioriteringer i hele den kommunale organisasjon i planperioden. Ut fra dette, skal det gjøres vurderinger i forhold til følgende satsingsområder:

Næringsutvikling:

Infrastruktur:

Barn og ungdom:

Kompetansebygging:

Økonomi:

Universell utforming, jfr bestemmelser i plan og bygningslov:

Alternative løsninger:

Forslag til innstilling:

I medhold av plan- og bygningslovens § 12-12 vedtar Kommunestyret *Detaljregulering for Harebukt, Sør-Varanger kommune, PlanID 2013016*, bestående av følgende plandokumenter:

- Plankart, datert 18.05.15
- Bestemmelser, datert 18.05.15
- Planbeskrivelse, datert 23.04.15

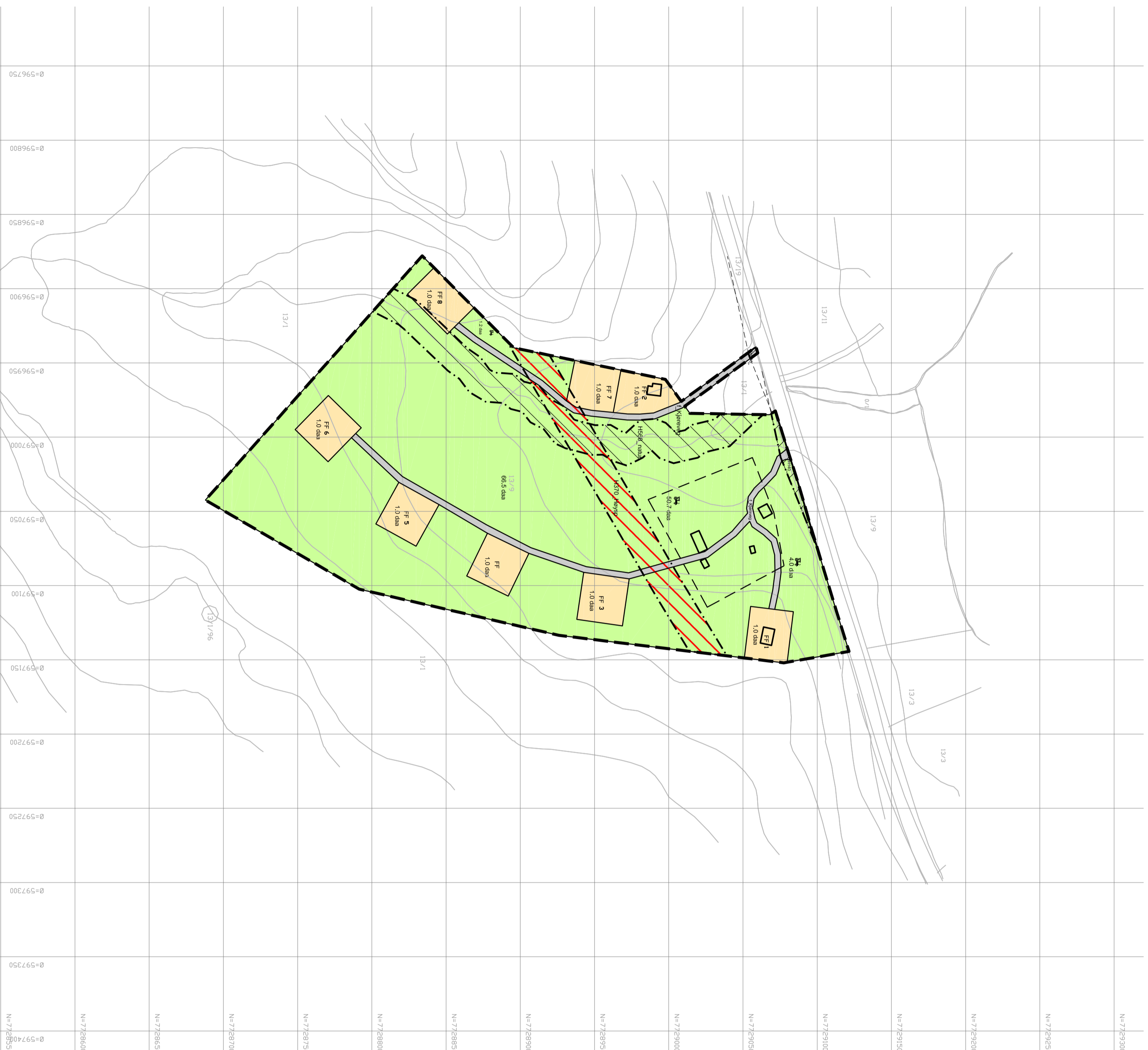
- ROS-analyse, datert 07.07.14

Begrunnelse:

Kommunestyret finner at detaljreguleringen ivaretar de merknader som er innkommet på en tilfredsstillende måte. Kommunestyret støtter seg til rådmannens vurderinger over og de utredninger og vurderinger som framkommer av plandokumentene.

Nina Bordi Øvergaard
kst. rådmann

- Dette dokumentet er godkjent elektronisk i Sør-Varanger kommune og har derfor ingen signatur. -

Tegnforklaring

Reguleringsplan PBL 2008

§12-5. Nr. 1 - Betyggelse og anlegg

Fritidsbetyggelse-fritliggende

§12-5. Nr. 2 - Samferdselsanlegg og teknisk infrastruktur

Kjøreveg

§12-5. Nr. 5 - Landbruks-, natur- og friluftformål samt reindrift

LNF-areal for nødvendige tiltak for landbruk og reindrift og gardsstellnyttet nærmiljøvernsone basert på gartnerens ressursgrunnlag

§12-6 - Hensynssoner

Friskilt

Høyspeningsanlegg (rkl høyspenkabel)

Bevering naturmiljø

Linjesymbol

RpGrense

RpFormalGrense

RpSkjningGrense

RpFareGrense

RpAnngittHensynGrense

Bygggrense

Betyggelse som inngår i planen

Friskiltlinje

Plottformat: A2

Kartopplysninger

Kilde for basiskart: Sør-Varanger kommune

Dato for basiskart: 26.02.2013

Koordinatsystem: UTM zone 35 basert på EUREF89/WGS84

Høydegrunnlag: NNI 954

Ekvidistanse 5 m

Kartmålestokk: 1:20000 m

Med tilhørende reguleringsbestemmelser

Sør-Varanger kommune

Forslagstiller: Mathis Josefsen

SAKSBEHANDLING ETTER PLAN- OG BYGNINGSLOVEN

Dato	Revisjon	Friskilt some 140 satt inn.	SAKS-NR.	DATO	SIGN.
18.05.2015	Revisjon	Friskilt some 140 satt inn.			J-AM
29.04.2015	Revisjon	Korrigert plankart for friskiltlinjer, kartdager og lekst			J-AM
Kommunestyret sitt vedtak					
Ny 2. gangs behandling					
Offentlig ettersyn fra 13.02.2014 til 13.05.2014					
1. gangs behandling					
Kunngjøring av oppstart av planarbeid					
Oppstartsmøte:.....					
PLANEN ER UTARBEIDET AV:					
	TEGNNR	DATO	R.101.A	27.11.2013	J-AM

Det bekreftes at planen er i samsvar med kommunestyrets vedtak av _____

REGULERINGSBESTEMMELSER

Detaljregulering for Harebukt

Eiendom gnr: 13, bnr: 9, i Munkefjord, Sør-Varanger kommune.

Dato: 21.10.2013

Revidert: 18.05.2015

Planid: **2013016**

Kommunestyrets vedtak:

I

Det regulerte området, som på plankartet er avgrenset med reguleringsgrensen, ligger i byggeområde for fritidsbebyggelse i kommuneplan for Sør-Varanger kommune.

II

I henhold til Plan- og Bygningslovens § 12-7 gjelder disse bestemmelsene for det regulerte området.

III

I henhold til Plan- og Bygningslovens § 12-5 og § 12-6 er området regulert til:

1 Felles bestemmelser

2 Område for bebyggelse og anlegg, §12-5. Nr. 1.

2.1 Generelle bestemmelser

2.2 Fritidsbebyggelse frittliggende, FF (1 – 8)

3 Samferdsel og teknisk infrastruktur, §12-5. Nr. 2.

3.1 Kjøreveg.

4 Landbruks, natur og friluftsområde samt reindrift, §12-5. Nr.5.

4.1 LNFR-areal.

5 Hensynssoner, §12-6.

5.1 Høyspenningsanlegg

5.2 Bevaring naturmiljø

IV

I henhold til Plan- og Bygningslovens gis følgende bestemmelser om bruk og utforming av arealer og bygninger innenfor planområdet:

1 Felles bestemmelser

- a) Det tillates innlagt vann og elektrisitet i området. Før det gis igangsettelsestillatelse for oppføring av bebyggelsen innenfor området skal det foreligge godkjent plan for vanntilførsel og avløpshåndtering. Bebyggelse tillates ikke tatt i bruk før godkjent vann- og avløpsløsning er etablert.
- b) Det tillates ikke utfylt eller lagret løs masser, sprengstein, materialer og lignende innenfor byggeområde og klimasone, hverken midlertidig eller permanent.
- c) Skogarealene i hyttefeltene er allmennhetens areal, og skal brukes på en slik måte at de blir ivaretatt for framtida. Kostnader og utgifter ved stell av skog i hyttefelt skal påhvile tiltakshaver og ikke grunneier.
- d) Skulle det under arbeidet komme frem gjenstander eller andre spor som indikerer eldre tids aktiviteter i planområdet, må arbeidet umiddelbart stanses og Finnmark Fylkeskommune og Sametinget varsles, jfr. Lov om Kulturminner av 1978, §8 (kulturminneloven).
- e) Fradelingen til fritidsboliger skal skje som vist i plankartet, som eiendomstomter.
- f) Etter at planen er vedtatt er det ikke tillatt med bygging, anleggsvirksomhet eller annen drift som er i strid med planen.

2 Område for bebyggelse og anlegg, §12-5. Nr. 1.

2.1 Generelle bestemmelser

- a) For byggeområdene gjelder at alle inngrep i grunnen skal gjøres så skånsomt som mulig. Omfanget av terrenginngrep i form av skjæringer og fyllinger skal unngås.
- b) Med søknad om byggetillatelse skal det medfølge situasjonsplan som viser byggenes plassering og parkeringsplasser på området.
- c) Det tillates ikke oppsatt gjerder rundt hytter. Bygninger skal males/beises i nøytrale jordfarger og tak tekkes med matt overflate.
- d) I byggeområder kan all skog fjernes. Snauhogst over 1 daa tillates dog ikke.
- e) Jordmasser som blir tatt opp ved tilrettelegging for bygging eller anlegg, skal i så stor grad som mulig gjenbrukes. Utfyllinger med større høyde en 0,75 m over eksisterende terreng er ikke tillatt, utfyllinger tillates likevel bare i de tilfeller hvor dette er nødvendig for å plassere bygningene bedre i terrenget.

2.2 Fritidsbebyggelse frittliggende, FF (1 – 8)

- a) På hver tomt er det tillatt å bygge 1 stk. hytte med tilhørende badstue og uthus. Totalt 3 bygg. Dette gjelder både eksisterende og nye hytter.
- b) Dette er område for både eksisterende hytter, FF(1-2), og nye hyttetomter, FF(3-8).
- c) Samlet bebygd areal (BYA-m²) skal ikke overstige 150 m² for hver tomt.
- d) Hyttene skal ha 1 etasje, ev. 1 ½ etasje.
- e) Taket skal være saltak med vinkel mellom 21 og 36⁰. Mønehøyden skal ikke overstige 5,0 meter. Møneretningen skal tilpasses slik at de ikke blir dominerende i terrenget.
- f) Alle hyttetomtene får egne parkering ved hytten.
- g) Adkomstvei og parkeringsplass skal være ferdigstilt før utbygging av hyttene mv kan igangsettes. Parkering til hver hytte vil være innenfor egen tomtegrense.
- h) Før rammetillatelse kan gis, skal det foretas prøvegroper og resultatet forelegges kommunen. Dette gjelder til tomt FF 7 og 8 .

3 Samferdsel og teknisk infrastruktur, §12-5. Nr. 2.

3.1 Kjøreveg.

- a) Dette er eksisterende og ny private veger til benyttelse for eksisterende og nye hytter.
- b) Ved utforming av avkjøring til E6 må Vegvesenets håndbok 017, Veg- og gateutforming legges til grunn.

4 Landbruks, natur og friluftsområde samt reindrift, §12-5. Nr.5.

4.1 LNFR-areal.

- a) Dette er område som omfatter avgivereiendom, dvs. gnr.13, bnr.9. Byggetiltak i området tillates etter søknad. Samlet bebygd areal (BYA) skal ikke overstige 300 m².
- b) Området inneholder tidligere våningshus og fjøs/låve for eiendommen. Dette området opprettholdes til samme formål. Eksisterende bygg kan etter søknad renoveres eller rives.
- c) Ved utforming av avkjøring til E6 må Vegvesenets håndbok 017, Veg- og gateutforming legges til grunn.

- d) Det må ryddes skog i frisktomsrådene langs hovedvegen, E6. Ellers er det tillatt med tynningshogst i LNFR-området. Snauhogst over 1 daa tillates dog ikke. Ved tiltak i LNFR områder og lignende skal alle berørte naboer være enig, dersom noen er uenig vil grunneier i samråd med skogmyndighet treffe en slutning. Skogrelaterte tiltak som hogst skal ikke utøves i hekke- og yngletid (mai, juni og juli). Ved hogsttiltak settes det vilkår om at alt virke skal fjernes ut av friområdet. Ved tynning av skog bør tynne til 3-4 meters avstand mellom trærne. Det legges vekt på at livskraftige trær (krone med halvparten av treets lengde), og bjørketrær med hvit rett stamme prioriteres og skal ikke felles. Utkjøring av felt virke uansett treslag skal skje så skånsomt som mulig på fast morenegrunn eller frossen/snødekt mark.

5 Hensynssoner, §12-6.

5.1 Høyspenningsanlegg

- a) Dette er fareområde under eksisterende høyspentlinjer som tilsvarer en byggeforbudsbredde på 18 m..
- b) Det er ikke lov å ha oppholdsplasser, som for eksempel lekeplass og bål plass i fareområdet.
- c) Det er ikke lov å plassere bygg eller anlegg i områdene, med unntak for el.kraftinstallasjoner.

5.2 Bevaring naturmiljø

- d) Dette er et område som ligger langs en bekk som renner ut i Harebukt/Munkefjorden. Krattskog /vegetasjonsbelte og biologisk mangfold langs bekken skal beholdes.
- e) I dette området er det ikke tillat med noen form for bygge- og anleggsvirksomhet, eller andre terrenginngrep.
- f) Det er ikke lov med noen form for vedhogst, tynningshogst eller annen forpleining, annet enn å opprettholde det som eksisterer i dag. Dette gjelder også eksisterende bygninger og anlegg.

PLANBESKRIVELSE

Detaljregulering for Harebuk

Eiendom Gnr 13 Bnr 9 i Munkefjord, Sør-Varanger kommune.

Dato; 21.10.2013

Rev: 23.04.2015

PlanID: **2013016**

Vedtatt i Kommunestyret:

1. Generelt.

Planområdet er på ca 66 daa. Eiendommen strekker seg fra E6 mot Munkefjorden og sørover. Eiendommen er omkranset av eiendom 13/1 som tilhører Finnmarkseiendommen. Planområdet er beskrevet som område for framtidig(FB 20) og nåværende (FBE 10) fritidsbebyggelse i Sør-Varanger kommunes arealplan.

2. Bakgrunn og eierforhold.

Det er flere eiere til området. Kontaktperson og tiltakshaver for eierne er Mathis Josefsen. Det er i avtale mellom arvinger fastslått at det skal avdeles 7 tomter for fritidsboliger fra hovedeiendommen. Hvis reguleringsplan med planlagt hyttetomter ikke blir gjennomført, så vil man ikke kunne fradele tomter for flere fritidsboliger og dermed ikke gjennomføre forutsatte arverettslige avtaler.

Eiendommen har i dag 1 hovedbygg som er registrert som bolig, samt 2 stk. fritidsboliger.

3. Saksgang.

Det er gjort en vurdering av konsekvensutredningsplikten av Sør-Varanger kommune for planlagte tiltak på eiendommen. Dette møtevedtaket er datert 13.09.2012 med saksnr. 106/12. Igangsetting av planarbeidet er kunngjort i Sør-Varanger Avis og på Sør-Varanger kommunes nettsider i Desember 2012. Alle naboer og offentlige etater er varslet pr. brev med kart.

Følgende innspill er kommet inn;

- Norges vassdrags- og energidirektorat (NVE). Datert 15.03.2013.
- Finnmark Fylkeskommune, Areal- og kulturvern avdeling. Datert 09.04.2013.
- Varanger Kraft. Datert 12.03.2013.
- Fylkesmannen i Finnmark. Datert 11.03.2013.
- Reindriftsforvaltningen Øst-Finnmark. Datert 02.04.2013.
- Sametinget. Datert 12.03.2013 og 30.07.2013.
- Statens vegvesen. Datert 05.03.2013.

4. Forhold til eksisterende planer/vedtak.

Planområdet er definert som område for eksisterende og framtidig fritidsbebyggelse i arealplan for Sør-Varanger kommune. Det er tillatt med fritidsbebyggelse etter bebyggelsesplan (detaljregulering).

5. Beskrivelse av planområdet.

Planområdet omfatter et areal på ca 66 daa, et område bestående av stort sett blandingskog og noe myr/fjellterreng. Området strekker seg fra E6 i nord, og ca. 400m sørover med jevn stigning mot sør. Gjennom planområdet går en liten bekk som renner fra sør til nord ut i Munkefjorden.

Eiendommen har tidligere vært i bruk som jordbrukseiendom, men er ikke lenger registrert som jordbrukseiendom. Tidligere jorder ligger mot nord. På denne delen ligger eksisterende hovedbygning/bolig samt alle andre bygninger på eiendommen. Her er det noe skog mot E6 og mot bekken. Resten av landskapet på eiendommen er åpent og preget av lyng og myr. Varanger Kraft har både høg- og lavspent linjer på området. Høyspentlinjen krysser eiendommen fra vest mot nord-øst.

6. Beskrivelse av planforslaget.

Det er planlagt å avdele tomter for fritidsboliger/hytter fra hovedeiendom. Det planlegges å fradele 6 nye tomter i tillegg til fradeling for eksisterende hytter og hovedeiendom m/ eksisterende fritidsbolig. Nye hytter blir liggende som linjer fra nord mot sør. Dette for å unngå terrenginngrep pga. høydeforskjell og skjæringer for vei til hyttene. Område avsatt til fritidsboliger skal ikke komme i konflikt med verneverdig dyre- og planteliv, ikke forurensning til jordbunn, vann eller luft. Det er viktig å vise aktsomhet i forhold til den frie ferdsel langs bekk og mulig påvirkninger som dette vil få for landskap, dyre- og planteliv, ev. kulturminner og estetikk. Resten av planområdet skal være som det er i dag. Dvs. eksisterende tidligere hovedhus med friområde. Mot eksisterende bekk vil det båndlegges en sone for kantvegetasjon og klimasone for biologisk mangfold.

Opprettelsen av 6 nye fritidsboliger vil ikke utløse nye krav i forhold til vegstandard eller vesentlig større trafikk enn det allerede er i dag for dagens utkjøring. Planlagte nye hytter skal ikke legges nærmere enn minimum 90 meter fra riksveien. Fritidsboligene legges slik at dem ikke kommer i konflikt med høyspent- og lavspantanlegg. Det er ikke planlagt nye kraftlinjer i området. Reindriften har også uttalt at dette ikke er i konflikt med trekkruiter for rein eller andre aspekter av reindriften siden dette er et område med forholdsvis tett fritidsboligbygging. Det er i dag ingen store jordbruksinteresser i Munkefjord, og det har ikke vært interesse for bruk av disse områdene. Utnyttelse av deler av eiendommen for fritidsboliger skal ikke ha noen konsekvenser for mulig jordbruket i området, siden eiendommen har næringsfattig jord med lite beplantning. Det har aldri vært registrert snø- eller jordskred innenfor eller i nærheten av planområdet. Den allmenne ferdselen og miljøpåvirkningen skal ikke forringes vesentlig av flere hytter.

Planforslaget omfatter følgende hovedformål:

- Byggeområde for fritidsboliger.
- Byggeområde for eksisterende hovedeiendom.
- Felles adkomst/vei for hytter.
- Hensynssoner for flom og klimavernområde mot bekk.
- Faresone for høyspentlinje

7. Innspill og merknadsbehandling.

Følgende innspill kom inn og er etterfulgt;

- Finnmark Fylkeskommune har i sitt innspill bedt oss være oppmerksomme på følgende; Man skal ta hensyn til universell utforming spesielt for fellesarealer og parkeringsplasser. Behovet for fortetting tillegges vekt. Kulturminnefaglige innspill.

Det er ikke registrert noen kulturminner i området og det er ingen spesielle tiltak som behøves bortsett fra aktsomhetsbestemmelse.

I planarbeidet er det tatt hensyn til kantsone langs bekken hvor tiltak ikke tillates og bruk er regulert. Hyttetomtene er fortettet i forhold til eksisterende bebyggelse. Det skal tilstrebes å legge til rette for gode tilgjengelige felles områder så godt som det lar seg gjennomføre. Fritidsboliger med kun 1 bruksenhet er unntatt krav om tilgjengelig boenhet. Det er ikke planlagt fritidsboliger med flere bruksenheter. Derfor tas det ingen spesielle hensyn til universell utforming av fellesarealer og parkering. Sametinget har vært på ny befarings- og tidligere registrering av kulturminner er trukket tilbake.

- Fylkesmannen i Finnmark har generelle innspill for reguleringsplan. Herunder er det lagt vekt på estetikk, landskap, barn/unge og trafikk, universell utforming, radon, grøntområder og folkehelse, kantvegetasjon, friluftsliv, konsekvensutredning samt beredskapstroppens innspill. Dem legger også vekt på 100-meters belte langs sjø- og vassdrag og ROS-analysen som skal utarbeides i forkant av reguleringen. Fylkesmannen tar vedtak om konsekvensutredning fra Sør-Varanger kommune til orientering. I planarbeidet er det lagt inn føringer for estetikk, tilgang til friområder, vegetasjonsbevaring, trafikksikre arealer og tilgjengelighet. Bevaring av grøntområder og flomsikring er avsatt langs bekken med hensynssone og kraftlinje har fått faresone. Det er utarbeidet en ROS-analyse. Aktuelle hensynssoner og faresoner er hensyntatt i beskrivelse, bestemmelser og avmerket på plankart. I forbindelse med radonfare så er dette i varetatt i Plan- og bygningsloven for nye bygg.
- Sametinget har tidligere registrert kulturminner på planområdet. Dette er i en senere befarings- og lokalitet Id 67889 og Id 116734 regnes ikke som fredet lenger.
- Alle de ovenstående etater gjør oppmerksom på aktsomhetsregelen i forbindelse med gjennomføring av planen og ev. oppdagelsen av nye kulturminner. Dette er tatt med i reguleringsbestemmelsene.
- NVE, Norges vassdrags- og energidirektorat ber om at det tas hensyn til følgende; kantsoner langs vassdrag, flom og skredfare, energianlegg i området. I planarbeidet er det satt av hensynssone langs bekken for biologisk mangfold og flomvern samt energianlegg har fått faresone.
- Varanger Kraft ber oss ta hensyn til eksisterende linjer og høyspent, og ber tiltakshavere å ta kontakt ved gjennomføring av planen. Linjer og høyspent er tatt hensyn til og avsatt til rett formål i planen.
- Reindriftsforvaltningen Øst Finnmark har ingen spesielle merknader til dette reguleringsplanarbeidet, da dette er et eksisterende privat bolig- og fritidsboligområde.
- Statens vegvesen påpeker at området grenser mot europavei, E6. Det bør bestrebes felles avkjørsler og at forholdene rundt avkjørsler planlegges mhp. siktlinjer osv. det minnes også om byggegrense langs offentlig veg på 50 meter. Det skal ikke anlegges nye avkjørsler, eksisterende avkjørsler oppgraderes og ny planlagt bebyggelse er trukket langt bort fra veien.

Planforslaget ble behandlet i Utvalg for Plan og Samferdsel i møte 13.02.14, sak 018/14 og vedtatt utlagt til offentlig ettersyn/høring. I høringsperioden innkom flere innspill, innspillene er merknadsbehandlet av forslagsstiller og plandokumentene er revidert.

Merknadsbehandling.

- Innspill fra Fylkesmannen i Finnmark, 26.03.2014:
Estetikk: Nøytrale jordfarger og matte takflater tas med i bestemmelser. Frisiktsone endres til sikringssone-frisikt. Byggegrense mot sjø. Fare knyttet til kvikkleire må korrigeres for i ROS-vurderingen. Ensartet Plannavn. Vedlagt er det korrigert for følgende; Vi har korrigert bestemmelser for estetikk og ROS-analyse med hensyn på kvikkleire. Siden planområdet ikke inkluderer hele frisiktområdet, har vi beholdt frisikt linjer som markerer frisiktområdet innenfor planområdet. Ingen av bygge- og anleggsområder er nærmere sjø enn 105 m. derfor legges det ikke inn noen byggegrense mot sjø. Plannavn er korrigert slik at de er ensartet for dokumentene.
- Finnmark Fylkeskommune, 27.02.2014.
Det minnes om at man skal prøve å fremme like muligheter til samfunnsdeltakelse og nedbygge funksjonshemmende barrierer.
Planen har tatt hensyn til dette innenfor de naturgitte forutsetninger og privatrettslige forhold som er for planområdet. Planen opprettholdes som foreslått.
- Statens Vegvesen, 24.02.2014.
Det er ingen spesielle merknader til forslag detaljplanen som forslagsstiller har.
- Sametinget, 26.03.2014.
Det er ingen spesielle merknader til forslag detaljplanen som forslagsstiller har.
- Norges Vassdrags og Energidirektorat, 15.04.2014.
Det er ingen spesielle merknader til forslag detaljplanen som forslagsstiller har.
- Finnmarkseiendommen, 21.02.2014.
Det er ingen spesielle merknader til forslag detaljplanen som forslagsstiller har.
- Sør-Varanger kommune, FDV-avdeling, 14.02.2014.
Spørsmål om utslippstillatelse for tillatt innlagt elektrisitet og vann. I følge forurensingsloven må man søke om utslippstillatelse dersom man planlegger bygninger med innlagt vann til bla. wc og utslagsvask for gråvann. Derfor er det ingen spesielle krav om dette i planen her.
- Skogbrukssjefen i Finnmark og Kvænangen kommune, 13.03.2014.
Merknader: I LNFR-områder skal man tillate vedhogst. Det bør tillates hogst i disse områdene og andre skogbevokste arealer. Det foreslås tekst til bestemmelsene for dette. I tillegg er det foreslått noen generelle retningslinjer for hogst i LNFR-områder. Vi har korrigert bestemmelsene etter forslaget fra Skogbrukssjefen. Vi har også lagret retningslinjer for bruk i planarbeid og spesielt beskrivelser.

8. Konsekvenser av tiltaket.

Forurensing.

Det er ikke offentlig vann- og avløpsnett i området. Derfor må det tas spesielt hensyn til god kontroll med avfall og avløp fra hytter. Dette vil bli ivaretatt ved søknad om utslippstillatelse og forurensingsforskriften.

Transportbehov, energiforbruk og energiløsninger.

Varanger Kraft har ingen innvendinger til kraftkapasiteten i området. Ved gjennomføring av tiltak skal Varanger Kraft kontaktes for planlegging av nødvendig el.krafttilgang.

Det legges opp til tillatt innlagt elektrisitet. I Finnmark er det god tilgang på miljøvennlig og fornybar energi fra vannkraftverk. For øvrig er man nødt til følge gjeldende plan- og bygningslov hvor krav til energibruk og energiløsninger er behørig belyst. En økning i antall hytter vil nødvendigvis føre til noe økning av bruk av infrastruktur som vei og elektrisitet. Hver ny hytte vil få egen parkeringsplass inne på eiendommen ved siden av hytten.

Eksisterende avkjøringer til E6 skal utformes etter Statens Vegvesens retningslinjer. Dermed er det lagt inn siktlinjer for begge avkjøringene. Disse vil ikke komme fram i sin helhet på Sosi-filen av plankartet, siden deler av dem er utenfor planområdet.

Kulturminner og kulturmiljø.

Planområdet er befart av Sametinget den 10.07.2013 for undersøkelse av mulige kulturminner. Det ble ikke funnet noen automatisk fredete kulturminner. Sametinget har derfor ingen merknader til søknaden. Det er lagt inn varsomhetsbestemmelse i tilfellet man ved gjennomføring av tiltak oppdager vernverdige kulturminner.

Naturens mangfold (dyre- og planteliv).

Det er i dag veldig liten ferdsel langs eksisterende bekk. Planlagt ny bruk av området vil ikke berøre kantsoner siden den er trukket bort fra bekken. Det er ingen spesielle flomutsatte områder langs bekken, men det er avsatt en hensynssone på 10 meter fra elva for opprettholdelse av biologisk mangfold, som også vil fungere som flomsone.

Landskap.

Det vil ved oppsetting av hytter nødvendigvis gjøres noe terrenginngrep. Dette i forbindelse med selve bygningen, samt nødvendig parkering for brukere. Det samme gjelder for parkeringsplass. Ved å samle hyttene, så vil man kunne lage felles vei, få samlet naturinngrep i terrenget, samt fortettet bygningsmassen. Plassering av ev. bygninger og parkering legges i området hvor det er best i forhold til sol, utsikt og helning på terrenget. Dette i samråd med Miljøverndepartementets retningslinje T-5/93. Ingen nye tomter plasseres i brattere terreng enn med fall 1:4.

Sikring av jordressurser.

All skog i Sør-Varanger er verneskog. Derfor skal det tilstrebes å bevare skogen som klimavern for bebyggelse i utsatte områder. Spesielt skogen langs bekken skal beholdes. Men i LNFR-områder er det tillatt med tynningshogst. Dette slik at den brukes og ivaretas for framtiden. Byggeområdene kan hugges etter behov. Det har ikke vært jordbruk på planområdet. Foreliggende registreringer gir ingen indikasjoner på at planlagte utbygginger vil berøre geologiske- eller naturverdier. Det er i dag ingen som driver med jordbruk i denne delen av Munkefjord, og det har ikke vært interesse for bruk av området.

Samisk natur- og kulturgrunnlag (vurdering i fht Finnmarksloven §4).

Det har ikke vært registrert noen spesiell samisk aktivitet i området ved Harebukt. Reindriftsforvaltningen i Øst-Finnmark har ingen merknader til planlagt tiltak da det ligger i umiddelbar nærhet til eksisterende bebyggelse. Området er allerede regulert til område for eksisterende og nye fritidsboliger i kommunens arealplan.

Befolkningens helse og helsens fordeling i befolkningen.

Dette tiltaket berører i liten grad befolkningens helse og helsens fordeling. Det vil ikke legges noen spesielle føringer for dette i denne planen.

Tilgjengelighet til uteområder og gang- og sykkelvegnett.

Det er ikke krav om tilgjengelig boenhet eller universell utforming for fritidsboliger med en bruksenhet som det er planlagt her. Men det planlegges å tilstrebe god tilgjengelighet. Det er ingen gang- og sykkelveger i nærheten av området. God tilgjengelighet må veies opp mot inngrep i landskapet og her er det ønskelig å ha minst mulig terrenginngrep.

Kriminalitetsforebygging.

Tiltaket er lagt inn i eksisterende område for fritidsboliger og bolig. Det er ingen spesielle tiltak som legges inn i planen. Det er opp til eiere å gjøre vurderinger rundt dette i forbindelse med egne bygg og eiendommer.

Beredskap og ulykkesrisiko (ROS-analyse).

Det er ingen spesielle flomutsatte områder langs bekken, men det er avsatt en hensynssone på 10 meter fra bekken som også vil fungere som vernesone for biologisk mangfold. Det er utført en ROS-analyse som er vedlagt denne planen. I NGU's løsmassekart er deler av planområdet registrert som område med tykk havavsetning. Derfor er man ekstra oppmerksom på disse områdene med hensyn på kvikkleire. Det er to nye tomter for fritidsboliger som ligger i disse avsetningsområdene. Ved søknad om tiltak må det undersøkes i forhold til mulighetene for kvikkleire i byggegrunnen. Det er kun lov med lave byggverk for disse to tomtene (mønehøyde 5m) uten kjeller.

Risiko ved havstigning.

Planområdet ligger langt over havnivå og vil ikke bli påvirket av en ev. havstigning. Kotehøyde for laveste del av området er på ca. 4-5 m.o.h. samt at hele området er på oversiden av eksisterende E6.

Barn og unges oppvekstvilkår.

Barn og unges oppvekstvilkår blir ikke tatt hensyn til spesielt i denne planen. Men det vil være gode forhold for både barn og unge til utfoldelse i den omkringliggende naturen både fysisk og psykisk.

Arkitektonisk og estetisk utforming, uttrykk og kvalitet.

Nye bygninger skal utformes etter bestemmelser i kommuneplanen for arkitektonisk og estetisk utforming. Dvs. at de skal underordne seg landskapet på en slik måte at de ikke bryter med horisontlinjer (åsprofiler, bakkekanter) eller kommer i konflikt med andre markerte landskapstrekk. Møneretning skal fortrinnsvis følge terrengkoter. Fargebruken skal være nøktern med vekt på jordfarger. Takflater skal være matte.

9. Forhold til konsekvensutredning.

Sør-Varanger kommune har i sin overordnede arealplan definert dette som et område for eksisterende og nye fritidsboliger. Formannskapet i Sør-Varanger kommune har i vedtak med saksnr. 106/12 vedtatt at det etter administrasjonens vurdering ikke er behov for konsekvensutredning etter forskriftens §4. Det vil derfor ikke bli utarbeidet konsekvensutredning før detaljregulering.

10.Forholdet til naturmangfoldloven.

Søknaden skal også vurderes etter Naturmangfoldloven og særlig etter §§ 8 – 12, hvor forvaltningen i sine vedtak plikter å redegjøre for og synliggjøre kunnskapen og virkningene tiltak kan få for naturmangfoldet.

Gjennom søk i Artsdatabanken med tilliggende databaser og kommunens egen Biologisk Mangfold-registrering fra 2005, er det ikke registrert forekomst av truede arter eller naturtyper, eller naturmangfold for øvrig som vurderes til å ta særlig skade av tiltaket. I dette tilfellet vurderes kunnskapsgrunnlaget om naturmangfoldet som tilstrekkelig for at tiltaket kan gjennomføres.

RISIKOVURDERINGSSKJEMA - Samfunnssikkerhet og beredskap
 – Sjekkliste arealplanlegging. Dato: 07.07.2014

Prosjekt/plan/sak: Detaljplan Harebukt, Gbnr. 13/9, Sør-Varanger kommune.

Naturbasert sårbarhet	Kontroll	Dato	Sign.
a) Er det i planområdet fare mht. snøskred? (www.skrednett.no)	IA	02.09.13	J-ÅM
b) Er det i planområdet fare mht. kvikkleireskredd? (www.skrednett.no)	UN	07.07.14	J-ÅM
c) Er det i planområdet fare mht. jordskred? (www.skrednett.no)	Ok	02.09.13	J-ÅM
d) Er det i planområdet fare mht. flom? (http://www.nve.no/)	Ok	02.09.13	J-ÅM
e) Er det i planområdet fare mht. radon? (http://radon.nrpa.no/)	UN	02.09.13	J-ÅM
f) Er det i planområdet fare mht. spesielle værforhold? (lokale fenomener)	OK	02.09.13	J-ÅM

Virksomhetsbasert sårbarhet			
a) Er det i planområdet fare mht elektromagnetisk felt fra kraftledninger? (http://www.stralevernet.no/)	OK	02.09.13	J-ÅM
b) Medfører planforslaget risiko (ulykker, støy, støv, etc.) i forbindelse med nærhet til veitrafikk/transportnett, skipstrafikk/kaianlegg, luftfart/flyplasser?	OK	02.09.13	J-ÅM
c) Er det i planområdet fare mht. industrianlegg - brann/eksplosjon, virksomheter hvor kjemikalieutslipp og andre forurensninger kan forekomme, lagringsplasser (industrianlegg, havner, bensinstasjoner) hvor farlige stoffer lagres?	IA	02.09.13	J-ÅM

- OK= sjekket og i orden.
- UN= utredes nærmere i byggeprosessen
- IA= ikke aktuell i denne saken
- SK= se kommentar i vedlegg til sjekklista

Det er gjort en enkel vurdering av risiko på grunnlag av Fylkesmannens skjema. Følgende punkter er det ikke definert noen risiko i forhold til:

- Snøskred
- Spesielle værforhold
- Industrianlegg og fareforhold fra disse

ROS-vurdering

Det er foretatt en ROS-analyse i forbindelse med planleggingen. Analysen er foretatt etter skjema utarbeidet av Fylkesmannen og Direktoratet for sivil beredskap (DSB`s) manualer og veiledere

Analysen tar kun utgangspunkt i ting som man forventer kan skje i fremtid.

ROS-analysen bidrar til planlegging og tiltak for å skape et trygt og godt miljø og har beredskap for effektivt å møte kriser. Dette forutsetter blant annet kjennskap til risikofaktorer for liv, miljø og materielle verdier. Det forutsetter videre kjennskap til egne sterke og svake sider knyttet til evne og mulighet for å forebygge at uønskede hendelser inntreffer og evne til å redusere skadevirkningene av de uønskede hendelser som faktisk skjer.

Det er foretatt en risikovurdering tilknyttet forskjellige problemstillinger som kan tenkes å være aktuelle i tilknytning til bygginga av fritidsboliger og interne veier i planområdet i Munkefjord. I denne analysen er følgende vurdert;

- hvilke uønskede hendelser som kan oppstå
- hvor sannsynlige de er
- konsekvensen av slike hendelser
- hvilke tiltak som kan motvirke risiko og skadeomfang

Mulige uønskede hendelser:

Potensielle risikoområder	Sannsynlighet	Konsekvensvurdering
a) Trafikkstøy	Sannsynlig	Ufarlig
b) Trafikkstøv	Usannsynlig	Ufarlig
c) Trafikkulykker	Sannsynlig	Kritisk
d) Snøras	Usannsynlig	Kritisk
e) Jord-/leirras (geoteknikk)	Lite sannsynlig	Farlig
f) Flom	Lite sannsynlig	Kritisk
g) Nye høyspentlinjer	Usannsynlig	En viss fare

a) Trafikkstøy;

Fritidsboliger er i henhold til støyretningslinjen T-1442, definert som støyømfintlig bebyggelse. Planområdet ligger ved Europavei E6. Veien har fartsgrense 80 km/t. Veien er belastet med tungtrafikk. Det er ikke registrert støyhendelser på nattetid overhodet og faller derfor under kriteriet med mer enn 10 hendelser pr. natt. Det er ikke grunn til å tro at byggeområder overskrider nedre grense for gul sone, jfr. tabell 1 i T-1442.

Nærmeste eksisterende hytte ligger ca. 30 m fra veien, og nye områder for fritidsboliger er minimum 90 m fra E6. Beboere i eksisterende fritidsboliger har ikke oppfattet støy fra trafikken som sjenerende. Pga. krav i TEK10 vil all ny bebyggelse

bygges etter minimum klasse C ihht. Norsk Standard, NS 8175. Dette anses for tilstrekkelig for å tilfredsstillere innendørs støygrenser.

Det vil derfor ikke være nødvendig med ekstra støytiltak for planområdene.

b) Trafikkstøv;

Planområdet ligger ved E6. Veien er asfaltert. Derfor er det lite sannsynlig med mye trafikkstøv. Nye veier vil få grusdekke av standard kvalitet som normalt sett støver lite.

c) Trafikkulykker;

Planområdet har to eksisterende avkjøringer for hovedeiendom med tilhørende hytter og planlagte nye hytter. Fra avkjøringene kjører man ut på veien i en oversiktlig tilnærmet rett strekning. Avkjøringene har god sikt i begge retninger. Det er også satt krav i reguleringsplanen at det skal ryddes trær langs veien pga. siktforhold. I og med at det har avkjøring til en vei med fartsgrense 80 km/t, så kan det oppstå ulykker. Men på grunn av veldig god oversikt, samt at det er liten bruk av avkjøringene fra personer som ikke er kjent med trafikkforholdene, så er det lite sannsynlig med dødsfall. Dette er også en strekning med flere avkjøringer fra andre eiendommer så de aller fleste er veldig observant i forhold til avkjøring og påkjøring.

d) Snøras;

Det er ikke registrert snøras i dette området. Terrenghelningen i området tilsier ikke at det skal kunne oppstå.

e) Jord-/leirras (geoteknikk);

Det har ikke vært registrert utglidninger av jord- eller leirmasser tidligere i planområdet, eller i umiddelbar nærhet. Planområdet har en liten bekk fra sør til nord. I randsonen mot bekken antas det å være noe sedimentert jordmasser. I følge løsmassekart fra NGU så er det område med tykk havavsetning opp langs denne bekken og derfor for byggeområde FF2, FF7 og FF8. Det vil si at det kan forekomme kvikkleire i slike områder. Disse massene kan være av slik art at det kan oppstå utglidninger av masse og sig i f.eks bygningsmasse. Dette hvis man påfører feil belastning av massene. De 2 nye hyttetomtene (FF7-8) som er nærmest bekken legges med grunn fundamentering. Det er ikke tillat med kjeller eller høye bygg(mønehøyde 5m). Det skal ved søknad om tiltak også gjøres enkle grunnundersøkelser slik at man foretar fornuftige løsninger for fundamentering som ikke kan føre til sig eller utglidninger. Derfor er det liten sannsynlighet for at byggetiltak vil medføre noen fare for utglidninger eller kvikkleireras. Langs randsonen for bekken er det avsatt en klimasone som skal opprettholde naturlig vegetasjon, binde jorsmonnet og vil sørge for massestabilitet.

De andre hyttene er langt fra bekken og utenfor dette avsetningsområdet.

f) Flom;

Bekken som renner gjennom området vil i varierende grad få en liten økning i vannstanden på våren. Det er i følge eiere av eiendommen ikke registrert flom som berører eksisterende bygg som ligger nærmest. Bekken går under hovedvegen som er dimensjonert for stor vannføring og det har aldri flommet over veien eller ført til andre problemer. Det skal ikke legges nye byggetiltak i ved bekken.

g) Høyspentlinjer.

Det er en høyspentlinje som går gjennom planområdet. Det er ikke planlagt nye høyspentlinjer i området. Det er ikke lovlig med noe byggetiltak i faresonen for denne linjen. Dette er markert med fareområde og alle bygge- og anleggstiltak er forbudt her. sikkerhetsavstanden er tilsvarende en 'sikkerhets korridor' med bredde på 18 m horisontalt. Dette er i henhold til retningslinjer for høyspentlinjer og sikkerhetsavstand fra Varanger Kraft.

I selve analysen benyttes en del sannsynlighetsbegreper. I tabellen nedenfor er disse begrepene forklart nærmere (jf. norm for sannsynlighet og konsekvens, Direktoratet for sivilt beredskap):

Begrep	Forklaring
Usannsynlig	Ikke aktuelt i denne sammenhengen
Lite sannsynlig	Sjeldnere enn én hendelse pr 10 år
Mindre sannsynlig	Én gang pr 10 år eller oftere
Sannsynlig	Én gang pr 5 år eller oftere
Meget sannsynlig	Én gang i året eller oftere
Svært sannsynlig	Ti ganger i året eller oftere

Det brukes også en del konsekvensbegreper i analysen. I tabellen nedenfor er også disse begrepene forklart nærmere (jf. norm for sannsynlighet og konsekvent, Direktoratet for sivilt beredskap):

Begrep	Menneskelig liv og helse	Miljø (jord, vann, luft mm)
Ufarlig	Ingen personskade. Ikke sykefravær	Ingen forurensing av omgivelsene
En viss fare	Skade som fører til kortere sykefravær	Mindre «uregelmessighet» som påviselig ikke forårsaker skader på dyreliv eller flora
Farlig	En alvorlig personskade eller fraværskade på flere	Utslipp til vann, luft eller jord som kan forårsake lokale uregelmessigheter
Kritisk	Kan resultere i død for én person	Utslipp til vann luft eller jord som kan forårsake lokale skader
Katastrofalt	Kan resultere i mange døde	Utslipp til vann, luft eller jord som kan forårsake varige skader

Kirkenes
12.09.2013

Fiskebeck Prosjekt AS

SØR-VARANGER KOMMUNE

Boks 406, 9915 Kirkenes
Tlf. 78 97 74 00. Fax 78 99 22 12
E-post: postmottak@sor-varanger.kommune.no
www.svk.no

SAKSFRAMLEGG Sak til politisk behandling

Saksbehandler: Trasti, Vegar Nilsen Enhetsleder: Trasti, Vegar Nilsen, tlf. 78 97 74 91	Dato: 14.07.2015
Arkivsak: <arkivsaksnr>	
Saksordfører:	

Utvalg	Saksnummer	Dato
Utvalg for plan og samferdsel	047/15	13.08.2015
Rådet for likestilling av funksjonshemmede	013/15	18.08.2015
Kommunestyret		

DETALJREGULERING FOR SØRLIG ATKOMST TIL KILA

Vedlagte dokumenter:

BESKRIVELSE DETALJREGULERING FOR SØRLIG ATKOMST TIL KILA030715
BESTEMMELSER DETALJREGULERING FOR SØRLIG ATKOMST TIL KILA
PLANKART DETALJREGULERING FOR SØRLIG ATKOMST TIL KILA (HEFTE)030715
ROS-ANALYSE DETALJREGULERING FOR SØRLIG ATKOMST TIL KILA
2015-05-11RAMBØLL AS DATARAPPORT FOR GRUNNUNDERSØKELSER AV
ATKOMSTVEG TIL KILA FRA SØR.
2015-06-01NORCONSULT AS ATKOMSTVEG TIL KILA FRA SØR. VURDERING AV
BEHOV FOR GEOTEKNISKE TILTAK

Dokumenter i saken:

2014019054 BEMERKNING TIL TILSENDTE TEGNING ANGÅENE ATKOMST TIL KILA
FRA SØR
2014018978 INNKOMNE MERKNADER TIL FORSLAG TIL DETALJREGULERING FOR
SØRLIG ATKOMST TIL KILA
2014018929 UTTAELSE FRA REINBEITEDISTRIKT 5A/C PASVIK
2014018897 HØRINGSSVAR - FORSLAG TIL DETALJREGULERING FOR SØRLIG
ATKOMST TIL KIRKENES INDUSTRIA L LOGISTICS AREAL KILA
SLAMBANKEN
2014018643 HØRINGSUTTAELSE - DETALJREGULERING FOR SØRLIG ATKOMT TIL
KILA
2014018617 HØRINGSUTTAELSE - DETALJREGULERING FOR SØNDRE ATKOMST

- TIL KILA
- 2014018597 UTTAELSE TIL FORSLAG TIL DETALJREGULERING FOR SØRLIG ATKOMST TIL KIRKENES INDUSTRIAL LOGISTICS AREAL (KILA)
 - 2014018529 HØRING OG OFFENTLIG ETTERSYN AV FORSLAG TIL DETALJREGULERING FOR SØRLIG ATKOMST TIL KILA
 - 2014018510 VEDRØRENDE UTTAELSE TIL FORSLAG TIL DETALJREGULERING FOR SØRLIG ATKOMST TIL KIRKENES INDUSTRIAL LOGISTICS AREAL - KILA
 - 2014018226 NVES UTTAELSE TIL OFFENTLIG ETTERSYN - DETALJREGULERINGSPLAN FOR ADKOMST TIL KILA FRA E 6 VED HESSENG
 - 2014017826 UTTAELSE TIL FORSLAG TIL DETALJREGULERING FOR SØRLIG ATKOMST TIL KIRKENES INDUSTRIAL LOGISTICS AREAL - KILA
 - 2014017107 UTTAELSE TIL FORSLAG - DETALJREGULERING SØRLIG ATKOMST TIL KILA
 - 2014016403 UTTAELSE VEDRØRENDE HØRING OG OFFENTLIG ETTERSYN AV FORSLAF TIL DETALJREGULERING FOR SØRLIG ATKOMST TIL KILA
 - 2014015647 UTTAELSE FRA KYSTVERKET - FORSLAG TIL DETALJREGULERING FOR SØRLIG ATKOMST TIL KILA
 - 2014014923 SVAR - HØRING / OFFENTLIG ETTERSYN FORSLAG TIL DETALJREGULERING FOR SØRLIG ATKOMST TIL KIRKENES INDUSTRIAL LOGISTICS AREAL
 - 2014014371 TIL HØRING/OFFENTLIG ETTERSYN: FORSLAG TIL DETALJREGULERING FOR SØRLIG ATKOMST TIL KIRKENES INDUSTRIAL LOGISTICS AREAL (KILA)
 - 2014011908 PLANKART OG VEDLEGG TIL FORSLAG TIL DETALJREG FOR SØRLIG ATKOMST KILA
 - 2014011907 FORSLAG TIL DETALJREGULERING AV SØRLIG ATKOMST TIL KILA
 - 2014009653 VEDRØRENDE DETALJREGULERING FOR ADKOMST TIL KILA
 - 2014007791 VARSEL OM OPPSTART AV DETALJREGULERINGSPLANARBEID - KILA SØR
 - 2014007421 OVERSENDELSE AV INNKOMNE UTTAELSER TIL VARSEL OM OPPSTART AV DETALJREGULERING FOR SØRLIG ATKOMST TIL KILA
 - 2014007169 INNSPILL VEDR. DETALJREGULERING ADKOST KILA SØR
 - 2014007039 INNSPILL TIL DETALJREGULERING FOR ADKOMST KILA SØR 25/11
 - 2014007028 INNSPILL TIL REGULERINGSPLAN FOR ADKOMST TIL KILA FRA SØR
 - 2014006834 INNSPILL TIL OPPSTARTVARSEL - ATKOMST TIL KILA FRA SØR
 - 2014006682 SVAR PÅ HØRING AV VARSEL OM OPPSTART AV DETALJREGULERING FOR ATKOMST TIL KILA FRA E6 VED HESSENG I SØR
 - 2014006343 VEDRØRENDE DETALJREGULERING FOR ADKOMST TIL KILA
 - 2014006106 UTTAELSE - DETALJREGULERING AV ATKOMST TIL KILA FRA SØR
 - 2014006000 VARSEL OM OPPSTART AV DETLAJREGULERING FOR ATKOMST TIL KILA
 - 2014005851 UTTAELSE OMRÅDEREGULERING FOR KILA - VARSEL OM OPPSTART A V DETALJREGULERING FOR ATKOMST TIL KILA FRA SØR
 - 2014005105 UTTAELSE - OPPSTART AV DETALJREGULERING FOR ATKOMST TIL KILA FRA SØR
 - 2014003401 VARSEL OM OPPSTART AV DETALJREGULERING FOR ATKOMST TIL KILA FRA SØR

Kort sammendrag:

Sør-Varanger kommune har i kommunepplansammenheng prioritert en utbygging av Kirkenes Industrial Logistics Area (KILA), tidligere kalt Slambanken, som havne- og

næringsutviklingsområde. Området eies i dag av Tschudi Kirkenes AS.

Kommunestyret vedtok i møte 25.04.2012, sak 028/12 *Områderegulering for Kirkenes Industrial Logistics Area (KILA)*. I planbestemmelsene til områdereguleringsplanen ble det stilt krav om detaljreguleringsplaner for to atkomstveier til KILA, fra E6 ved Hesseng i sør og fra Kirkenes sentrum i nord. Hensikten med denne detaljreguleringsplanen er å legge til rette for en atkomst fra E6 i sør.

Detaljreguleringsplanen for sørlig atkomst til KILA går fra planlagt kryss med E6 ca. 400 m vest for boligbebyggelsen på Hesseng. Planen omfatter også tunnelatkomst for halve strekningen mellom KILA og Kirkenes sentrum.

Planen fremmes nå for godkjenning etter å ha vært lagt ut til offentlig høring i perioden 03.07. - 15.09.2014.

Det er etter høringen gjennomført geotekniske undersøkelser.

Rapporten konkluderer med at forslag til veiføring forbi Stormyra kan gjennomføres i henhold til forslag til detaljreguleringsplan. Det ble fremmet tre alternative måter å gjennomføre veibyggingen over og langsmed Stormyra.

Detaljreguleringen legges her fram for 2.gangsbehandling i Utvalg for Plan og Samferdsel og vedtak i Kommunestyret etter reglene i plan- og bygningslovens kapittel 12.

Faktiske opplysninger:

Det er utarbeidet Detaljregulering for sørlig atkomst til KILA fra E6 i sør, eiendom nr. 25, bnr. 94 med flere.

Kommunestyret vedtok i møte 25.4.2012, sak 028/12 *Områderegulering for Kirkenes Industrial Logistics Area (KILA)*.

Kommunestyrets vedtak i sak 028/12:

I medhold av Plan- og bygningsloven § 12-12 og forskrift om konsekvensutrednings § 12 vedtar Kommunestyret Områdereguleringsplan for Kirkenes Industrial Logistics Area (KILA), planID: 2011011, med tilhørende beskrivelser, bestemmelser, plankart og konsekvensutredning (jf. pbl. §§ 12-2 og 4-2 andre ledd, samt forskrift om konsekvensutredning § 9).

Begrunnelse:

Kommunestyret finner at Områdereguleringsplanen er i tråd med kommuneplanens arealdel og satsningsområdene i kommuneplanen samfunnsdel, samt fastsatte planprogram. Kommunestyret anser at planforslaget ivaretar de uttalelser og merknader som er innkommet på en tilfredsstillende måte og at konsekvensutredningen er ivaretatt i planmaterialet.

Kommunestyret støtter seg til administrasjonens vurderinger over og de utredninger og vurderinger som framkommer av plandokumentene.

KILA er prioritert som framtidig nytt havne- og industriområde i nær tilknytning til Kirkenes,

men mangler i dag en tilfredsstillende vegforbindelse. I planbestemmelsene til områdereguleringsplanen for KILA ble det stilt krav om detaljreguleringsplaner for de to atkomstløsninger som er vist inn til havne- og industriområdet – fra E6 v/Hesseng i sør og fra Kirkenes sentrum i nord.

Hensikten med detaljreguleringsplanen er å legge til rette for den sørlige atkomst til KILA som går fra E6 i sør ca. 400 m vest for boligbebyggelsen på Hesseng. Det skal etableres gang- og sykkelveg langs veien. Planen har krav til geometri for atkomstveien som tilfredsstiller Statens vegvesens krav til riksveg. Veien vil derfor kunne inngå i et fremtidig hovedvegsystem rundt Kirkenes.

Detaljreguleringsplan for atkomst fra Kirkenes sentrum til KILA er inne i en slutfase.

Igangsettingen av planarbeidet ble varslet 28.2.2014. Planforslaget med merknader (13 merknader) fra oppstartsvarselet ble fremlagt for Utvalg for Plan og Samferdsel for førstegangsbehandling i møte 03.07.2014, sak 067/14, hvor det ble fattet følgende vedtak:

1. Utvalg for Plan og Samferdsel legger til grunn Forslag til detaljregulering for sørlig atkomst til KILA, planID 2013019 med tilhørende beskrivelse og bestemmelse datert 09.06.14, merket R001-R008 og R001-V1, samt ROS-analyse datert 02.06.14.

2. I medhold av Plan- og bygningsloven § 12-10 vedtar Utvalg for Plan og Samferdsel å legge Forslag til detaljregulering for sørlig atkomst til KILA, PlanID 2013019, ut til offentlig ettersyn i 10 uker.

Begrunnelse:

Utvalg for Plan og Samferdsel finner at Forslag til detaljregulering for sørlig atkomst til KILA er i henhold til gjeldende kommuneplan og områderegulering for Kirkenes Industrial Logistics Area (KILA) med konsekvensutredning godkjent av Kommunestyret 25.04.12. Planforslaget ivaretar en atkomst direkte fra E6 i sør til KILA. Innkomne uttalelser synes ivaretatt i planforslaget og konklusjoner i gjennomførte utredninger er innarbeidet i planforslaget.

Planen ble lagt ut til høring og offentlig ettersyn med uttalelse- og merknadsfrist satt til 15.9.2014.

Innkomne merknader/høringsuttalelser:

Ved merknadsfristens utløp 15.9.2014 var det kommet inn 13 merknader/høringsuttalelser (se tabell nedenfor). Høringsuttalelsene er behandlet ved at de vesentlige element i høringsuttalelsene er gjengitt i den etterfølgende oppstilling. Rådmannen har til den enkelte høringsuttalelse gitt sine merknader. Rådmannen har så til slutt gitt sin tilråding ovenfor Utvalg for Plan og Samferdsel og Kommunestyret.

Løpenr.	Dato	Navn
1	08.07.2014	Skogbrukssjefen i Finnmark og Kvæningen kommune

2	22.07.2014	Kystverket
3	05.08.2014	Sametinget
4	15.08.2014	Finnmark fylkeskommune
5	29.08.2014	Universitetet i Tromsø – Tromsø Museum
6	04.09.2014	NVE
7	05.09.2014	Direktoratet for mineralforvaltning
8	08.09.2014	Fylkesmannen i Finnmark
9	09.09.2014	Avinor
10	10.09.2014	Statens vegvesen
11	13.09.2014	Solfrid Moen
12	14.09.2014	Reinbeitedistrikt 5A/C Pasvik
13	15.09.2014	Fiskeridirektoratet

Uttalelse nr. 1 – Skogbrukssjefen i Finnmark og Kvænangen kommune:

Skogbrukssjefen har ingen merknader.

Rådmannens tilråding:

Uttalelsen tas til orientering.

Uttalelse nr. 2 – Kystverket:

Kystverket har følgende merknader:

- Det bør opplyses om at alle tiltak/byggearbeider langs land og ut i sjøen må i tillegg til behandling etter plan- og bygningsloven også behandles etter havne- og farvannsloven av 17. april 2009 nr. 19
- Tiltak som påvirker ledninger eller kabler i sjøen, å avklares med eierne av disse
- Planlagte tiltak som kan skape vesentlig ulempe for den alminnelige ferdsel krever tillatelse fra Kystverket etter tiltaksforskriften
- Kystverket har to lanterner i planområdet. Det må ikke føres opp bygg eller lignende som kan komme til å skjerme for lyset fra lyktene.
- Det må ikke etableres bygg, installasjoner, oppdrettsanlegg, fortøyninger m.m. innenfor hvit lyktesektor. De omtalte lanterner er rød sektor.

Rådmannens tilråding:

Kystverkets merknader tas til følge ved at merknadene innarbeides i planbestemmelsene.

Uttalelse nr. 3 – Sametinget:

Sametinget er fornøyd med at aktsomhetsplikten etter kulturminneloven er innarbeidet i bestemmelsene, og har ingen merknader til planforslaget.

Rådmannens tilråding:

Merknadene fra Sametinget tas til orientering.

Uttalelse nr. 4 – Finnmark fylkeskommune:

- Fylkeskommunen er fornøyd med at aktsomhetsplikten etter kulturminneloven er tatt inn i planbestemmelsene
- Fylkeskommunen mener det er bra at det vurderes i samråd med Statens vegvesen, Sør-Varanger kommune og foreldreutvalget ved skolen ytterligere sikring av kryssing av E6 og Fv. 885.
- Fylkeskommunen fornøyd med at det er tatt med i planbestemmelsene tilsåing og beplantning etter utbygging av området.

Rådmannens tilråding:

Finnmark fylkeskommunes uttalelse tas til orientering.

Uttalelse nr. 5 – Universitetet i Tromsø – Tromsø Museum:

- Tromsø Museum uttaler at institusjonen ikke fikk oversendt planforslaget for Områdereguleringen når det ble lagt ut til offentlig høring og at områdereguleringen ble vedtatt av Sør-Varanger kommune i 2012 uten endelig avklaring av forholdet til kulturminner under vann. Dette er et klart brudd på kulturminnelovens § 9 og § 14 som er lite tilfredsstillende
- Mht. detaljreguleringsplanforslaget for særlig atkomst så vurderes eventuelle tiltak i vann og sjø til å være så begrenset at sannsynligheten for konflikt med eventuelle kulturminner under vann er minimal. Derfor har UiT ingen merknader til planforslaget

Rådmannens merknader:

Rådmannen har i brev av 9. sept. 2014 beklaget ovenfor Universitetet i Tromsø (UiT) at planen ikke ble sendt ut på høring pga. en rutinesvikt. Rådmannen henviser i sitt svarbrev til konsekvensutredningen som tar for seg vrakene D/S Stør og D/S Gothia som ligger på plangrensen til områdereguleringen men i områder som ikke omfatter tiltak som vil berøre vrakene.

Rådmannens tilråding:

Uttalelsen fra Universitetet i Tromsø til planforslaget tas til orientering.

Uttalelse nr. 6 – NVE:

- Ettersom tiltaket kommer i tiltakskategori K3 er det krav om 3. parts kontroll av geotekniske vurderinger
- Det er positivt at det etter befaring og vurderinger av faren for steinsprang, løsmasseskred og snøskred er avsatt hensynssoner for aktsomhetsområder for snøskred og steinsprang.

Rådmannens tilråding:

Merknadene synes ivaretatt i planen, uttalelsen fra NVE tas til orientering.

Uttalelse nr. 7 – Direktoratet for mineralforvaltning:

Direktoratet kan ikke se at reguleringsforslaget kommer i konflikt med registrerte mineralressurser av regional eller nasjonal verdi.

Rådmannens tilråding:

Uttalelsen fra Direktoratet for mineralforvaltning tas til orientering.

Uttalelse nr. 8 – Fylkesmannen i Finnmark:

- Det er ikke registrert viktige naturtyper, utvalgte naturtyper eller prioriterte arter i eller i nærheten av planområdet. Dog er det viktig at utbygger forsøker å unngå i nordvestre del av Stormyra rikmyr-områdene og sigene ned mot Stormyra. Fylkesmannen anmoder om at det tas inn en retningslinje til planbestemmelsene som sikrer at rikmyr-området med tilhørende sig inngjerdes i anleggsfasen.
- Kap. 9 i planbeskrivelsen bør endre tittel fra «Konsekvenser av planforslaget» til «Virkninger av planforslaget».
- Plankartet rettes opp i henhold til merknader fra Kartverket

Rådmannens merknader:

Anmodningen om å ta inn i planbestemmelsene retningslinjesom sikrere at rikmyr-området med tilhørende sig inngjerdes og ivaretas i størst mulig grad vil bli etterkommet. I tillegg vil dette forhold bli ivaretatt ved utarbeidelse av anbudsdokument.

Rådmannens tilråding:

Anmodning fra Fylkesmannen i Finnmark tas til følge.

Uttalelse nr. 9 – Avinor:

Avinor har ingen merknader til planforslaget.

Rådmannens tilråding:

Uttalelsen fra Avinor tas til orientering.

Uttalelse nr. 10 – Statens vegvesen:

Statens vegvesen uttaler at de vurderer planforslaget som godt gjennomarbeidet. Forslagsstiller har hatt god dialog med Vegvesenet gjennom hele planprosessen, og Vegvesenet har kun mindre merknader til løsninger og planbestemmelser:

- Trafikksikkerhetsrevisjon og HAZID-prosessen er gjennomført i samarbeid med tiltakshaver og i regi av Vegvesenet
- Reguleringsforslaget legger opp til effektiv transportmetoder og gir mulighet for å bruke andre transportmidler enn bil
- Vegvesenet er tilfreds med at det planlegges gang- og sykkelveg langs den nye vegen
- I rundkjøringen i nord bør det legges inn gang-/sykkelveg nordvestover fra rundkjøringen
- Det bør under detaljprosjekteringen bør tiltakshaver være oppmerksom på at store kjøretøy har store blindsoner. Derfor bør gang-/sykkelveger utformes slik at gående og syklende ikke kommer i blindsonene inn mot krysningspunktet med vegen
- Det bør settes av areal for etablering av to bussholdeplasser type 4 sør for rundkjøringen.
- Vegvesenet er tilfreds med at vegstandard som er valgt ikke utelukker vegen som en eventuell framtidig E6.

- Planbestemmelsene bes endres som følger:

§ 3.2 a): «E6 er eksisterende riksveg,»

§ 3.4 f): «.....blir oppgradert til riksveg.»

§ 3.1 a) Teksten endres til «Det etableres kjøreveg inn til KILA med kryss fra E6 ved Stormyra nordvest for Hesseng. Vegen skal være offentlig».

Rådmannens tilråding:

Statens Vegvesens forslag til endringer tas til følge. For øvrig synes merknadene å være ivaretatt i planen.

Uttalelse nr. 11 – Solfrid Moen:

Solfrid Moen uttaler at hele området som grenser til den aktuelle veien vil bli totalt forandret på grunn av høy luft- og støyforurensning. Har kommunen noen tanker i forhold til dette?

Rådmannens merknader:

I forbindelse med konsekvensutredningen for KILA ble både luft- og støyforholdene vurdert. Resultatet av vurderingene er at både luft- og støyforholdene blir endret i området men likevel vurdert til å være innenfor de statlige retningslinjer som gjelder ved etablering av nye tiltak. Dette har også kommunestyret lagt til grunn for sitt vedtak av Områderegulering for KILA.

Rådmannens tilråding:

Merknaden fra Solfrid Moen tas til orientering.

Uttalelse nr. 12 – Reinbeitedistrikt 5A/C Pasvik:

Reinbeitedistriktet hevder at deres tidligere kommentarer ikke er tatt inn. Valg og utforming av veitrase må være slik at dette ikke medfører en fare for rein og annen vilt i området.

Reinbeitedistriktet har ikke gått imot tiltaket i tidligere uttalelser.

Rådmannens merknader:

Det vises til kommunestyrevedtak 25.04.2012, sak 028/12, der områdereguleringen ble godkjent. Der uttalte rådmannen at utforming av atkomstveien i området som er trekklei for rein må skje under detaljreguleringen slik at rein kan krysse veien ved trekk.

Det lengste veialternativet er valgt for å redusere inngrepene. Likevel er det ikke til å unngå skjæring på deler av vegen ned mot Beddarinesset når Statens vegvesen krever riksvegstandard. Skjæringene blir sikret for reinen. Videre vil fyllingsutslagene mellom E6 og første skjæring bli utformet slik at fyllingsskråningene kan krysses av rein i henhold til samme retningslinjer for utforming av skråningene som ble benyttet ved regulering av ny atkomstveg til Sydvaranger Gruve AS.

Rådmannens tilråding:

Uttalelsen fra reinbeitedistrikt 5A/C Pasvik synes allerede ivaretatt i planen og merknadene tas derfor til orientering.

Uttalelse nr. 13 – Fiskeridirektoratet:

Fiskeridirektoratet har ingen merknader til forslaget til detaljregulering.

Rådmannens tilråding:

Uttalelsen fra Fiskeridirektoratet tas til orientering.

Plandokumenter:

Detaljregulering for sørlig atkomst til KILA består av følgende vedlagte plandokumenter:

1. Plankart (hefte), revidert 03.07.2015
2. Planbestemmelser, revidert 03.07.2015
3. Planbeskrivelse, revidert 03.07.2015
4. ROS-analyse, datert 02.06.2014

For øvrig vedlegges de geotekniske rapportene:

5. Rambøll AS: Datarapport for grunnundersøkelser av atkomstveg til KILA fra sør.
6. Norconsult AS: Atkomstveg til KILA fra sør. Vurdering av behov for geotekniske tiltak for å muliggjøre bygging som skrevet i foreliggende traséforslag

Ikke vedlagte dokumenter:

- HAZID-analyse (26.02.14)
- Snø-, skredfare og ingeniørgeologiske vurderinger (28.05.14)
- Kartlegging av vegetasjon atkomst sør (10.01.14)
- Naturtyper og biologisk mangfold atkomst sør (06.11.11)
- Transportanalyse Kirkenes (09.11.11)

Planen framkommer av plankart og bestemmelser, en beskrivelse av planlagte formål er gitt i planbeskrivelsens kapittel 8. Begrunnelse for valg av trasealternativ framkommer av planbeskrivelsens kapittel 7.

Følgende alternative løsninger har vært vurdert av tiltakshaver:

- Områdereguleringsplanen viste følgende alternative løsninger:
 - a. To alternative tunnelloesninger gjennom Toppenfjellet, en kort og en lang tunnel. Den lange tunnelen er valgt av tiltakshaver fordi den korte tunnelen vil begrense mulig utvidelse av Sydvaranger Gruves malmlagre i fjellsiloer.
 - b. To alternative veitraséer mellom E6 og Beddarineset. En kort og en lang trasé. Den lange traséen vil gi minst inngrep i terrenget for å oppnå riksvegstandard. Denne traséen er valgt.
- Kryssområdet ved E6 vest for Hesseng er flyttet vestover lengre vekk fra bebyggelsen. Grunnforholdene i Stormyra er årsaken. Flyttingen er gjennomført i samråd med Statens vegvesen.

Rådmannen viser til planforslagets dokumenter og forventer at Utvalg for Plan og Samferdsel og Kommunestyret setter seg inn i plandokumentene, Rådmannen vil derfor ikke gjengi disse i detalj her.

Detaljregulering for nordlig atkomst til KILA (tunnelatkomst til/fra Kirkenes sentrum) behandles som egen sak.

Rådmannens vurdering:

Rådmannen finner at detaljreguleringen er i tråd med gjeldende områderegulering for KILA. Rådmannen støtter seg til de faglige begrunnelser som framkommer av planbeskrivelsens kapittel 7 for valg av traséløsning. Innkomne uttalelser synes ivaretatt i planen.

Etter at planen har vært til offentlig ettersyn er den geotekniske rapporten for forholdene langs veitraseen mellom E6 og Beddarineset lagt frem.

- Rambøll AS: Datarapport for grunnundersøkelser av atkomstveg til KILA fra sør.
- Norconsult AS: Atkomstveg til KILA fra sør. Vurdering av behov for geotekniske tiltak for å muliggjøre bygging som skrevet i foreliggende traséforslag

Rapportene konkluderer med at vegen over og langs Stormyra kan bygges som vist i forslag til detaljregulering. Det er utarbeidet tre alternative forslag til fremgangsmåte.

Følgende alternativ er tilrådd:

- Masseutskifting av myrmasse under vegfylling, og stabilisering av underliggende leire med kalksementpeler forventes å gi tilfredsstillende løsning med mindre og raskere setninger

Hensynet til grunnforholdene over Stormyra og riksmyrforekomster synes tilstrekkelig ivaretatt i planens bestemmelser.

Vurdering etter naturmangfoldlovens §§ 8-12:

Rådmannen støtter seg til de vurderinger som framkommer av planbeskrivelsens kapittel 9.8.

Rådmannens tilråding:

Etter en samlet vurdering anbefaler Rådmannen at detaljreguleringen godkjennes av kommunestyret.

Kommuneplanens hovedmål:

Sør-Varanger kommune skal utvikles til et lokalsamfunn som gir grunnlag for befolkningsvekst i alle deler av kommunen. Arealdisponering og offentlig service og tjenesteproduksjon skal dimensjoneres ut fra en samlet befolkning på 12.000 innbyggere ved planperiodens utløp, og ha en kvalitet som gjør kommunen attraktiv som bosted og for etableringer og knoppskyting i privat næringsliv.

Hovedmålet vil være retningsgivende for de politiske og administrative prioriteringer i hele den kommunale organisasjon i planperioden. Ut fra dette, skal det gjøres vurderinger i forhold til følgende satsingsområder:

Næringsutvikling:

Rådmannen vurderer at planforslaget er i samsvar med mål om å tilrettelegge for næringsutvikling beskrevet både i regjeringens nordområdestrategi, fylkesplan for Finnmark og gjeldende kommuneplan, samt områderegulering for KILA.

Planen med tilrettelegging av atkomst til KILA er en forutsetning for utviklingen av arbeidsplasser i tilknytning til den virksomheten som etableres innenfor havne- og næringsområdet. KILA kan få ca. 400 nye arbeidsplasser. I tillegg vil det bli skapt ny virksomhet og følgearbeidsplasser i andre deler av kommunen som følge av leveranser og tjenester til bedriftene på området.

Infrastruktur:

Detaljreguleringsplanen med tunnel- og atkomstløsning er i henhold til kommunestyrets vedtak av områderegulering, 25.4.2012.

Barn og ungdom:

Planområdet er lite tilgjengelig for barn og ungdom som følgelig ikke blir direkte berørt av tiltaket. Det er planlagt adskilt gang- og sykkelveg langs atkomstvegen til KILA. Rådmannen viser til egen merknad til uttalelse fra folkemøte over: Rådmannen legger til grunn at vurdering av ytterligere sikring av skolebarns kryssing av E6 og Fv. 885 vil skje i et samarbeid mellom Statens vegvesen, Sør-Varanger kommune og foreldretvalg ved skolen.

Kompetansebygging:

Ingen spesielle kommentarer

Økonomi:

Ingen spesielle kommentarer

Universell utforming, jfr bestemmelser i plan og bygningslov:

Offentlige gang- og sykkelveger og fortau utformes med universell tilgjengelighet så langt det er mulig. For øvrig vises det til krav iht. TEK10.

Alternative løsninger:

Forslag til innstilling:

I medhold av plan- og bygningslovens § 12-12 vedtar Kommunestyret *Detaljregulering for sørlig atkomst til KILA, planID 20302013019* med følgende plandokumenter:

Plankart (hefte), revidert 03.07.2015 og merket R001 - R008 og R001-V1.

Planbestemmelser, revidert 03.07.2015

Planbeskrivelse, revidert 03.07.2015

ROS-analyse, datert 02.06.2014

Begrunnelse:

Kommunestyret finner at *Detaljregulering for sørlig atkomst til KILA* er i henhold til gjeldende kommuneplan og områderegulering for Kirkenes Industrial Logistics Area (KILA) med konsekvensutredning, godkjent av Kommunestyret 25.04.12. Planforslaget ivaretar en atkomst direkte fra E6 i sør til KILA. Innkomne uttalelser synes ivaretatt i planen og konklusjoner i gjennomførte utredninger er innarbeidet i plankart og bestemmelser.

Nina Bordi Øvergaard
kst. rådmann

- Dette dokumentet er godkjent elektronisk i Sør-Varanger kommune og har derfor ingen signatur. -

Sør-Varanger kommune

Planbeskrivelse

Kirkenes Industrial Logistics Area (KILA)

Detaljregulering for sørlig atkomst til KILA

Revidert 03.07.2015

Planens ID:	20302013019
Arkivsak ID:	14/622
Dato:	09.06.14
Varsel om oppstart:	28.02.14
1.gangs behandling:	03.07.14, UFPS 067/14
Utlagt til offentlig ettersyn:	04.07.14-15.09.14
Dato for siste revisjon:	03.07.15
2.gangs behandling:	
Dato for vedtak i kommunestyret:	

Revisjon:	Revisjonen gjelder:		Utførende	Godkjent:	Dato:
2	Forslag til planbeskrivelse		SHN	SHN	2015-07-03
1	Forslag til planbeskrivelse		MAHAA	KBO/SHN	2014-06-03
	Samlet revisjon				
PlanID: 20302013019	Saksnr.: 14/622	Saksbeh.: Vegar Trasti			Dato:
	Dokumenttittel:				
	Detaljregulering for sørlig atkomst til KILA Planbeskrivelse				
	Redaksjon: Norconsult AS Vestfjordgaten 4, 1338 Sandvika Norge Epost: martine.haaland@norconsult.com				

INNHold

1	FORENKLET ILLUSTRASJON	5
1.1	Eksisterende situasjon	5
1.2	Mulig fremtidig situasjon	5
2	BAKGRUNN	6
2.1	Utvikling av Kirkenes Industrial Logistics Area (KILA)	6
3	TILTAKET	7
4	EKSISTERENDE FORHOLD	8
4.1	Eiendomsforhold	8
4.2	Næringsinteresser	8
4.3	Barn og unge	8
4.4	Kulturminner	8
4.5	Teknisk infrastruktur	8
4.6	Årsdøgntrafikk og hastighet	9
4.7	Trafikksikkerhet og ulykkesdata	9
4.8	Tilrettelegging for gående og syklende	9
4.9	Landskapsverdier	10
4.10	Grunnforhold/Geologi	11
4.11	Forurenset grunn	11
4.12	Ras- og skredfare	12
4.13	Naturmangfold	12
5	PLANSTATUS	14
5.1	Overordna føringer for planarbeidet	14
5.2	Overordna planer	16
5.3	Reguleringsplaner	17
5.4	Pågående planarbeid	18
6	MEDVIRKNING	19
6.1	Innspill ved varsel om oppstart av planarbeid	19
7	FORSLAGSSTILLERS FAGLIGE BEGRUNNELSE	20
7.1	Formålet	20
7.2	Valg av trasé og utforming	20
7.3	Kryssløsning ved E6	21
7.4	Dimensjonering av veg og gang- og sykkelveg.	22
7.5	Utforming av tunnelanlegg	22
7.6	Vurdering av påhuggsplassering på KILA	23
7.7	Tunnelpåhugg i øst	23

7.8 Utfylling på Slambanken	23
8 PLANFORSLAGET	24
8.1 Planavgrensning	24
8.2 Reguleringsformål	24
8.3 Bebyggelse og anlegg (PBL 12-5 nr. 1)	24
8.4 Samferdselsanlegg og teknisk infrastruktur (PBL 12-5 nr. 2)	24
8.5 Hensynssoner (PBL 12-6 jamfør 11-8a)	25
8.6 Bestemmelsesområde (PBL 12-7)	25
8.7 Fellesbestemmelser	26
9 VIRKNINGER AV PLANFORSLAGET	27
9.1 Overordna planer	27
9.2 Eiendomsforhold	27
9.3 Næringsinteresser	27
9.4 Trafikale konsekvenser	27
9.5 Støy	31
9.6 Kulturminner	31
9.7 Landskapsverdier	31
9.8 Naturmangfold	32
9.9 Havnivåstigning	33
9.10 Nærliggende berganlegg	34
9.11 Steinsprang og skred	34
9.12 Risiko- og sårbarhetsanalyse (ROS)	34

VEDLEGG

Planbestemmelser	datert 03.06.2014, revidert 03.07.2015
Plankart	datert 03.06.2014, revidert 03.07.2015
ROS-analyse	datert 02.06.2014

1 FORENKLET ILLUSTRASJON

1.1 Eksisterende situasjon

1.2 Mulig fremtidig situasjon

2 BAKGRUNN

I arbeidet med områderegeringsplan for Kirkenes Industrial Logistics Area (KILA), vedtatt 25.04.12 sak 028/12, ble flere atkomstløsninger inn til havne- og næringsområdet utredet. En kombinasjon av to atkomster ble anbefalt:

- Tunnel fra Kirkenes sentrum i nord
- Vegtrasé fra E6 ved Hesseng i sør

Det ble i planbestemmelsene stilt krav om detaljregulering for begge atkomstløsningene samt for alle byggeområder innenfor formål industri. Detaljregulering av atkomster er derfor en forutsetning for å utvikle eksisterende slambank i Langfjorden til havne- og næringsområde.

Hensikten med dette planarbeidet er å legge til rette for sørlig atkomst fra E6 nordvest for boligfeltet Hesseng. Vegen går over Stormyra og inn til Slambanken. Videre inn mot Kirkenes sentrum skal det etableres tunnel. Påhugget ved KILA og halve tunnelen inngår i dette planforslaget, mens resten av tunnelen og påhugget i Kirkenes sentrum behandles i egen detaljreguleringsplan.

2.1 Utvikling av Kirkenes Industrial Logistics Area (KILA)

Sør-Varanger kommune har i kommuneplansammenheng prioritert en utbygging av KILA som havne- og næringsområde. Området eies i dag av Tschudi Kirkenes AS (tidl. Sydvaranger AS).

På bakgrunn av styrevedtak i Tschudi Kirkenes AS 31. mars 2009 og formannskapsvedtak i Sør-Varanger kommune 1. april 2009, innledet partene et samarbeid om områderegeringsplanen for å utvikle slambanken til et næringsområde primært knyttet til gass- og oljeleting/-utvinning i Barentshavet og videre inn på russisk sokkel. Området er også tenkt benyttet til maritim transport- og logistikkvirksomhet og næringsvirksomhet generelt.

KILA ønskes utviklet slik at arealet får en god industriell og kommersiell verdi sett i forhold til de fremtidige aktiviteter utenfor Øst-Finnmark og Nordvest-Russland. Videre skal området dekke kommunens behov for sentrumsnært næringsareal.

KILA skal tilby lokaliteter med nødvendig tilgang til kaier, hovedvegforbindelse, vann- og elektrisitetsforsyning og avløp, med det mål å opprette en internasjonal klynge for å betjene olje- og gassnæring og maritim transport i Barentshavet. Sammen med Kirkenes by og dens offentlige tjenester og private bedrifter, er forretningsideen å bli kjernen i et "One stop shopping"-konsept.

Næringsparken vil bli utviklet med fokus på:

- Bedrifter som skal yte service til den kommende olje- og gassnæring i Barentshavet
- Maritim transport og logistikk
- Næringsvirksomhet generelt

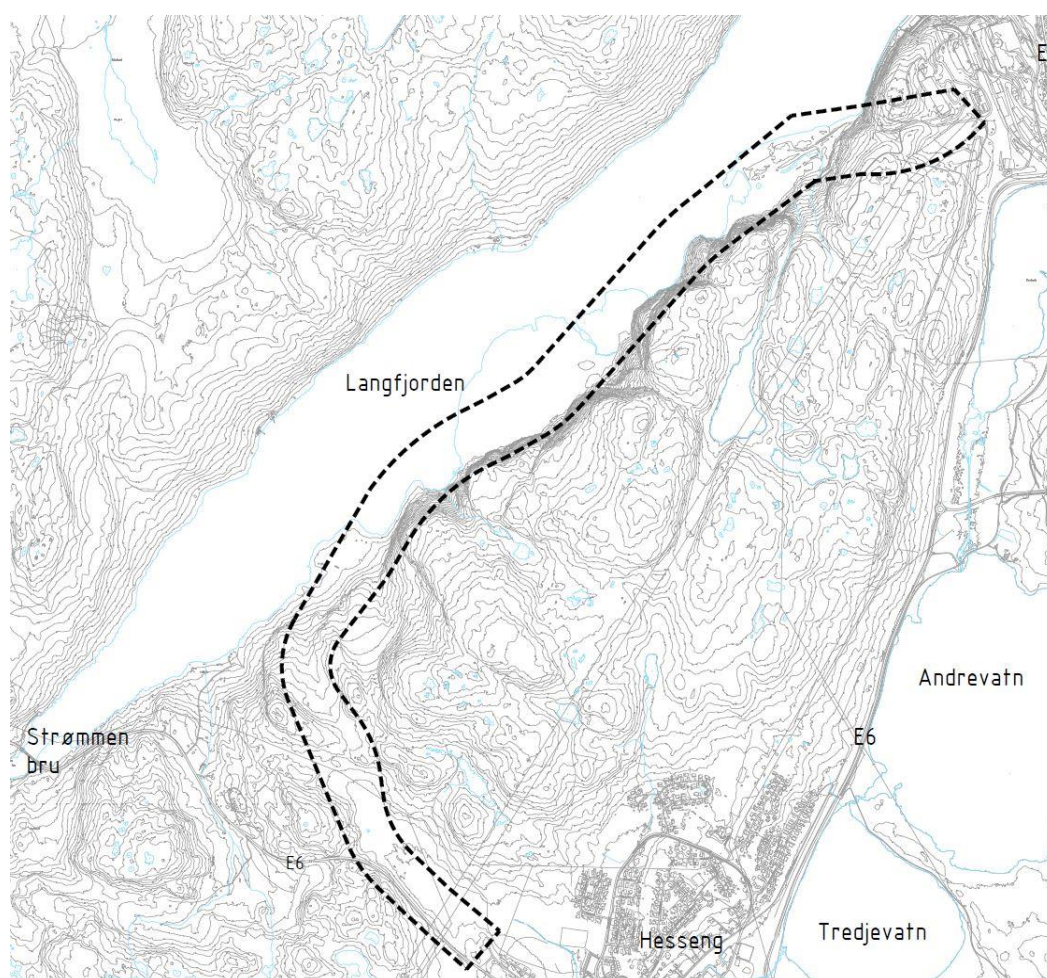
3 TILTAKET

KILA ligger i Langfjorden, sørvest for Kirkenes sentrum og vest for Toppenfjellet.

Hensikten med planarbeidet er å legge til rette for sørlig atkomst til KILA. Det er planlagt kryssløsning fra E6 nordvest for Hesseng boligfelt, deretter går vegen inn til Slambanken over Stormyra. Ny veg følger fjellskrenten fra Toppenfjellet nordover på Slambanken. Ved planlagt tunnel mellom KILA og Kirkenes sentrum etableres en rundkjøring for å sikre god trafikkfordeling på området. Det legges til rette for etablering av gang-/ sykkelveg på hele strekningen.

Følgende planer vil bli berørt av tiltaket:

- Områderegulering for Kirkenes Industrial Logistical Areal (KILA)
Planid: 2011011, vedtatt: 25.04.2012

Planområdet ved varsel om oppstart

4 EKSISTERENDE FORHOLD

4.1 Eiendomsforhold

Følgende eiendommer inngår i planforslaget:

Gnr/bnr: 25/94, 25/221, 25/222, 25/58, 25/201, 25/174, 25/172, 25/2, 25/9, 25/4.

Deler av vegstrekningen går over privat eiendom Beddarineset (gnr/bnr 25/9 og 25/4) og Finnmarkseiendommens grunn (gnr/bnr 25/172).

4.2 Næringsinteresser

Sør-Varanger kommune har i kommuneplansammenheng prioritert en utbygging av KILA som havne- og næringsområde. Detaljregulering av atkomster inn til KILA er en forutsetning for å utvikle eksisterende slambank i Langfjorden til havne- og næringsområde.

4.3 Barn og unge

Planområdet er utilgjengelig for barn og unge. Det er ikke lekeområder i eller i nærheten av planområdet.

4.4 Kulturminner

I forbindelse med områdereguleringen for KILA planid 2011011 ble det i samarbeid med kulturminnemyndighetene gjennomført arkeologiske forundersøkelser ved KILA, i barmarksperioden 2009. *"Finnmark fylkeskommune mener at § 9 KML nå er avklart i henhold til alle vegtraseene utenom 4, men minner om at hele planområdet ikke er avklart."* Sørlig atkomst bygger på alternativ 3 og det er av den grunn ikke behov for ytterligere undersøkelser utover de som er foretatt. Det er heller ingen registrerte kulturminner i Riksantikvarens kulturminnesøk.no.

SEFRAK-registrerte bygninger:

I SEFRAK-registeret ligger flere bygninger på Beddarineset (gnr. 25 bnr 4 og gnr 25 bnr 4,9). Navnet Beddari kommer fra finske innvandrere i området. Her er det to bygninger fra et tidligere gårdsanlegg som er ansett som verneverdige i følge kulturminnemyndighetene. Det er et våningshus oppført i 1869 og et sauefjøs fra ca.1920. Våningshuset benyttes i dag som fritidsbolig. Store deler av bygningsmassen i Finnmark forsvant under andre verdenskrig. Dette gjør at husene på gnr/bnr 25/4,9 er noen av de få bygninger i Finnmark fra tiden før 2. verdenskrig.

4.5 Teknisk infrastruktur

Nord for E6 ved Stormyra, Maggadalen, har Varanger Kraft en 22 kV høyspentlinje som krysser planområdet. Planområdet krysser også to av Statnetts ledninger, 132 kV ledning Varangerbotn – Kirkenes og 132 kV ledning Bjørnevattn – Kirkenes ligger like utenfor planens avgrensning.

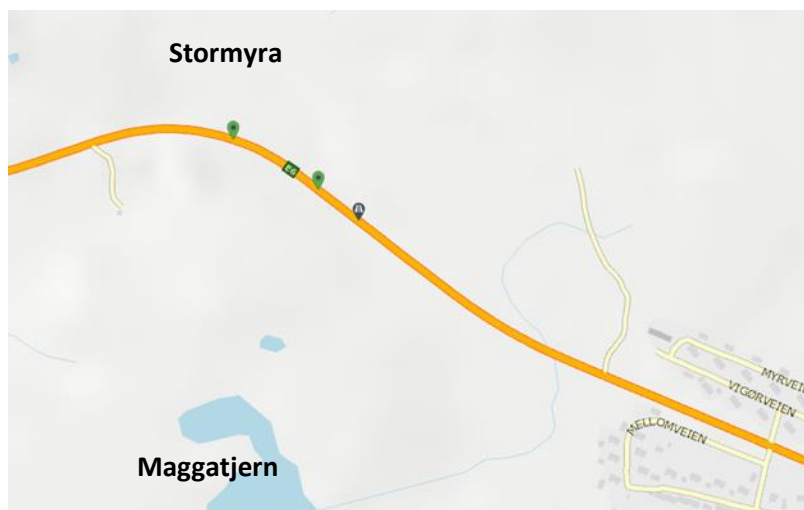
4.6 Årsdøgntrafikk og hastighet¹

Hovedinnfartsåren til Kirkenes er E6. Ved planområdet vest for Hesseng har E6 en årsdøgntrafikk på ca. 1855 kjøretøyer pr. døgn (2013). Tungtrafikken utgjør 15 %, og fartsgrensen er 80 km/t.

E6 ved Hesseng har en ÅDT på 7045-7295 kjøretøyer pr. døgn, og E6 nordover fra Hesseng mot Kirkenes har en ÅDT på 7250 kjøretøyer pr. døgn. Tungtrafikkandelen på disse vegstrekningene er 12 %. Fartsgrensen på E6 ved Hesseng er 50 km/t, videre nordover mot Kirkenes er fartsgrensen 80 km/t.

4.7 Trafikksikkerhet og ulykkesdata²

Det er registrert bare 2 ulykker på E6 ved Stormyra, Maggadalen. Ulykkene er registrert i 1998 og 1980. Begge ulykkene skjedde på vegstrekning uten kryss eller avkjørsel. Den ene ulykken var bilulykke, møteulykke i kurve og 2 lettere skadet. Den andre ulykken var MC-ulykke, forbikjøringsulykke og 1 lettere skadet.

Ulykkesdata (Kilde: vegvesen.no, vegkart)

4.8 Tilrettelegging for gående og syklende

Det er etablert gang-/ sykkelveg langs E6 ved Hesseng mellom Fv 885 og E105 (Bjørkeheimskrysset), og langs E105 til Ekhaugen boligfelt. Fra Hesseng til Kirkenes er det sammenhengende gang-/ sykkelveg. Gang-/ sykkelvegen ligger på vestsiden av E6 ved Hesseng, og krysser E6 og jernbanen nord for Tredjevatn. Videre nordover mot Kirkenes ligger gang-/ sykkelvegen på østsiden av E6.

Det er ikke gang-/ sykkelveg langs E6 i området hvor atkomstvegen til KILA sør skal etableres.

¹ Kilde: vegvesen.no/vegkart/trafikkmengde

² Kilde: vegvesen.no/vegkart/trafikkulykker

4.9 Landskapsverdier

I det følgende omtales landskapsverdiene i planlagt trasé for ny atkomstveg til KILA. For ytterligere beskrivelse av landskapsverdier knyttet til industri- og havneutbyggingen, vises det til konsekvensutredningen som ble gjort i forbindelse med områdereguleringen (vedtatt 25.4.2012).

Området er hovedsakelig et naturlandskap. Landskapskvalitetene i området er som helhet, vurdert som typiske og representative for regionen. De vurderes ikke som unike i regional eller nasjonal sammenheng. Landskapsverdien vurderes som middels.

Slambanken er et tydelig uttrykk for menneskelig aktivitet, men underordner seg naturens lover og er formet av flo og fjære. Terrenget skråner markert opp mot Toppenfjellet fra Slambanken.

Myr langs E6 nordvest for Hesseng. Traseen for ny veg til KILA planlegges ført gjennom dette landskapsrommet

Kulturlandskapet rundt det nedlagte småbruket Beddari på Beddarineset sett fra sørvest. Toppenfjellet i bakgrunnen. Kulturlandskapet vurderes til å ha større lokal verdi.

Her er det tidligere beite- og jordbruksmark, ellers er det ingen jordbruksområder i planområdet.

Typisk vegetasjonsbilde i planområde: Bart fjell med lav trevegetasjon på steder med godt lokalklima.

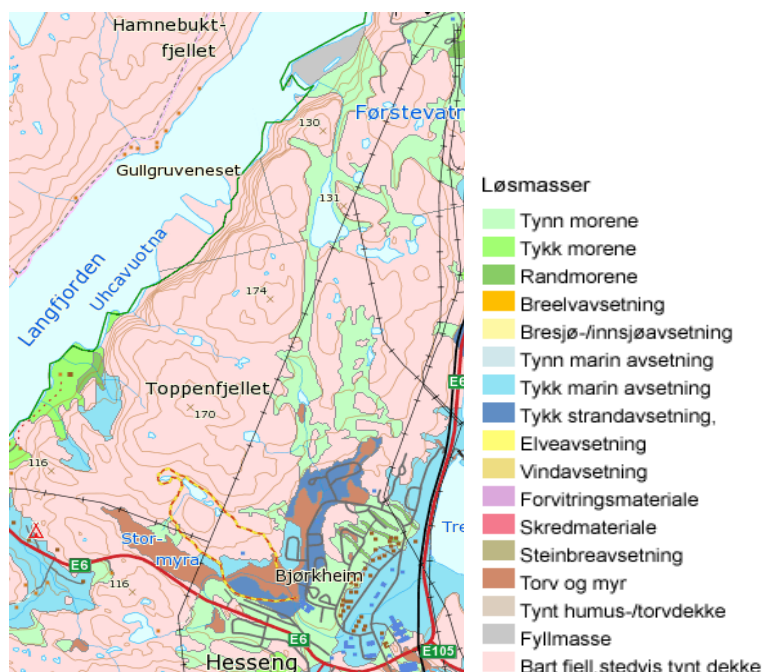
4.10 Grunnforhold/Geologi

Bergart er hovedsakelig granittisk gneis med flere generasjoner granittganger, årer og bånd.

Sør i planområdet, ved ny avkjøring fra E6 ved Hesseng, er det torv og myr (Stormyra). Statens vegvesen påpeker i sin uttalelse til oppstart av planarbeidet, at det sannsynligvis er leire og/eller kvikkleire under torva.

Videre mot Langfjorden er det i hovedsak bart fjell med stedvis tynt dekke. I sør ved "Beddarigården" er det av NGU kartlagt tykk morene og to områder med tykk havavsetning. Det kan ikke utelukkes hvorvidt det er leire i disse områdene. Grunnundersøkelser må gjennomføres for å fastslå om området består av leire, og i så tilfelle om dette er kvikkleire.

Slambanken består av et 10–15 m tykt lag med avgangsmasser fra produksjonen i Sydvaranger gruver³.

Grunnundersøkelser

I 2010 ble det foretatt grunnundersøkelser på land og i sjø på Slambanken⁴. Disse viser relativt homogene grunnforhold. Prøver av løsmassene viser stort sett friksjonsmasser, varierende fra finsand og silt til fast lagret sand. I 2012 ble det utført prøvegraving⁵ som konkluderer med at en stor andel av løsmassene som finnes på Slambanken er fastere enn antatt.

Vinteren 2015 ble grunnundersøkelsene utvidet til også å omfatte området mellom E6 og Beddarineset og da særlig områdene over/langs stormyra. Datarapport fra undersøkelsene forelå 11.05.2015. Rapport med vurdering av dataresultatene forelå 01.06.2015. Konklusjonen er at veiløsning over/langs Stormyra kan etableres i henhold til forslag til detaljreguleringsplan.

Rapporten konkluderer med å tilrå følgende:

- Masseutskifting av myrmaser under vegfylling, og stabilisering av underliggende leire med kalksementpeler forventes å gi tilfredsstillende løsning med mindre og raskere setninger

4.11 Forurenset grunn

I forbindelse med grunnundersøkelsene i 2010 ble det også foretatt miljøprøver⁶. Miljøprøvene viser at avgangsmassene som er pumpet ut i Langfjorden er ikke forurenset av tungmetaller, PCB, PAH eller olje.

³ Notat, Slambanken Kirkenes Geotechnical assesment, Norconsult 2010

⁴ Grunnundersøkelser Slambanken Kirkenes, Multiconsult 2010.

⁵ Notat, prøvegraving ved Slambanken, Norconsult 2012.

⁶ Miljøundersøkelse, sammenstilling av analyseresultatene, Norconsult 2010.

Det er påvist konsentrasjon av TBT tilsvarende klasse IV og V i prøve nord på området, nærmest Kirkenes sentrum. TBT er en tinnorganisk forbindelse som kan være tungt nedbrytbar og oppkonsentreres i organismer. TBT er meget giftig for enkelte marine organismer. TBT har tidligere i hovedsak blitt brukt i bunnstoff til skip og båter. Dette er nå forbudt. Det er også analysert en prøve i sundet mellom det utfylte området og land. Sedimentet fra denne stasjonen inneholdt kobber.

Det antas at de påviste forurensningene er som følge av spredning fra forurenset sediment utenfor Kirkenes sentrum og fra skrog på båter som trafikkerer i området.

4.12 Ras- og skredfare

I henhold til NVE sine aktsomhetskart ligger store deler av traséen langs Langfjorden innenfor aktsomhetsområde for både steinsprang og snøskred. I mai 2014 ble det utført befarings- og vurderingsarbeid langs Langfjorden fra naturlig bratt terreng langs planlagt vegtrasé.

Steinsprang:

Det ble registrert og observert flere potensielle løsnemråder for steinsprang i fjellsiden langs Langfjorden. Flere steder er det skredvifter og urmasser etter historiske skredhendelser. Fordelen langs Langfjorden er at fjellsiden er bratt og utløpslengde med steinsprang vil være kort. Der terrenget er slakere forventes lengre utløpslengder.

Løsmasseskred:

Langs Langfjorden er det ingen eller lite løsmasser. Løsmasseskred er derfor ikke en aktuell skredfare.

Snøskred:

Terrenget har ingen spor etter større snøskred og er ikke et typisk snøskredterreng. Mindre snøskred kan likevel forekomme ned langs markerte søkk i terrenget. Det ble observert noe snø i enkelte søkk i terrenget, noe som kan tyde på at det kan legge seg vindtransportert snø (drivsnø) i fremkant av området. Det er antydning av nedbørsførende vindretning er fra nordvest, mens drivsnø blir transportert fra sør/sørøst. Dersom dette stemmer kan det være drivsnø som blir transportert til Langfjorden. Det er funnet et potensielt løsnemråde for snøskred mellom Hansabakken og Beddarineset (ca. profil 1000).

4.13 Naturmangfold

Det ble gjennomført feltarbeid i forbindelse med reguleringsarbeid for atkomstvegen i september 2011 (Bioforsk ved P. Aspholm) og juli 2012 (Norconsult ved T. Isdahl). Kartleggingsarbeidet har fokusert på vegetasjon på artsnivå og beskrivelse av eventuelle prioriterte naturtyper og rødlistede arter.

Vegetasjon

Fra planlagt avkjørsel fra E6 er det et smalt parti med bjørkeskog på bratt vegfylling. Generelt fremstår Stormyra som en fattig fastmattemyr. De mest verdifulle delene av Stormyra ligger i nordvest. Her finnes områder med rikmyr som er en prioritert naturtype. I de høyere partiene i nord og nordvest er det noe mer glissen og fattigere vegetasjon. Ved kollen nord for myra får en inn høyfjellsplanter som greplyng og fjellpyrd, i tillegg til de vanlige lyngartene. Det ble funnet to tuer av arten reinstarr. Dette er en rødlista art (kategori nær truet, NT), men lokalt i Sør-Varanger er den ikke spesielt sjelden. På nordsiden av kollen er terrenget kledd av glissen bjørkeskog, med feltsjikt bestående stort sett av lyngarter, finnmarkspors, molte, stormarimjelle og smyle. Langs bergvegger kommer det inn noe rikere partier, og en får innslag av hengeving, harerug, skogstorkenebb og fjelltistel. Lenger nord kommer en ned i noen grunne bekkedal.

Vegetasjonen her er noe rikere, og en får inn arter som ballblom, hvitbladtistel og tranestarr. Tresjiktet får noe mer innslag av rogn og gråor.

Nord i området stiger terrenget igjen, og en får tørre, stort sett treløse rabber preget av lyngarter, finnmarkspors, molte, sauesvingel, torvull, bjønnskjegg og fjellpryd. Her fantes også noen små forekomster av reinstarr (NT).

Ved Beddarineset treffer traséen på gammel kulturmark. Karplantefloraen her er nokså variert og artsrik, og den varierer veldig innad på kulturmarka grunnet variasjon i hydrologiske forhold. Særlig der det er fuktig ser vegetasjonen ut til å være preget av nitrofile arter, slik som sølvbunke, stornesle, enghumleblom, hvitbladtistel og hundekjeks. Dette klassifiseres som en sølvbunkeeng (Fremstad: G3) i gjengroing. På de tørrere partiene ser vegetasjonen ut til å være mindre nitrofil. Vegetasjonen her består blant annet av fjelltimotei, harerug, ryllik, småengkall, rødsvingel, engkvein, seterstarr, karve og et lite parti med silkenellik. Generelt ser det ut til at de tørreste og mest artsrike områdene ligger i de vestlige delene av kulturmarka, slik at det anbefales å legge traséen langs den østlige delen av kulturmarka. Enga i området var i relativt dårlig hevd, men det vil trolig likevel være riktig å avgrense de fineste delene av denne enga som den prioritert naturtypen slåttemark (D01). Grunnet dårlig hevd og begynnende gjengroing settes verdien til lokal verdi (C).

På den tørre delen av enga ble det funnet et lite parti med den litt mer sjeldne arten silkenellik som var oppført på forrige rødliste som Nær truet. Av andre arter ble det funnet blant annet fjelltimotei, harerug, ryllik, småengkall, rødsvingel, engkvein, seterstarr, karve og et lite parti med silkenellik.

Nord for Beddarineset går fremtidig trasé ned til stranda, og følger denne nordover til KILA. Stort sett består stranda her av større blokker og stein. Vegetasjonen er artsfattig, men en får inn spesialiserte strandarter som strandkjempe, skjørbuksurt, strandflatbelg, strandrug, saftstjerneblom, strandbalderbrå, vasshøymol og strandarve.

Områdene med rikmyr vil bli søkt sikret i størst mulig grad under anleggstiden ved at områdene blir tatt inn i anbudsdokumentene for å sikre de best mulig.

Fra Beddarineset og videre mot slambanken består stranda av større blokker og stein. Vegetasjonen er nokså artsfattig, men en får inn spesialiserte strandarter som strandkjempe, skjørbuksurt, strandflatbelg, strandrug, saftstjerneblom, strandbalderbrå, vasshøymol og strandarve.

Dyre- og fugleliv

Under vegetasjonskartleggingen ble det registrert et fjellvåkpar i fjellveggen nordøst for Beddarineset. Ut i fra fuglenes reaksjon på mennesker i området, tydet det på at de sannsynligvis også hadde et reir i umiddelbar nærhet.

5 PLANSTATUS

5.1 Overordna føringer for planarbeidet

Rikspolitiske retningslinjer for samordnet areal- og transportplanlegging

Retningslinjene for samordnet areal- og transportplanlegging tilstreber å samordne planlegging av utbyggingsmønstret og transportsystemet for å tilrettelegge for en mest mulig effektiv, trygg og miljøvennlig transport, og slik at transportbehovet kan begrenses. Viktige tema er kollektivbetjening, gode forhold for sykkel, hensynet til gående og bevegelseshemmede, tilknytning til hovedvegnettet, grøntstruktur, biologisk mangfold og estetiske kvaliteter.

Rikspolitiske retningslinjer for barn og unge

Retningslinjer for barn og unge skal ivareta at arealer som brukes av barn og unge sikres mot forurensning, støy, trafikkfare og annen helsefare. Videre skal det sikres varierte og store nok lekearealer i nærmiljøet og avsettes tilstrekkelige arealer for barnehager.

Nye byggesteiner i nord - neste trinn i regjeringens nordområdestrategi

Regjeringens nordområdestrategi innebærer en kraftig satsing på næringsutvikling til lands og til havs og en opptrapping på investeringer til samferdsel, farleier og havner i nord. Nordområdesatsingen fokuserer på det nasjonale og det internasjonale. Dette dokumentet er både en oppsummering av alt arbeidet med nordområdestrategien frem til nå, og vegen videre, et styringsdokument.

Forskrift om fredning av pattedyr og fugler, Kirkeneshalvøya, Sør-Varanger kommune, Finnmark. Ikrafttredelse 04.12.1961, sist endret 1.1.2013

I henhold til lov av 1. desember 1954 om naturvern § 1 1. ledd, er alle pattedyr og fugler fredet hele året på Statens grunn på Kirkeneshalvøya i Sør-Varanger herred, Finnmark fylke. Med Kirkeneshalvøya menes i den

forbindelse området mellom Pasvikelva og Langfjorden begrenset i sør av en linje fra nordvestre hjørne av Boris Gleb (grensemerke 192) over Bjørnevatnet langs Bjørneelva til Langfjorden.

I henhold til Naturvernlovens § 3 kan det gjøres unntak fra fredningen, denne myndigheten er delegert til Kirke- og undervisningsdepartementet.

Sametingets retningslinjer ved endret bruk av utmark (vedtatt 2006)

I henhold til Finnmarkslovens § 4 kan Sametinget gi retningslinjer for hvordan virkningen for samisk kultur, reindrift, utmarksbruk, næringsutøvelse og samfunnsliv av endret bruk av utmark skal bedømmes.

Sametingets retningslinjer for vurderingen av samiske hensyn ved endret bruk av utmark i Finnmark, er regionale retningslinjer som ligger til grunn i kommuneplanleggingen.

5.2 Overordna planer

Fylkesplan for Finnmark 2006-2009

<u>Visjon:</u>	<i>"Finnmark – der drømmer blir virkelighet".</i>
<u>Utfordringer:</u>	<i>Arbeid – arbeid - arbeid</i>
<u>Arealpolitisk hovedmål:</u>	<i>"Finnmark – der vi tar vare på miljøet, sikrer en langsiktig og bærekraftig arealpolitikk og en fornuftig bruk av naturressurser og kulturarv".</i>
<u>Næringspolitisk hovedmål:</u>	<i>"Finnmark – der næringslivet er fremtidsrettet og konkurransedyktig med økt verdiskaping og sysselsetting basert på fylkets fortrinn og muligheter."</i>

Fylkesplanen gir retningslinjer for en rekke områder, blant annet naturvern, hyttebygging, anleggsutbygging og masseuttak, reindriftens arealvern, stedsutvikling og fiskeri og kystsoneforvaltning.

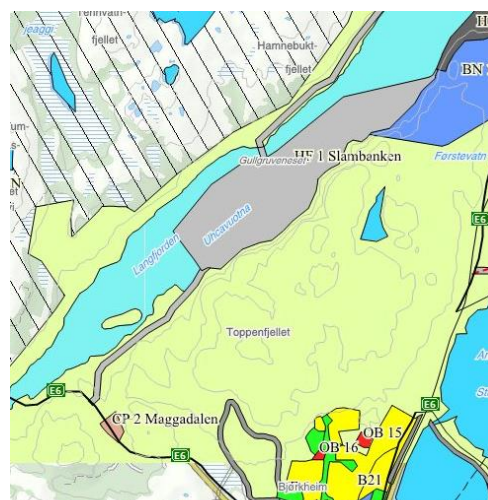
En viktig faktor i forhold til utvikling av arbeidsplasser i Finnmark har vært satsingen mot Nordvest-Russland på områdene servicenæringer og produksjon for det russiske markedet. Den geografiske nærheten til Russland med stor befolkning og store markeder gir muligheter innen flere sektorer.

Kommuneplan 2004-2016

Gjeldende kommuneplan for Sør-Varanger kommune, for perioden 2004-2016, ble vedtatt i kommunestyret i oktober 2005. Det er sju temakart tilknyttet kommuneplanen.

Det er avsatt trasé for atkomstveg til KILA fra sør. KILA (Slambanken) er primært utlagt til fremtidig havn. Planlagt trasé for sørlig atkomst vil gå over områder avsatt til LNF. Nord i planområdet inngår også områder avsatt til nåværende industri.

Som Vedlegg 1 til kommuneplanbeskrivelsen er det utarbeidet et dokument som beskriver bakgrunn for kommuneplanforslagets havneområder. Bakgrunnen for den utfyllende beskrivelsen av havneområdene er en forventning om at næringsutvikling i det alt vesentlige vil være offshore-rettet i de nærmeste år. Det er opplistet en prioritert utbyggingsrekkefølge, hvor KILA er førstevalget.

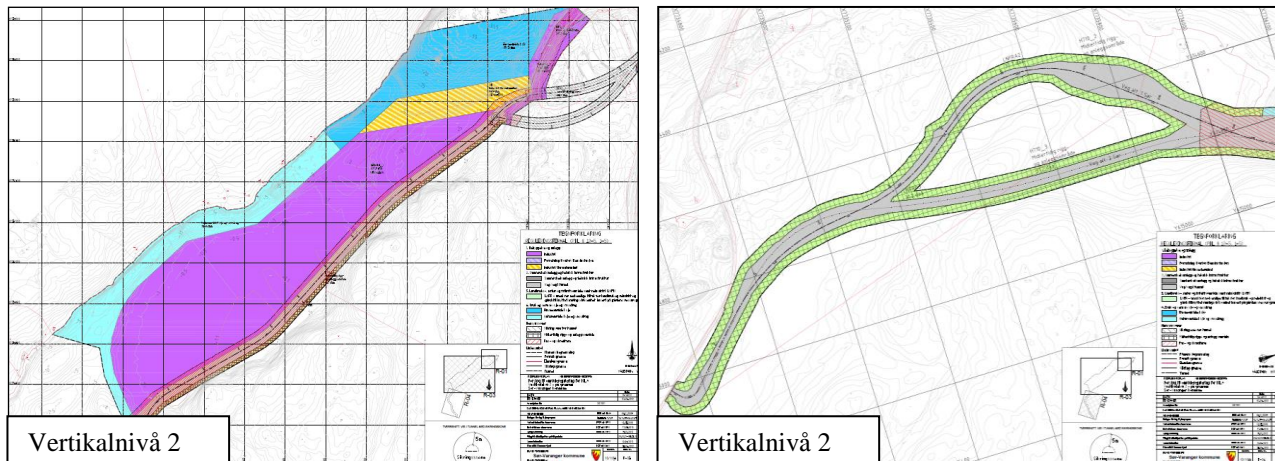

Utsnitt fra kommuneplanens arealdel 2004-2016 for Sør-Varanger kommune

5.3 Reguleringsplaner

Områdereguleringsplan for Kirkenes Industrial Logistics Area

Planen er vedtatt 25.4.2012, sak 028/12. Områdereguleringen inkluderer to alternative traséer fra E6 ved Hesseng i sør. Selve Slambanken er avsatt til industriformål.

Krav om detaljreguleringsplaner:

Planen stiller krav om å utarbeide detaljreguleringsplaner for alle byggeområder innenfor formål industri for vegtrasé fra sørvest og for tunnel fra nord.

Rekkefølgekrav:

Planen stiller krav om at atkomst til KILA etableres før det tillates oppføring av bygninger innenfor formål industri. Det stilles ikke krav til om det er vegtrasé fra sørvest eller tunnel fra øst som etableres først.

Vegløsninger:

Planen anbefaler en atkomstløsning med to vegger inn til Kila. I nord fra Kirkenes sentrum, med en ny rundkjøring i krysset Storgata x Solheimsveien (E6) x Kielland Torkildsens gate og i sør fra E6 rett vest for Hesseng. Dvs. en kombinasjon av 1 og 3 vist i kartet.

Dette er en robust løsning, fordi man har en alternativ atkomst dersom en av vegene skulle bli stengt på grunn av uhell mm. En tunnel i nord som eneste atkomst vil gi for stor sårbarhet ved uhell og andre hendelser. Samtidig er denne atkomsten viktig, da det er den korteste vegen til sentrum og Kirkenes havn, og til Sør-Varanger gruvers fabrikkannlegg i Kirkenes.

Atkomsten i sør gir enkel atkomst for godstransport til og fra området. Godstransporten vil i overveiende grad gå i denne korridoren. En viktig funksjon er å avlaste Kirkenes sentrum for godstransporten til og fra KILA. Atkomstvegen i sør vil

være en viktig atkomst for ansatte med arbeidsplass på KILA. Det forutsettes at vegen anlegges med gang- og sykkelveg.

Ny hovedvegforbindelse til Kirkenes

De to vegatkomstene vil sammen gi en ny hovedvegforbindelse til Kirkenes. Fra E6 i sør blir det en sammenhengende veg via Kila og frem til Kirkenes sentrum. Arbeidet med planarbeid for fremtidig overordnet hovedvegsystem i Kirkenesområdet er beskrevet under pågående planarbeid. For mer detaljer rundt utredningen av atkomstløsninger vises til vegutredningen datert 22.3.2011.

5.4 Pågående planarbeid

Detaljreguleringsplan for atkomst til Kila fra nord

Planarbeidet for atkomst fra Kirkenes sentrum, pågår parallelt og behandles i egen detaljreguleringsplan. Oppstart av planarbeid ble varslet iht. PBL § 12-8 den 15. juni 2013. Det skal etableres ny rundkjøring i krysset Storgata/Solheimsveien (E6) x Kielland Torkildsens gate med tunnelatkomst til KILA.

Konseptvalgutredning (KVU) for E6 Kirkenes – Høybuktmoen

Statens vegvesen har i samråd med øvrige statlige infrastrukturvirksomheter lagt frem et forslag til konseptvalgutredning (KVU) for området E6 Kirkenes – Høybuktmoen. KVUen skal avklare behov for nye veg- og infrastrukturløsninger i og til Kirkenes for å tilrettelegge for industriutvikling og utvikle sentrumsmiljøet. Statens vegvesen, Kystverket, Avinor og Jernbaneverket har sendt inn planforslaget til Samferdselsdepartementet som avgjør når planforslaget vil bli sendt ut på høring og innhenting av offentlige uttalelser.

Kommunedelplan for Tømmerneset

Sør-Varanger kommune anser at fremtidig havne- og industriutbygging på KILA (Slambanken), Leirpollen, Gamneset, og eventuelt Pulkneset alle er i stor grad avhengig av i prinsippet den samme infrastrukturen. Forslag til kommunedelplan for deler av Tømmerneset ble behandlet og godkjent av kommunestyret 17. juni 2015. Innsigelser knyttet til deler av forslag til kommunedelplan medførte at deler av planen er stilt i bero i påvente av nærmere avklaring knyttet til innsigelsene som foreligger fra fylkesmann, fylkeskommune og Sametinget.

6 MEDVIRKNING

Den 28. februar 2014 ble det varslet oppstart av planarbeid i Sør-Varanger avis og på hjemmesiden til Sør-Varanger kommune. Høringsfristen ble satt til 4 uker. Det kom inn 13 høringsuttalelse/innspill til oppstart av planarbeidet.

6.1 Innspill ved varsel om oppstart av planarbeid

Sammendrag av merknadene samt rådmannens merknader/tilråkning er oppsummert i tabellen under.

Løpenr.	Navn	Tilråkning for merknadsbehandling
1	Fylkesmannen i Finnmark	Merknaden tas til etterretning. Det vil bli gjennomført analyser som vurderer grunnlaget for de forhold fylkesmannen har påpekt.
2	Finnmark fylkeskommune	Merknaden tas til orientering.
3	Sametinget	Merknaden tas til orientering.
4	Statens vegvesen	Merknaden tas til etterretning. Det vil i samråd med Statens vegvesen bli vurdert utforming og lokalisering av kryss samt gjennomført geotekniske undersøkelser.
5	Fiskeridirektoratet	Merknaden tas til orientering
6	Skogbrukssjefen i Finnmark og Kvænangen kommune	Merknaden tas til orientering.
7	Statnett	Merknaden tas til etterretning
8	Varanger Kraft AS	Merknaden tas til orientering.
9	Finnmarkseiendommen (Fefo)	Merknaden tas til orientering.
10	Avinor	Merknaden tas til orientering.
11	Innspill fremmet ved folkemøte for kommuneplanen 11.03.2014 ved Hesseng Flerbrukssenter	Merknaden tas til orientering.
12	Tromsø Museum - Universitetsmuseet	Merknaden tas til orientering.
13	Advokatfirmaet Carlberg på vegne av Solveig Moen	Merknaden fra advokatfirmaet Carlberg på vegne av Solveig Moen tas til etterretning. Rådmannen forventer at utbygger tar kontakt med advokatfirma Carlberg og Solveig Moen når Utvalg for Plan og Samferdsel finner å kunne vedta å legge planforslaget ut til offentlig ettersyn.

7 FORSLAGSSTILLERS FAGLIGE BEGRUNNELSE

7.1 Formålet

Formålet med planen er å regulere atkomst til KILA fra E6 vest for Hesseng boligfelt. KILA er prioritert som fremtidig nytt havne- og industriområde i nær tilknytning til Kirkenes. Området mangler i dag en tilfredsstillende vegforbindelse, noe som er helt nødvendig for at området skal kunne fungere for formålet. Planlagt atkomstveg fra E6 ved Hesseng vil, sammen med planlagt tunnel fra Kirkenes sentrum, sikre god atkomst til havne- og industriområdet.

Atkomstvegene dimensjoneres slik at de i fremtiden kan bli en del av planlagt nytt hovedvegnettssystem inn til Kirkenes.

I forhold til de aktiviteter som skal betjenes på KILA, vil mye trafikk til og fra området skje via E6. Gjennom valg av foreliggende løsning vil mye av trafikken på E6 ledes vestover fra Hesseng, som pr. i dag har en mindre trafikkbelastning enn strekningen Hesseng – Kirkenes.

7.2 Valg av trasé og utforming

Områdereguleringen viser to alternative vegtraseer fra E6 ved Hesseng og til KILA. Basert på en vurdering av stigningsforhold, terrenginngrep og behov for bergskjæringer og fyllinger, er det vurdert at traseen lengst mot vest er det beste alternativet. Denne traseen er bedre tilpasset terrenget med mer optimale stigningsforhold og har mindre bergskjæring og fylling enn alternativet lenger øst.

Planforslaget baserer seg derfor på en utbedring av den vestre traseen fra områdeplanen.

Valgt trasé går delvis på fylling og senere i både ensidig og dobbeltsidig skjæring. For en strekning på ca. 850 m vil det bli bergskjæringer som følge av tiltaket. For storparten av denne strekningen vil det være bergskjæringer på begge sider av vegen og for en strekning på ca. 500 m vil bergskjæringene være over 10 m høye. Langs Langfjorden vil vegtraseen gå på de flate slambankene med til dels svært bratt terreng opp mot Toppenfjellet i øst.

Lokale geologiske forhold kan endre seg over kort tid, og vil ofte ikke bli avdekket før under bygging. Ved å avsette et bredt belte til annen veggrunn tar planforslaget høyde for at det kan bli endringer i utforming av bergskjæringene. Planforslaget tar også høyde for at grøftbredden mellom veg og bergskjæring kan endre seg ved detaljprosjektering av skjæring og geologiske forhold.

7.6 Vurdering av påhuggsplassering på KILA

Under ingeniørgeologisk befaring ble ulike påhuggsplasseringer vurdert. Bildet under viser omtrentlig anbefalte påhuggsplassering (alternativ A og B). Påhugg bør ikke plasseres mellom stiplede linjer da det her er nedsatt bergmassekvalitet på grunn av markerte forkastninger. Begge påhugg er gunstig plassert i forhold til skredfare langs fjellsiden da det er en naturlig hylle med god fangevne over begge påhuggsplasseringer. Det må likevel påregnes sikringstiltak i lia over påhugg.

Basert på utforming av veg- og tunnelgeometri samt best mulig utnyttelse av industri- og havneområdet er påhugg B valgt som tunnelpåhugg i dette planforslaget. Forkastningssonen må krysses i tunnel. Det må derfor påregnes tyngre bergsikringstiltak.

7.7 Tunnelpåhugg i øst

Tunnelpåhugg i øst behandles i egen detaljreguleringsplan for atkomst til Kila fra nord. Oppstart av planarbeid ble varslet iht. PBL § 12-8 den 15. juni 2013.

7.8 Utfylling på Slambanken

I områdereguleringsplanen for KILA, vedtatt 25.4.2012, er det beskrevet hvordan industri- og havneområdet skal utfylles og opparbeides med avgangsmasser fra produksjonen i Sydvaranger gruve. Utfylling på Slambanken ble stoppet på 1970-tallet og området har ligget upåvirket etter dette. Området lengst i nord ligger med et terrengnivå på opp til + 5 m. Området vil bli senket til + 4 m, og overskuddsmassene vil bli brukt til oppfylling lengre sør på KILA. Øverst legges et lag med sprengstein til ferdig nivå på + 4 m. Steinmasser/sprengstein fra gruveområdet i Bjørnevatn er det mest aktuelle. Det skal mudres i Langfjorden og det vil etableres en renne mellom KILA og strandkanten nord i Langfjorden. Det er gjort beregninger som viser at gjennomstrømmingen i Langfjorden vil bli bedre etter et slikt tiltak.

Prøvegravningen fra 2012⁷ viste at en stor andel av løsmassene som finnes på Slambanken var fastere enn antatt. Konklusjonen fra prøvegravningen er at materialet er egnet til å bygge opp store deler av kjørevegene. Den øverste meteren bør imidlertid bygges opp av knust stein når disse vegene skal trafikkeres av tunge maskiner. For å redusere tykkelsen av topplaget med knust stein kan eventuelt et «geonett» legges inn mellom sand og knust stein.

⁷ Notat, prøvegravning ved Slambanken, Norconsult 2012.

8 PLANFORSLAGET

8.1 Planavgrensning

Detaljreguleringsplanen omfatter areal for vegtrasé inn til KILA fra E6 vest for Hesseng over Stormyra til Slambanken og videre nordover langs fjellskrenten fra Toppenfjellet og inn i tunnel mot Kirkenes sentrum.

8.2 Reguleringsformål

Bebyggelse og anlegg (PBL 12-5, nr. 1)

- Industri
- Kombinert formål: Industri/havneterminal

Samferdselsanlegg og teknisk infrastruktur (PBL § 12-5 nr. 2)

- Kjøreveg, offentlig hovedveg
- Gang-/sykkelveg
- Annen veggrunn, vegfyllinger/ -skjæringer og tekniske anlegg.

Hensynssoner (PBL § 12-6 og 11-8a)

- Sikringssone over tunnel
- Faresone ras og skred
- Faresone høyspenningsanlegg

Bestemmelsesområde (PBL § 12-7)

- Midlertidig rigg- og anleggsområde

8.3 Bebyggelse og anlegg (PBL 12-5 nr. 1)

Industri

Området for industri, I1, er arealformål under midlertidig rigg- og anleggsområde. For områdene avsatt til industri skal bestemmelsene i vedtatt områderegulering (Planid: 2011011) vedtatt 25.4.2012, sak 028/12, fortsatt gjelde.

Kombinert formål industri/havneterminal

Området for industri/havneterminal, BAH, er arealformål under midlertidig rigg- og anleggsområde. For området, BAH, skal bestemmelsene i vedtatt områderegulering (Planid: 2011011) vedtatt 25.4.2012, sak 028/12, fortsatt gjelde.

8.4 Samferdselsanlegg og teknisk infrastruktur (PBL 12-5 nr. 2)

Kjøreveg, offentlig hovedveg, KV1

Det skal etableres kjøreveg inn til KILA med avkjørsel fra E6 ved Stormyra nordvest for Hesseng boligfelt. Vegen skal være offentlig.

Kjøreveg offentlig hovedveg E6, KV2

E6 er eksisterende riksveg, og opprettholdes for samme formål.

Gang- og sykkelveg

Det skal etableres gang- og sykkelveg i tilknytning til ny atkomstveg fra E6 ved Hesseng og inn til KILA, og videre i tunnel inn til Kirkenes sentrum. Gang- og sykkelvegene skal være offentlig.

Annen veggrunn

Det er avsatt et større område til annen veggrunn for å ta høyde for optimalisering av vegtraseen og endringer i fyllingsfot, skjæringstopp og grøft som følge av forhold i grunnen. I hovedsak er det satt av 10 m utenfor skjæringstopp/fyllingsfot til annen veggrunn.

Innenfor områder avsatt til annen veggrunn tillates fremtidige justeringer av trasé for kjøreveg.

Vegfyllinger skal tilføres et topplag av finmasser/vekstjord og tilsåes. Vegskjæringer skal utformes eller sikres teknisk slik at utfall eller ras av stein unngås.

Området øst for KV1 på Slambanken skal opparbeides med vegetasjon/beplantning.

Det tillates oppført tekniske anlegg som veglys, rekkverk og grøfter innenfor areal avsatt til annen veggrunn.

Innenfor området, VT1, kan det etableres alternativ kryssløsning/rundkjøring dersom KV1 i fremtida blir oppgradert til Europaveg.

8.5 Hensynssoner (PBL 12-6 jamfør 11-8a)**Sikringssone for tunnel**

Det tillates ikke tiltak som krever tillatelse etter plan- og bygningsloven § 20-1 eller medfører sprengning, peleramming, boring i grunnen, tunneldriving, eller andre tiltak som kan medføre skade på tunnelen eller sikringssonen uten å innhente tillatelse fra Statens vegvesen. Hensynssonen gjelder i grunnen 15 m fra tunneloverflaten.

Faresone for ras og skred

Innenfor faresone for ras og skred tillates avbøtende tiltak mot skred gjennomført i form av f. eks. fangvoller/-grøfter, fjellsikring.

Faresone for høyspenningsanlegg

Eksisterende høyspentledning gjennom området kan vedlikeholdes og ombygges. Tiltak innenfor faresonen skal godkjennes av linjeeier.

8.6 Bestemmelsesområde (PBL 12-7)**Midlertidig rigg- og anleggsområde**

Områdene som er vist som midlertidig rigg- og anleggsområde på plankartet beslaglegges i anleggsperioden for bruk til anleggsformål, planering og terrengtilpasning. Arealet istandsettes og tilbakeføres innen 1 år etter at veg og tunnel er tatt i bruk.

8.7 Fellesbestemmelser

Kulturminner og aktsomhetsplikten

Skulle det under arbeid i marken komme frem gjenstander eller andre spor som viser eldre aktivitet i området, må arbeidet stanses og melding sendes Sametinget og Finnmark Fylkeskommune omgående, jfr. lov av 9. juni 1978 nr. 50 om kulturminner § 8, annet ledd. Kulturminnemyndighetene forutsetter at dette pålegget formidles videre til de som skal utføre arbeidet i marken.

Tiltak i strandsonen og i sjøen

Alle tiltak/byggearbeider langs og i sjøen skal, i tillegg til behandling etter Plan- og bygningsloven, også behandles etter Havne- og farvannsloven av 17. april 2009 nr. 19.

Grunnundersøkelser

Før det settes i gang bygge- eller gravearbeider på området må det utføres ytterligere grunnundersøkelser, spesielt i områder med risiko for leire og/eller kvikkleire (herunder Stormyra).

Stabiliteten i grunnen må undersøkes, herunder stabilitet der ny atkomstveg går parallelt med eksisterende E6.

Forurensning i anleggsfasen

Tiltak for å hindre akutt forurensning under anleggsfasen skal følges opp gjennom anleggsfasens SHA-regime. Dette innebærer at tankanlegg og påfyllingsområder for anleggsmaskiner plasseres lengst mulig unna områder med avrenning mot sjø og i nærheten av fuglelokalitet. Riktig og tilstrekkelig beredskapsmateriell for akutt forurensning skal oppbevares ved anleggsområdet.

Forurenset sjøbunn og grunn

Tiltak som omfatter mudring er søknadspiktig etter forurensningsforskriftens kapittel 22 om mudring og deponering i sjø og vassdrag. Søknad sendes til Fylkesmannen.

Ethvert tiltak som omfatter utfylling av løsmasser på sjøbunn som er eller kan være forurenset, må før oppstart meldes fra og avklares med Fylkesmannen i forhold til forurensningsloven.

Før det settes i gang bygge- eller gravearbeider på området må tiltakshaver vurdere om grunnen kan være forurenset. Ved mistanke om forurensning skal det utføres nødvendige undersøkelser for å kartlegge omfanget og betydningen av eventuell forurensning i grunnen etter bestemmelsene i forurensningsforskriftens kapittel 2 om opprydding i forurenset grunn ved bygge- og gravearbeider.

Overvann

Det må etableres overvannsanlegg tilknyttet vegen med tilstrekkelig kapasitet til å håndtere endringer i nedbørmengder som følge av forventede klimaendringer.

Frisikt i vegkryss

Innenfor frisiktsonen i vegkryss tillates ikke etablert elementer/objekter eller vegetasjon med høyde større enn 0,5 meter over vegbanen.

9 VIRKNINGER AV PLANFORSLAGET

9.1 Overordna planer

Planforslaget er i tråd med områdereguleringsplanen for KILA som ble vedtatt 25.4.2012

Tiltaket legger til rette for atkomstveg inn til KILA og er således en forutsetning for næring- industri og havneutvikling. Det satses på investeringer knyttet til arbeidsplasser i Finnmark som også rettes mot handel med nordvest Russland. Planforslaget anses å være i tråd med overordna kommunale planer og i henhold til mål om å tilrettelegge for næringsutvikling beskrevet både i regjeringens nordområdestrategi, fylkesplan for Finnmark og gjeldende kommuneplan.

Tilrettelegging for etablering av et sterkt logistikknutepunkt som KILA, med oljeservicehavn og annen virksomhet som skaper mye tungtrafikk, gir en løsning i tråd med rikspolitiske retningslinjer for samordnet areal- og transportplanlegging. Vegatkomsten fra E6 ved Hesseng er, sammen tunnelatkomsten fra Kirkenes, et viktig element i dette.

9.2 Eiendomsforhold

Deler av vegstrekningen går over privat eiendom (Beddarineset (gnr/bnr 25/9 og 25/4) og Finnmarkseiendommens grunn (gnr/bnr 25/172). Det vil være behov for grunnerv.

9.3 Næringsinteresser

I områdeplanen ble det tatt utgangspunkt i at KILA kan få opp til 400 nye arbeidsplasser i tilknytning til den virksomheten som etableres innenfor havne- og næringsområdet. I tillegg vil det bli skapt ny virksomhet og følgearbeidsplasser i andre deler av kommunen som følge av leveranser og tjenester til bedriftene på området. Det er nærliggende å tro at virksomheten også vil gi generelle ringvirkninger, blant annet innenfor offentlig sektor og private tjenester. For næringslivet og arbeidsmarkedet vil det innebære en betydelig økning i arbeidsmulighetene innenfor industri og transport, og bidra til en mer balansert utvikling enn hva man har hatt i de senere år hvor det meste av veksten har kommet i offentlig sektor.

9.4 Trafikale konsekvenser

Tidligere trafikkutredninger

Det foreligger tidligere trafikkutredninger, som er gjort i forbindelse med områdereguleringen for KILA (Kirkenes Industrial and Logistics Area, Norconsult AS 2010). Disse omfatter også trafikkendringer som følge av utbyggingen av nye boligfelt på Skytterhusfjellet og bygging av nytt Kirkenes sykehus ved Førstevann.

Senere er det utarbeidet en trafikkanalyse som også skulle omfatte virkninger av andre planlagte utbygginger i området. Denne ble utført på oppdrag for Statens vegvesen Region nord, og skulle avklare behov for veg- og infrastrukturløsninger i Kirkenesområdet (Transportanalyse på bakgrunn av økt aktivitet for Kirkenesområdet, Norconsult AS 2011).

Foreliggende trafikkutredning bygger på denne utredningen.

Utredningen fra 2011 inneholder oversikt over dagens trafikk samt trafikkprognoser for året 2030, gitt ulike forutsetninger om arealutviklingen i Kirkenes-området. Følgende «prosjekter» inngår:

- Nytt Kirkenes sykehus, med lokalisering i nordenden av Andrevann
- Nye boligfelt på Skytterhusfjellet
- Nærings- og boligprosjektet Sydvaranger Park
- KILA (Kirkenes Industrial Logistic Area): havne- og industriutbygging, mulig oljebasehavn - servicebase for petroleumsvirksomhet
- Mulig ilandføringsanlegg for petroleum (LNG): tatt med selv om det ikke foreligger konkrete planer for slikt anlegg – antatt lokalisering på Tømmerneset
- Sydvaranger Gruve AS: Produksjonsøkning
- Lakselakteriet på Jakobsnes: produksjonsøkning
- Utvikling mot Russland: Økt antall grensepasseringer ved Storskog.

Det er stor usikkerhet knyttet til flere av disse «vekstfaktorene». Det er derfor en svært grov analyse som er gjennomført, men man har sett det som viktig å forsøke å gi et totalbilde av fremtiden.

Nye planer og prosjekter

I den tiden som har gått etter at trafikkutredningen ble laget, er det kommet opp nye planer og prosjekter som ligger nærmere en gjennomføring av planene for nevnte ilandføringsanlegg på Tømmerneset. Det er nå vedtatt områderegulering for Norterminal – en oljeomlastningsterminal Gamnes. Kommunestyret vedtok samtidig 17.06.2015 kommunedelplan for deler av Tømmerneset.

Planer for øvrige deler av Tømmerneset, planer for Forsvaret og Kirkenes Maritime Park AS er stilt i bero i påvente av avklaring knyttet til innsigelser fra fylkesmann, fylkeskommune og Sametinget mot tiltakene.

Statens vegvesen har i samarbeid med andre statlige infrastrukturvirksomheter utarbeidet forslag til konseptvalgutredning (KVU) for området E6 – Kirkenes – Høybuktknoen. KVUen skal avklare behov for nye veg- og infrastrukturtilsninger i og til Kirkenes, for å tilrettelegge for industriutvikling og utvikle sentrumsmiljøet.

Forslag til konseptvalgutredning er sendt Samferdselsdepartementet som avgjør når forslaget skal sendes ut til høring og offentlige uttalelser.

Trafikkutvikling frem til 2030

Trafikkutredningen fra 2011 inneholder tre scenarier for trafikkutviklingen frem til 2030:

- Lav vekst, som er SVVs basisprognoser, og uten noen av de nevnte prosjekter.
- Middels vekst, hvor basisprognosene er tillagt effekt av nytt sykehus, utbygging på Skytterhusfjellet og utbygging av KILA.
- Høy vekst, hvor det også er lagt til beregnet effekt av de øvrige nevnte prosjekter.

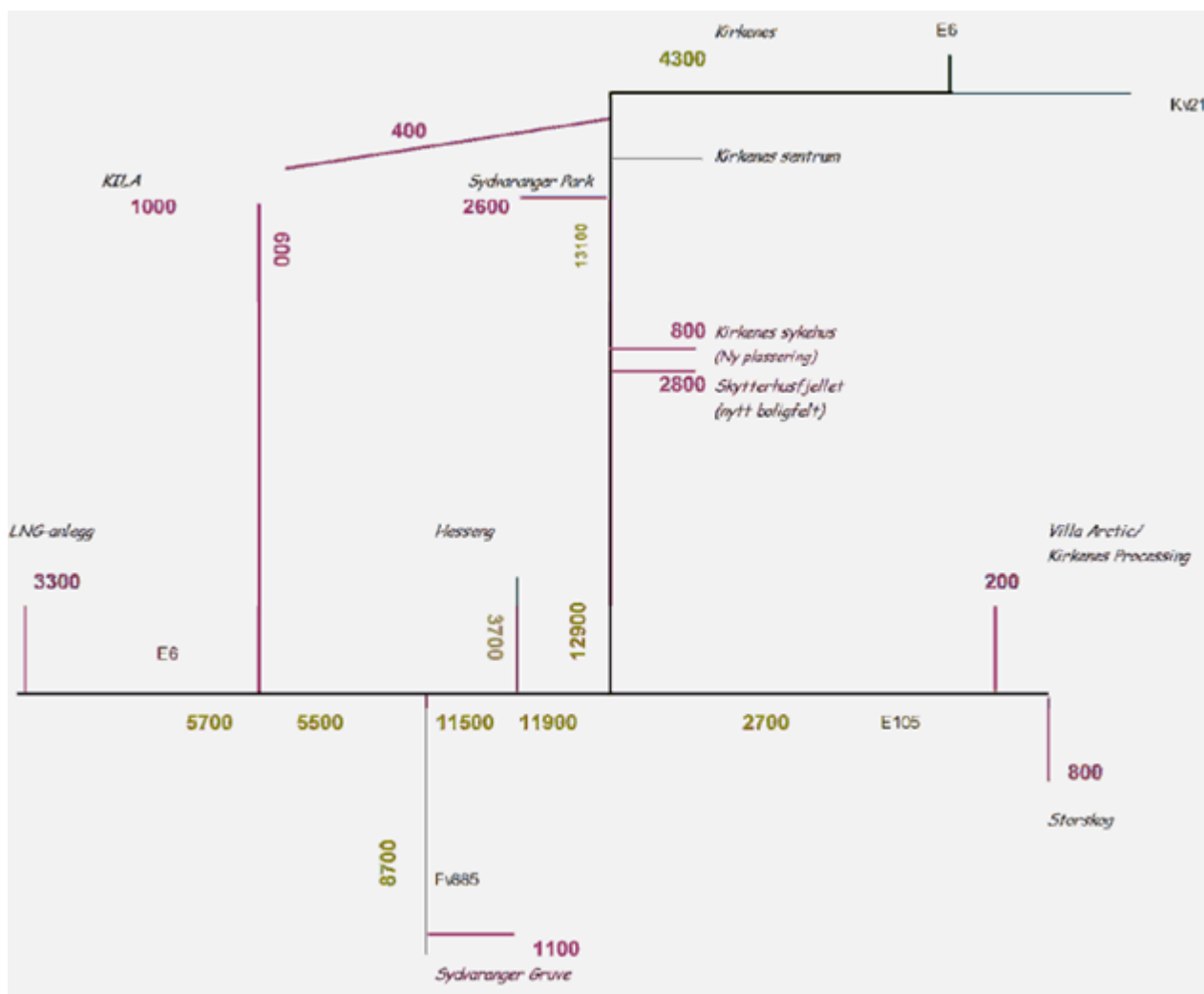
Tabellen under viser en nærmere spesifikasjon av forutsetninger for prognosene.

Virksomhet (drivkrefter for trafikkvekst)	Anslått turproduksjon "i dag" (2009)	Anslått turproduksjon "middels vekst" 2030	Anslått turproduksjon "høy vekst" 2030
Sykehus	600	800	800
Nytt boligfelt Skytterhusfeltet	0	2.800	2.800
Nærings- og boligutbyggingsprosjektet Sydvaranger Park	0	0	2.600
KILA	0	1.000	1.000
Mulig ilandføringsanlegg for petroleum, LNG-produksjon	0	0	3.300
Sydvaranger Gruve	800	800	1.100
Kirkenes Processing / Villa Arctic	100	150-200	150-200
Storskog grense	100	800	800

Drivkrefter som spesifikt antas endret i utviklingsbanene middels og høy vekst. Anslag turproduksjonstall (bilturer pr. årstdøgn) avrundet til nærmeste hundre⁸

Figuren under viser beregnet trafikkbelastning i år 2030 for scenariet "høy vekst". Trafikktallene er antall bilturer pr. årstdøgn. Det foreligger ikke noen fordeling mellom personbiler og tungtransport, med unntak av KILA hvor det er forutsatt 30 % tungtransport (lastebiler og varebiler).

⁸ Kilde: Transportanalyse på bakgrunn av økt aktivitet for Kirkenesområdet, Norconsult AS 2011

Trafikkbelastning med fremskrevet trafikk fra 2009 - 2030, avrundet til nærmeste hundre. Antall bilturer pr. årsdøgn, år 2030. Antatt høy vekst⁹

Trafikkutredningen viser at E6 ved Stormyra, Maggadalen vil få en ÅDT på 5500–5700 kjøretøyer pr. døgn i år 2030. KILA vil generere en trafikk på 1000 kjøretøyer pr. døgn. Det er forventet at 60 % av kjøretøyene vil trafikkere ny atkomstveg fra sør, og 40 % vil trafikkere atkomstvegen fra nord.

Ny hovedforbindelse E6 – Kirkenes sentrum

Ny atkomstveg til KILA fra E6 ved Stormyra, Maggadalen, vil sammen med atkomstveg til KILA fra Kirkenes sentrum, utgjøre en alternativ forbindelse fra E6 til Kirkenes sentrum. Vegen kan eventuelt få status som ny riksveg til Kirkenes sentrum, og vil avlaste eksisterende E6 mellom Hesseng og Kirkenes som er sterkt trafikkert.

Ny riksveg vil også kunne bli hovedatkomst til nye næringsområder på østsiden av Tømmerneset.

⁹ Kilde: Transportanalyse på bakgrunn av økt aktivitet for Kirkenesområdet, Norconsult AS 2011.

9.5 Støy

I forbindelse med områderegulering for KILA, vedtatt 25.4.2012, ble det utført støyutredning knyttet til støy på det eksisterende vegnettet og støy fra selve basevirksomheten. Det er ikke gjennomført en ny støyutredning i forbindelse med dette planforslaget som gjelder atkomstveg til KILA. I det følgende oppsummeres kort de vurderinger av støykonsekvenser som ble gjort i forbindelse med områdereguleringsplanen i tilknytning til ny atkomstveg fra E6 ved Hesseng.

I hovedsak vil den beskjedne trafikkøkningen som skyldes utbyggingen av KILA gi en ubetydelig effekt på det samlede trafikkstøynivået. Trafikken som genereres fra utbyggingen vil ikke ha noen vesentlig betydning for støynivået ved de tiliggende boligområdene. På strekningen langs E6 mellom Fv. 885 og den nye atkomstvegen er beregningsmessig økning i støynivået ca. 1 dB. Selv denne økningen vil i praksis ikke være merkbar.

De nærmeste boligområdene på Hesseng ligger ca. 400 meter fra krysset hvor ny vegtrasé tar av fra E6. I anleggsperioden vil støy merkes under bygging av strekningen E6 nordover til Langfjorden i form av økt anleggstrafikk til og fra området, maskinelt arbeid i traseen og sprengningsarbeider, etc.

9.6 Kulturminner

Sørlig atkomst bygger på alternativ 3 som er undersøkt i forbindelse med områdereguleringen. Det er av den grunn ikke behov for ytterligere undersøkelser utover de som er foretatt. Det er heller ingen registrerte kulturminner i Riksantikvarens kulturminnesøk.no. Vegtraseen vil krysse eiendommen med bevaringsverdige bygninger på Beddarineset, men tiltaket medfører ikke riving av disse.

9.7 Landskapsverdier

Den nye vegen inn til KILA vil medføre inngrep i tidligere uberørt terreng. Vegen er søkt lagt langs E6 det første partiet etter at traseen tar av fra europavegen. På denne måten samles inngrepene og man unngår å gå inn i uberørt terreng på motsatt side av Stormyra.

Generelt er det vanskelig terreng på strekningen noe som fører til større partier med bergskjæringer og vegfyllinger. For en strekning på ca. 500 m vil bergskjæringene være høyere enn 10 m. Vegen bør i byggeplanen tilpasses terrenget slik at man i størst mulig grad unngår skjæring og fylling.

Tiltaket vil medføre betydelige negative konsekvenser for kulturlandskapet ved Beddarineset. Fra å være uberørt av vegtrafikk vil vegtraseen legges i nærføring av kulturlandskapet. Vegtraseen berører ikke kulturmarka direkte, men det er behov for vegfyllinger i området som kan komme nær.

Avbøtende tiltak er å etablere skogsvegetasjon på fyllingene for å skape en visuell skjerm mot Beddarineset.

9.8 Naturmangfold

Vegetasjon

Vegtraseen vil krysse over Stormyra. Etablering av vegen vil medføre noe direkte tap av myrareal samt dreneringseffekter som trolig vil bre seg i et bredt belte rundt vegtraseen. De fineste delene av myra ligger i nordvest. Her finnes områder med rikmyr som er en prioritert naturtype. Det går flere sig nedover mot myra i dette området og ved anlegning av vegen er det viktig at en forsøker å unngå disse sigene så godt som mulig. Traseen vil medføre store inngrep i den relativt ordinære Stormyra og i tillegg berøre noen fine, artsrike rikmyr-områder i nordøst. Det vil derfor i anbudsdokumentene for opparbeidelse av veien bli tatt inn beskrivelser som sikrer at rikmyrområdene kan bevares i størst mulig grad under anleggsperioden.

Traseen vil gå høyt oppe i terrenget og vil derfor unngå et område med rikere bjørkeskog i foten av kollen. Videre nedover mot Beddarineset går traseen gjennom overveiende fattig bjørkeskog oppstykket av rikere vegetasjon i sig og bekkefar. Kulturmarka ved Beddarineset er avgjort av verdi for vegetasjon. Området skilte seg også positivt ut som leveområde for insekter og fugl.

Ut fra foreliggende vegtegninger ser det ikke ut til at traseen vil berøre kulturmarka direkte, men evt. fylling vil kunne komme nær. Det er sannsynlig at anleggelsen av vegen vil påvirke de delene av enga som grenser mot traseen i form av drenering av vann inn i fyllmassene under vegen. I tillegg vil det i driftsperioden kunne være noe avrenning fra vegen i form av salt og andre forurensende stoffer. Det påpekes at den delen av enga som grenser mot skogen og den planlagte vegen fremsto som minst interessant vegetasjonsmessig. Vegen vil derfor i liten grad ha noen effekt på de fine tørre engpartiene hvor blant annet silkenellik ble funnet. Skogen som ligger øst for engene fremstår som vegetasjonsmessig triviell. Traseen vil slik den er foreslått derfor medføre begrenset skade på vegetasjonen i dette området.

Dyre- og fugleliv

I Naturbase er det ikke oppgitt truede arter av dyr eller fugler i området som berøres av den foreslåtte vegtraseen. Registrering av et hekkende par av fjellvåk er nevnt i forbindelse med vegetasjonskartleggingen. Med bakgrunn i områdets karakter, med bratte fjellvegger ned mot en smal strand, er det nærliggende å tro at det kan finnes flere hekkende fugler i området. Disse vil nødvendigvis bli påvirket negativt av anleggsstøy og trafikk.

Vurderinger jf. naturmangfoldloven

Det skal gjøres vurderinger av tiltaket i forhold til naturmangfoldlovens §§ 8-12.

§ 8. (kunnskapsgrunnlaget)

Offentlige beslutninger som berører naturmangfoldet skal så langt det er rimelig bygge på vitenskapelig kunnskap om arters bestandssituasjon, naturtypers utbredelse og økologiske tilstand, samt effekten av påvirkninger. Kravet til kunnskapsgrunnlaget skal stå i et rimelig forhold til sakens karakter og risiko for skade på naturmangfoldet.

Myndighetene skal videre legge vekt på kunnskap som er basert på generasjoners erfaringer gjennom bruk av og samspill med naturen, herunder slik samisk bruk, og som kan bidra til bærekraftig bruk og vern av naturmangfoldet.

Det er ikke registrert viktige naturtyper, utvalgte naturtyper eller prioriterte arter i eller i nærheten av planområdet. Bioforsks og Norconsults kartlegginger i hhv. 2011 og 2012 viser at planområdet kan ha kvaliteter for biologisk mangfold ut over tilholdssted og hekkeområde for fugl. Det er funnet enkelte rødlistearter, og kulturmarka på Beddarineset er vurdert til å ha lokal verdi. Kunnskapsgrunnlaget vurderes som godt.

§ 9. (føre-var-prinsippet)

Når det treffes en beslutning uten at det foreligger tilstrekkelig kunnskap om hvilke virkninger den kan ha for naturmiljøet, skal det tas sikte på å unngå mulig vesentlig skade på naturmangfoldet. Foreligger en risiko for alvorlig eller irreversibel skade på naturmangfoldet, skal ikke mangel på kunnskap brukes som begrunnelse for å utsette eller unnlate å treffe forvaltningstiltak.

Det vurderes at det foreligger tilstrekkelig med kunnskap, jf. kommentar til § 8 og konsekvensvurderingen over.

§ 10. (økosystemtilnærming og samlet belastning)

En påvirkning av et økosystem skal vurderes ut fra den samlede belastning som økosystemet er eller vil bli utsatt for.

Tiltaket vil kunne ha effekter primært på myr/endringer i vannhusholdning og mindre påvirkning på østlige deler av kulturmarka, men tiltaket vurderes ikke å ha store negative konsekvenser for naturmiljø. Tiltaket vil derimot kunne medføre at det blir lettere å søke om og få tillatelse til andre utbyggingstiltak langs traseen mellom E6 og Beddarineset i fremtida, og således være et utløsende inngrep som i en rekke av flere vil ha kumulative effekter.

§ 11. (kostnadene ved miljøforringelse skal bæres av tiltakshaver)

Tiltakshaveren skal dekke kostnadene ved å hindre eller begrense skade på naturmangfoldet som tiltaket volder, dersom dette ikke er urimelig ut fra tiltakets og skadens karakter.

Det må forventes at det legges opp til at løsninger for overvannshåndtering/avrenning skal være tilstrekkelig for å unngå uønskede konsekvenser på myr og kulturmark i anleggsfasen, og at tiltakshaver har ansvar for dette.

§ 12. (miljøforsvarlige teknikker og driftsmetoder)

For å unngå eller begrense skader på naturmangfoldet skal det tas utgangspunkt i slike driftsmetoder og slik teknikk og lokalisering som, ut fra en samlet vurdering av tidligere, nåværende og fremtidig bruk av mangfoldet og økonomiske forhold, gir de beste samfunnsmessige resultater.

Det vises til § 11.

9.9 Havnivåstigning¹⁰

Beregnet havnivåstigning for Sør-Varanger kommune med målepunkt Kirkenes tilsier en stigning på 60 cm (usikkerhet -20 til +35 cm) i år 2100 sammenlignet med år 2000. En 100 års stormflo er vurdert til 296 cm (usikkerhet -20 til +35 cm). I tillegg vil bølgeoppskylling medføre en høyere oppskylling på land enn det stormflonivået tilsier. Det er ikke utført en beregning av bølgeoppskylling i forbindelse med reguleringsplanen. Ny veg langs Langfjorden er planlagt på kote +4,3. Dette er 1,3 meter over forventet 100-års stormflo i år 2100.

¹⁰ Kilde: Klimatilpasning Norge. *Havnivåstigning. Estimer av fremtidig havnivåstigning i norske kystkommuner*. Revidert utgave. 2009

9.10 Nærliggende berganlegg

Det er en stor andel tunneler, sjakter, siloer og andre fjellanlegg i nærheten av planlagt tunneltrasé. Blant annet går en transporttunnel vest for planlagt vegtunnel. Transporttunnelen ble innmålt av GeoNord Survey team (GeoNord, 2012). I tillegg går en gammel tunnel for avgangsmasse fra Knuseverket til Slambanken. Tunnelen har ikke blitt innmålt, men tunnelåpning mot slambanken og startpunkt for tunnel i oppredningsverket er innmålt. Dersom det er usikkerheter knyttet til forløpet til avgangsmassetunnelen anbefales det at tunnelen innmåles ved krysningspunktet til planlagt tunneltrasé. Syd-Varanger kommune har ingen fjellanlegg i nærheten av planlagt tunneltrasé. Nærliggende fjellanlegg samt bygningsmasse bør tilstandsvurderes i byggeplan for å kunne fastsette vibrasjonskrav fra sprengningsarbeid i hht. NS 8141-1:2012+A1:2013.

9.11 Steinsprang og skred

Delene av planområdet som går langs Langfjorden er svært sårbare overfor skred, og da med steinsprang som den dimensjonerende skredhendelse. Det er reell fare for steinsprang langs planlagt vegtrasé (ca. profil 1400 til påhugg tunnel).

Med bakgrunn i ingeniørgeologisk undersøkelse er det definert skredfareområder som er påført plankartet. Vegtraseen er optimalisert etter dette for å unngå skredfareområder i størst mulig grad. Der vegtraseen ligger innenfor skredområde vil det være behov for skredsikringstiltak. Det må påregnes skredsikringstiltak innenfor definerte fareområder på plankartet, men også for områder som ligger utenfor planområdets grense.

På grunn av bergets oppsprekking må det påregnes dannelse av kiler og blokker som kan falle ut. Behov for boltesikring påregnes. Det er viktig med forsiktig uttak av berg mot endelig kontur for å ivareta stabilitet, redusere sannsynlighet for større utfall og å oppnå fin kontur dersom rekkverk langs bergskjæring vil unngås.

Det må i videre prosjektering tas hensyn til drivsnøproblematikk, da særlig med hensyn på deler av traseen med ensidig- og dobbeltsidig bergskjæring.

9.12 Risiko- og sårbarhetsanalyse (ROS)

Det er gjennomført en risiko- og sårbarhetsanalyse (ROS-analyse) iht. plan- og bygningslovens krav om ROS-analyser ved all planlegging (jf. § 4.3).

Det har blitt gjennomført en innledende fareidentifikasjon, og sårbarhetsvurdering av de temaene som gjennom fareidentifikasjonen fremsto som relevante. Følgende fare har blitt utredet:

- Skredfare
- Ustabil grunn
- Havnivåstigning, herunder bølgepåvirkning
- Skog-/ lyngbrann
- Akutt forurensning anleggsfasen
- Trafikksikkerhet

Av disse fremsto planområdet som svært sårbart for akutt forurensning i anleggsfasen, og det ble derfor utført en risikoanalyse:

Drøfting av sannsynlighet:

Faren for akutt forurensning knytter seg i hovedsak til søl av diesel, lekkasje fra tank for påfylling av anleggsmaskiner og maskinhavari.

Sannsynligheten for at hendelsen inntreffer vil kunne reduseres ved å plassere tankanlegg og påfyllingsområder for anleggsmaskiner unna disse mer sårbare områdene.

Sannsynligheten for at en slik hendelse inntreffer vurderes som meget sannsynlig.

Drøfting av konsekvens:

Liv og helse: Hendelsen vurderes ikke å medføre konsekvens for liv og helse.

Ytre miljø: Deler av anleggsarbeidet kommer til å være sjønært og evt. hendelser med akutt forurensning vil raskt kunne spre seg til Langfjorden som er nasjonal laksefjord. Det er og registrert lokalitet med sjøfugl nord i planområdet. (ref 1.5.7). Dermed vil denne type hendelser medføre konsekvens for ytre miljø. Det vurderes likevel at utslippene som her kan forekomme vil være noe begrenset i omfang, begrenset tank kapasitet mv. Konsekvens vurderes som middels - regional miljøskade, restitusjonstid inntil 1 år

Materielle verdier: Konsekvenser for materielle verdier knytter seg i hovedsak til evt. opprydningsarbeid. Dette vurderes til å medføre liten konsekvens.

Oppsummering:

Verdi	Sannsynlighet					Konsekvens					Risiko		
	1	2	3	4	5	1	2	3	4	5			
<i>Liv og helse</i>				X		X					X		
<i>Ytre miljø</i>				X				X					X
<i>Materielle verdier</i>				X			X					X	

Analysen av akutt forurensning i anleggsfasen viste uakseptabel risiko, og det er formulert risikoreduserende tiltak, som dersom de gjennomføres, vil bidra til å redusere sannsynligheten for en slik type hendelse vesentlig.

Det er også, gjennom fareidentifikasjon og sårbarhetsvurdering, identifisert tiltak som det ut fra samfunnssikkerhetshensyn er nødvendig å gjennomføre for å unngå å bygge sårbarhet inn i planområdet. Tiltakene er sammenfattet under og er fulgt opp i planarbeidet og gjennom planbestemmelsene.

- Plassere tankanlegg og påfyllingsområder for anleggsmaskiner unna områder med avrenning mot sjø og i nærheten av fuglelokalitet.
- Oppbevare riktig og tilstrekkelig beredskapsmaterieil for akutt forurensning ved anleggsområdet
- Ha fokus på akutt forurensning i den videre planleggingen og gjennom anleggsfasens SHA-regime.
- Gjennomføre identifiserte tiltak gjennom ingeniørgeologiske vurderingen av skredutsatt området.
- Gjennomføre nødvendige grunnundersøkelser rundt området Stormyra.
- Etablere overvannsanlegg tilknyttet vegen med tilstrekkelig kapasitet til å håndtere endringer i nedbørsmengder som følge av forventede klimaendringer.

Området fremstår også som svært sårbart overfor skredfare og ustabil grunn. På bakgrunn av gjennomførte ingeniørgeologiske vurdering av området langs Langfjorden og forutsetning av at tilrådingene fra den følges, vurderes området som lite til moderat sårbart. Det er derfor ikke gjennomført en risikoanalyse av dette temaet.

For ustabil grunn er det foreslått tiltak om gjennomføring av grunnundersøkelser, spesielt for området Stormyra. På bakgrunn av at disse undersøkelsene ikke foreligger, er det ikke foretatt risikoanalyse for dette temaet.

I senere tid, vinteren 2015, er det gjennomført grunnundersøkelser for området mellom E6 og Beddarineset. Spesielt er det gjennomført undersøkelser av områdene der veggen krysser/går langs Stormyra. Datarapport og rapport om de faglige vurderinger følger vedlagt. Rapporten konkluderer med at veggen kan anlegges som foreslått. Det er fremmet tre alternative forslag til fremgangsmåte. Bruk av kalkpeler er anbefalt for å stabilisere myra der veggen krysser/tangerer.

Planområdet fremstår generelt, med de tiltak som er beskrevet og forutsatt fulgt, som lite til moderat sårbart.

Reguleringsbestemmelser

Kirkenes Industrial Logistics Area (KILA)

Detaljregulering for sørlig atkomst til KILA

PlanID: 20302013019

Dato: 2014-03-06

Revidert: 2015-07-03

Vedtak:

§1

FELLESBESTEMMELSER

1.1 Formål med planen

Formålet med planen er å legge til rette for atkomst til industriområdet KILA.

1.2 Planavgrensning

Til detaljreguleringen tilhører følgende plankart med planID 20302013019 i målestokk 1:1000, merket R001, R002, R003, R004, R005, R006, R007 og R008 (vertikalnivå 2 - på grunnen) og plankart merket R001-V1 (vertikalnivå 1 - under grunnen), datert 03.07.15. Det regulerte området er vist med plangrense.

1.3 Kulturminner og aktsomhetsplikten

Skulle det under arbeid i marken komme fram gjenstander eller andre spor som viser eldre aktivitet i området, må arbeidet stanses og melding sendes Sametinget og Finnmark Fylkeskommune omgående, jfr. lov av 9. juni 1978 nr. 50 om kulturminner § 8, annet ledd. Kulturminnemyndighetene forutsetter at dette pålegget formidles videre til de som skal utføre arbeidet i marken.

1.4 Tiltak i strandsonen og i sjøen

Alle tiltak/byggearbeider langs og i sjøen skal, i tillegg til behandling etter Plan- og bygningsloven, også behandles etter Havne- og farvannsloven av 17. april 2009 nr. 19.

1.5 Grunnundersøkelser

Før det settes i gang bygge- eller gravearbeider på området må det utføres ytterligere grunnundersøkelser, spesielt i områder med risiko for leire og/eller kvikkleire.

Stabiliteten i grunnen må undersøkes, herunder stabilitet der ny atkomstveg går parallelt med eksisterende E6.

1.6 Forurensning i anleggsfasen

Tiltak for å hindre akutt forurensning under anleggsfasen skal følges opp gjennom anleggsfasens SHA-regime. Dette innebærer at tankanlegg og påfyllingsområder for anleggsmaskiner plasseres lengst mulig unna områder med avrenning mot sjø og i nærheten av fuglelokalitet. Riktig og tilstrekkelig beredskapsmateriell for akutt forurensning skal oppbevares ved anleggsområdet.

1.7 Forurenset sjøbunn og grunn

Tiltak som omfatter mudring er søknadspliktig etter forurensningsforskriftens kapittel 22 om mudring og deponering i sjø og vassdrag. Søknad sendes til Fylkesmannen.

Ethvert tiltak som omfatter utfylling av løsmasser på sjøbunn som er eller kan være forurenset, må før oppstart meldes fra og avklares med Fylkesmannen i forhold til forurensningsloven.

Før det settes i gang bygge- eller gravearbeider på området må tiltakshaver vurdere om grunnen kan være forurenset. Ved mistanke om forurensning skal det utføres nødvendige undersøkelser for å kartlegge omfanget og betydningen av eventuell forurensning i grunnen etter bestemmelsene i forurensningsforskriftens kapittel 2 om opprydding i forurenset grunn ved bygge- og gravearbeider.

1.8 Overvann

Det må etableres overvannsanlegg tilknyttet vegen med tilstrekkelig kapasitet til å håndtere endringer i nedbørsmengder som følge av forventede klimaendringer.

1.9 Frisikt i vegkryss

Innenfor frisiktsonen i vegkryss tillates ikke etablert elementer/objekter eller vegetasjon med høyde større enn 0,5 meter over vegbanen.

1.10 Reguleringsformål

I medhold av plan- og bygningslovens § 12-5 er området regulert til følgende formål:

Bebyggelse og anlegg (PBL 12-5, nr. 1)

- a) Industri
- b) Kombinert formål: Industri/havneterminal

Samferdselsanlegg og teknisk infrastruktur (PBL § 12-5 nr. 2)

- a) Kjøreveg, offentlig hovedveg
- b) Gang-/sykkelveg

c) Annen veggrunn, vegfyllinger/ -skjæringer og tekniske anlegg.

Hensynssoner (PBL § 12-6 og 11-8a)

- a) Sikringsone over tunnel
- b) Faresone ras og skred
- c) Faresone høyspenningsanlegg

Bestemmelsesområde (PBL § 12-7)

- a) Midlertidig rigg- og anleggsområde

§ 2

BEBYGGELSE OG ANLEGG

2.1 Industri

a) Området for industri, I1, er arealformål under midlertidig rigg- og anleggsområde. For områdene avsatt til industri skal bestemmelsene i vedtatt områderegulering (Planid: 2011011) vedtatt 25.4.2012, sak 028/12, fortsatt gjelde.

2.2 Kombinert formål industri/havneterminal

a) Området for industri/havneterminal, BAH, er arealformål under midlertidig rigg- og anleggsområde. For området, BAH, skal bestemmelsene i vedtatt områderegulering (Planid: 2011011) vedtatt 25.4.2012, sak 028/12, fortsatt gjelde.

§ 3

SAMFERDSELSANLEGG OG TEKNISK INFRASTRUKTUR

3.1 Kjøreveg, offentlig hovedveg, KV1

a) Det skal etableres kjøreveg inn til KILA med kryss fra E6 ved Stormyra nordvest for Hesseng. Vegen skal være offentlig.

3.2 Kjøreveg E6, offentlig hovedveg, KV2

a) E6 er eksisterende riksveg, og opprettholdes for samme formål.

3.3 Gang-/sykkelveg

a) Det skal etableres gang-/sykkelveg i tilknytning til kjøreveg til KILA fra E6. Gang-/sykkelvegen skal være offentlig.

3.4 Annen veggrunn, vegfyllinger/-skjæringer og tekniske anlegg

- a) Innenfor områder avsatt til annen veggrunn tillates framtidige justeringer av trasé for kjøreveg.
- b) Vegfyllinger skal tilføres et topplag av finmasser/vekstjord og tilsåes.
- c) Området øst for KV1 på Slambanken skal opparbeides med vegetasjon/beplantning.
- d) Vegskjæringer skal utformes eller sikres teknisk slik at utfall eller ras av stein unngås.
- e) Det tillates oppført tekniske anlegg som veglys, rekkverk og grøfter innenfor areal avsatt til annen veggrunn.
- f) Innenfor området, VT1, kan det etableres alternativ kryssløsning/rundkjøring dersom KV1 i framtida blir oppgradert til riksveg.

3.5 Holdeplass

- a) Området er regulert til bussholdeplass og skal opparbeides til dette.

3.6 Leskur/plattformtak

- a) Området er regulert til leskur/plattformtak i tilknytning til bussholdeplass.
- b) Det tillates oppført nødvendige bygg/anlegg innenfor området til formålet.

3.7 Tiltak langs land og ut i sjøen

- a) Alle tiltak/byggearbeider langs land og ut i sjøen må i tillegg til behandling etter plan- og bygningsloven også behandles etter havne- og farvannsloven av 17. april 2009 nr. 19.
- b) Planlagte tiltak som kan skape vesentlig ulempe for den alminnelige ferdsel krever tillatelse av Kystverket etter tiltaksforskriften.
- c) Det må ikke føres opp bygg eller lignende som kan komme til å skjerme for lyset fra to lanterner i planområdet.
- d) Det må ikke etableres bygg, installasjoner, oppdrettsanlegg, fortøyninger, m.m. innenfor hvit lyktesektor. De omtalte lanterner er rød sektor.

3.8 Vannforsyningsanlegg

- a) Innenfor områder regulert til samferdselsanlegg og teknisk infrastruktur tillates etablert vannforsyningsanlegg/hovedvannledning.

§ 4

HENSYNSSONER

4.1 Faresone for ras og skred

- a) Innenfor faresone for ras og skred tillates avbøtende tiltak mot skred gjennomført i form av f. eks. fangvoller/-grøfter, fjellsikring.

4.2 Faresone for høyspenningsanlegg

a) Eksisterende høyspentledning gjennom området kan vedlikeholdes og ombygges. Tiltak innenfor faresonen skal godkjennes av linjeeier.

4.3 Sikringssone for tunnel

a) Det tillates ikke tiltak som krever tillatelse etter plan- og bygningsloven § 20-1 eller medfører sprengning, peleramming, boring i grunnen, tunneldriving, eller andre tiltak som kan medføre skade på tunnelen eller sikringssonen uten å innhente tillatelse fra Statens vegvesen. Hensynssonen gjelder i grunnen 15 m fra tunneloverflaten.

§ 5

BESTEMMELSESONMRÅDE

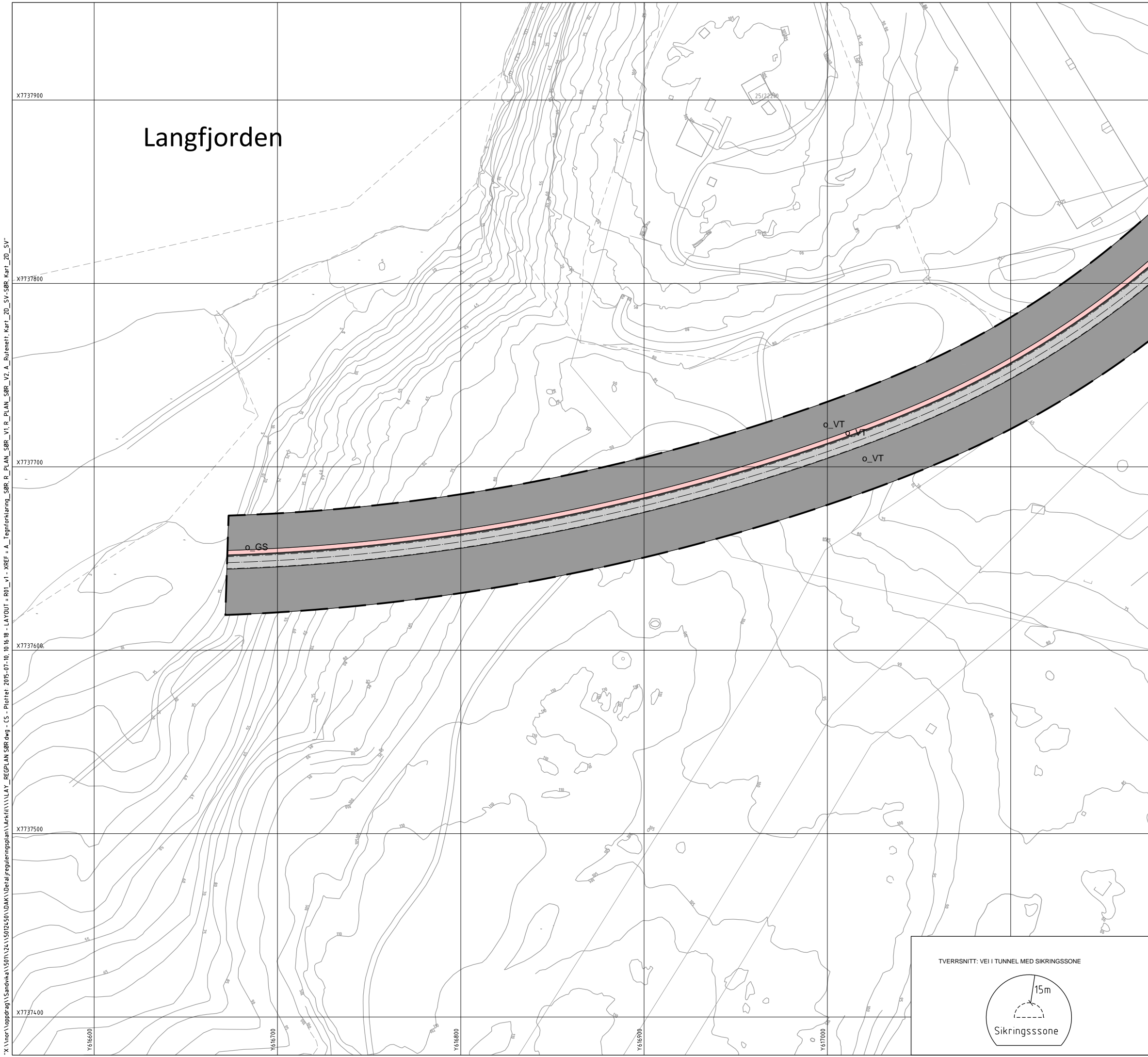
5.1 Midlertidig rigg- og anleggsområde

a) Områdene som er vist som midlertidig rigg- og anleggsområde på plankartet beslaglegges i anleggsperioden for bruk til anleggsformål, planering og terrengtilpasning. Arealet istandsettes og tilbakeføres innen 1 år etter at veg og tunnel er tatt i bruk.

5.2 Midlertidig sikring av rikmyrområder

I anbudsdokumentet for opparbeidelse av vegen innarbeides det kartfestede områder som sikrer at rikmyrområdene med tilhørende sig sikres mot inngrep i størst mulig grad.

Langfjorden

TEGNFORKLARING

REGULERINGSFORMÅL (PBL § 12-5, 1-5)

Bebyggelse og anlegg (PBL §12-5 nr.1)

- Industri, I1
- Industri/havneterminal, BAH

Samferdselsanlegg og teknisk infrastruktur (PBL §12-5 nr.2)

- Kjøreveg, o_KV1 og o_KV2
- Gang-/sykkelveg, o_GS
- Annen veggrunn - tekniske anlegg, o_VT og o_VT1
- Holdeplass, o_SH
- Leskur/plattformtak, o_SP

HENSYNSSONER (PBL 12-6)

- Sikringszone over tunnel (H190_1)
- Ras- og skredsoner (H310_1-10)
- Høyspentanlegg (H370_1)

BESTEMMELSESDRÅDER (PBL 12-7)

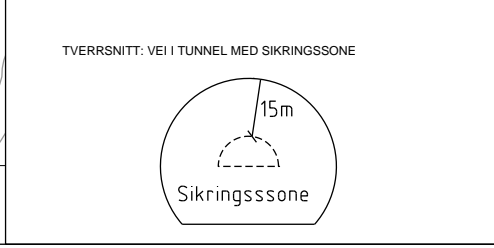
- Rigg- og anleggsområde (#1 og #2)

JURIDISKE LINJE- OG PUNKTSYMBOLER

- Planens begrensning
- Formålsgrense
- Grense for sikringszone
- Regulert senterlinje
- Regulert kjørefeltkant
- Frisiktlinje
- Grense for bestemmelser
- Måle- og avstandslinje
- Tunnelåpning

Kartprosjeksjon: EUREF 89 UTM SONE 35
 Høydegrunnlag: NN54
 Ekvivalens 5m
 Basiskart: FKB, 28.11.2012

MÅLESTOKK: 1:1000
 Horizontal skala: 1:1000

REGULERINGSPLAN MED REGULERINGSBESTEMMELSER FOR:
 Forslag til detaljregulering for sørlig adkomst til KILA
 Vertikalnivå 1 - under grunnen (planen inneholder også regulering på grunnen)
 Sør-Varanger kommune

DATO	SKJ.
03-06-2014	KMSVE
30-06-2014	MAHAA
03-07-2015	MAHAA

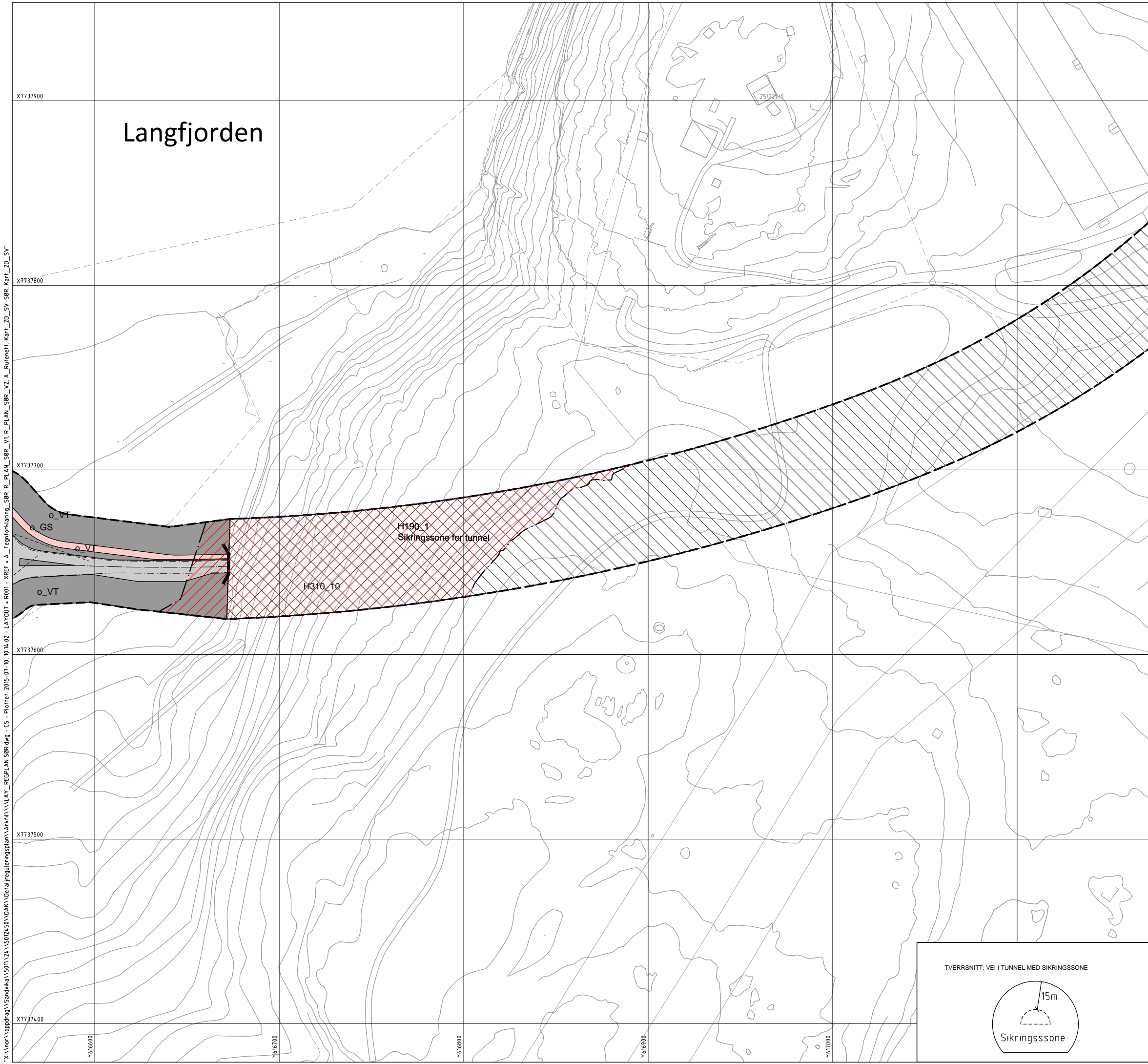
SAKSBEHANDLING IFLG. PLAN- OG BYGNINGSLOVEN	
1. GANGS BEHANDLING I DET FASTE UTVALG FOR PLANSAKER	SAKSNR.
2. GANGS BEHANDLING I DET FASTE UTVALG FOR PLANSAKER	SAKSNR.
OFFENTLIG ETTERSYN I TIDSRUMMET	
3. GANGS BEHANDLING I DET FASTE UTVALG FOR PLANSAKER	SAKSNR.
KOMMUNESTYRETS VEDTAK (EGENGODKJENNING)	SAKSNR.
KUNNGJØRING	SAKSNR.

PLANEN UTARBEIDET FOR	PLAND	TEGN. NR.	SAKSBEH.
Sør-Varanger kommune	20302013019	R001-V1	vefr

PLANEN UTARBEIDET AV
Norconsult

X:\nor\l\oppdrag\5011\24\150125\501\DAK\Udal\reguleringsplan\arkiv\1\LAY\REGPLAN_SBR.dwg - CS - Plottet: 2015-07-10, 10:16:18 - LAYOUT = R01_v1 - XREF = A_Tegnforklarings_SBR.R_PLAN_SBR_V1.R_PLAN_SBR_V2.A_Rutemett_Kart_2D_SV_SBR_Kart_2D_SV

Langfjorden

TEGNFORKLARING

REGULERINGSFORMÅL (PBL § 12-5, 1-5)

- Bebyggelse og anlegg (PBL §12-5 nr.1)
- Industri, I1
 - Industri/havneterminal, BAH
- Samferdselsanlegg og teknisk infrastruktur (PBL §12-5 nr.2)
- Kjøreveg, o_KV1 og o_KV2
 - Gang-/sykkelveg, o_GS
 - Annen veggrunn - tekniske anlegg, o_VT og o_VT1
 - Holdeplass, o_SH
 - Leskur/plattformtak, o_SP

HENSYNSSONER (PBL 12-6)

- Sikringssone over tunnel (H190_1)
- Ras- og skredssone (H310_1-10)
- Høyspentanlegg (H370_1)

BESTEMMELSESDRÅDER (PBL 12-7)

- Rigg- og anleggsområde (#1 og #2)

JURIDISKE LINJE- OG PUNKTSYMBOLER

- Planens begrensning
- Formålsgrense
- Grense for sikringssone
- Regulert senterlinje
- Regulert kjørefeltkant
- Frisiktlinje
- Grense for bestemmelser
- Måle- og avstandslinje
- Tunnelåpning

Kartprosjeksjon: EUREF 89 UTM SONE 35
 Høydegrunnlag: NN54
 Ekvivalens 5m
 Basiskart: FKB, 28.11.2012

MÅLESTOKK: 1:1000

Horisontal skala: 0 20 40 60 80 100

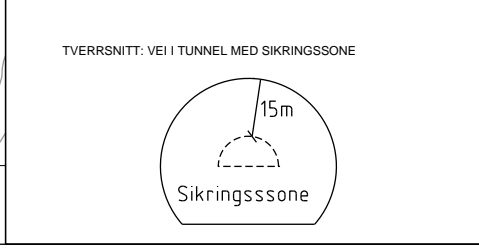
REGULERINGSPLAN MED REGULERINGSBESTEMMELSER FOR:
 Forslag til detaljregulering for sørlig adkomst til KILA
 Vertikalnivå 2 - på grunnen (planen inneholder også regulering under grunnen)
 Sør-Varanger kommune

DATO	SKN.
03-06-2014	KMSVE
30-06-2014	MAHAA
03-07-2015	MAHAA

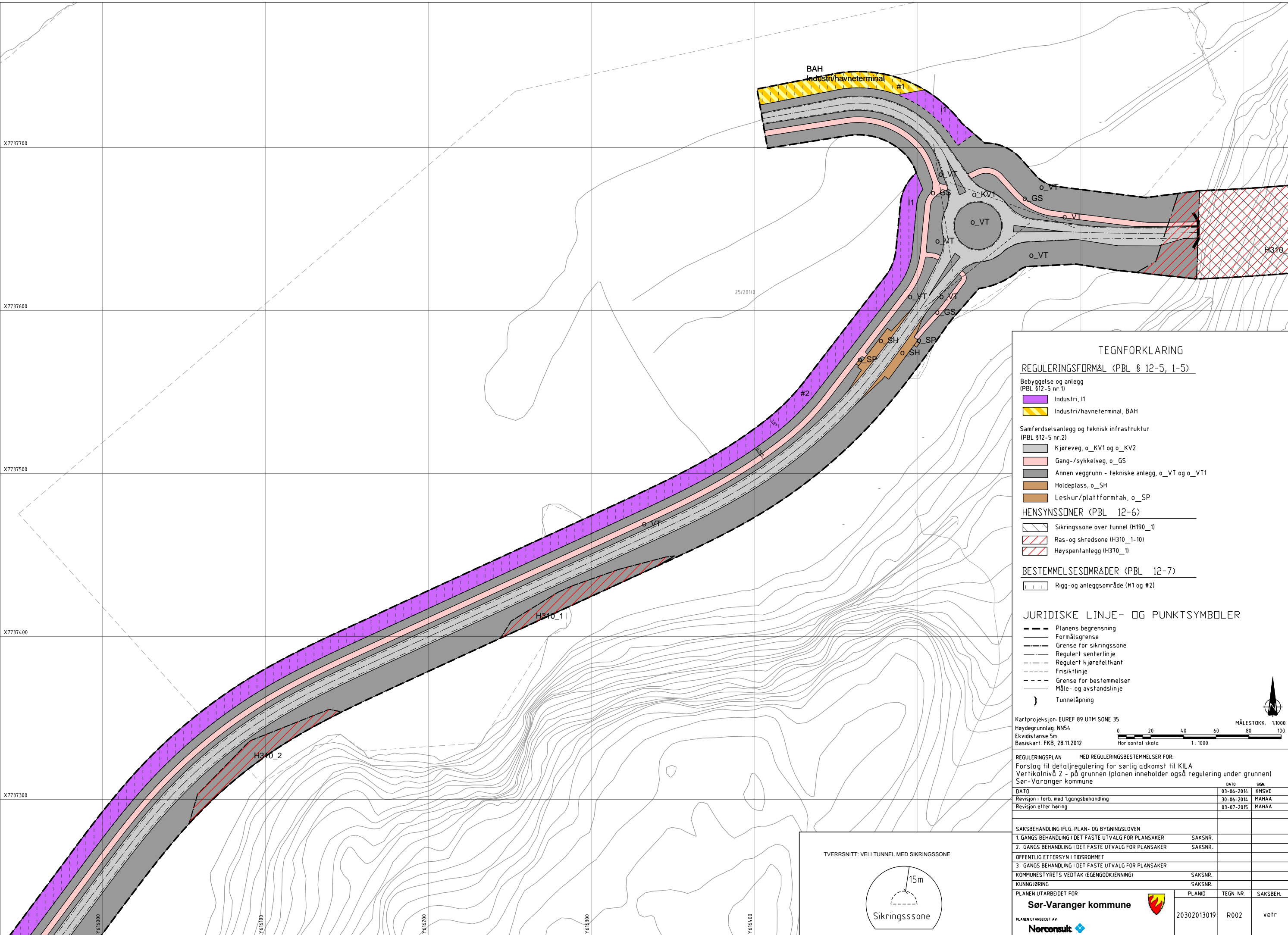
SAKSBEHANDLING IFLG. PLAN- OG BYGNINGSLOVEN	
1. GANGS BEHANDLING I DET FASTE UTVALG FOR PLANSAKER	SAKSNR.
2. GANGS BEHANDLING I DET FASTE UTVALG FOR PLANSAKER	SAKSNR.
OFFENTLIG ETTERSYN I TIDSRUMMET	
3. GANGS BEHANDLING I DET FASTE UTVALG FOR PLANSAKER	SAKSNR.
KOMMUNESTYRETS VEDTAK (EGENGODKJENNING)	SAKSNR.
KUNNING/ØRRING	SAKSNR.

PLANEN UTARBEIDET FOR	PLAND	TEGN. NR.	SAKSBEH.
Sør-Varanger kommune	20302013019	R001	vetr

PLANEN UTARBEIDET AV: **Norconsult**

X:\nor\l\oppdrag\5011\24\15012-501\DAK\Udvalgte\reguleringsplan\Kart\1\1\LAY_REGPLAN_SDR.dwg - CS - Plottet 2015-07-10 10:14:02 - LAYOUT = R001 - XREF = A_Tegnforklaring_SDR.R_PLAN_SDR_V1.R_PLAN_SDR_V2.A_BurteH1.Kart_2D_SV_SV
 Y616600 Y616700 Y616800 Y616900 Y617000

X:\1\proj\1\topdring\501124\1510250\DAK\regulering\plan\arkiv\1\LAY\REGPLAN_SBR.dwg - CS - Plot1et 2015-07-10 10:17:02 - LAYOUT1 = R002 - XREF = A_Tegnforklaring_SBR.R_PLAN_SBR_V1.R_PLAN_SBR_V1_R_PLAN_SBR_V1.R_PLAN_SBR_V1_A_Burlehet1.Kart_20_SV_SBR_Kart_20_SV

TEGNFORKLARING

REGULERINGSFORMÅL (PBL § 12-5, 1-5)

Bebyggelse og anlegg (PBL §12-5 nr.1)

- Industri, i1
- Industri/havneterminal, BAH

Samferdselsanlegg og teknisk infrastruktur (PBL §12-5 nr.2)

- Kjøreveg, o_KV1 og o_KV2
- Gang-/sykkelveg, o_GS
- Annen veggrunn - tekniske anlegg, o_VT og o_VT1
- Holdeplass, o_SH
- Leskur/plattformtak, o_SP

HENSYNSSONER (PBL 12-6)

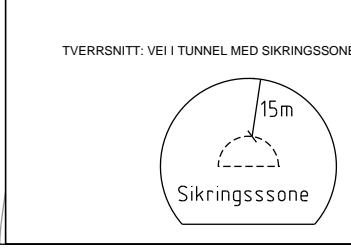
- Sikringsone over tunnel (H190_1)
- Ras- og skredsoner (H310_1-10)
- Høyspentanlegg (H370_1)

BESTEMMELSESDRÅDER (PBL 12-7)

- Rigg- og anleggsområde (#1 og #2)

JURIDISKE LINJE- OG PUNKTSYMBOLER

- Planens begrensning
- Formålsgrense
- Grense for sikringsone
- Regulert sentrelinje
- Regulert kjørefeltkant
- Frisiktlinje
- Grense for bestemmelser
- Måle- og avstandslinje
- Tunnelåpning

Kartprosjeksjon: EUREF 89 UTM SONE 35
 Høydegrunnlag: NN54
 Ekvivalens 5m
 Basiskart: FKB, 28.11.2012

MÅLESTOKK: 1:1000

0 20 40 60 80 100
 Horizontal skala 1: 1000

REGULERINGSPLAN MED REGULERINGSBESTEMMELSER FOR:
 Forslag til detaljregulering for sørlig adkomst til KILA
 Vertikalnivå 2 - på grunnen (planen inneholder også regulering under grunnen)
 Sør-Varanger kommune

REVISJON	DATE	SKB
Revisjon i forb. med 1 gangsbehandling	03-06-2014	KMSVE
Revisjon etter høring	30-06-2014	MAHAA
	03-07-2015	MAHAA

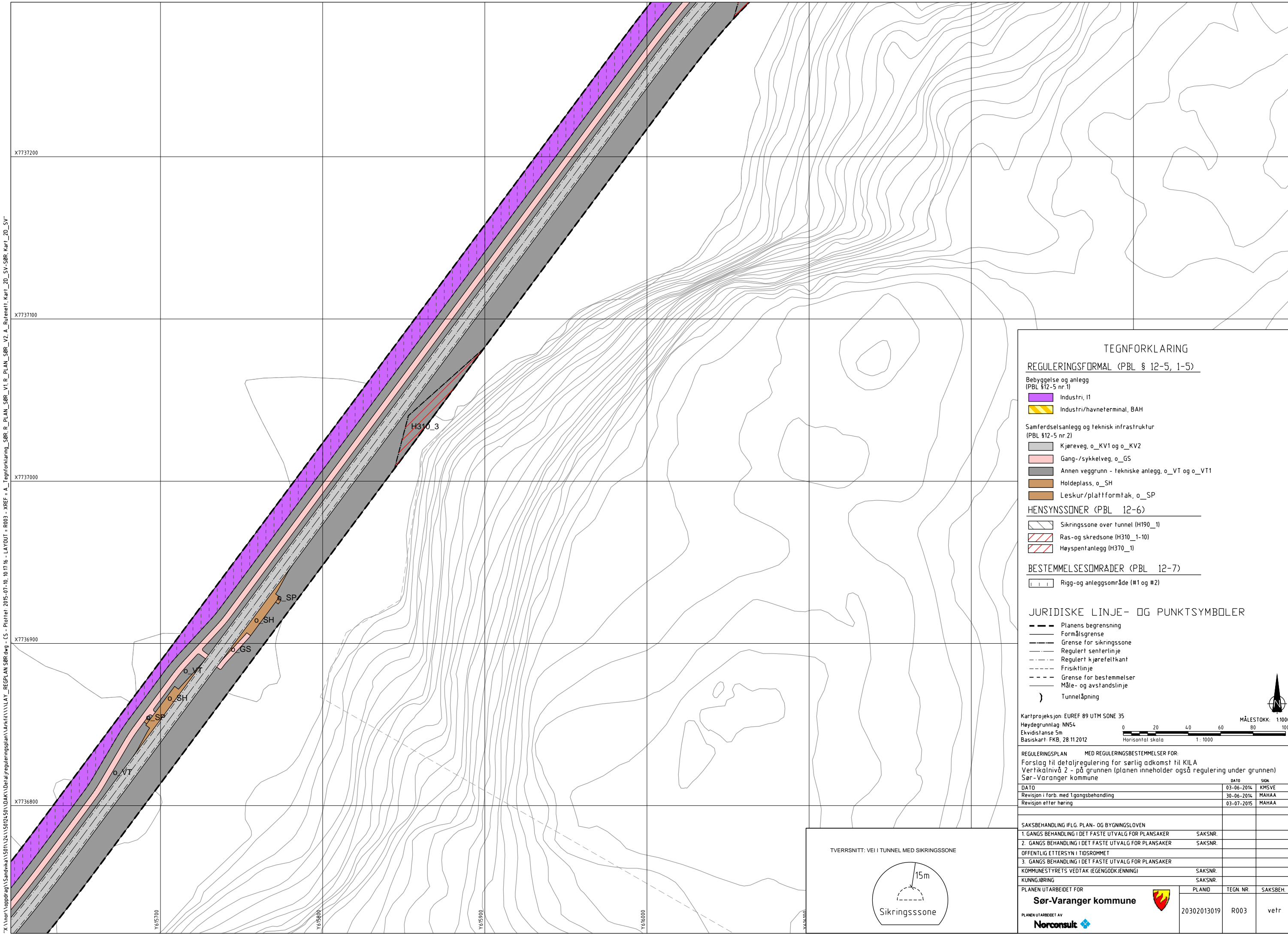
SAKSBEHANDLING I FLG. PLAN- OG BYGNINGSLOVEN	SAKS NR.
1. GANGS BEHANDLING I DET FASTE UTVALG FOR PLANSAKER	
2. GANGS BEHANDLING I DET FASTE UTVALG FOR PLANSAKER	

OFFENTLIG ETTERSYN I TIDSRUMMET

KOMMUNESTYRETS VEDTAK (EGENGODKJENNING)	SAKS NR.
KUNNGJØRING	

PLANEN UTARBEIDET FOR	PLAND	TEGN NR.	SAKSBEH.
Sør-Varanger kommune			
PLANEN UTARBEIDET AV	20302013019	R002	vetr

Norconsult

K:\nor\l\oppdrag\501124\150124501\DAK\Detail\regulering\plan\Arh\11\LAY_REGPLAN_SBR.dwg - CS - Plottel 2015-07-10 10:17:16 - LAYOUT = R003 - XREF = A_Tegnforklaring_SBR_R_PLAN_SBR_V2_A_Rurmetr_Kart_2D_SV_SBR_Kart_2D_SV

TEGNFORKLARING

REGULERINGSFORMÅL (PBL § 12-5, 1-5)

- Bebyggelse og anlegg (PBL §12-5 nr 1)**
- Industri, I1
 - Industri/havneterminal, BAH
- Samferdselsanlegg og teknisk infrastruktur (PBL §12-5 nr 2)**
- Kjøreveg, o_KV1 og o_KV2
 - Gang-/sykkelveg, o_GS
 - Annen veggrunn - tekniske anlegg, o_VT og o_VT1
 - Holdeplass, o_SH
 - Leskur/plattformtak, o_SP

HENSYNSSONER (PBL 12-6)

- Sikringszone over tunnel (H190_1)
- Ras- og skredsoner (H310_1-10)
- Høyspentanlegg (H370_1)

BESTEMMELSESDRÅDER (PBL 12-7)

- Rigg- og anleggsområde (#1 og #2)

JURIDISKE LINJE- OG PUNKTSYMBOLER

- Planens begrensning
- Formålsgrense
- Grense for sikringszone
- Regulert senterlinje
- Regulert kjørefeltkant
- Frisiktlinje
- Grense for bestemmelser
- Måle- og avstandslinje
- Tunnelåpning

Kartprosjeksjon: EUREF 89 UTM SONE 35
 Høydegrunnlag: NNS4
 Ekvivalens 5m
 Basiskart: FKB, 28.11.2012

MÅLESTOKK: 1:1000
 0 20 40 60 80 100
 Horizontal skala 1: 1000

REGULERINGSPÅN MED REGULERINGSBESTEMMELSER FOR:
 Forslag til detaljregulering for sørlig adkomst til KILA
 Vertikalnivå 2 - på grunnen (planen inneholder også regulering under grunnen)
 Sør-Varanger kommune

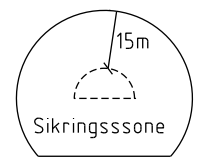
DATO	DRÅ	SKN
03-06-2014		KMSVE
30-06-2014		MAHAA
03-07-2015		MAHAA

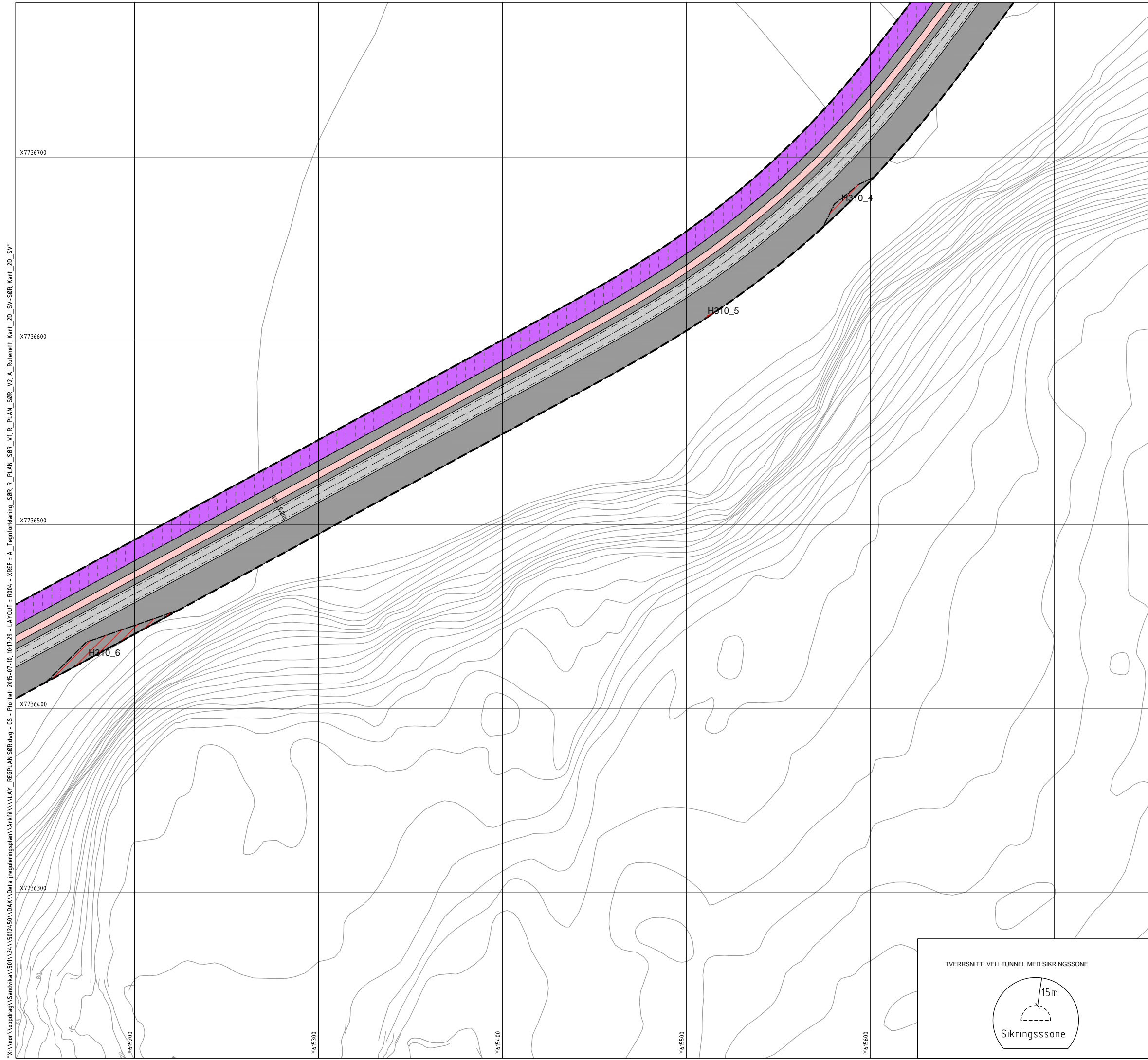
SAKSBEHANDLING IFLG. PLAN- OG BYGNINGSLOVEN	
1. GANGS BEHANDLING I DET FASTE UTVALG FOR PLANSAKER	SAKSNR.
2. GANGS BEHANDLING I DET FASTE UTVALG FOR PLANSAKER	SAKSNR.
OFFENTLIG ETTERSYN I TIDSRUMMET	
3. GANGS BEHANDLING I DET FASTE UTVALG FOR PLANSAKER	SAKSNR.
KOMMUNESTYRETS VEDTAK (EGENGODKJØNNING)	SAKSNR.
KUNNGJØRING	SAKSNR.

PLANEN UTARBEIDET FOR			
PLAND	TEGN. NR.	SAKSBEH.	
Sør-Varanger kommune			
20302013019	R003	vefr	

PLANEN UTARBEIDET AV **Norconsult**

TVERRSNITT: VEI I TUNNEL MED SIKRINGSZONE

X:\1\nor\l\oppdrag\501124\50124501\DAK\Detail\reguleringsplan\Kart\1\1\LAY_REGPLAN_SBR.dwg - CS - Plottet: 2015-07-10 10:17:29 - LAYOUT = R004 - XREF = A_Tegnforklaring_SBR_V1_R_PLAN_SBR_V2_A_RuleneH1_Kart_2D_SV_SBR_Kart_2D_SV

TEGNFORKLARING

REGULERINGSFORMÅL (PBL § 12-5, 1-5)

Bebyggelse og anlegg (PBL §12-5 nr.1)

- Industri, I1
- Industri/havneterminal, BAH

Samferdselsanlegg og teknisk infrastruktur (PBL §12-5 nr.2)

- Kjøreveg, o_KV1 og o_KV2
- Gang-/sykkelveg, o_GS
- Annen veggrunn - tekniske anlegg, o_VT og o_VT1
- Holdeplass, o_SH
- Leskur/plattformtak, o_SP

HENSYNSSONER (PBL 12-6)

- Sikringszone over tunnel (H190_1)
- Ras- og skredzone (H310_1-10)
- Høyspentanlegg (H370_1)

BESTEMMELSESDRÅDER (PBL 12-7)

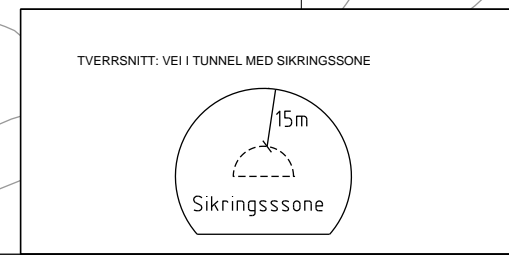
- Rigg- og anleggsområde (#1 og #2)

JURIDISKE LINJE- OG PUNKTSYMBOLER

- Planens begrensning
- Formålsgrense
- Grense for sikringszone
- Regulert senterlinje
- Regulert kjørefeltkant
- Frisiktlinje
- Grense for bestemmelser
- Måle- og avstandslinje
- Tunnelåpning

Kartprosjeksjon: EUREF 89 UTM SONE 35
 Høydegrunnlag: NN54
 Ekvivalens 5m
 Basiskart: FKB, 28.11.2012

MÅLESTOKK: 1:1000
 0 20 40 60 80 100
 Horizontal skala 1: 1000

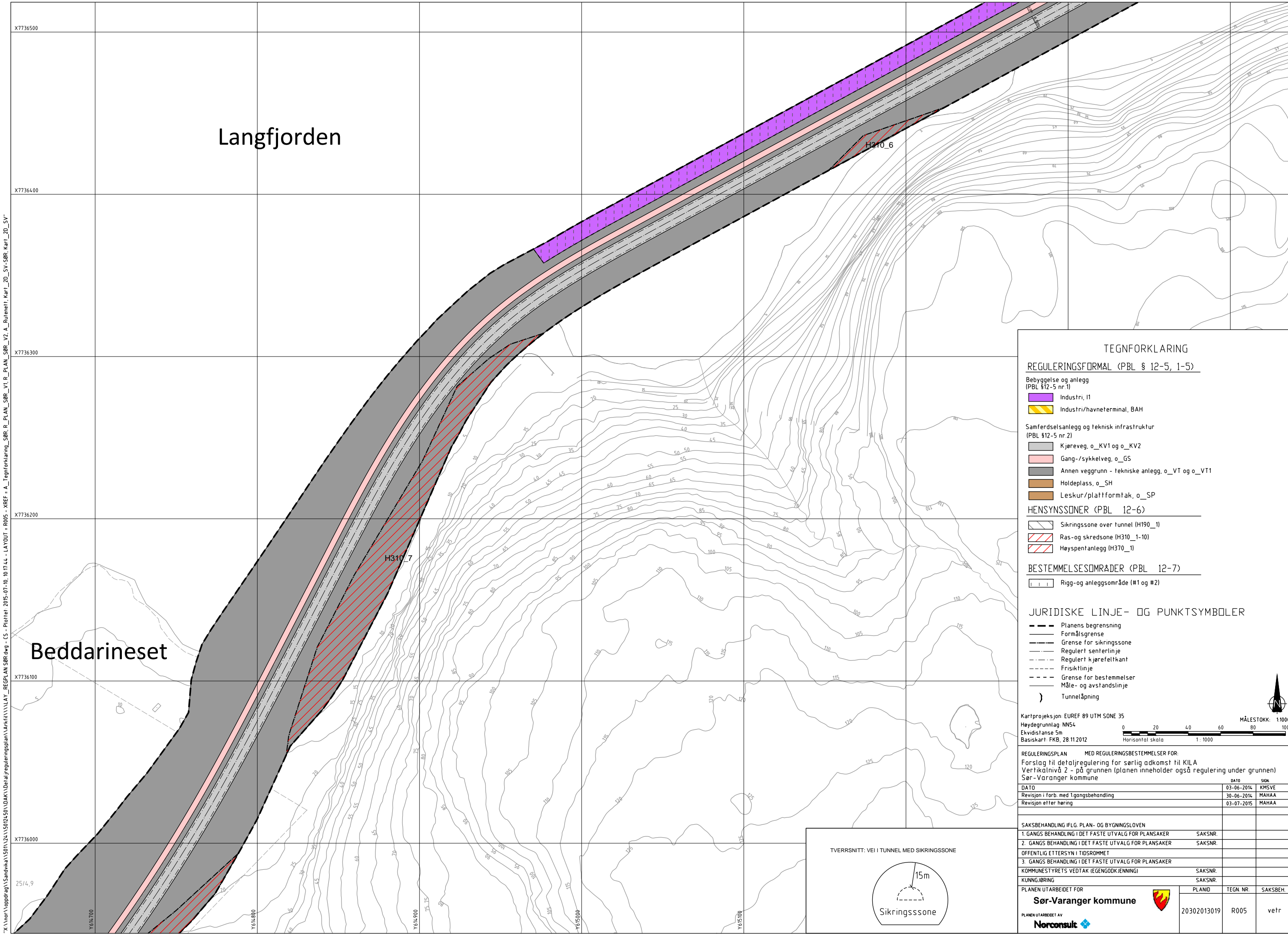

REGULERINGSPLAN MED REGULERINGSBESTEMMELSER FOR:
 Forslag til detaljregulering for sørlig adkomst til KILA
 Vertikalnivå 2 - på grunnen (planen inneholder også regulering under grunnen)
 Sør-Varanger kommune

DATO	DATO	SIGN.
Revisjon i forb. med 1 gangsbehandling	03-06-2014	KMSVE
Revisjon etter høring	30-06-2014	MAHAA
	03-07-2015	MAHAA

SAKSBEHANDLING IFLG. PLAN- OG BYGNINGSLOVEN	
1. GANGS BEHANDLING I DET FASTE UTVALG FOR PLANSAKER	SAKSNR.
2. GANGS BEHANDLING I DET FASTE UTVALG FOR PLANSAKER	SAKSNR.
OFFENTLIG ETTERSYN I TIDSRUMMET	
3. GANGS BEHANDLING I DET FASTE UTVALG FOR PLANSAKER	SAKSNR.
KOMMUNESTYRETS VEDTAK (EGENGODKJENNING)	SAKSNR.
KUNNGJØRING	SAKSNR.

PLANEN UTARBEIDET FOR			
PLANID	TEGN. NR.	SAKSBEH.	
Sør-Varanger kommune			
PLANEN UTARBEIDET AV Norconsult	20302013019	R004	vetr

Langfjorden

Beddarineset

H310_6

H310_7

TEGNFORKLARING

REGULERINGSFORMÅL (PBL § 12-5, 1-5)

- Bebyggelse og anlegg (PBL §12-5 nr.1)
- Industri, I1
 - Industri/havneterminal, BAH
- Samferdselsanlegg og teknisk infrastruktur (PBL §12-5 nr.2)
- Kjøreveg, o_KV1 og o_KV2
 - Gang-/sykkelveg, o_GS
 - Annen veggrunn - tekniske anlegg, o_VT og o_VT1
 - Holdeplass, o_SH
 - Leskur/plattformtak, o_SP

HENSYNSSONER (PBL 12-6)

- Sikringszone over tunnel (H190_1)
- Ras- og skredzone (H310_1-10)
- Høyspentanlegg (H370_1)

BESTEMMELSESDRØMÅDER (PBL 12-7)

- Rigg- og anleggsområde (#1 og #2)

JURIDISKE LINJE- OG PUNKTSYMBOLER

- Planens begrensning
- Formålsgrense
- Grense for sikringszone
- Regulert senterlinje
- Regulert kjørefeltkant
- Frisiktlinje
- Grense for bestemmelser
- Måle- og avstandslinje
- Tunnelåpning

Kartprosjeksjon: EUREF 89 UTM SONE 35
 Høydegrunnlag: NNS4
 Ekvivalens 5m
 Basiskart: FKB, 28.11.2012

MÅLESTOKK: 1:1000
 Horizontal skala: 1:1000

REGULERINGSPLAN MED REGULERINGSBESTEMMELSER FOR:
 Forslag til detaljregulering for sørlig adkomst til KILA
 Vertikalnivå 2 - på grunnen (planen inneholder også regulering under grunnen)
 Sør-Varanger kommune

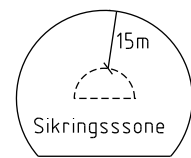
DATO	SKN.
03-06-2014	KMSVE
30-06-2014	MAHAA
03-07-2015	MAHAA

SAKSBEHANDLING IFLG. PLAN- OG BYGNINGSLOVEN	
1. GANGS BEHANDLING I DET FASTE UTVALG FOR PLANSAKER	SAKSNR.
2. GANGS BEHANDLING I DET FASTE UTVALG FOR PLANSAKER	SAKSNR.
OFFENTLIG ETTERSYN I TIDSRØMME	
3. GANGS BEHANDLING I DET FASTE UTVALG FOR PLANSAKER	SAKSNR.
KOMMUNESTYRETS VEDTAK (EGENGODKJØNNING)	SAKSNR.
KUNNGJØRING	SAKSNR.

PLANEN UTARBEIDET FOR	PLAND	TEGN. NR.	SAKSBEH.
Sør-Varanger kommune	20302013019	R005	vefr

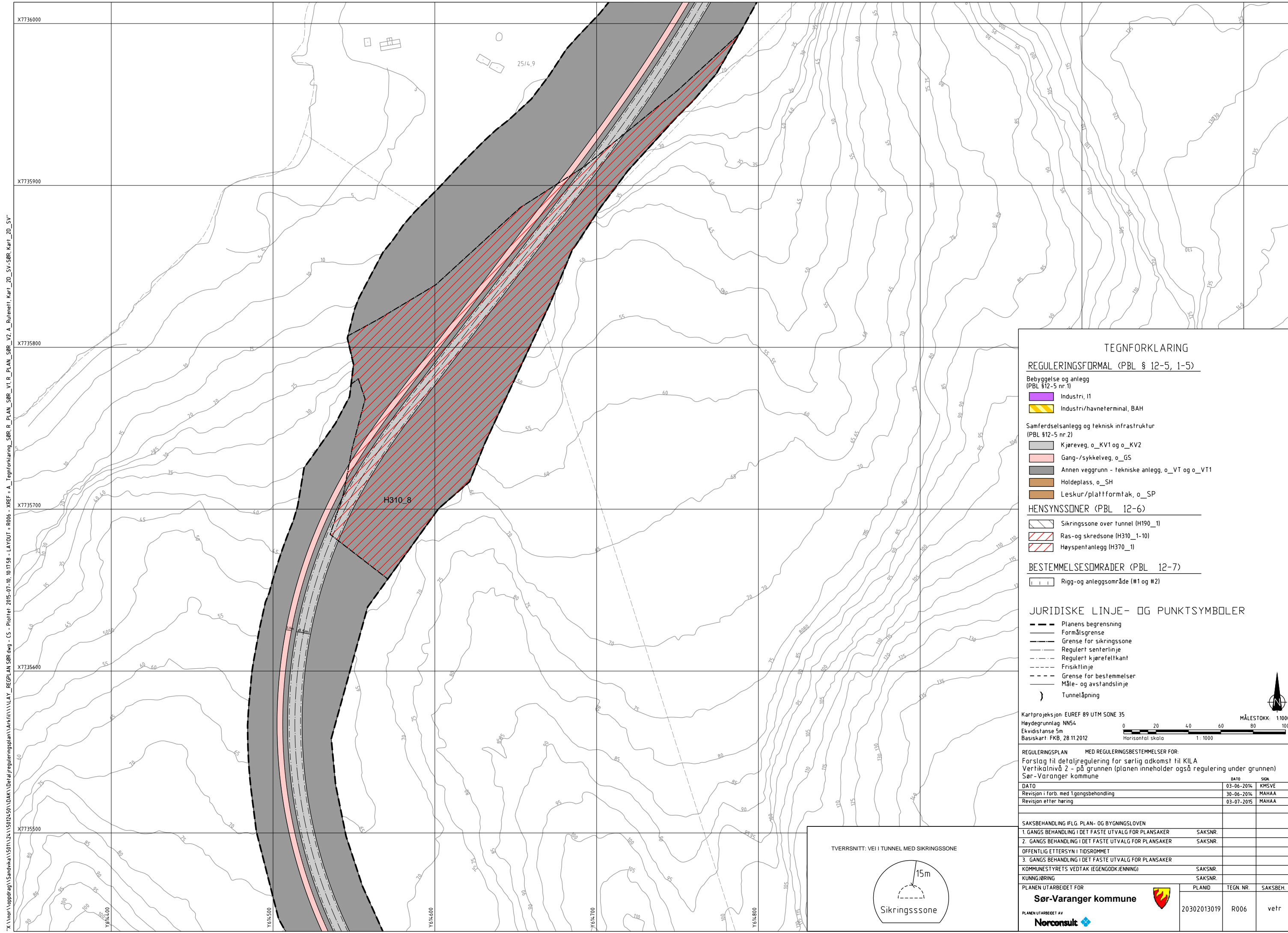
PLANEN UTARBEIDET AV

TVERRSNITT: VEI I TUNNEL MED SIKRINGSZONE

X:\nor\lappdrag\5\Sandvikha\501\124\151024501\DAK\Detail\reguleringsplan\Kart\K1\1\LAY_REGPLAN_SBR.dwg - CS - Plottet: 2015-07-10, 10:17:44 - LAYOUT = R005 - XREF = A_Tegnforlaring_SBR.R_PLAN_SBR_V1.R_PLAN_SBR_V2.A_Ruener1.Kart_2D_SV_SBR.Kart_2D_SV

X7736500
 X7736400
 X7736300
 X7736200
 X7736100
 X7736000
 Y614700
 Y614800
 Y614900
 Y615000
 Y615100

X:\Inn\Oppdrag\501\24\151024\501\DAK\Utdrag\reguleringsplan\Arkiv\1\1\LAY_REGPLAN_SBR.dwg - CS - Plottet 2015-07-10 10:17:38 - LAYOUT = R006 - XREF = A_Tegnforklarings_SBR_P_PLAN_SBR_V1_R_PLAN_SBR_V1_A_Burleth1_Kart_2D_SV_SBR_Kart_2D_SV

TEGNFORKLARING

REGULERINGSFORMÅL (PBL § 12-5, 1-5)

Bebyggelse og anlegg (PBL §12-5 nr.1)

- Industri, I1
- Industri/havnerterminal, BAH

Samferdselsanlegg og teknisk infrastruktur (PBL §12-5 nr.2)

- Kjøreveg, o_KV1 og o_KV2
- Gang-/sykkelveg, o_GS
- Annen veggrunn - tekniske anlegg, o_VT og o_VT1
- Holdeplass, o_SH
- Leskur/plattformtak, o_SP

HENSYNSSONER (PBL 12-6)

- Sikringszone over tunnel (H190_1)
- Ras- og skredsoner (H310_1-10)
- Høyspentanlegg (H370_1)

BESTEMMELSESDRÅDER (PBL 12-7)

- Rigg- og anleggsområde (#1 og #2)

JURIDISKE LINJE- OG PUNKTSYMBOLER

- Planens begrensning
- Formålsgrense
- Grense for sikringszone
- Regulert senterlinje
- Regulert kjørefeltkant
- Frisiktlinje
- Grense for bestemmelser
- Måle- og avstandslinje
- Tunnelåpning

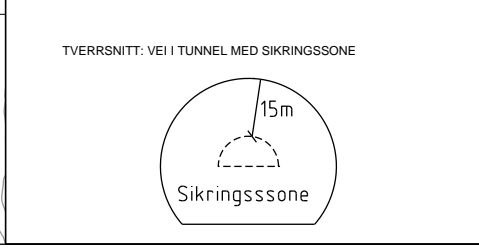
Kartprosjeksjon: EUREF 89 UTM SONE 35
 Høydegrunnlag: NN54
 Ekvivalens 5m
 Basiskart: FKB, 28.11.2012

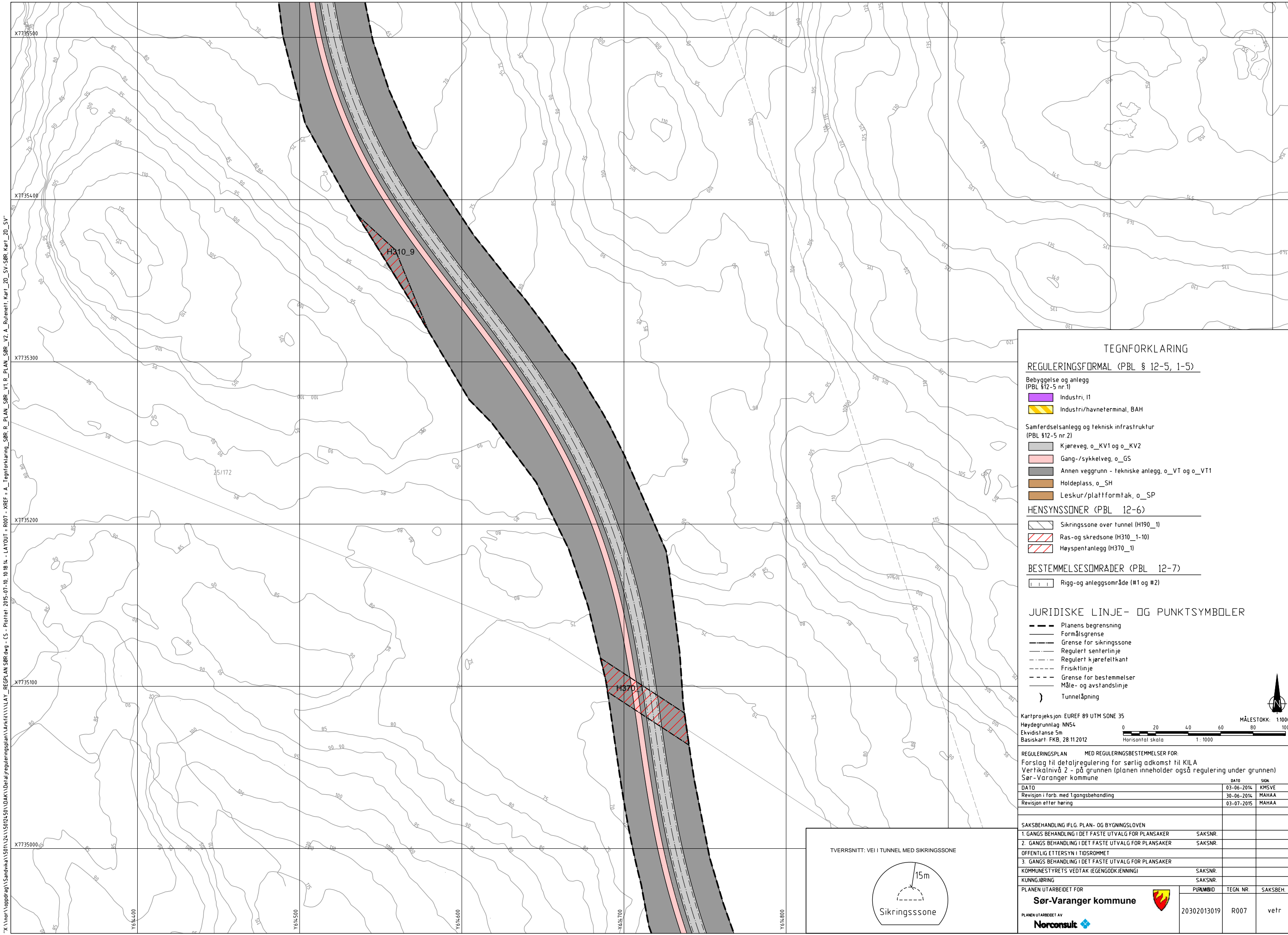
MÅLESTOKK: 1:1000
 Horizontal skala: 1:1000

REGULERINGSPLAN MED REGULERINGSBESTEMMELSER FOR:
 Forslag til detaljregulering for sørlig adkomst til KILA
 Vertikalnivå 2 - på grunnen (planen inneholder også regulering under grunnen)
 Sør-Varanger kommune

DATO	SAKSNR.	SKM.
03-06-2014		KMSVE
30-06-2014		MAHAA
03-07-2015		MAHAA

SAKSBEHANDLING IFLG. PLAN- OG BYGNINGSLOVEN		SAKS NR.	
1. GANGS BEHANDLING I DET FASTE UTVALG FOR PLANSAKER			
2. GANGS BEHANDLING I DET FASTE UTVALG FOR PLANSAKER			
OFFENTLIG ETTERSYN I TIDSROMMET			
3. GANGS BEHANDLING I DET FASTE UTVALG FOR PLANSAKER			
KOMMUNESTYRETS VEDTAK (EGENGODKJØNNING)		SAKS NR.	
KUNNGJØRING		SAKS NR.	
PLANEN UTARBEIDET FOR		PLAND	TEGN. NR.
Sør-Varanger kommune		20302013019	R006
PLANEN UTARBEIDET AV		SAKSBEH.	
Norconsult		vetr	

TEGNFORKLARING

REGULERINGSFORMÅL (PBL § 12-5, 1-5)

Bebyggelse og anlegg (PBL §12-5 nr 1)

- Industri, I1
- Industri/havneterminal, BAH

Samferdselsanlegg og teknisk infrastruktur (PBL §12-5 nr 2)

- Kjøreveg, o_KV1 og o_KV2
- Gang-/sykkelveg, o_GS
- Annen veggrunn - tekniske anlegg, o_VT og o_VT1
- Holdeplass, o_SH
- Leskur/plattformtak, o_SP

HENSYNSSONER (PBL 12-6)

- Sikringsone over tunnel (H190_1)
- Ras- og skredsoner (H310_1-10)
- Høyspentanlegg (H370_1)

BESTEMMELSESDRØMÅDER (PBL 12-7)

- Rigg- og anleggsområde (#1 og #2)

JURIDISKE LINJE- OG PUNKTSYMBOLER

- Planens begrensning
- Formålsgrense
- Grense for sikringszone
- Regulert senterlinje
- Regulert kjørefeltkant
- Frisiktlinje
- Grense for bestemmelser
- Måle- og avstandslinje
- Tunnelåpning

Kartprosjeksjon: EUREF 89 UTM SONE 35
 Høydegrunnlag: NNS4
 Ekvivalens 5m
 Basiskart: FKB, 28.11.2012

MÅLESTOKK: 1:1000

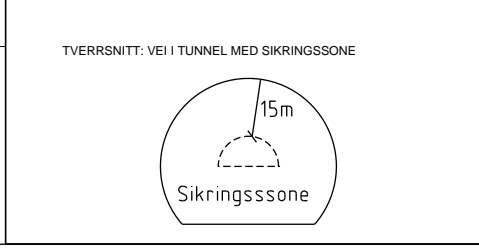
0 20 40 60 80 100
 Horizontal skala 1: 1000

REGULERINGSPLAN MED REGULERINGSBESTEMMELSER FOR:
 Forslag til detaljregulering for sørlig adkomst til KILA
 Vertikalnivå 2 - på grunnen (planen inneholder også regulering under grunnen)
 Sør-Varanger kommune

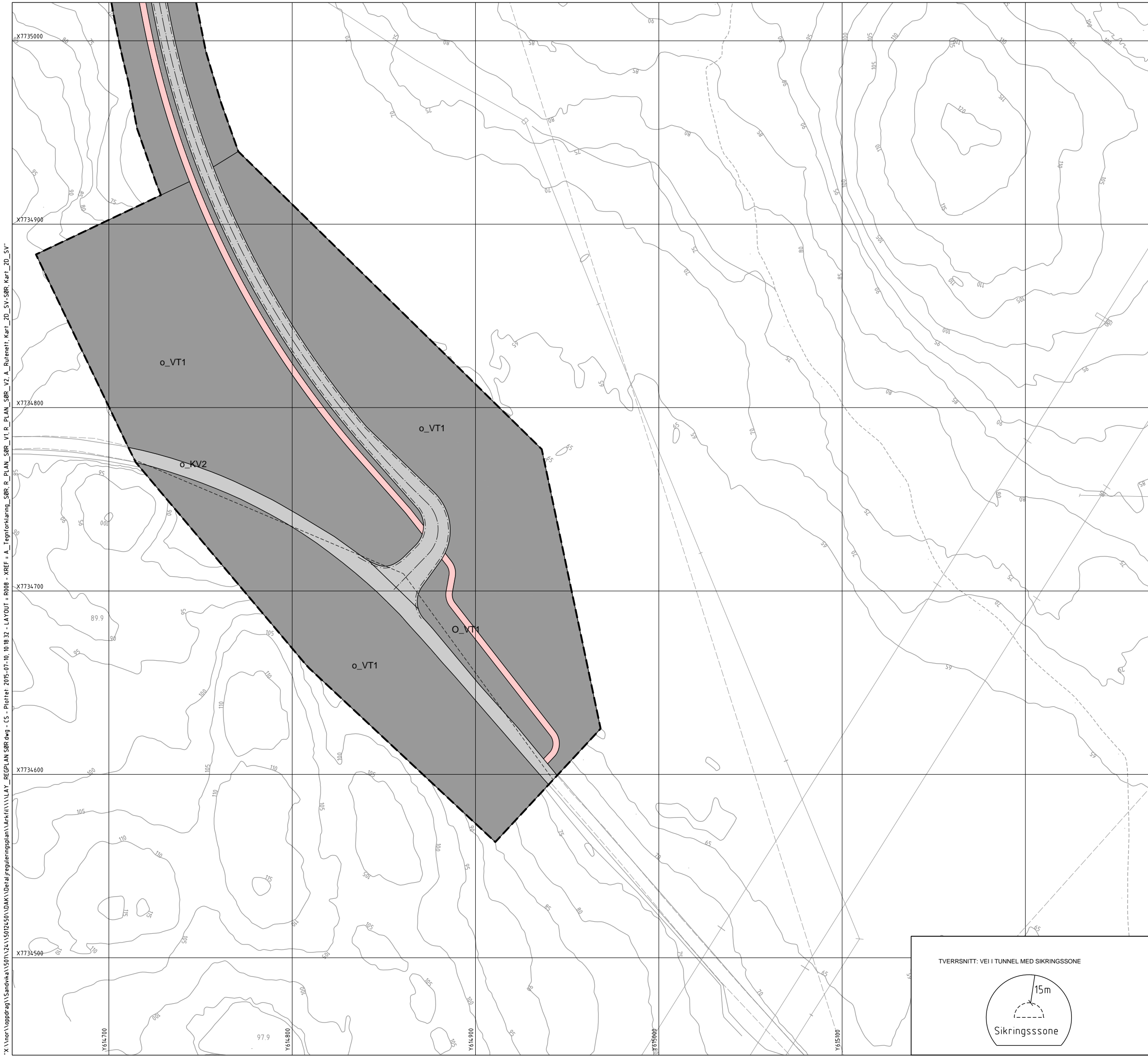
DATO	SIGN.
03-06-2014	KMSVE
30-06-2014	MAHAA
03-07-2015	MAHAA

SAKSBEHANDLING IFLG. PLAN- OG BYGNINGSLOVEN	
1. GANGS BEHANDLING I DET FASTE UTVALG FOR PLANSAKER	SAKSNR.
2. GANGS BEHANDLING I DET FASTE UTVALG FOR PLANSAKER	SAKSNR.
OFFENTLIG ETTERSYN I TIDSRUMMET	
3. GANGS BEHANDLING I DET FASTE UTVALG FOR PLANSAKER	SAKSNR.
KOMMUNESTYRETS VEDTAK (EGENGODKJENNING)	SAKSNR.
KUNNGJØRING	SAKSNR.

PLANEN UTARBEIDET FOR			
Sør-Varanger kommune			
PLANEN UTARBEIDET AV	PIPRÅDD	TEGN. NR.	SAKSBEH.
Norconsult	20302013019	R007	vetr

X:\nor\l\oppdrag\501124\50125501\DAK\Udarj\reguleringsplan\Kart\11\LAY\REGPLAN_SDR.dwg - CS - Plottet: 2015-07-10 10:18:14 - LAYOUT = R007 - XREF = A_Tegnforklaring_SDR.R_PLAN_SDR_V1.R_PLAN_SDR_V2.A_Burteht.Kart_2D_SV_SDR.Kart_2D_SV

TEGNFORKLARING

REGULERINGSFORMÅL (PBL § 12-5, 1-5)

Bebyggelse og anlegg (PBL §12-5 nr.1)

- Industri, I1
- Industri/havneterminal, BAH

Samferdselsanlegg og teknisk infrastruktur (PBL §12-5 nr.2)

- Kjøreveg, o_KV1 og o_KV2
- Gang-/sykkelveg, o_GS
- Annen veggrunn - tekniske anlegg, o_VT og o_VT1
- Holdeplass, o_SH
- Leskur/plattformtak, o_SP

HENSYNSSONER (PBL 12-6)

- Sikringszone over tunnel (H190_1)
- Ras- og skredzone (H310_1-10)
- Høyspentanlegg (H370_1)

BESTEMMELSESDRÅDER (PBL 12-7)

- Rigg- og anleggsområde (#1 og #2)

JURIDISKE LINJE- OG PUNKTSYMBOLER

- Planens begrensning
- Formålsgrense
- Grense for sikringszone
- Regulert senterlinje
- Regulert kjørefeltkant
- Frisiktlinje
- Grense for bestemmelser
- Måle- og avstandslinje
- Tunnelåpning

Kartprosjeksjon: EUREF 89 UTM SONE 35
 Høydegrunnlag: NNS4
 Ekvivalens 5m
 Basiskart: FKB, 28.11.2012

MÅLESTOKK: 1:1000
 0 20 40 60 80 100
 Horizontal skala 1: 1000

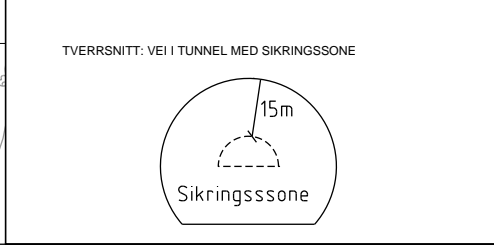
REGULERINGSPLAN MED REGULERINGSBESTEMMELSER FOR:
 Forslag til detaljregulering for sørlig adkomst til KILA
 Vertikalnivå 2 - på grunnen (planen inneholder også regulering under grunnen)
 Sør-Varanger kommune

DATO	DATO	SIGN.
Revisjon i forb. med 1 gangsbehandling	03-06-2014	KMSVE
Revisjon etter høring	30-06-2014	MAHAA
	03-07-2015	MAHAA

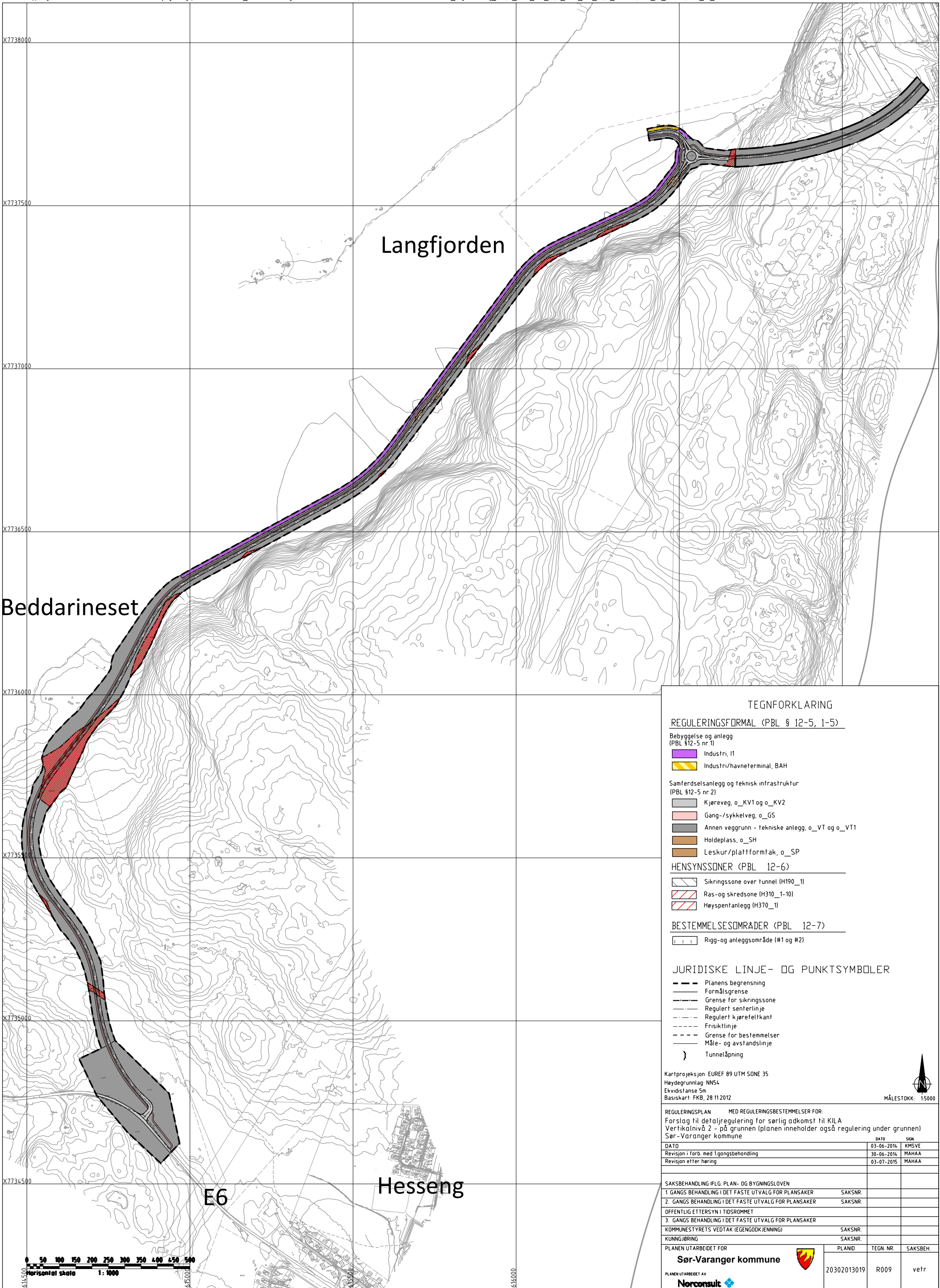
SAKSBEHANDLING IFLG. PLAN- OG BYGNINGSLOVEN	SAKSNR.	SAKSNR.
1. GANGS BEHANDLING I DET FASTE UTVALG FOR PLANSAKER		
2. GANGS BEHANDLING I DET FASTE UTVALG FOR PLANSAKER		
OFFENTLIG ETTERSYN I TIDSROMMET		
3. GANGS BEHANDLING I DET FASTE UTVALG FOR PLANSAKER		
KOMMUNESTYRETS VEDTAK (EGENGODKJØNNING)		
KUNNGJØRING		

PLANEN UTARBEIDET FOR	PLAND	TEGN. NR.	SAKSBEH.
Sør-Varanger kommune	20302013019	R008	vetr

PLANEN UTARBEIDET AV

X:\nor\l\oppdrag\5011\24\150124501\DAK\Udval\regulering\plan\KILA\1\1\LAY_REGPLAN_SBR.dwg - CS - Plottet: 2015-07-10, 10:18:32 - LAYOUT = R008 - XREF = A_Tegnforklarings_SBR_P_PLAN_SBR_V1_R_PLAN_SBR_V1_R_PLAN_SBR_V1_A_Burlemt.H_Kar1_2D_SV_SBR_Kar1_2D_SV

TEGNFORKLARING

REGULERINGSFORMÅL (PBL § 12-5, 1-5)

Bebyggelse og anlegg (PBL §12-5 nr 1)

- Industri, I1
- Industri/havneterminal, BAH

Samferdselsanlegg og teknisk infrastruktur (PBL §12-5 nr 2)

- Kjøreveg, o_KV1 og o_KV2
- Gang-/sykkelveg, o_GS
- Annen veggrunn - tekniske anlegg, o_VT og o_VT1
- Holdeplass, o_SH
- Leskur/plattformtak, o_SP

HENSYNSSONER (PBL 12-6)

- Sikringsone over tunnel (H190_1)
- Ras- og skredsoner (H310_1-10)
- Høyspenanlegg (H370_1)

BESTEMMELSESDOMRÅDER (PBL 12-7)

- Rigg- og anleggsområde (#1 og #2)

JURIDISKE LINJE- OG PUNKTSYMBOLER

- Planens begrensning
- Formålsgrense
- Grense for sikringsone
- Regulert senterlinje
- Regulert kjørefeltkant
- Friskitlinje
- Grense for bestemmelser
- Måle- og avstandslinje
- Tunnelåpning

Kartprosjekt: EUREF 89 UTM SONE 35
 Høydegrunnlag: NN54
 Ekvivalens: 5m
 Basiskart: FKB, 28.11.2012

MÅLESTOKK: 1:5000

REGULERINGSPLAN MED REGULERINGSBESTEMMELSER FOR:
 Forslag til detaljregulering for sørlig adkomst til KILA
 Vertikalnivå 2 - på grunnen (planen inneholder også regulering under grunnen)
 Sør-Varanger kommune

DATO	SGH
03-06-2014	KMSVE
30-06-2014	MAHAA
03-07-2015	MAHAA

SAKSBEHANDLING IFLG. PLAN- OG BYGNINGSLOVEN

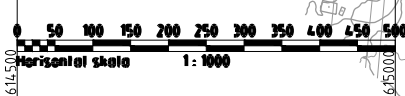
1. GANGS BEHANDLING I DET FASTE UTVALG FOR PLANSAKER	SAKSNR.
2. GANGS BEHANDLING I DET FASTE UTVALG FOR PLANSAKER	SAKSNR.

OFFENTLIG ETTERSYN I TIDSRUMMET

3. GANGS BEHANDLING I DET FASTE UTVALG FOR PLANSAKER	SAKSNR.
KOMMUNESTYRETS VEDTAK (EGGENGODKJENNING)	SAKSNR.
KUNNGJØRING	SAKSNR.

PLANEN UTARBEJDET FOR	PLAND	TEGN. NR.	SAKSBEH.
Sør-Varanger kommune			
PLANEN UTARBEJDET AV	20302013019	R009	vetr

Norconsult

Sør-Varanger kommune

ROS-analyse

Kirkenes Industrial Logistics Area

Detaljregulering for sørlig atkomst til Kila

2014-06-02 Oppdragsnr.: 5012450

J02	2014-06-02	Endelig versjon	KHMe	ToAHe	SHN
A01	2014-06-01	For fagkontroll	KHMe	ToAHe	SHN
Rev.	Dato:	Beskrivelse	Utarbeidet	Fagkontroll	Godkjent

Dette dokumentet er utarbeidet av Norconsult AS som del av det oppdraget som dokumentet omhandler. Opphavsretten tilhører Norconsult. Dokumentet må bare benyttes til det formål som oppdragsavtalen beskriver, og må ikke kopieres eller gjøres tilgjengelig på annen måte eller i større utstrekning enn formålet tilsier.

Innhold

1	Innledning	5
1.1	Bakgrunn	5
1.2	Forutsetninger og avgrensninger	5
1.3	Begreper og forkortelser	6
1.4	Styrende dokumenter	7
1.5	Grunnlagsdokumentasjon	7
2	Om analyseobjektet	9
2.1	Beskrivelse av analyseområdet	9
2.2	Planlagte tiltak	9
3	Metode	10
3.1	Innledning	10
3.2	Fareidentifikasjon	10
3.3	Sårbarhetsvurdering	10
3.4	Risikoanalyse	11
3.4.1	Kategorisering av sannsynlighet og konsekvens	11
3.4.2	Vurdering av risiko	12
3.5	Sårbarhets- og risikoreduserende tiltak	12
4	Fareidentifikasjon og sårbarhetsvurdering	13
4.1	Innledende farekartlegging	13
4.2	Sårbarhetsvurdering	15
4.2.1	Sårbarhetsvurdering skred	16
4.2.2	Sårbarhetsvurdering ustabil grunn	17
4.2.3	Sårbarhetsvurdering havnivåstigning	18
4.2.4	Sårbarhetsvurdering skog-/ lyngbrann	18
4.2.5	Sårbarhetsvurdering akutt forurensning – anleggsfasen	18
4.2.6	Sårbarhetsvurdering trafiksikkerhet	18
4.2.7	Sårbarhetsvurdering eksisterende kraftforsyning	Error! Bookmark not defined.
5	Konklusjon og oppsummering av tiltak	19
5.1	Konklusjon	19
5.2	Oppsummering av tiltak	20
	Vedlegg I - Risikoanalyser	21

Sammendrag

Med utgangspunkt i forslag til detaljregulering for sørlig atkomst til Kila, Sør-Varanger kommune, er det gjennomført en risiko- og sårbarhetsanalyse (ROS-analyse). Denne skal etterkomme plan- og bygningslovens krav om ROS-analyser ved all planlegging (jf. § 4.3).

Planområdet fremstår generelt, med de tiltak som er beskrevet og forutsatt fulgt, som lite til moderat sårbart. Det har blitt gjennomført en innledende fareidentifikasjon, og sårbarhetsvurdering av de temaene som gjennom fareidentifikasjonen fremsto som relevante. Følgende fare har blitt utredet:

- Skredfare
- Ustabil grunn
- Havnivåstigning, herunder bølgepåvirkning
- Skog-/ lyngbrann
- Akutt forurensning anleggsfasen
- Trafikksikkerhet

Det ble identifisert forhøyet sårbarhet for temaet *Akutt forurensning anleggsfasen* og det ble gjennomført en risikovurdering. Denne viser at det vil være nødvendig å iverksette risikoreducerende tiltak for å oppnå akseptabel risiko for hendelsen. Det er foreslått tiltak som anses som tilstrekkelig for oppnå dette.

Det er også gjennom fareidentifikasjon og sårbarhetsvurdering, identifisert ytterligere tiltak som det ut fra samfunnssikkerhetshensyn er nødvendig å gjennomføre for å unngå å bygge sårbarhet inn i dette planområdet. Tiltakene er:

- Plassere tankanlegg og påfyllingsområder for anleggsmaskiner unna områder med avrenning mot sjø og i nærheten av fuglelokalitet.
- Oppbevare riktig og tilstrekkelig beredskapsmaterieil for akutt forurensning ved anleggsområdet
- Ha fokus på akutt forurensning i den videre planleggingen og gjennom anleggsfasens SHA-regime.
- Gjennomføre identifiserte tiltak gjennom ingeniørgeologiske vurderingen av skredutsatt området.
- Gjennomføre nødvendige grunnundersøkelser rundt området Stormyra.
- Etablere overvannsanlegg tilknyttet vegen med tilstrekkelig kapasitet til å håndtere endringer i nedbørsmengder som følge av forventede klimaendringer.

1 Innledning

1.1 BAKGRUNN

Plan- og bygningsloven stiller krav om gjennomføring av risiko- og sårbarhetsanalyser (ROS-analyser) ved all arealplanlegging, jf. § 4.3: *"Ved utarbeidelse av planer for utbygging skal planmyndigheten påse at risiko- og sårbarhetsanalyse gjennomføres for planområdet, eller selv foreta en slik analyse. Analysen skal vise alle risiko- og sårbarhetsforhold som har betydning for om arealet er egnet til utbyggingsformål, og eventuelle endringer i slike forhold som følge av planlagt utbygging. Område med fare, risiko eller sårbarhet avmerkes i planen som hensynssone, jf. §§ 11-8 og 12-6. Planmyndigheten skal i arealplaner vedta slike bestemmelser om utbyggingen i sonen, herunder forbud, som er nødvendig for å avverge skade og tap."*

Flere lover og forskrifter setter krav til sikkerhet mot farer knyttet til arealdisponering og det skal tas hensyn til beregninger om fremtidens klima, se oversikt i styrende dokumenter i kapittel 1.4.

Denne ROS-analysen vurderer og analyserer relevante farer, sårbarheter og risikoforhold ved det aktuelle planområdet, og identifiserer behov for sårbarhets- og risikoreduserende tiltak i forbindelse med fremtidig utvikling av området. Forhold knyttet til forventet fremtidig klima er en integrert del av analysen.

1.2 FORUTSETNINGER OG AVGRENSNINGER

Følgende forutsetninger og avgrensninger er gjeldende for denne analysen:

- ROS-analysen er en overordnet og kvalitativ grovanalyse.
- Den er avgrenset til temaet samfunnssikkerhet slik dette brukes av DSB.
- Analysen omfatter farer for 3. person, ytre miljø og materielle verdier.
- Vurderingene i analysen er basert på foreliggende dokumentasjon om prosjektet.
- Analysen tar for seg forhold knyttet til driftsfasen (ferdig løsning), dersom ikke helt spesielle forhold knyttet til anleggsfasen som vil ha betydning for driftsfasen avdekkes.
- Analysen omhandler enkelthendelser, ikke flere uavhengige og sammenfallende hendelser.
- Analysen vurderer ikke trafiksikkerhet i henhold til Statens vegvesens håndbøker.

1.3 BEGREPER OG FORKORTELSER

Tabell 1.3 Begreper og forkortelser

Uttrykk	Beskrivelse
Konsekvens	Mulig følge av en uønsket hendelse. Konsekvenser kan uttrykkes med ord eller som en tallverdi for omfanget av skader på mennesker, miljø eller materielle verdier. Det vil alltid være usikkerhet knyttet til hva som vil bli konsekvensene.
Risiko	Uttrykk for kombinasjonen av sannsynlighet for og konsekvensen av en uønsket hendelse.
Risikoanalyse	Systematisk fremgangsmåte for å beskrive og/eller beregne risiko. Risikoanalysen utføres ved kartlegging av uønskede hendelser, deres årsaker, sannsynlighet og konsekvenser.
Risikoreduserende tiltak	Tiltak som påvirker sannsynligheten for- eller konsekvensen av en uønsket hendelse. Risikoreduserende tiltak består av forebyggende tiltak og konsekvensreduserende tiltak.
Safety	Sikkerhet mot uønskede hendelser som opptrer som følge av en eller flere tilfeldigheter.
Samfunnssikkerhet	Evnen samfunnet har til å opprettholde viktige samfunnsfunksjoner, og å ivareta borgernes liv, helse og grunnleggende behov under ulike former for påkjenninger.
Sannsynlighet	I hvilken grad det er trolig at en hendelse vil kunne inntreffe.
Security	Sikkerhet mot uønskede hendelser som er resultat av overlegg og planlegging.
Sårbarhet	Manglende evne hos et analyseobjekt til å motstå virkninger av en uønsket hendelse, og til å gjenopprette sin opprinnelige tilstand eller funksjon etter hendelsen.
DSB	Direktoratet for samfunnssikkerhet og beredskap
NGU	Norges geologiske undersøkelse
NVE	Norges vassdrags- og energidirektorat
SVV	Statens vegvesen

1.4 STYRENDE DOKUMENTER

Tabell 1.4 Styrende dokumenter

Ref.	Tittel	Dato	Utgiver
1.4.1	NS 5814:2008 Krav til risikovurderinger	2008	Standard Norge
1.4.2	Forskrift om tekniske krav til byggverk (Byggteknisk forskrift – TEK 10). FOR-2010-03-26-489	2010	Kommunal- og regionaldepartementet
1.4.3	Lov om planlegging og byggesaksbehandling (plan- og bygningsloven)	2008	Miljøverndepartementet
1.4.4	Brann- og eksplosjonsvernloven	2002	Justis- og beredskapsdepartementet
1.4.5	Storulykkeforskriften	2005	Justis- og beredskapsdepartementet
1.4.6	Forskrift om strålevern og bruk av stråling	2010	Helse- og omsorgsdepartementet
1.4.7	Samfunnssikkerhet i arealplanlegging	2011	Direktoratet for samfunnssikkerhet og beredskap
1.4.8	Samfunnssikkerhet i plan- og bygningsloven	2011	Direktoratet for samfunnssikkerhet og beredskap
1.4.9	NVEs retningslinjer nr. 2-2011: Flaum og skredfare i arealplaner	2011	Norges vassdrags- og energidirektorat
1.4.10	Retningslinjer for Fylkesmannens bruk av innsigelse i plansaker etter plan og bygningsloven	2010	Direktoratet for samfunnssikkerhet og beredskap
1.4.11	StrålevernInfo 14:2012 Radon i arealplanlegging	2012	Statens strålevern
1.4.12	Havnivåstigning. Estimer av framtidig havnivåstigning i norske kystkommuner. Revidert utgave.	2009	Klimatilpasning Norge

1.5 GRUNNLAGSDOKUMENTASJON

Tabell 1.5 Grunnlagsdokumentasjon

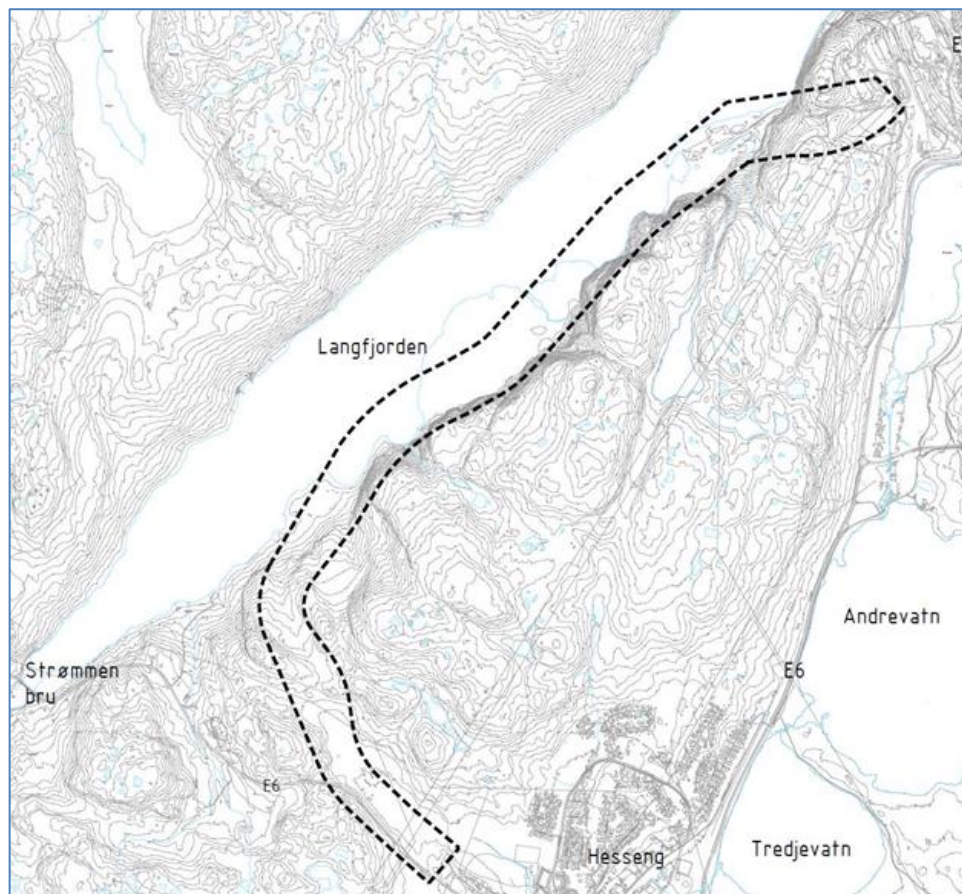
Ref.	Tittel, beskrivelse	Dato	Utgiver
1.5.1	Diverse plandokumentasjon inkl. tidlig versjon av planbeskrivelsen		Div, i hovedsak produsert av Norconsult.
1.5.2	Innspill til varsel om oppstart av detaljregulering for atkomst til Kila fra sør (brev)	2.4.2014	Statens vegvesen
1.5.3	Innspill til reguleringsplan for	25.3.2014	Fylkesmannen i Finnmark

	adkomst til KILA fra sør (brev)		
1.5.4	Kirkenes Industrial Logistics Area (KILA) Skredfarevurdering og ingeniørgeologisk vurdering av høye bergskjæringer	23.5.2014	Norconsult på oppdrag for Tschudi Kirkenes AS
1.5.5	Risikoanalyse KILA-tunnelen Kirkenes Inkl. 140 m veg og 5-armert rundkjøring	26.2.2014	SSV, Region nord, Veg- og transportavdelingen - Miljø og trafikksikkerhet
1.5.6	Kirkenes Industrial Logistics Area områdeplan med KU. Risiko og sårbarhetsanalyse	28.2.2011	Norconsult på oppdrag for Sydvaranger AS.
1.5.7	Kirkenes Industrial Logistics Area områdeplan med KU. Konsekvensutredning Sjø	3.1.2011	Norconsult på oppdrag for Sydvaranger AS.
1.5.8	Veileder for kartlegging og vurdering av skredfare i arealplaner	2011	Norges vassdrags- og energidirektorat
1.5.9	Veileder for vurdering av områdestabilitet ved utbygging på kvikkleire og andre jordarter med sprøbruddegenskaper	2011	Norges vassdrags- og energidirektorat
1.5.10	Veileder ROS-analyser i arealplanlegging	2013	Plan- og temadatautvalget i Oslo og Akershus
1.5.11	GIS i samfunnssikkerhet og arealplanlegging	2011	Direktoratet for samfunnssikkerhet og beredskap, FM Rogaland, FM Hordaland, FM Sogn og Fjordane, Statens kartverk
1.5.12	Håndtering av havnivåstigning i kommunal planlegging	2011	Klimatilpasning Norge
1.5.13	Åpen trusselvurdering	2014	Politiets sikkerhetstjeneste
1.5.14	Fokus – Etterretningstjenestens vurdering	2014	Etterretningstjenesten
1.5.14	Offisielle kartdatabaser og statistikk		Direktoratet for samfunnssikkerhet og beredskap, Norges vassdrags- og energidirektorat, Norges geologiske undersøkelse, Statens vegvesen, Miljødirektoratet, Statens strålevern, Riksantikvaren, Statens kartverk, m.fl.

2 Om analyseobjektet

2.1 BESKRIVELSE AV ANALYSEOMRÅDET

Det henvises i hovedsak til planbeskrivelsen (ref. 1.5.1) for en detaljert beskrivelse av analyseområdet, planområdets utstrekning er gjengitt i figuren under.

Figur 1 - Planområdet

2.2 PLANLAGTE TILTAK

Hensikten med dette planarbeidet er å legge til rette for sørlig atkomst til Slambanken fra Hesseng over Stormyra. Det etableres et T-kryss vest for Hesseng boligfelt. Nord på Slambanken etableres en rundkjøring ved tunnelpåhugget fra tunnelatkomsten fra Kirkenes sentrum. Det legges til rette for etablering av gang-/ sykkelvei. Den henvises til planbeskrivelsen for ytterligere detaljering av tiltaket.

3 Metode

3.1 INNLEDNING

Analysen av risiko for menneskers liv og helse, ytre miljø og materielle verdier følger hovedprinsippene i *NS 5814:2008 Krav til risikovurderinger* (ref. 1.4.1).

Risiko knyttes til uønskede hendelser, dvs. hendelser som i utgangspunktet ikke skal inntreffe. Det er derfor knyttet usikkerhet til både om hendelsen inntreffer (sannsynlighet) og omfanget (konsekvens) av hendelsen dersom den inntreffer. Analysen følger også retningslinjene i DSBs veiledning *Samfunnssikkerhet i arealplanlegging* (ref. 1.4.7).

Det er gjennomført en innledende farekartlegging hvor relevante farer tas med videre til en sårbarhetsvurdering. Farer som vurderes med moderat eller høy sårbarhet, vurderes i en detaljert risikoanalyse i Vedlegg I.

Gjennom fareidentifikasjonen, sårbarhetsanalysen og risikovurderingene, vil det bli fremmet tiltak som foreslås implementert. Disse sårbarhets- og risikoreducerende tiltakene oppsummeres i kapittel 5.2.

3.2 FAREIDENTIFIKASJON

Med *fare* menes forhold som kan medføre konkrete stedfestede *hendelser*. En fare er derfor ikke stedfestet og kan representere en gruppe hendelser med likhetstrekk. I kapittel 4.1 gjøres det en systematisk gjennomgang av analyseobjektet i en tabell basert på DSBs veiledning *Samfunnssikkerhet i arealplanlegging* (ref. 1.4.7) og andre veiledninger utarbeidet av relevante myndigheter. Det benyttes oppdaterte kartgrunnlag til fareidentifikasjonen.

3.3 SÅRBARHETSVURDERING

De farer som fremstår som relevante gjennom innledende farekartlegging, tas videre til en sårbarhetsvurdering i kapittel 4.2. I denne analysen graderes sårbarhet slik:

- Svært sårbart
- Moderat sårbart
- Lite sårbart
- Ikke sårbart

Det gjennomføres en detaljert risikoanalyse for farer hvor analyseobjektet fremstår som moderat eller svært sårbart.

Sårbarhet kan omtales som det motsatte av robusthet, og sårbarhetsbegrepet brukes når en er opptatt av konsekvensene av en inntrefft hendelse.

3.4 RISIKOANALYSE

3.4.1 Kategorisering av sannsynlighet og konsekvens

De farer som fremstår med forhøyet sårbarhet i kapittel 4.2, tas videre til en detaljert hendelsesbasert risikoanalyse i Vedlegg I.

Hvor ofte en uønsket hendelse kan inntreffe, uttrykkes ved hjelp av begrepet sannsynlighet.

Konsekvensene er vurdert med hensyn til "Liv og helse", "Ytre miljø" og "Materielle verdier". For "Materiell verdi" inngår også samfunnsverdier, slik som brudd i viktige samfunnsfunksjoner.

Tabell 3.4-1 Sannsynlighetskategorier

Sannsynlighetskategori	Beskrivelse (frekvens)
1. Lite sannsynlig	Sjeldnere enn en gang hvert 1000 år
2. Moderat sannsynlig	Gjennomsnittlig hvert 100-1000 år
3. Sannsynlig	Gjennomsnittlig hvert 10-100 år
4. Meget sannsynlig	Gjennomsnittlig hvert 1-10 år
5. Svært sannsynlig	Oftere enn en gang per år

Tabell 3.4-2 Konsekvenskategorier

Konsekvenskategori	Beskrivelse
1. Svært liten konsekvens	Ingen personskade Ubetydelig miljøskade Materielle skader < 100 000 kr / ingen skade på eller tap av samfunnsverdier
2. Liten konsekvens	Personskade Lokale* miljøskader Materielle skader 100 000 - 1 000 000 kr / ubetydelig skade på eller tap av samfunnsverdier
3. Middels konsekvens	Alvorlig personskade Regional** miljøskade, restitusjonstid inntil 1 år Materielle skader 1 000 000 - 10 000 000 kr / kortvarig skade på eller tap av samfunnsverdier
4. Stor konsekvens	Dødelig skade, en person Regional miljøskade, restitusjonstid inntil 10 år Store materielle skader 10 000 000 - 100 000 000 kr / skade på eller tap av samfunnsverdier med noe varighet
5. Meget stor konsekvens	Dødelig skade, flere personer Irreversibel miljøskade Svært store materielle skader > 100 000 000 kr / varige skader på eller tap av samfunnsverdier

* Med lokale miljøkonsekvenser menes konsekvenser på utslippsområdet eller i umiddelbar nærhet av utslippspunktet.

** Regionale konsekvenser omfatter konsekvenser som strekker seg utenfor planområdet

Sannsynlighets- og konsekvensvurdering av hendelser er bygget på erfaring (statistikk), trender (f.eks. klima) og faglig skjønn.

Dersom farene skred og flom er relevante for planområdet, analyseres disse i henhold til akseptkriterier gitt i TEK10 og det benyttes egne intervaller for sannsynlighet og konsekvens.

3.4.2 Vurdering av risiko

De uønskede hendelsene vurderes i forhold til mulige årsaker, sannsynlighet og konsekvens. Risikoreduserende tiltak vil bli vurdert. I en grovanalyse plasseres uønskede hendelser inn i en risikomatrix gitt av hendelsenes sannsynlighet og konsekvens.

Risikomatriksen har 3 soner:

GRØNN	Akseptabel risiko - risikoreduserende tiltak er ikke nødvendig, men bør vurderes
GUL	Akseptabel risiko - risikoreduserende tiltak må vurderes
RØD	Uakseptabel risiko - risikoreduserende tiltak er nødvendig

Akseptkriteriene for risiko er gitt av de fargede sonene i risikomatriksen nedenfor.

Tabell 3.4-3 Risikomatrixe

SANNSYNLIGHET	KONSEKVENNS				
	1. Svært liten	2. Liten	3. Middels	4. Stor	5. Meget stor
5. Svært sannsynlig					
4. Meget sannsynlig					
3. Sannsynlig					
2. Moderat sannsynlig					
1. Lite sannsynlig					

3.5 SÅRBARHETS- OG RISIKOREDUSERENDE TILTAK

Med risikoreduserende tiltak mener vi sannsynlighetsreduserende (forebyggende) eller konsekvensreduserende tiltak (beredskap) som bidrar til å redusere risiko, for eksempel fra rød sone og ned til akseptabel gul eller grønn sone i risikomatriksen. De risikoreduserende tiltakene medfører at klassifisering av risiko for en hendelse forskyves i matrisen.

Hendelser i matrisens røde områder – risikoreduserende tiltak er nødvendig

Hendelser som ligger i det røde området i matrisen, er hendelser (med tilhørende sannsynlighet og konsekvens) vi på grunnlag av kriteriene ikke kan akseptere. Dette er hendelser som **må** følges opp i form av tiltak. Fortrinnsvis omfatter dette tiltak som retter seg mot årsakene til hendelsen, og på den måten reduserer sannsynligheten for at hendelsen kan inntreffe.

Hendelser i matrisens gule områder – tiltak bør vurderes

Hendelser som befinner seg i det gule området, er hendelser som ikke direkte er en overskridelse av krav eller akseptkriterier, men som krever kontinuerlig fokus på risikostyring. I mange tilfeller er dette hendelser som man ikke kan forhindre, men hvor tiltak **bør** iverksettes så langt dette er hensiktsmessig ut i fra en kost/nytte-vurdering.

Hendelser i matrisens grønne områder – akseptabel risiko

Hendelser i den grønne sonen i risikomatriksen innebærer akseptabel risiko, dvs. at risikoreduserende tiltak ikke er nødvendig. Dersom risikoen for disse hendelsene kan reduseres ytterligere uten at dette krever betydelig ressursbruk, bør man imidlertid også vurdere å iverksette tiltak også for disse hendelsene.

4 Fareidentifikasjon og sårbarhetsvurdering

4.1 INNLEDENDE FAREKARTLEGGING

Nedenfor følger en oversikt over relevante farer for planområdet. Oversikten tar utgangspunkt i DSBs veiledning *Samfunnssikkerhet i arealplanleggingen*, men tar også for seg forhold som etter faglig skjønn vurderes som relevante for dette analyseobjektet.

Fare	Vurdering
NATURBASERTE farer omhandler de naturlige, stedlige forholdene som gjør at arealet kan motstå eller avgrense konsekvensene av uønskede hendelser	
Rasfare/skredfare (snø, is, stein, leire, jord)	Deler av planområdet er skredutsatt. Temaet vurderes
Ustabil grunn	Planområdet for ny veg omfatter et område som på kart er benevnt Stormyra – temaet ustabil grunn vurderes.
Radon	Planen legger til rette for ny adkomstveg og ikke bygninger. <i>Temaet er ikke relevant.</i>
Flom i vassdrag (herunder isgang)	Det er ikke registrert vassdrag i området som medfører flomfare for ny veg. <i>Temaet vurderes ikke.</i>
Havnivåstigning (herunder stormflo og bølgeoppskylling)	Deler av planområdet ligger utsatt til i forhold til stormflo og bølgeoppskylling. Temaet vurderes.
Vind/ekstremnedbør	Fremtidig veganlegg vurderes ikke å være spesielt utsatt for vind – bortsett fra ved evt. bølgepåvirkning, det håndteres som egen vurdering. Heller ikke ekstremnedbør vurderes å medføre konsekvens for et fremtidig veianlegg. Det forutsettes at det etableres tilstrekkelig kapasitet i overvannsanlegg. <i>Temaet vurderes ikke.</i>
Skog- / lyngbrann	Innenfor planområdet er det noen mindre områder med skog. Temaet vurderes.
VIRKSOMHETSBASERT FARE	

Fare	Vurdering
Brann/eksplosjon ved industrianlegg	Det er ikke lokalisert slike anlegg innenfor eller i nærheten av planområdet i dag. Ved en fremtidig utvikling av Slambanken kan det komme anlegg og virksomheter som kan medføre en brann/ eksplosjonsfare, herunder også storulykkevirksomheter. Ny adkomstveg er en forutsetning for å kunne utvikle Slambanken som næringsområde og det vurderes at denne type hendelser ikke har konsekvens for denne reguleringsplanen. Det vil også med etablering av adkomst fra Kirkenes sentrum med tunnel til dette området også sikre en mulig omkjøringsvei. <i>Temaet vurderes ikke nærmere.</i>
Kjemikalieutslipp og annen akutt forurensning	Det legges ikke til rette for annet gjennom reguleringsplanen enn ny adkomst til KILA. Eventuelle hendelser med akutt forurensning i en fremtidig driftssituasjon av anlegget vil derfor være knyttet til transport av farlig gods og vurderes som særskilt hendelse. For anleggsperioden vil noe av anlegget foregå nær sjøen og temaet vurderes.
Transport av farlig gods	Temaet er vurdert i SSV sin analyse for tunnel (nordlig adkomst), ref 1.5.5. Det er ikke noen spesielle forhold ved planområdet som tilsier at det transporterer unormale mengder farlig gods i området. Tiltaket vil bedre trafikkforholdene og det vurderes ikke at transport av farlig gods utgjør en særlig fare for planområdet og denne adkomstvegen som er en dagstrekning med lite bebyggelse langs med. <i>Temaet vurderes ikke videre.</i>
Forurensning i grunn	Det er ikke registrert lokaliteter med forurenset grunn i kartdatabasen til Miljødirektoratet. Planområdet er også lite utbygd. Temaet vurderes ikke ytterligere.
Elektromagnetiske felt	Tiltaket som reguleres gjennom denne planen er vei med tilhørende gang/ sykkelveg. Dette er anlegg der personer ikke oppholder seg over lengre tid og <i>temaet er følgelig ikke relevant.</i>
Støy	Det er ikke utført egne støyvurderinger i forbindelse med reguleringsplanen. Men temaet er nærmere vurdert i planbeskrivelsen og <i>vurderes ikke ytterligere her.</i>
INFRASTRUKTUR	
VA-anlegg	Ny veg går og gjennom lite bebygde områder og det vurderes ikke å være slike anlegg som må hensynstas. <i>Temaet vurderes ikke.</i>
VA-ledningsnett	Det legges til rette for veganlegg og medfører ikke negativ påvirkning på kapasitet i VA-ledningsnett. Ny veg går og gjennom lite bebygde områder og det vurderes ikke å være slikt ledningsnett som må hensynstas i anleggsperioden. <i>Temaet vurderes ikke.</i>
Trafikksikkerhet	Temaet vurderes overordnet.

Fare	Vurdering
Eksisterende kraftforsyning	Avkjørsel fra E6 nordvest for Hesseng boligområdet er plassert på en slik måte at det ikke kommer i konflikt med kryssende høyspentlinjer. <i>Temaet vurderes ikke.</i> Dersom plassering av krysset endres og flyttes nærmere høyspentlinjene må dette temaet vurderes.
Drikkevannskilder	I følge grunnvannsdatabasen GRANADA er det etablert noen grunnvannsbrønner i omegnen, men disse er lokalisert godt utenfor planområdet og vurderes ikke å komme i konflikt med planen. Det er ikke kjent at det er overflatekilder i dette området. <i>Temaet vurderes ikke ytterligere.</i>
Fremkommelighet for utrykningskjøretøy	Tiltaket er et nytt veganlegg som skal bedre fremkommeligheten i området, således også for utrykningskjøretøy. Etablering av nordlig og sørlig adkomst til KILA vil sikre tilstrekkelig med omkjøringsmuligheter dersom en av adkomstene til dette området er stengt (driftsmessige årsaker eller ved uhell). <i>Temaet vurderes ikke videre.</i>
Slokkevann for brannvesenet	Vurderes <i>ikke å være relevant tema</i> for veganlegget.
SÅRBARE OBJEKTER: Anlegg, bygg, natur og kulturområder som er sårbare	
Sårbare bygg*	I henhold til DSB sin kartinnsynsløsning er det ikke registrert sårbare bygg i eller i umiddelbar nærhet til planområdet. Det er lokalisert en barnehage nord øst for planområdet, Knausen barnehage. Det vurderes at denne ligger så pass langt unna at veganlegget ikke påvirker denne negativt. <i>Temaet vurderes ikke videre.</i>
Kulturminner	Temaet er vurdert i planbeskrivelsen og <i>vurderes ikke ytterligere her.</i>
Natur	Temaet er vurdert i planbeskrivelsen og <i>vurderes ikke ytterligere her.</i>
TILSIKTEDE HANDLINGER: Forhold ved analyseobjektet som gjør det sårbart for tilsiktede handlinger	
Tilsiktede handlinger.	Det er ikke vurdert at planområdet og planlagt tiltak er spesielt utsatt for tilsiktede handlinger. <i>Temaet vurderes ikke ytterligere.</i>

*"Sårbare bygg" samsvarer med datasettet i kartinnsynsløsningen til DSB og omfatter barnehager, lekeplasser, skoler, sykehus, sykehjem, bo- og behandlingssenter, rehabiliteringsinstitusjoner, andre sykehjem/aldershjem og fengsler.

4.2 SÅRBARHETSVALDERING

Følgende uønskede hendelser fremsto i fareidentifikasjonen som relevante, og det gjøres en sårbarhetsvurdering av disse:

- Skredfare
- Ustabil grunn
- Havnivåstigning, herunder bølgepåvirkning

- Skog-/ lynnbrann
- Akutt forurensning anleggsfasen
- Trafikksikkerhet

I NS 5814:2008 Krav til risikovurderinger er sårbarhet definert på følgende måte:

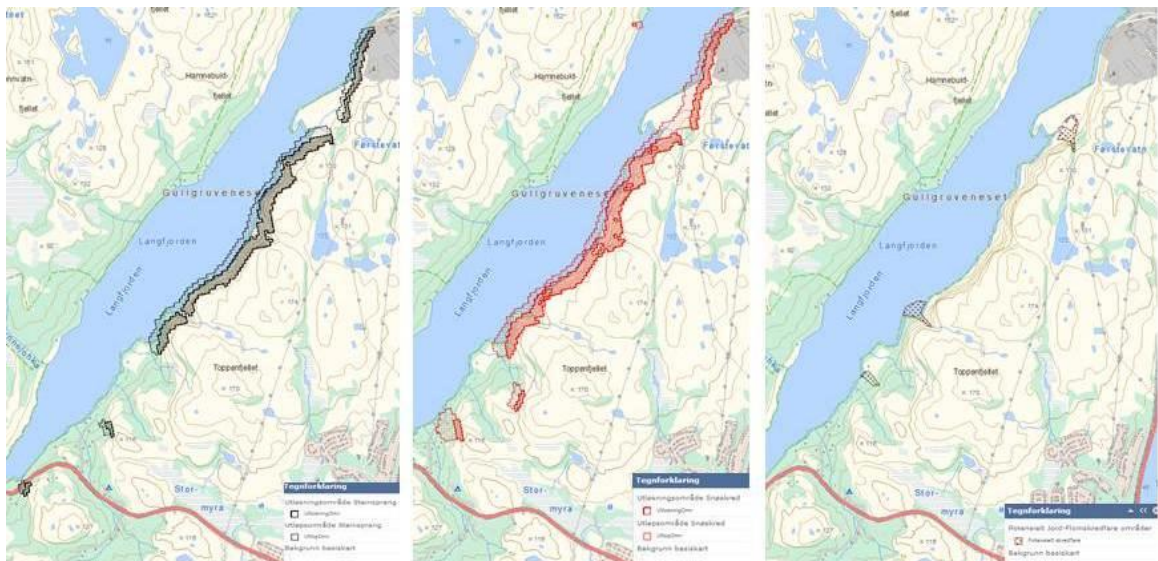
"Manglende evne hos et analyseobjekt til å motstå virkninger av en uønsket hendelse og til å gjenopprette sin opprinnelige tilstand eller funksjon etter hendelsen."

I denne analysen graderes sårbarhet slik:

- Svært sårbart
- Moderat sårbart
- Lite sårbart
- Ikke sårbart

4.2.1 Sårbarhetsvurdering skred

Veien vil langs Langfjorden gå tett inn på fjellet som er eneste mulighet for å etablere en vei i dette området. NVEs skredatlas viser at dette området er utsatt både for snø og steinskred, jf. figur 2.

Figur 2 - Aktsomhetssoner for skred innenfor planområdet. Fra venstre kart for steinsprang, snøskred og jordskred.

Basert på aktsomhetsområdene for skred vurderes planområdet og en ny adkomst veg som svært sårbart for denne type hendelser. På denne bakgrunn er det utført en ingeniørgeoteknisk undersøkelse i området (ref 1.5.4). Denne konkluderer bl.a. med følgende:

Steinsprang vurderes som dimensjonerende skredtype for faresonegrense. Ut ifra observerte skredhendelser, potensielle løsneområder og ustabile elementer ble grense for skredfare satt under feltarbeid. Dersom veg plasseres innenfor faresonegrense må skredsikringstiltak gjennomføres.

Det ble registrert og observert flere potensielle løsneområder for steinsprang i fjellsiden langs Langfjorden. Flere steder er det skredvifter og urmasser etter historiske skredhendelser. Ved kartlegging ble det også skilt mellom gamle og nyere skredhendelser. Spor etter ferske skredhendelser ble observert flere steder og deler av området er derfor aktivt.

Nord for Beddarigården (ca. profil 1700-2100) bør vegen flyttes ut forbi dagens strandlinje i dette området. Det er også sterkt ønskelig at veg har grøft i forbindelse med fylling o.l. for sikkerhet mot utfall. Dersom veg legges innenfor faresonegrensen må tiltak gjennomføres. På grunn av kort avstand til fjellside, og terrengets form vil det ikke være mulig å plassere fangvoll her. Aktuelle tiltak må derfor gjennomføres i fjellsiden. Dette kan inkludere rensk, bolting av løse objekter og fangnettgjerde.

Ved ca. profil 1350-1600 er veg planlagt innenfor faresonegrensen. Veg skal her bygges med ensidig skjæring inn i fjellsiden (profil 1300-1470) og videre på fylling. Det er her viktig at fylling utformes slik at denne fungerer som en fanggrøft og prosjekteres slik at denne utgjør tilfredsstillende sikring mot steinsprang. Der hvor veg går i bergskjæring, eller tilfredsstillendeavstand til fjellvegg ikke kan oppnås, må stabilitet og sikkerhet mot utfall håndteres spesielt. Terrenget ovenfor bergskjæring vil imidlertid stige på og det vil her være behov for å gå over terrenget for rensk og eventuelt sikring av ustabile objekter som kan løsne og nå toppkant bergskjæring.

Fra rapportens kap. 5 Oppsummering og konklusjon

- På bakgrunn av befarings er faresonegrense for skred bestemt. Dersom vegtrasé legges innenfor dette vil det være behov for skredsikringstiltak.
- På grunn av bergets oppsprekking må det påregnes dannelse av kiler og blokker som kan falle ut. Behov for boltesikring påregnes.
- Det er viktig med forsiktig uttak av berg mot endelig kontur for å ivareta stabilitet, redusere sannsynlighet for større utfall og å oppnå fin kontur dersom rekkverk langs bergskjæring vil unngås.
- Drivsnøproblematikk må utredes, da særlig med hensyn på deler av trasé med ensidig- og dobbeltsidig bergskjæring.

Delene av planområdet som går langsmed Langfjorden er svært sårbare overfor skred, og da med steinsprang som den dimensjonerende skredhendelse. På bakgrunn av den ingeniørgeologiske undersøkelsen som er gjennomført og som vil inngå i detaljreguleringsplanen. Under forutsetning om at de foreslåtte tiltakene i den rapporten blir fulgt opp vurderes, spesielt at vegen legges utenfor skredsonen som er satt, vurderes planområdet å være lite til moderat sårbart overfor skred. På denne bakgrunn vurderes ikke temaet videre i en risikoanalyse.

4.2.2 Sårbarhetsvurdering ustabil grunn

Avkjøringen fra E6 og den første delen av vegen har en trasé som vil ligge helt eller delvis i Stormyra. Dette er også påpekt i Statens vegvesen sin uttalelse til oppstart av planarbeidet, ref 1.5.2: *Den første delen av den nye vegen vil helt eller delvis legges i Stormyra. Myra er et basseng som dreneres østover mot Hesseng. Ut fra våre tidligere erfaringer i Sør-Varanger er det sannsynligvis leire og/eller kvikkleire under torva.*

Planområdet vurderes derfor som svært sårbart overfor ustabil grunn. På bakgrunn av at det må gjennomføres tilstrekkelige grunnundersøkelser her, gjennomføres det ikke en risikovurdering.

4.2.3 Sårbarhetsvurdering havnivåstigning

Forventede endringer i klimaet vil medføre endringer i havnivået langs hele norske kysten.

Beregnet havnivåstigning for Sør-Varanger kommune med målepunkt Kirkenes (ref. 1.4.12) tilsier en stigning på 60 cm (usikkerhet -20 til +35 cm) i år 2100 sammenlignet med år 2000. En 100 års stormflo er vurdert til 296 cm (usikkerhet -20 til +35 cm). I tillegg vil bølgeoppskylling medføre en høyere oppskylling på land enn det stormflonivået tilsier. Det er ikke utført en beregning av bølgeoppskylling i forbindelse med reguleringsplanen. Ny veg langs Langfjorden er planlagt på kote +4,3. Dette er vel 1,3 meter over forventet 100-års stormflo i år 2100. Området vurderes som lite sårbart overfor temaet.

4.2.4 Sårbarhetsvurdering skog-/ lyngbrann

Deler av ny vegtrase går gjennom noen mindre skogområder. Det vurderes ikke at vegen bidrar til økt sannsynlighet for skog-/ lyngbrann i området. Det er sjeldent at trafikkulykker med brann antenner områdene rundt ulykkesstedet.

Gjennom anleggsarbeidene må dette faremomentet hensynstas under planlegging og utførelse som en del av anleggets HMS-system.

Planområdet vurderes som lite sårbart overfor dette temaet.

4.2.5 Sårbarhetsvurdering akutt forurensning – anleggsfasen

Temaet akutt forurensning gjelder i hovedsak i forbindelse med anleggsfasen. For driftsfasen er dette vurdert i sammenheng med transport av farlig gods.

Deler av anleggsarbeidet kommer til å være sjønært og evt. hendelser med akutt forurensning vil raskt kunne spre seg til Langfjorden som er nasjonal laksefjord. Det er også registrert lokalitet med sjøfugl nord i planområdet. (Nærmere omtalt i Kirkenes Industrial Logistics Area områdeplan med KU - Konsekvensutredning Sjø ref 1.5.7)

Området vurderes som moderat sårbart overfor denne hendelsen og det gjennomføres en risikovurdering.

4.2.6 Sårbarhetsvurdering trafiksikkerhet

Ny adkomstveg har som formål å etablere ny adkomst til KILA og videre inn til Kirkenes. Vegen skal bygges med langsgående gang- og sykkelveg og vurderes i så måte å bidra til økt trafiksikkerhet.

Ny veg inn mot eksisterende E6 vil delvis ligge parallelt med E6. Ny veg er ikke prosjektert foreløpig, men den kan bli liggende lavere enn dagens E6. Etter gjeldende håndbøker er det allerede krav om rekkverk langs dagens E6. Ved tilknytting til E6 må rekkverket fra ny veg videreføres et stykke langs eksisterende veg.

Der vegene blir liggende parallelt og ny veg ligger i fot av eksisterende veg, skal det etableres rekkverk oppe langs eksisterende veg på hele den parallelførte strekningen.

På bakgrunn av dette vurderes sårbarheten for temaet trafiksikkerhet som lav.

5 Konklusjon og oppsummering av tiltak

5.1 KONKLUSJON

Planområdet fremstår generelt, med de tiltak som er beskrevet og forutsatt fulgt, som lite til moderat sårbart.

Det har blitt gjennomført en innledende fareidentifikasjon og sårbarhetsvurdering av de temaer som gjennom fareidentifikasjonen fremsto som relevante. Følgende farer har blitt utredet:

- Skredfare
- Ustabil grunn
- Havnivåstigning, herunder bølgepåvirkning
- Skog-/ lynnbrann
- Akutt forurensning anleggsfasen
- Trafikksikkerhet

Av disse fremsto planområdet som svært sårbart for akutt forurensning i anleggsfasen, og det ble derfor utført en risikoanalyse, se vedlegg. Området fremstår også som svært sårbart overfor skredfare og ustabil grunn. På bakgrunn av gjennomførte ingeniørgeologiske vurdering av området langs Langfjorden og forutsetning av at tilrådingene fra den følges, vurderes området som lite til moderat sårbart og det er ikke gjennomført en risikoanalyse av dette temaet. For ustabil grunn er det foreslått tiltak om gjennomføring av grunnundersøkelser, spesielt for området Stormyra. På bakgrunn av at disse undersøkelsene ikke foreligger, er det heller ikke foretatt risikoanalyse for dette temaet.

Analysen av akutt forurensning i anleggsfasen viste uakseptabel risiko, og det er formulert risikoreducerende tiltak som dersom de gjennomføres vil bidra til å redusere sannsynligheten for en slik type hendelse vesentlig.

Det er også, gjennom fareidentifikasjon og sårbarhetsvurdering, identifisert tiltak som det ut fra samfunnssikkerhetshensyn er nødvendig å gjennomføre for å unngå å bygge sårbarhet inn i dette planområdet. Tiltakene er sammenfattet under og må i det videre følges opp gjennom planbestemmelsene.

5.2 OPPSUMMERING AV TILTAK

Fare	Sårbarhets- og risikoreduserende tiltak
Akutt forurensning anleggsfasen	<p>Plassere tankanlegg og påfyllingsområder for anleggsmaskiner unna områder med avrenning mot sjø og i nærheten av fuglelokalitet.</p> <p>Oppbevare riktig og tilstrekkelig beredskapsmateriell for akutt forurensning ved anleggsområdet</p> <p>Ha fokus på temaet i den videre planleggingen og gjennom anleggsfasen SHA-regime.</p>
Skredfare	Gjennomføre identifiserte tiltak gjennom ingeniørgeologiske vurderingen av skredutsatt området, ref. 1.5.4.
Ustabil grunn	Gjennomføre nødvendige grunnundersøkelser rundt området Stormyra.
Ekstremnedbør	Etablere overvannsanlegg tilknyttet vegen med tilstrekkelig kapasitet til å håndtere endringer i nedbørsmengder som følge av forventede klimaendringer.

Vedlegg I - Risikoanalyser

Hendelse 1 - Akutt forurensning – anleggsfasen

Drøfting av sannsynlighet:

Faren for akutt forurensning knytter seg i hovedsak til søl av diesel, lekkasje fra tank for påfylling av anleggsmaskiner og maskinhavari.

Sannsynligheten for at hendelsen inntreffer vil kunne reduseres ved å plassere tankanlegg og påfyllingsområder for anleggsmaskiner unna disse mer sårbare områdene.

Sannsynligheten for at en slik hendelse inntreffer vurderes som meget sannsynlig.

Drøfting av konsekvens:

Liv og helse: Hendelsen vurderes ikke å medføre konsekvens for liv og helse.

Ytre miljø: Deler av anleggsarbeidet kommer til å være sjønært og evt. hendelser med akutt forurensning vil raskt kunne spre seg til Langfjorden som er nasjonal laksefjord. Det er og registrert lokalitet med sjøfugl nord i planområdet. (ref 1.5.7). Dermed vil denne type hendelser medføre konsekvens for ytre miljø. Det vurderes likevel at utslippene som her kan forekomme vil være noe begrenset i omfang, begrenset tank kapasitet mv. Konsekvens vurderes som middels - regional miljøskade, restitusjonstid inntil 1 år

Materielle verdier: Konsekvenser for materielle verdier knytter seg i hovedsak til evt. opprydningsarbeid. Dette vurderes til å medføre liten konsekvens.

Oppsummering:

Verdi	Sannsynlighet					Konsekvens					Risiko		
	1	2	3	4	5	1	2	3	4	5			
Liv og helse				X		X					X		
Ytre miljø				X				X					X
Materielle verdier				X			X					X	

DATARAPPORT FRA GRUNNUNDERSØKELSE

Tschudi Kirkenes AS
Adkomstveg Slambanken

Oppdrag nr: 1350008150

Rapport nr. 1

Dato: 11.05.2015

Fylke Finnmark	Kommune Kirkenes	Sted Hesseng	UTM (euref-89) sone 35 06149 77350
Byggherre			
Oppdragsgiver Tschudi Kirkenes AS			
Oppdrag formidlet av Norconsult AS v/ Anders Østbye Eknes			
Oppdragsreferanse Bestilling av 16.01.2015, tilbud av 28.11.2014			
Antall sider 5	Tegn.nr 101 - 114	Bilag.nr. -	Antall tillegg 2

Prosjekt-tittel

Adkomstveg Slambanken

Rapport-tittel

Grunnundersøkelser Datarapport

Oppdrag nr: 1350008150	Rapport nr: 1	Rev:	Dato: 30.04.2015	Kontr:
Oppdragsleder: Bjørnar Kristiansen		Utarbeidet av: Bjørnar Kristiansen 		
<p>SAMMENDRAG</p> <p>Det er for en ny adkomstveg til Slambanken utført grunnundersøkelse på Stormyra ved Hesseng i Kirkenes. Det er utført 30 totalsonderinger, 3 trykksonderinger og tatt opp 3 prøveserier med nærmere undersøkelser i geoteknisk laboratorium.</p> <p>Grunnen i området består i hovedsak av torv over leire med et varierende fastere lag over fjell. Torvmektigheten er ca 0,2 meter rundt punkt 500 – 513, mens den varierer fra 1,0 – 4,7 meter i punkt 601 – 614. Leira er fast i toppen med udrenert skjærstyrke i størrelsesorden 60 – 250 kPa. I dybden blir leira bløt og sensitiv. Udrenert skjærstyrke ligger i området 10 – 50 kPa. Leira defineres som sprøbruddmateriale i punkt 510 fra 3 meters dybde og fra 7 meters dybde i punkt 606.</p> <p>Ut fra boreresultatene må det forventes sprøbruddmateriale i punkt 509, 510, 602, 604, 605, 606, 608, 609 og 610.</p>				

INNHold

1	INNLEDNING.....	3
1.1	Prosjekt	3
1.2	Innhold	3
2	UNDERSØKELSER	3
2.1	Feltundersøkelser	3
2.2	Oppmåling	3
2.3	Laboratorieundersøkelser	3
2.4	Resultater	3
3	GRUNNFORHOLD	4
3.1	Løsmasser	4
3.2	Grunnvann	5
3.3	Fjell.....	5

TEGNINGER

Tegn. nr.	Rev. nr.	Tittel	Målestokk
101		OVERSIKTSKART	1 : 50 000
102		SITUASJONSPLAN 600-SERIE	1 : 2500
103		SITUASJONSPLAN 500-SERIE	1 : 2500
104		BORERESULTATER, PKT 500 – 505	1 : 200
105		BORERESULTATER, PKT 506 – 512	1 : 200
106		BORERESULTATER, PKT 513	1 : 200
107		BORERESULTATER, PKT 601 – 604	1 : 200
108		BORERESULTATER, PKT 606 – 609	1 : 200
109		BORERESULTATER, PKT 610 – 614	1 : 200
110		TRYKKSONDERING, PKT 510	1 : 200
111		TRYKKSONDERING, PKT 606, 608	1 : 200
112		BORPROFIL, PKT 501	1 : 100
113		BORPROFIL, PKT 510	1 : 100
114		BORPROFIL, PKT 606	1 : 100

TILLEGG

- I MARKUNDERSØKELSER
- II LABORATORIEUNDERSØKELSER

1 INNLEDNING

1.1 Prosjekt

Tschudi Kirkenes AS skal lage ny veg over Stormyra ved Hesseng i Kirkenes. Rambøll har etter anvisning fra Norconsult gjennomført grunnundersøkelser av myrdybder og løsmasseforekomster under myra som grunnlag for videre prosjektering.

1.2 Innhold

Rapporten inneholder samlede resultater fra grunnundersøkelsen med felt- og laboratedata. Rapporten inneholder ingen geoteknisk vurdering.

2 UNDERSØKELSER

2.1 Feltundersøkelser

Det er i uke 12 utført grunnundersøkelser i form av 30 totalsonderinger og 3 trykksonderinger. For nærmere klassifisering av løsmassene er det tatt opp 3 prøveserier.

Punktene plassering fremkommer av situasjonsplan, tegning 102 og 103.

2.2 Oppmåling

Punktene er satt ut med GPS. Koordinatsystem UTM sone 35, høydesystem NGO/NN1954.

2.3 Laboratorieundersøkelser

Det er på samtlige opptatte prøver utført klassifisering og rutineundersøkelser med hensyn på vanninnhold, tyngdetetthet og udrenert skjærstyrke. Det er ikke utført spesialforsøk som ødometer eller treaksialforsøk.

2.4 Resultater

Resultater fra totalsonderingene er presentert som enkeltboringer på tegning 104 – 109, mens trykksonderinger er fremstilt på tegning 110 og 111.

Resultater fra laboratorieundersøkelsene er samlet i egne borprofil på tegning 112 – 114.

Tillegg I og II gir forklaring og metodebeskrivelse på henholdsvis utførte felt- og laboratorieundersøkelser.

3 GRUNNFORHOLD

3.1 Løsmasser

Generelt er det torv over leire med et varierende fastere lag over fjell i alle borpunkt. Torvdybder fremkommer av tabellen under:

Punkt	Mektighet torv [m]	Dybde til antatt fjell [m]
500	0,2	1,6
501	0,2	3,2
502	0,2	3,5
503	0,2	1,8
504	0,2	1,2
505	0,2	0,9
506	0,1	1,3
507	0,0	Fjell i dagen
508	0,2	5,5
509	0,2	8,4
510	0,1	8,2
511	0,2	7,9
512	0,2	3,4
513	0,2	9,4
601	1,2	3,2
602	3,5	11,2
603	1,4	3,0
604	4,7	16,5
605	1,8	1,8
606	4,7	12,5
606B	4,1	7,5
607	0,9	5,4
608	2,7	2,9
608B	4,5	11,4
609	4,7	11,3
610	4,7	14,8
611	1,0	3,4
612	2,5	7,4
613	1,5	4,2
614	1,8	7,4

Under torva er det stort sett leire i samtlige punkt, bortsett fra punkt 500, 501, 502, 503, 504, 505, 506 og 511 hvor det er liten dybde til fjell. Leira er fast i toppen med udrenert skjærstyrke i størrelsesorden 60 – 250 kPa. I dybden blir leira bløt og sensitiv hvor udrenert skjærstyrke ligger i området 10 – 50 kPa. Leira defineres som sprøbruddmateriale i punkt 510 fra 3 meters dybde og fra 7 meters dybde i punkt 606.

Ut fra boreresultatene må det forventes sprøbruddmateriale i punkt 509, 510, 602, 604, 605, 606, 608, 609 og 610.

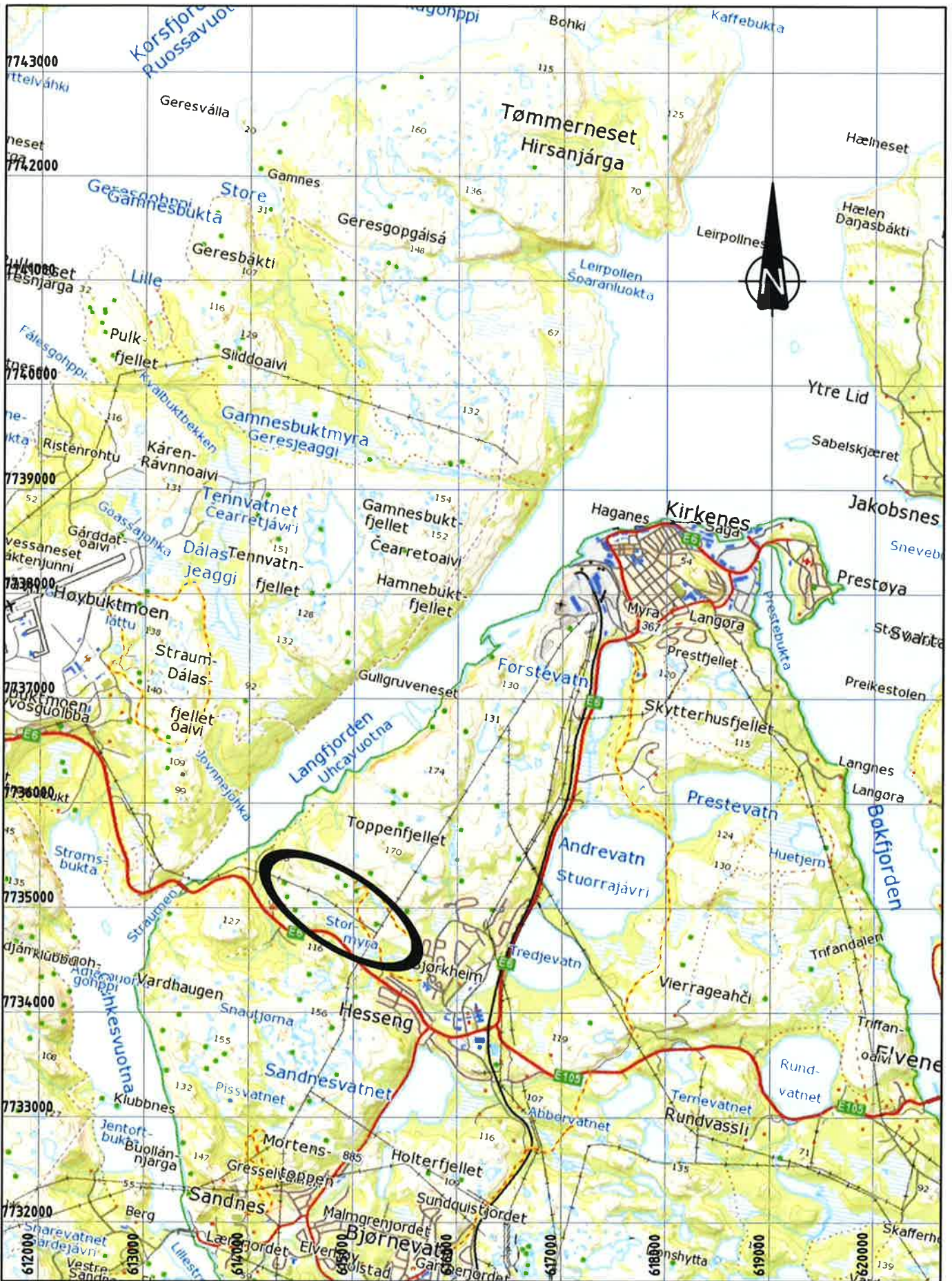
3.2 Grunnvann

Grunnvannsstand og poretrykksforhold er ikke målt, men grunnvannsstand må forventes å ligge i terreng som følge av myra i området.

3.3 Fjell

Dybde til antatt fjell varierer fra 0 til 16,5 meter i borpunktene. For detaljer vises det til situasjonsplan og de enkelte boreresultater. På grunn av kulde og vanskelige muligheter for å fremskaffe vann, er det ikke utført boring ned i fjell for fjellkontroll. Boreleder har angitt god fjellkontakt i alle borepunkter.

Det er observert fjell i dagen i punkt 507.

0	20.04.2015		AKM	AKM	BKN
Rev	Dato	Tekst	Utarb	Kontr	Godkj

Oppdrag nr: 1350008150 Målestokk: 1: 50 000 Status:

Adkomstveg Slambanken
Tschudi Kirkenes AS

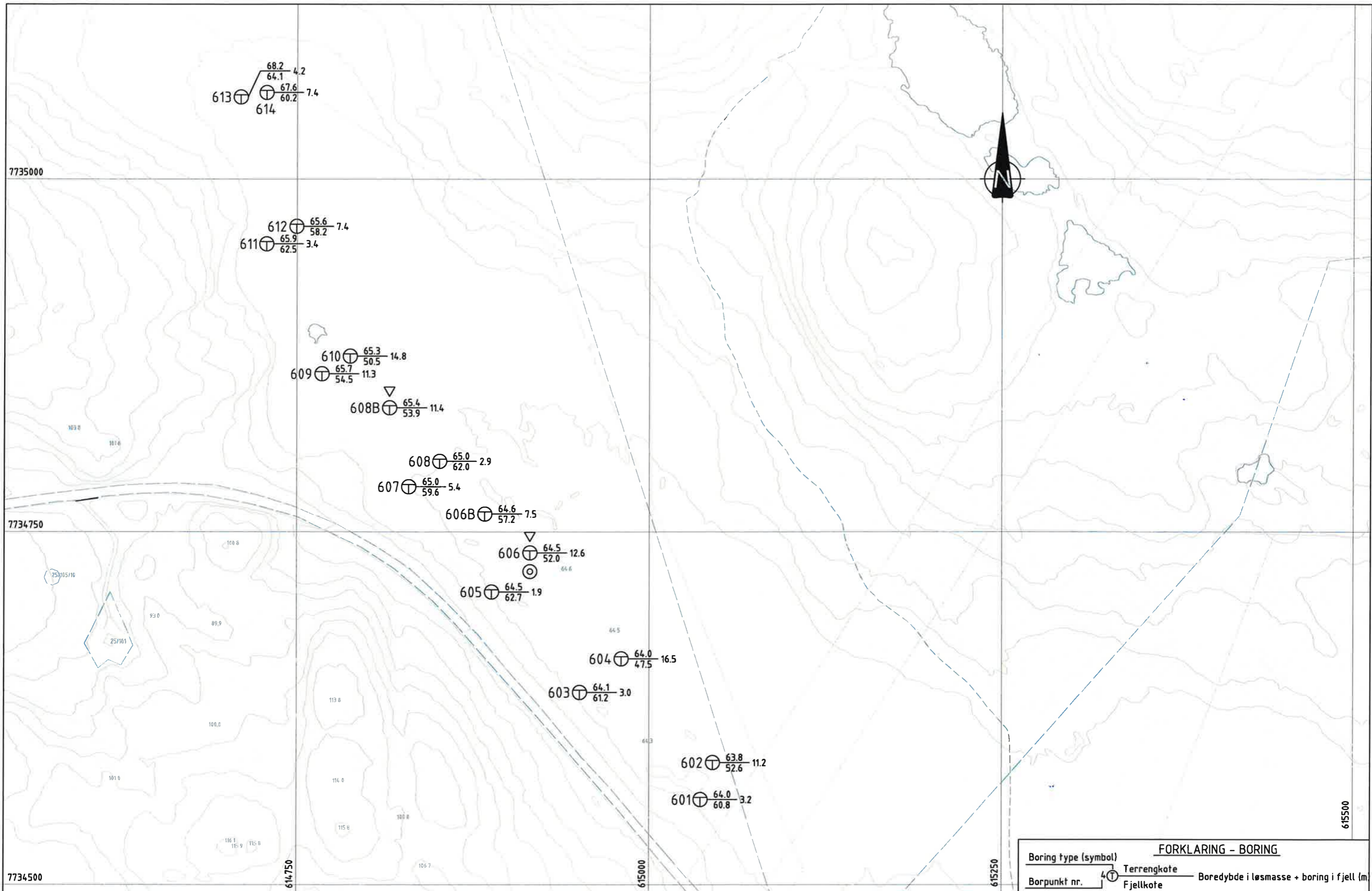
OVERSIKTSKART

UTM35 (Euref89): 06149 77350

Rambøll AS - Region Midt-Norge
P.b. 9420 Sluppen
Mellomila 79, N-7493 Trondheim
TLF: 73 84 10 00 - FAX: 73 84 10 60

Tegning nr: 101 Rev: 0

FORKLARING - BORING			
Boring type (symbol)	⊕	⊖	▽
Borpunkt nr.	4	⊕	⊖
	Terrengkote	Fjellkote	Boreddybde i løsmasse + boring i fjell (m)

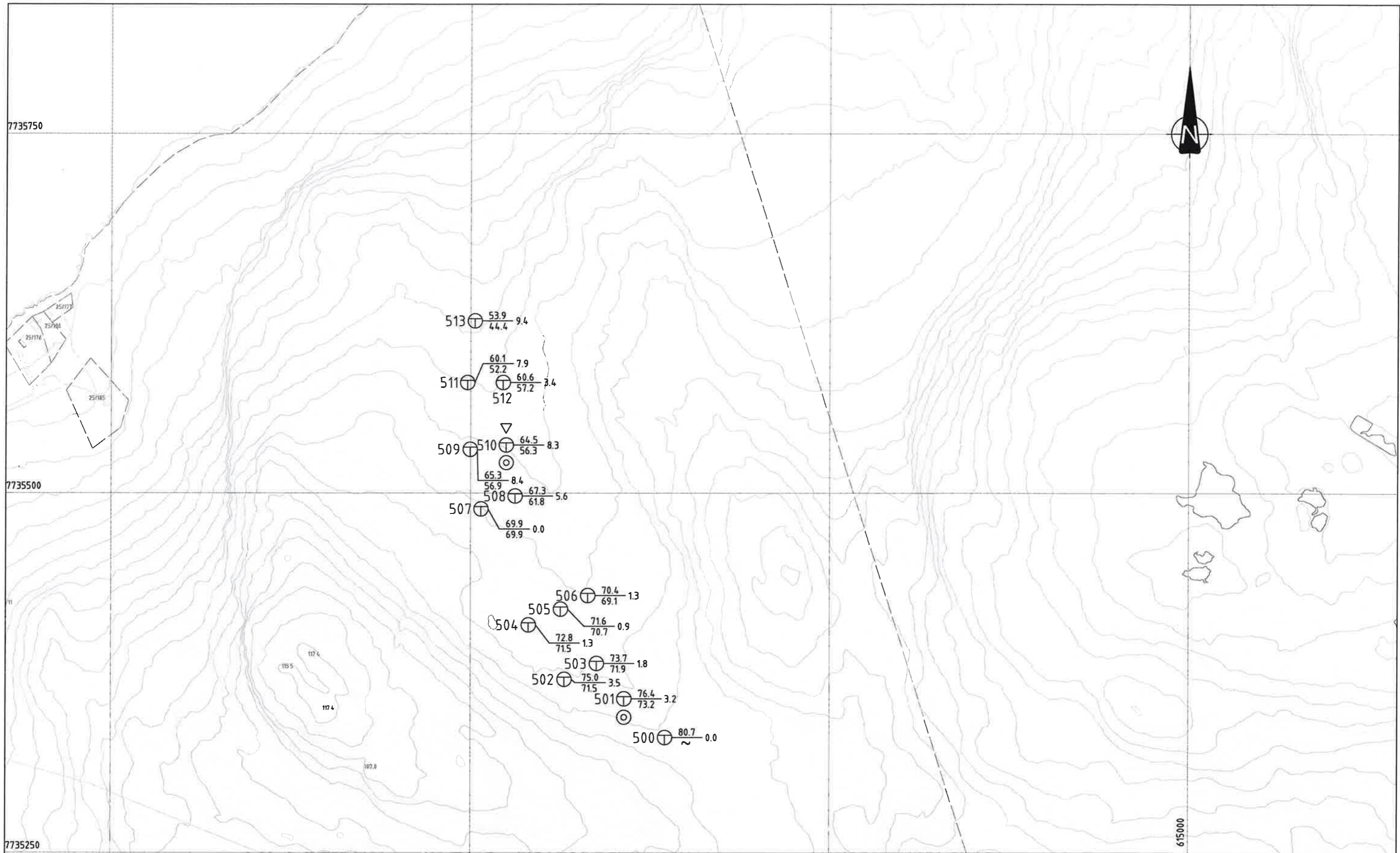
00	20.04.2015		AKM	AKM	BKN
REV.	DATO	ENDRING	TEGN	KONTR	GODKJ
TEGNINGSSTATUS					

RAMBOLL
 Rambøll AS - Region Midt-Norge
 P.b. 9420 Sluppen
 Mellomila 79, N-7493 Trondheim
 TLF: 73 84 10 00 - FAX: 73 84 10 00
 www.ramboll.no

OPPDRAG
Adkomstveg Slambanken
 OPPDRAGSGIVER
Tschudi Kirkenes AS

INNHOOLD
SITUASJONSPLAN
 ⊕ Totalsondering
 ⊙ Prøveserie
 ▽ Trykksondering (CPTU)

OPPDRAG NR.	MÅLESTOKK	BLAD NR.	AV
1350008150	1:2500	01	01
TEGNING NR.			REV.
102			0

FORKLARING - BORING	
Boring type (symbol)	⊕ Terrengkote
Borpunkt nr.	⊙ Fjellkote
	— Boreddybde i løsmasse + boring i fjell (m)

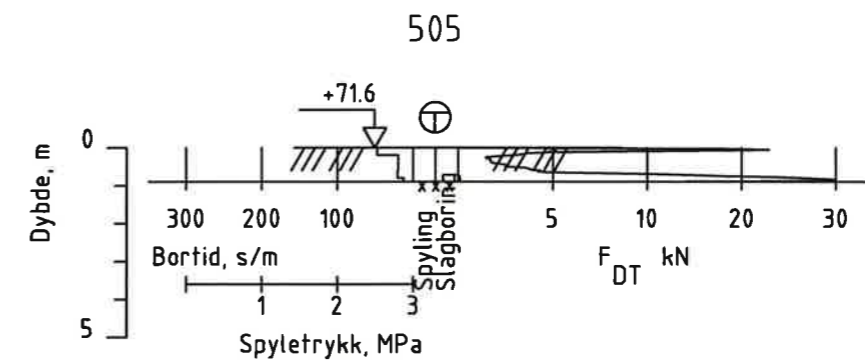
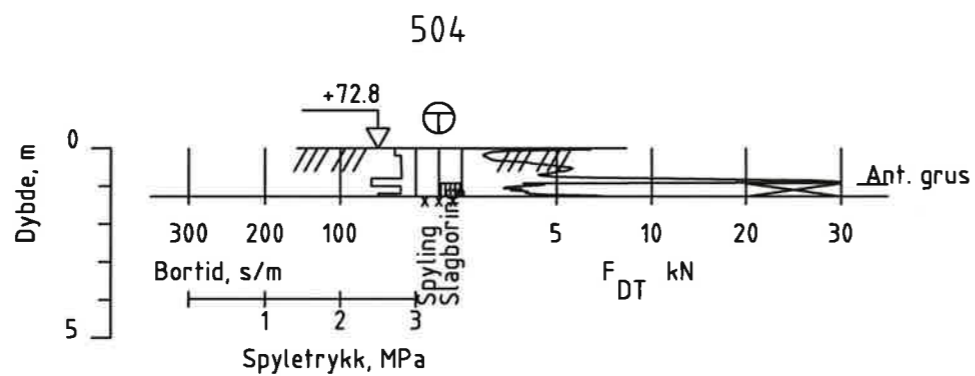
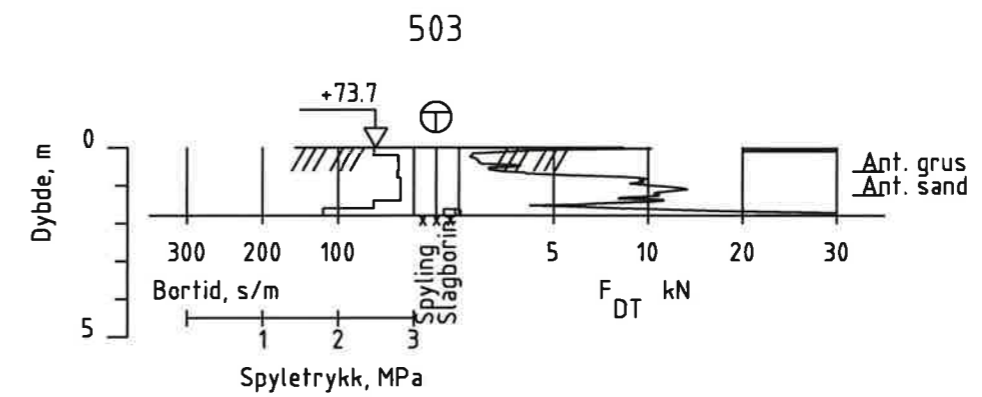
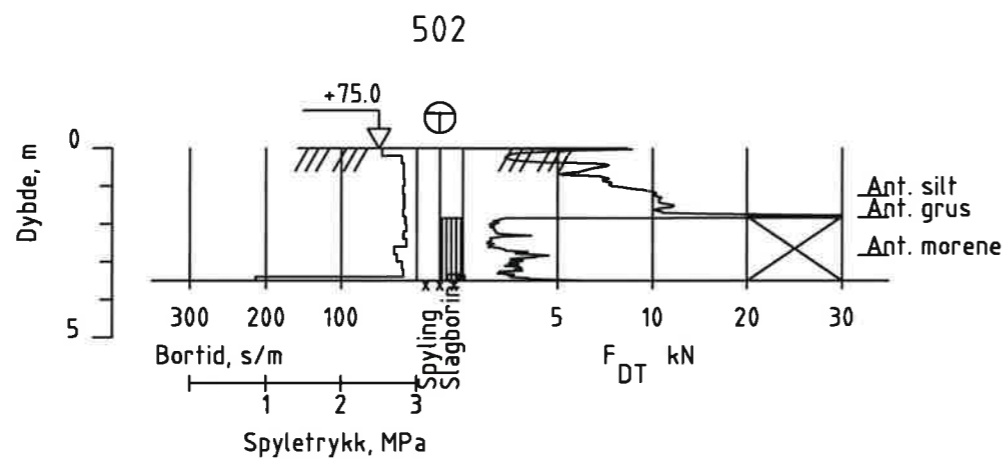
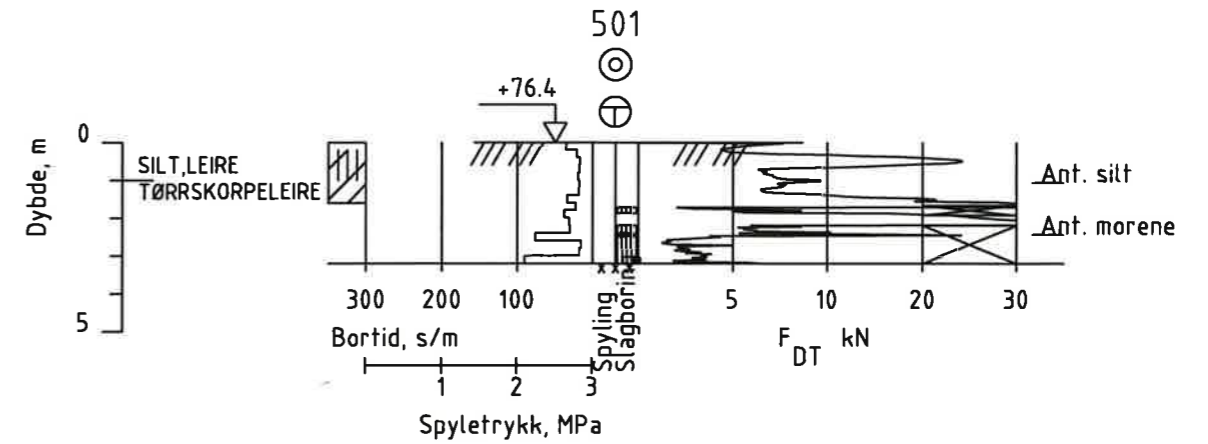
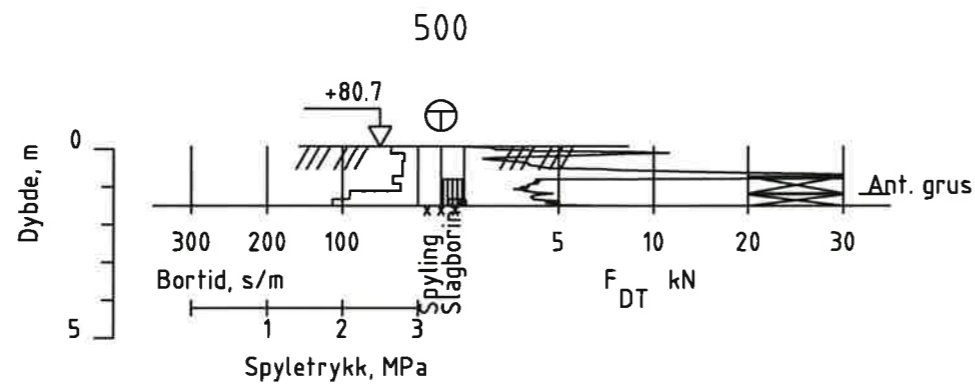
TEGNINGSSTATUS	TEGN	KONTR	GODKJ
00	AKM	AKM	BKN
20.04.2015			
REV.	DATO	ENDRING	

RAMBOLL
 Rambøll AS - Region Midt-Norge
 P.b. 9420 Sluppen
 Mellomila 79, N-7493 Trondheim
 TLF: 73 84 10 00 - FAX: 73 84 10 60
 www.ramboll.no

OPPDRAG
Adkomstveg Slambanken
 OPPDRAGSGIVER
Tschudi Kirkenes AS

INNHold
SITUASJONSPLAN
 ⊕ Totalsondering
 ⊙ Prøveserie
 ∇ Trykksondering (CPTU)

OPPDRAG NR.	MÅLESTOKK	BLAD NR.	AV
1350008150	1:2500	01	01
TEGNING NR.			REV.
103			0

00	20.04.2015		AKM	AKM	BKN
REV.	DATO	ENDRING	TEGN	KONTR	GODKJ
TEGNINGSSTATUS					

RAMBOLL

Rambøll AS - Region Midt-Norge
P.b. 9420 Sluppen
Mellomila 79, N-7493 Trondheim
TLF: 73 84 10 00 - FAX: 73 84 10 60
www.ramboll.no

OPPDRAG

Adkomstveg Slambanken

OPPDRAGSGIVER

Tschudi Kirkens AS

INNHOLD

BORERESULTATER

⊕ Totalsondering

⊙ Prøveserie

OPPDRAG NR.

1350008150

MÅLESTOKK

1:200

BLAD NR.

01

AV

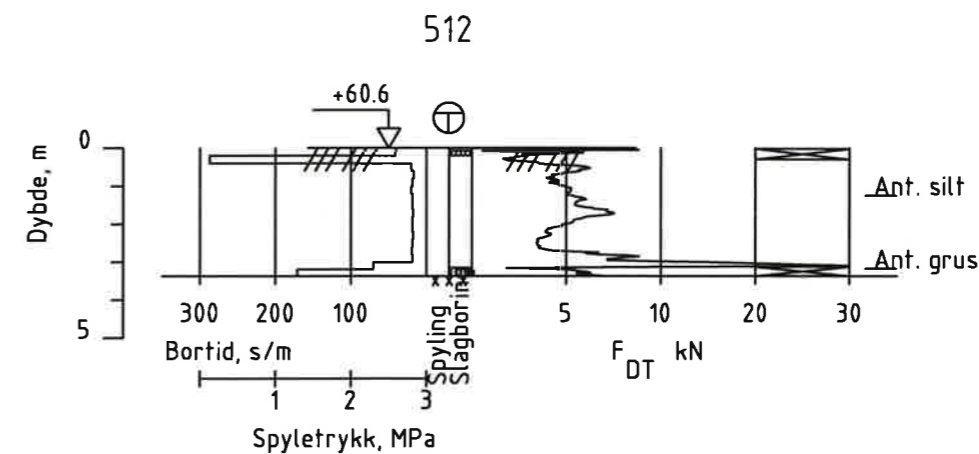
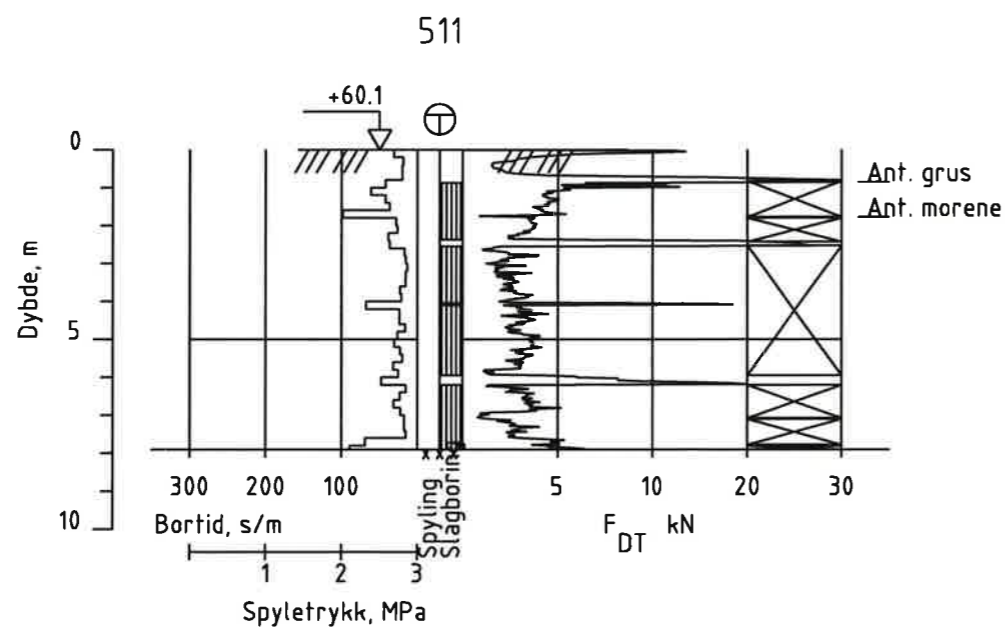
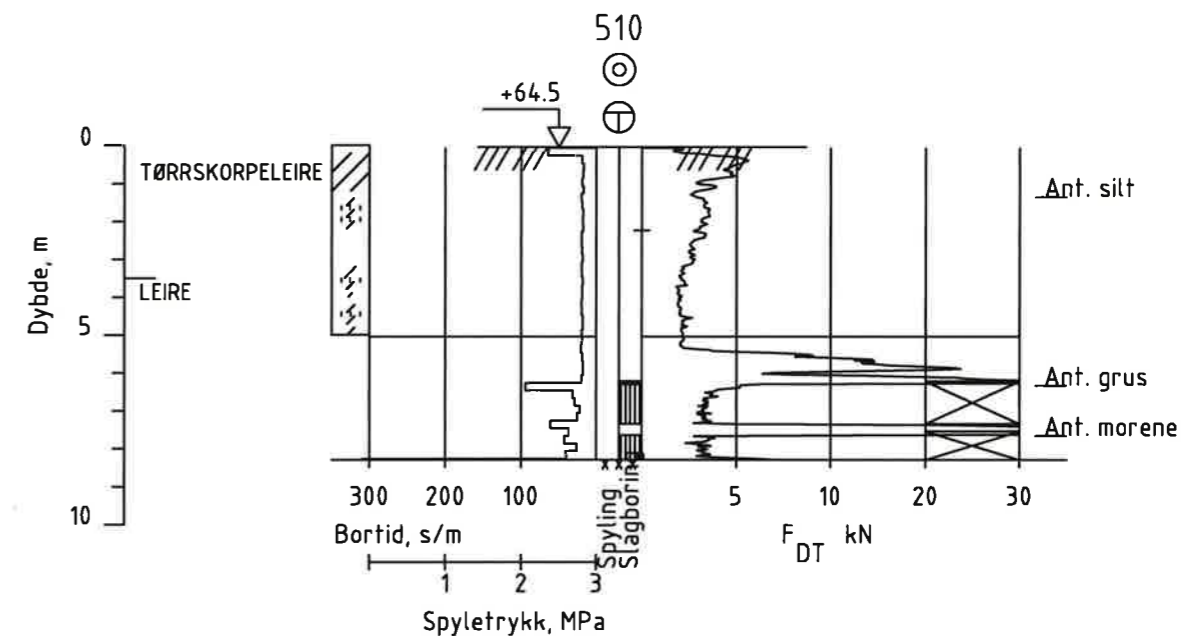
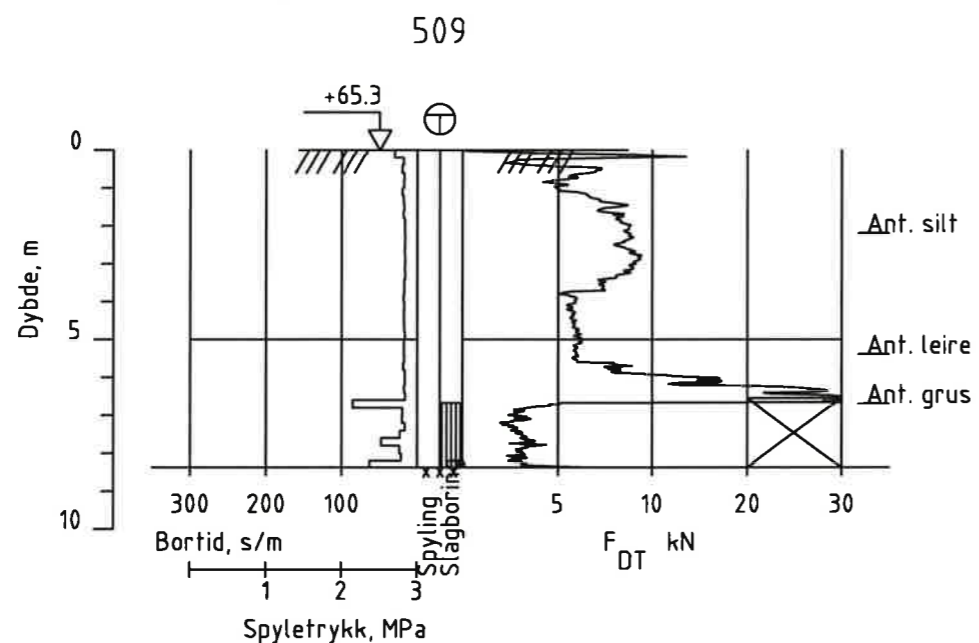
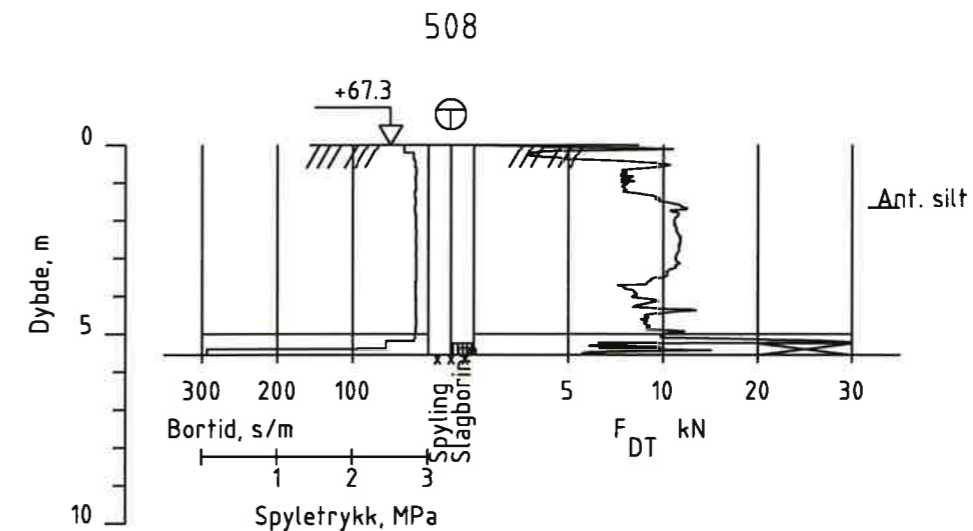
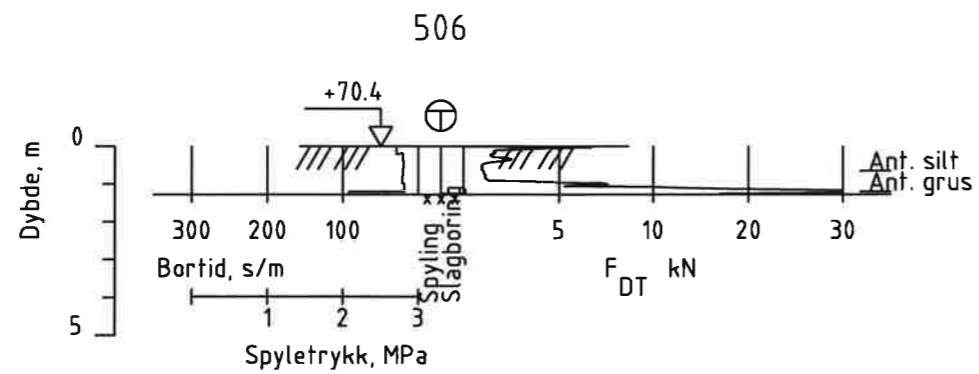
01

TEGNING NR.

104

REV.

0

00	20.04.2015		AKM	AKM	BKN
REV.	DATO	ENDRING	TEGN	KONTR	GODKJ
TEGNINGSSTATUS					

RAMBOLL

Rambøll AS - Region Midt-Norge
P.b. 9420 Sluppen
Mellomila 79, N-7493 Trondheim
TLF: 73 84 10 00 - FAX: 73 84 10 60
www.ramboll.no

OPPDRAG

Adkomstveg Slambanken

OPPDRAGSGIVER

Tschudi Kirkens AS

INNHold

BORERESULTATER

⊕ Totalsondering

⊙ Prøveserie

OPPDRAG NR.

1350008150

MÅLESTOKK

1:200

BLAD NR.

01

AV

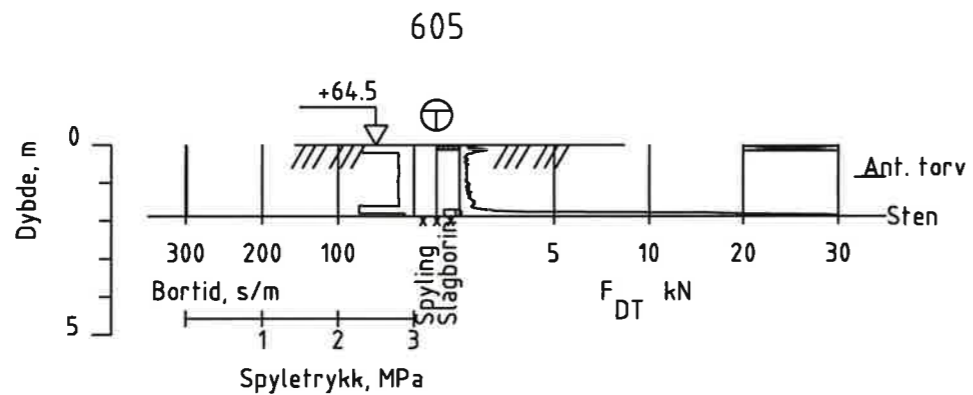
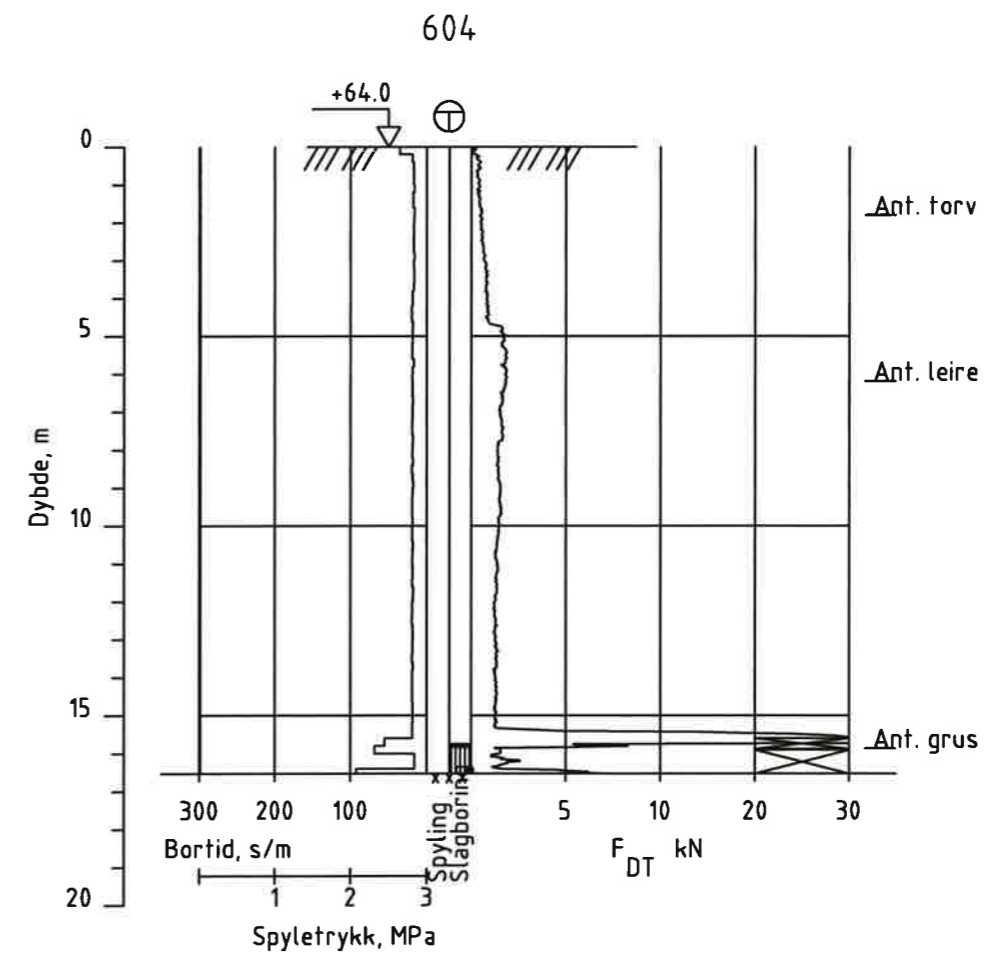
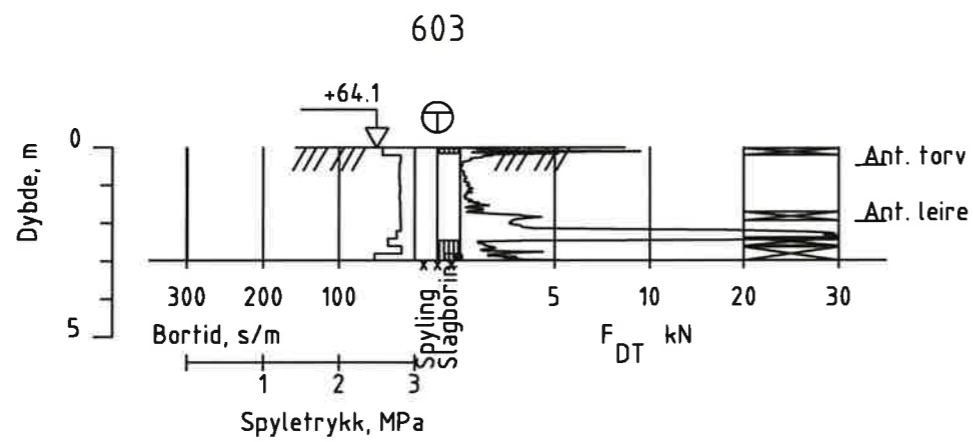
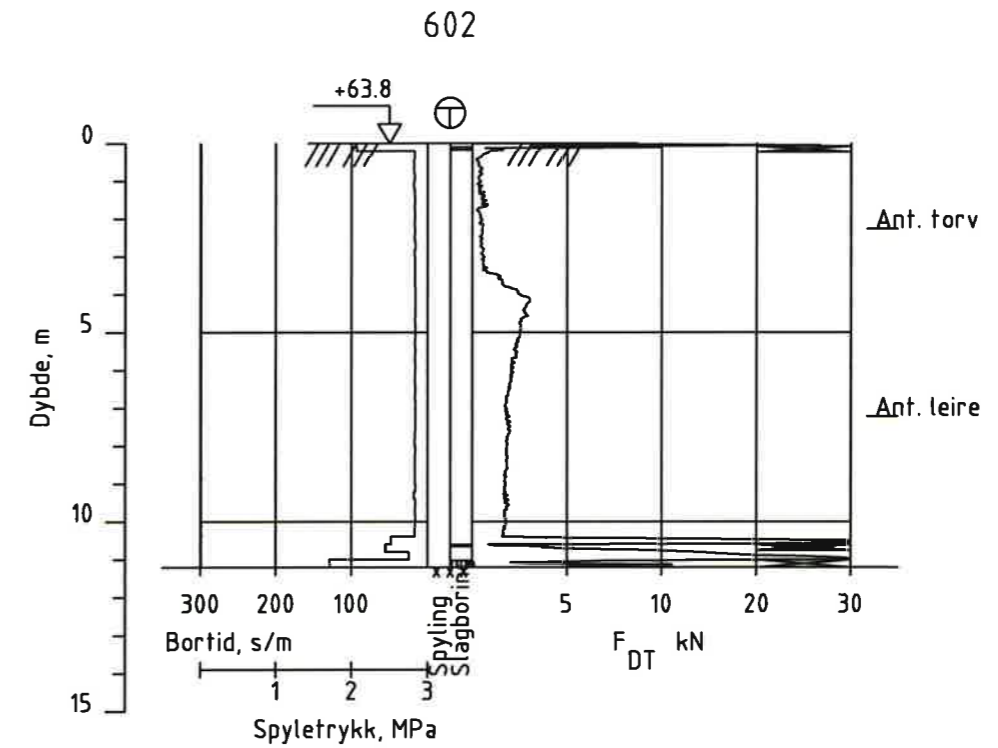
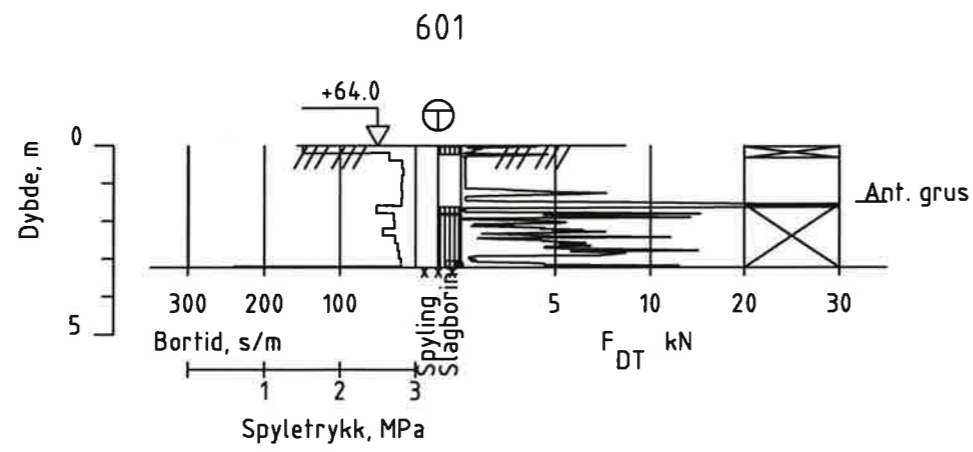
01

TEGNING NR.

105

REV.

0

00	20.04.2015		AKM	AKM	BKN
REV.	DATO	ENDRING	TEGN	KONTR	GODKJ
TEGNINGSSTATUS					

RAMBOLL

Rambøll AS - Region Midt-Norge
P.b. 9420 Sluppen
Mellomila 79, N-7493 Trondheim
TLF: 73 84 10 00 - FAX: 73 84 10 60
www.ramboll.no

OPPDRAAG

Adkomstveg Slambanken

OPPDRAAGSGIVER

Tschudi Kirkens AS

INNHOOLD

BORERESULTATER

⊕ Totalsondering

OPPDRAAG NR.

1350008150

MÅLESTOKK

1:200

BLAD NR.

01

AV

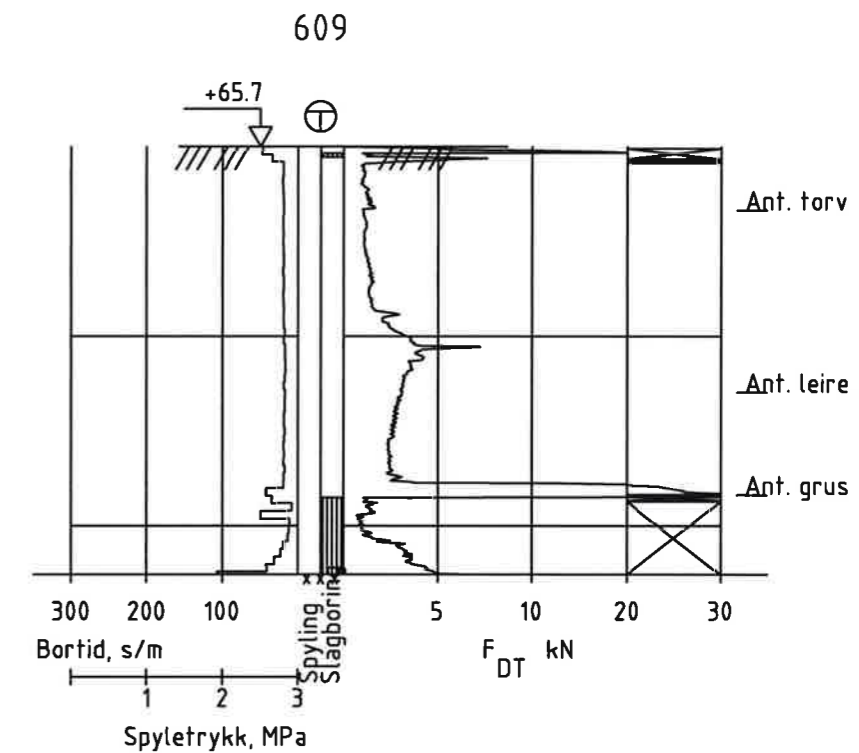
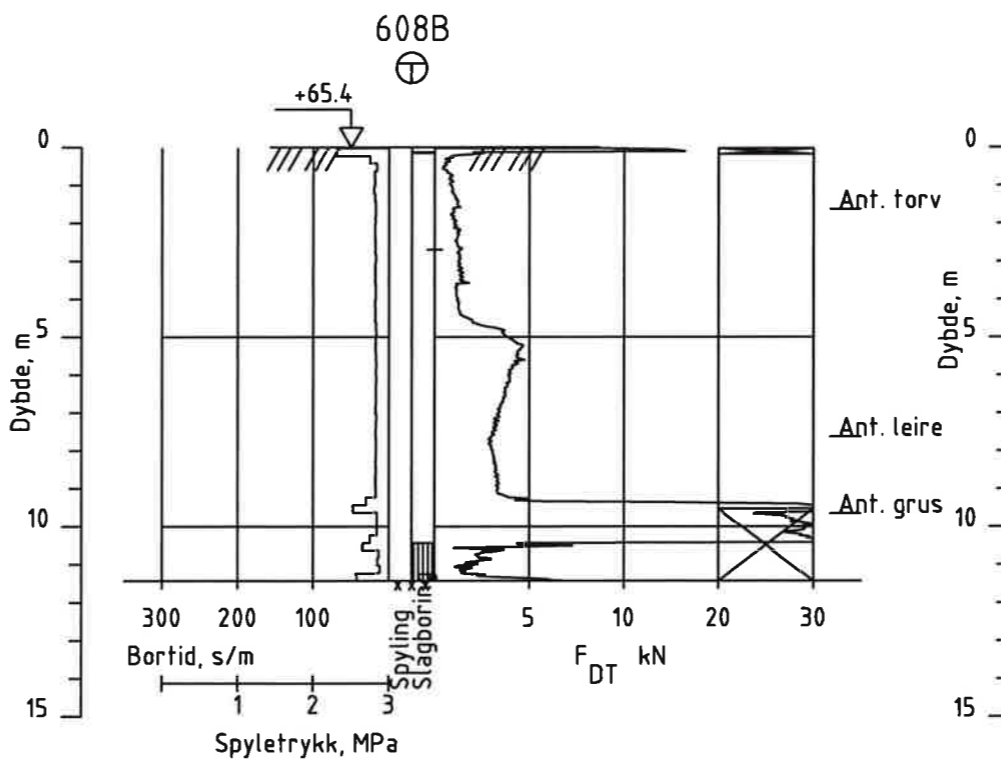
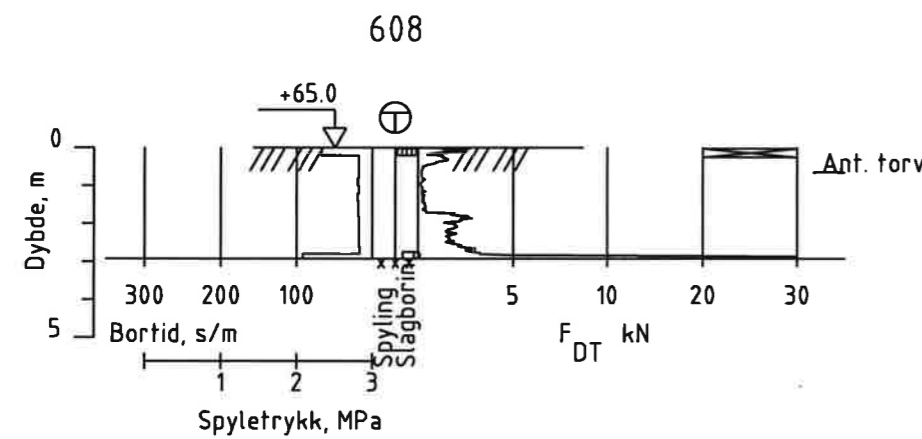
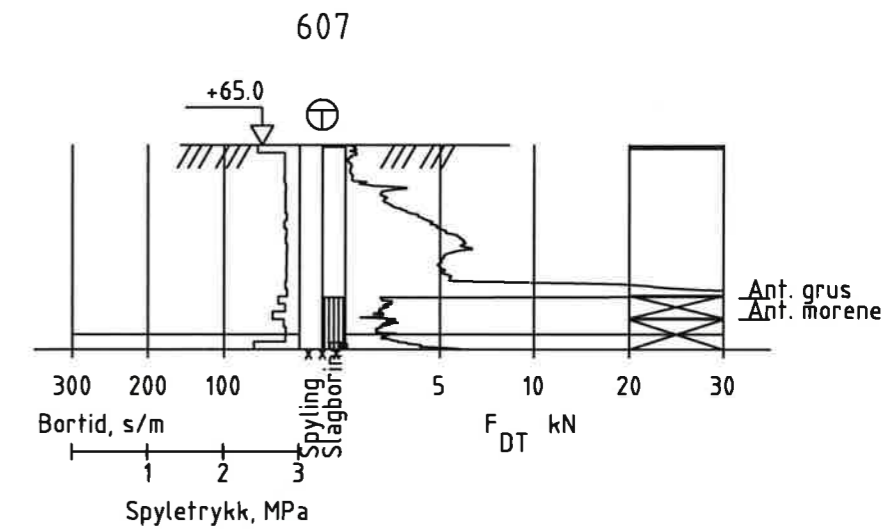
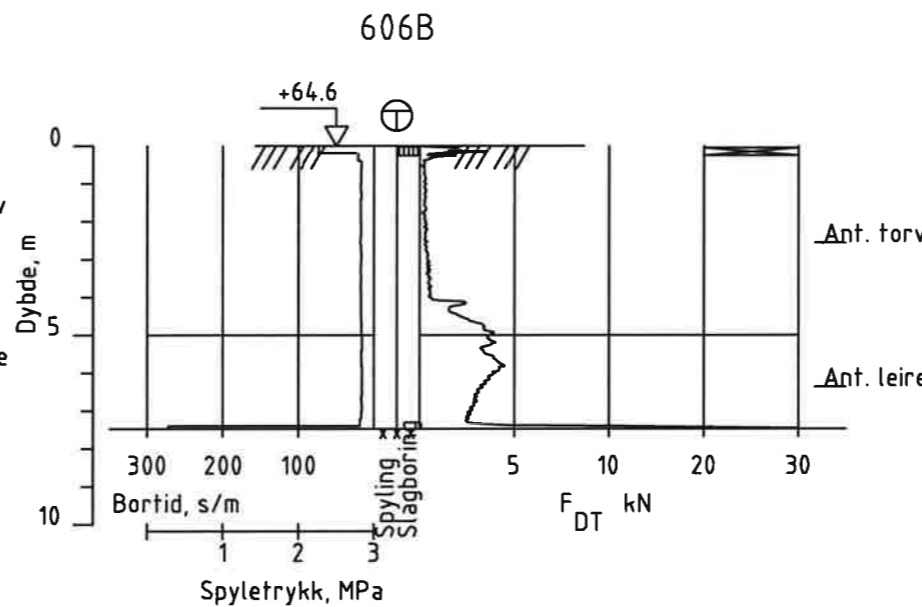
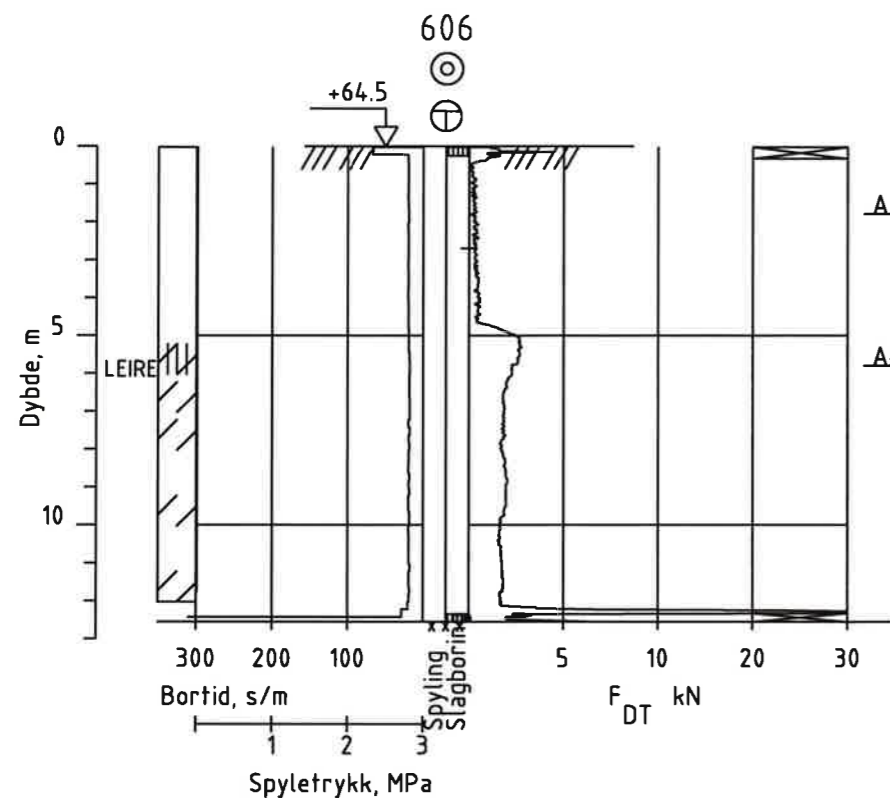
01

TEGNING NR.

107

REV.

0

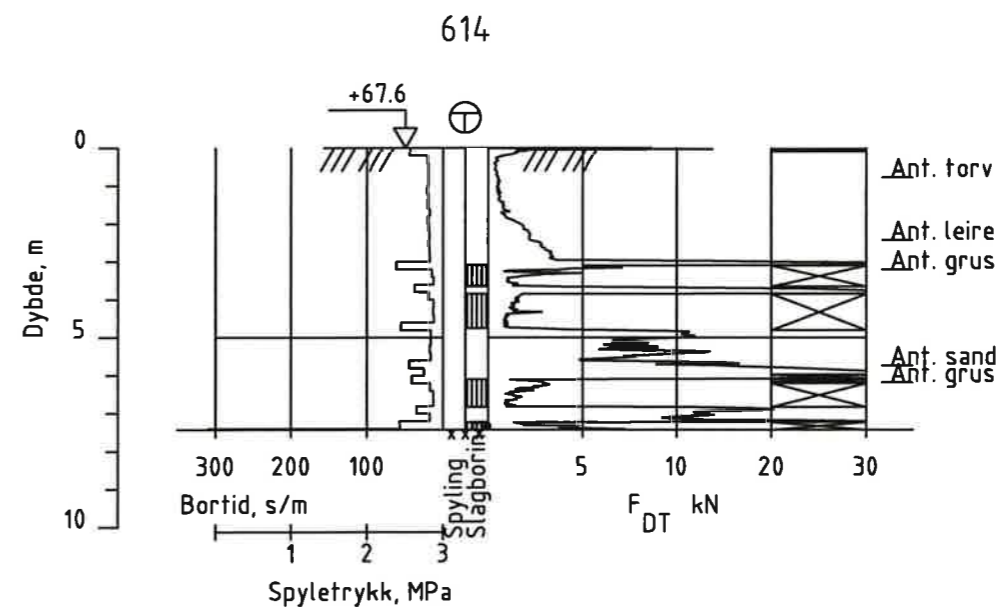
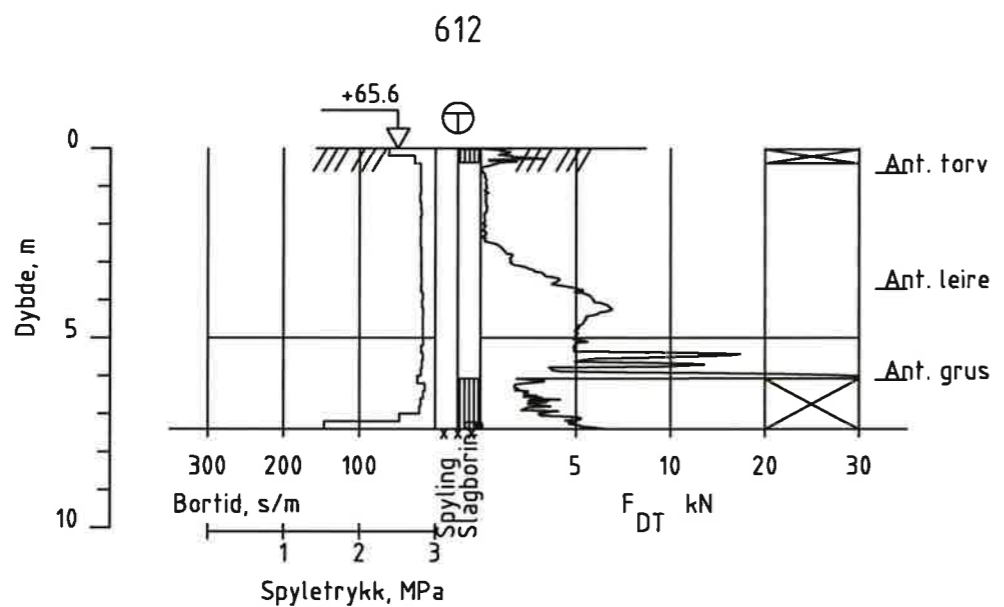
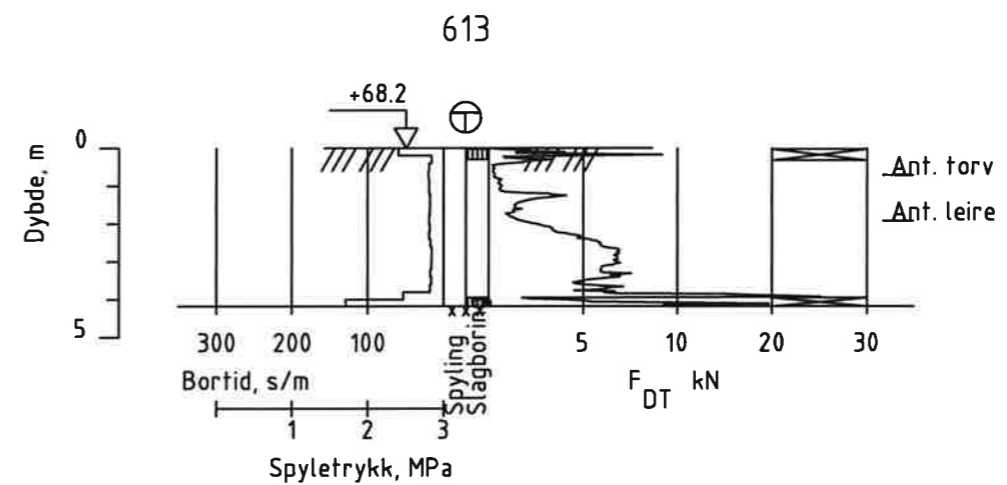
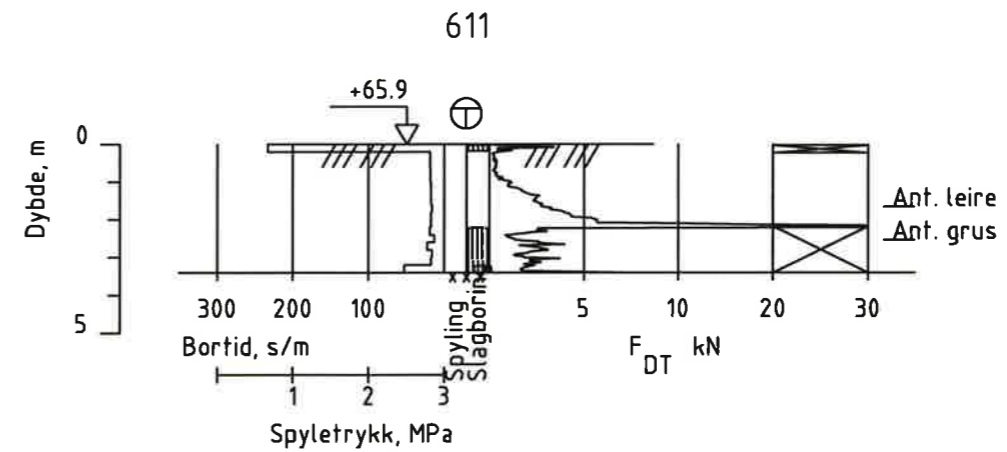
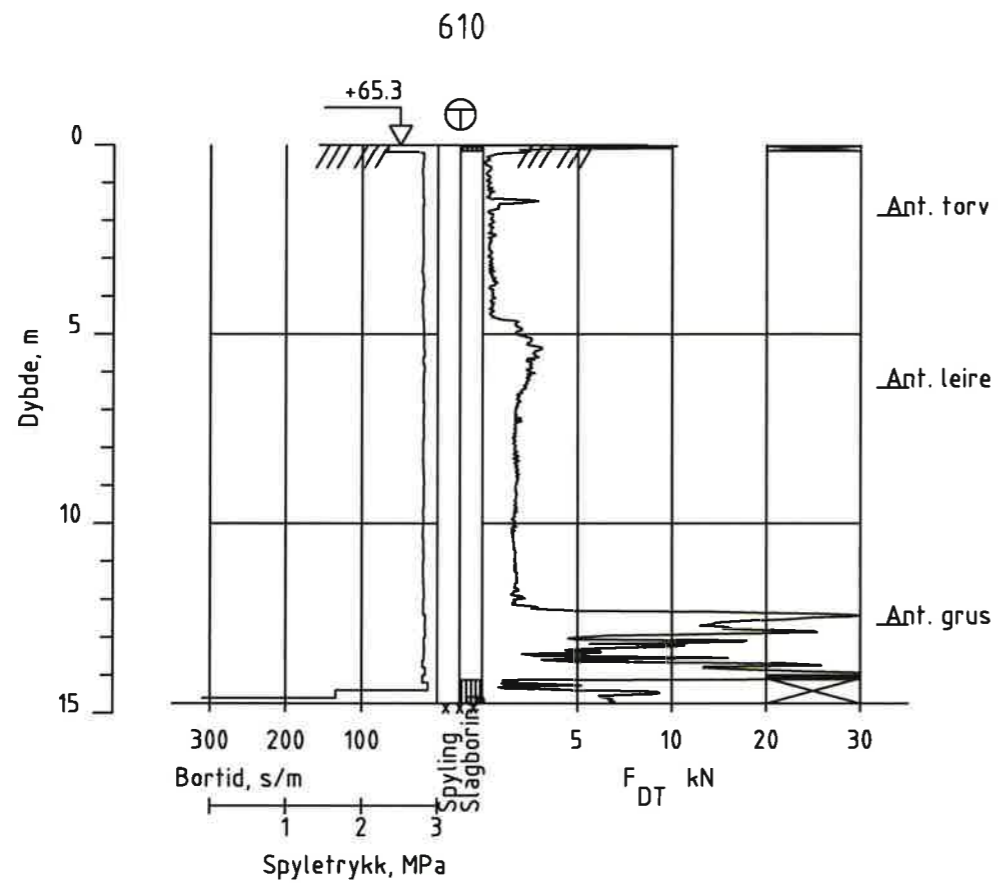
00	20.04.2015		AKM	AKM	BKN
REV.	DATO	ENDRING	TEGN	KONTR	GODKJ
TEGNINGSSTATUS					

RAMBOLL
 Rambøll AS - Region Midt-Norge
 P.b. 9420 Sluppen
 Mellomila 79, N-7493 Trondheim
 TLF: 73 84 10 00 - FAX: 73 84 10 00
 www.ramboll.no

OPPDAG
Adkomstveg Slambanken
 OPPDRAGSGIVER
Tschudi Kirkens AS

INNHOLD
BORERESULTATER
 ⊕ Totalsondering
 ⊙ Prøveserie

OPPDAG NR. 1350008150	MÅLESTOKK 1:200	BLAD NR. 01	AV 01
TEGNING NR. 108			REV. 0

00	20.04.2015		AKM	AKM	BKN
REV.	DATO	ENDRING	TEGN	KONTR	GODKJ
TEGNINGSSTATUS					

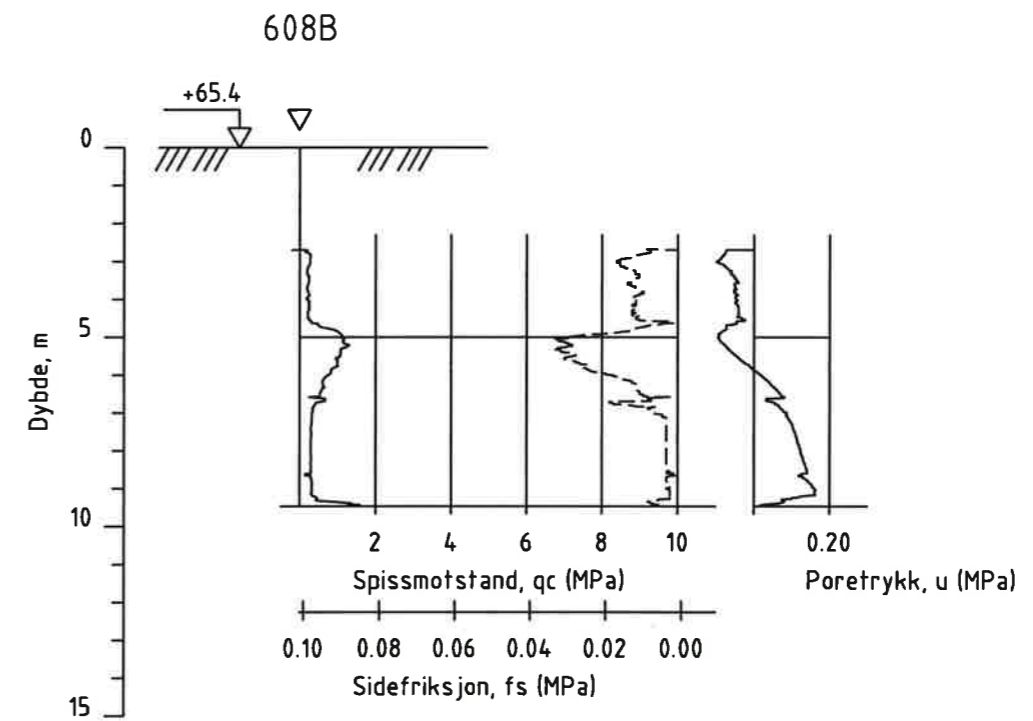
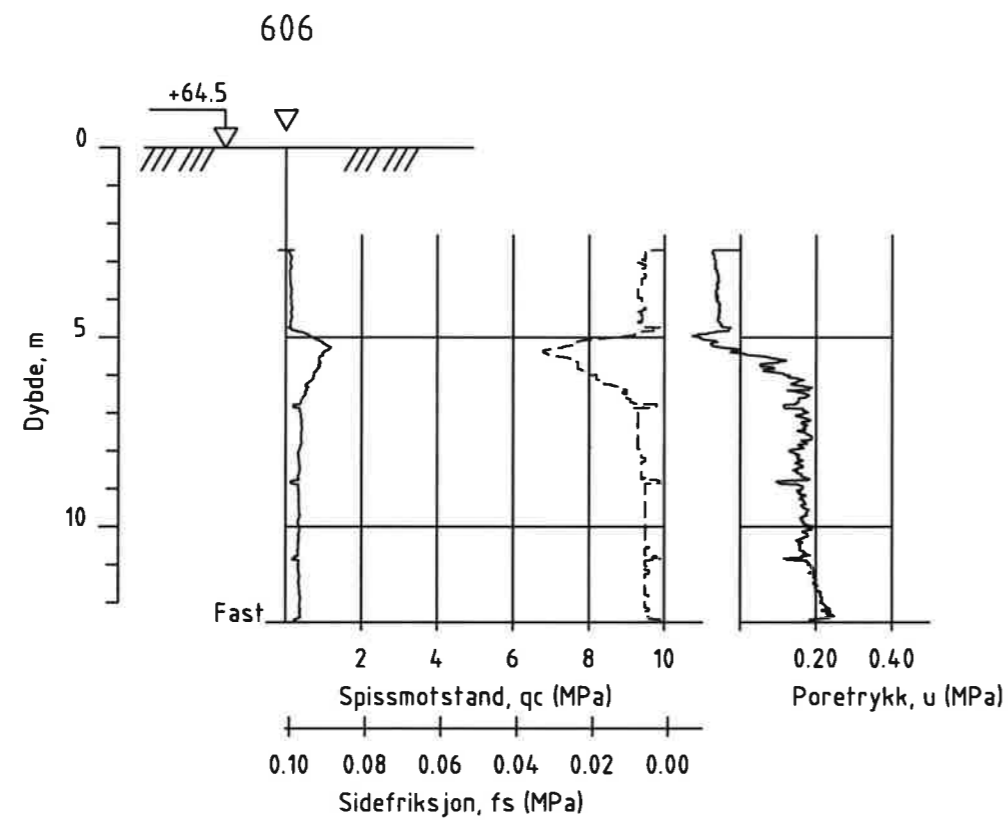

Rambøll AS - Region Midt-Norge
P.b. 9420 Sluppen
Mellomila 79, N-7493 Trondheim
TLF: 73 84 10 00 - FAX: 73 84 10 60
www.ramboll.no

OPPDAG
Adkomstveg Slambanken
OPPDAGSGIVER
Tschudi Kirkens AS

INNHOOLD
BORERESULTATER
⊕ Totalsondering

OPPDAG NR. 1350008150	MÅLESTOKK 1:200	BLAD NR. 01	AV 01
TEGNING NR. 109			REV. 0

			RAMBOLL			OPPDRAG		INNHOLD				OPPDRAG NR.	MÅLESTOKK	BLAD NR.	AV
00	20.04.2015		AKM	AKM	BKN	Adkomstveg Slambanken		BORERESULTATER				1350008150	1:200	01	01
REV.	DATO	ENDRING	TEGN	KONTR	GODKJ	OPPDRAGSGIVER		▽ Trykksøndering (CPTU)				TEGNING NR.			
TEGNINGSSTATUS						Tschudi Kirkens AS						111			
												0			

Rambøll AS - Region Midt-Norge
P.b. 9420 Sluppen
Mellomila 79, N-7493 Trondheim
TLF: 73 84 10 00 - FAX: 73 84 10 60
www.ramboll.no

Dybde, m	Jordart	Sign.	Lab. nr	Vanninnhold (w) i %				γ kN/m ³	Skjærfasthet (C_u) i kPa				S _t
				10	20	30	40		20	40	60	80	
5	SILT, leirig/LEIRE, siltig	[diagonal hatching]	01		•								
	TØRRSKORPELEIRE		02		•								->175.0
10													
15													
20													

Enkelt trykkforsøk : (strek angir def.% v/brudd)

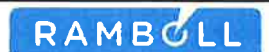
Konusforsøk - Omrørt/uforstyrret: ▼ / ▽

Penetrometerforsøk Konsistensgrense w_p |-----| w_L Andre forsøk:

T= Treksialforsøk Ø= Ødometerforsøk K= Kornfordeling

0	20.04.2015		AKM	AKM	BKN
Rev.	Dato	Tekst	Utarb	Kontr	Godkj

Oppdrag nr. 1350008150 Målestokk: 1:100 Status: Datarapport

Adkomstveg Slambanken
Tschudi Kirkenes AS

Rambøll AS - Region Midt-Norge
P. b. 9420 Sluppen
Mellomila 79, N-7493 Trondheim
TLF: 73 84 10 00 - FAX: 73 84 10 60
www.ramboll.no

BORPROFIL HULL NR.: 501
TERRENGHØYDE: +76.4 PRØVETYPE: Skovel

Tegning nr. 112 Rev. 0

Dybde, m	Jordart	Sign.	Lab. nr	Vanninnhold (w) i %				γ kN/m ³	Skjærfasthet (C_u) i kPa				S _t			
				10	20	30	40		20	40	60	80				
5																
10	LEIRE	siltig, enkelte små gruskorn	07					19.2						2		
								18.9						2		
			08					18.0						11		
								18.0						10		
			09					17.5						16		
15							17.9						14			
20																

Enkelt trykkforsøk : (strek angir def.% v/brudd) Konusforsøk - Omrørt/uforstyrret: ▼ / ▽
 Penetrometerforsøk Konsistensgrense w_p ———— w_L Andre forsøk:
 T= Treksialforsøk Ø= Ødometerforsøk K= Kornfordeling

0	20.04.2015		AKM	AKM	BKN
Rev.	Dato	Tekst	Utarb	Kontr	Godkj

Oppdrag nr. 1350008150 Målestokk: 1:100 Status: Datarapport

Adkomstveg Slambanken
Tschudi Kirkenes AS

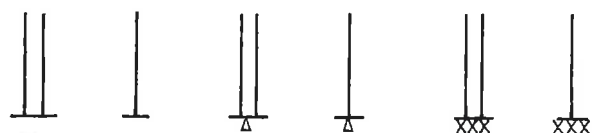
BORPROFIL HULL NR.: 606
TERRENGHØYDE: +64.5 PRØVETYPE: Skovel

RAMBOLL
 Rambøll AS - Region Midt-Norge
 P.b. 9420 Sluppen
 Mellomila 79, N-7493 Trondheim
 TLF: 73 84 10 00 - FAX: 73 84 10 60
 www.ramboll.no
 Tegning nr. Rev. 114 0

MARKUNDERSØKELSER

Sonderinger utføres for å få en orientering om grunnens relative fasthet, lagdeling og dybder til antatt fjell eller annen fast grunn.

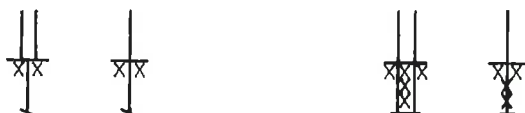
Avslutning av boring (gjelder alle sonderingstyper).

Boring avsluttet (årsak ikke angitt)

Antatt stein, morene, sand ol.

Antatt fjell

Boret i antatt fjell. (Hvis overgangen er ukjent, settes spørsmåltegn.)

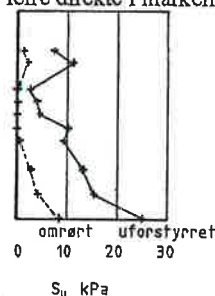
Boret i fjell og kjerne opptatt.

Fjellkontrollboring utføres med 32 mm stenger med muffeskjøter og hardmetallkroner nederst. Boret drives av en tung trykkluftdrevet borhammer under spyling med vann av høyt trykk. Når fjell er nådd, bores noe ned i fjellet, vanligvis ca. 3 meter, under registrering av borsynk for sikker påvisning.

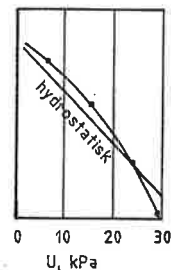
Prøvetaking utføres for undersøkelse i laboratoriet av grunnens geotekniske egenskaper. **Uforstyrrede prøver** tas opp med NGI's 54 mm stempelprøvetaker. Prøvene skjæres ut med tynnveggede stålsylindere med innvendig diameter 54 mm og lengde 80 cm (evt. 40 cm). Prøvene forsegles i begge ender for å hindre uttørking før de åpnes i laboratoriet.

Representative prøver tas med forskjellige typer støtbor- og ram-prøvetaker, ved sandpumpe i nedspylte eller nedrammede foringsrør, av oppspylt materiale ved nedspyling av foringsrør og ved skovlboring i de øvre lag. Slike prøver tas hvor grunnen ikke egner seg for vanlig sylindreprøvetaker og hvor slike prøver tilfredsstiller formålet.

Vingeboring bestemmer udrenert skjærstyrke (s_u) av leire direkte i marken (in situ). Måling utføres ved at et vingekors, som er presset ned i grunnen, dreies rundt med bestemt jevn hastighet til brudd i leira. Maksimale dreiemoment gir grunnlag for å beregne leiras udrenerte skjærstyrke, som også måles i omrørt tilstand etter brudd.

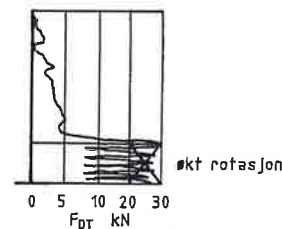

Porevanntrykket i grunnen måles med et piezometer. Dette består av et sylindrisk filter av sintret bronse som trykkes eller rammes ned til ønsket dybde ved hjelp av rør. Vanntrykket ved filteret registreres enten **hydraulisk** som stighøyden i en plastslange inne i røret (ved overtrykk påsettes manometer over terreng) eller **elektronisk** ved hjelp av en direkte trykkmåler innenfor filteret.

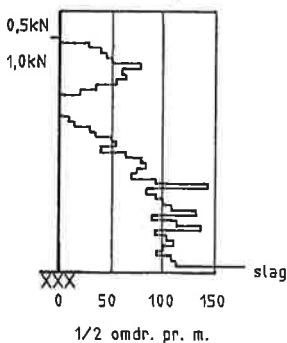

Grunnvannstanden observeres vanligvis direkte ved vannstand i borhullet.

Dreietrykksondering utføres med 36 mm glatte skjøtbare stålstenger påsatt en normert spiss. Borstangen trykkes ned med konstant hastighet 3 m/min. og konstant rotasjon 25 omdr./min. Sonderingsmotstanden registreres som den til en hver tid nødvendige nedpressningskraft for å holde normert nedtrengnings-hastighet. Når motstanden øker slik at normert nedtrengnings-hastighet ikke kan opprettholdes, økes rotasjonshastigheten. Dette anføres i diagrammet.

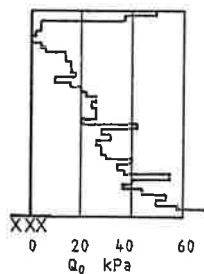
Dreiesondering utføres med 22 mm stålstenger med glatte skjøter påsatt en 200 mm lang spiss av firkantstål som er tilspisset i enden og vridd en omdreining. Boret belastes med inntil 1 kN og hvis det ikke synker for denne last, dreies det ned med motor eller for hånd. Antall halve omdreininger pr. 20 cm synkning noteres. Ved opptegninger vises antall halve omdreininger pr. meter synkning grafisk med dybden i borhullet og belastningen angis til venstre for borhullet.

Totalsondering kombinerer dreietrykksondering og fjellkontrollboring. Det brukes hydraulisk drevet borrhigg. Boring gjennom stein og blokk og ned i berg utføres ved slag og spyling.

Boredata (nedpressingskraft, synkhastighet, spyletrykk etc.) måles ved elektriske givere og overføres automatisk til en elektronisk registreringsenhet (Geoprinter). Resultatene tegnes opp vha. EDB.

Ramsondering utføres med 32 mm stålstenger med glatte skjøter og en normert spiss. Boret rammes ned i grunnen av et fall-lodd med vekt 0,635 kN og konstant fallhøyde 0,6 m. Motstanden mot nedramming registreres ved antall slag pr. 20 cm synkning.

Rammemotstanden:

$$Q_0 = \frac{\text{Loddvækt} \times \text{fallhøyde}}{\text{synkning pr. slag}} \text{ (kNm/m)}$$

angis i diagram som funksjon av dybden.

LABORATORIEUNDERSØKELSER

Ved åpning av prøven beskrives og klassifiseres jordarten. Videre kan bestemmes:

Romvekt

(γ i kN/m^3) for hel sylinder og utskåret del.

Vanninnhold

(w i %) angitt i prosent av tørrvekt etter tørking ved 110°C .

Flytegrense

(w_L i %) og utrollingsgrense (w_P i %) som angir henholdsvis høyeste og laveste vanninnhold for plastisk (formbart) område av leirmateriale. Differansen $w_L - w_P$ benevnes plastisitetsindeks. Er det naturlige vanninnhold over flytegrensen, blir materialet flytende ved omrøring.

Udrenert skjærstyrke

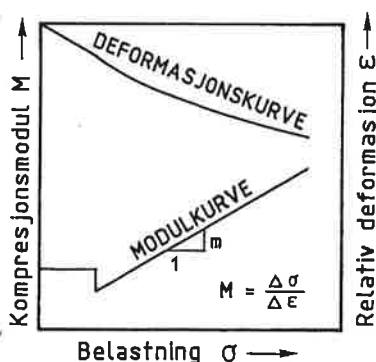
(s_u i kN/m^2) av leire ved hurtige enaksiale trykkforsøk på uforstyrrede prøver med tverrsnitt $3,6 \times 3,6 \text{ cm}^2$ (evt. hel prøve) og høyde 10 cm. Skjærstyrken settes lik halve trykkfastheten. Dessuten måles skjærstyrken i uforstyrret og omrørt tilstand ved konusforsøk, hvor nedsynkningen av en konus med bestemt form og vekt registreres og skjærstyrken tas ut av en kalibreringstabell. Penetrometer, som også er en indirekte metode basert på innsynkning, brukes særlig på fast leire.

Sensitiviteten (S_t)

er forholdet mellom udrenert skjærstyrke av uforstyrret og omrørt materiale, bestemt på grunnlag av konusforsøk i laboratoriet. Med kvikkleire forstås en leire som i omrørt tilstand er flytende, omrørt skjærstyrke $< 0,5 \text{ kN/m}^2$.

Kompressibilitet

av en jordart ved ødometerforsøk. En prøve med tverrsnitt 20 cm^2 og høyde 2 cm belastes trinnvis i et belastningsapparat med observasjon av sammentrykningen for hvert trinn som funksjon av tiden. Resultatet tegnes opp i en deformasjons- og modulkurve og gir grunnlag for setningsberegning.

Humusinnhold

(relativt) ut fra fargeomslag i en natronlutopløsning.

En nøyaktigere metode er våt-oksidasjon med hydrogenperoksyd der humusinnholdet settes lik vekttapet (evt. glødetapet ved humusrike jordarter) og uttrykkes i vektprosent av tørt materiale.

Saltinnhold

(g/l eller o/oo) i porevannet ved titrering med sølvnitrat-oppløsning og kaliumkromat som indikator.

Kornfordeling

ved sikting av fraksjonene større enn 0,06 mm. For de finere partikler bestemmes den ekvivalente korndiameter ved hydrometeranalyse. En kjent mengde materialer slemmes opp i vann og romvekten av suspensjonen måles i en bestemt dybde som funksjon av tiden. Kornfordelingen kan så beregnes ut fra Stoke's lov om kulers sedimentasjonshastighet.

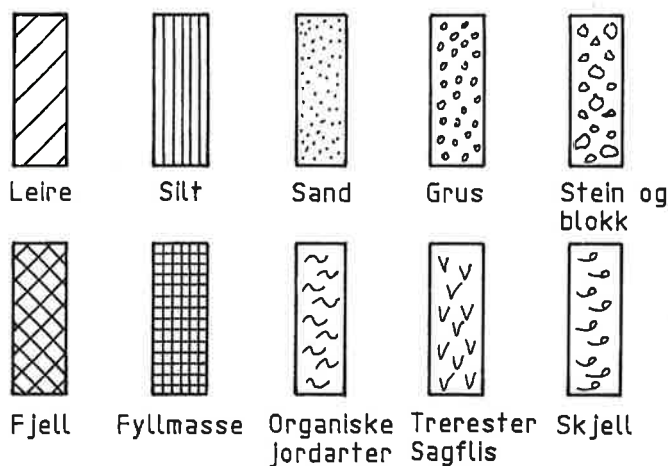
Fraksj.betegn.	Leir	Silt	Sand	Grus	Stein	Blokk
Kornstørr. mm	< 0,002	0,002-0,06	0,06-2	2-60	60-600	> 600

Jordarten

benevnes i henhold til korngraderingen med substantiv for den dominerende, og adjektiv for medvirkende fraksjon. Jordarten angis som leire når leirinnholdet er over 15%. Morene er en usortert breavsetning som kan inneholde alle kornstørrelser fra leir til blokk.

Organiske jordarter

klassifiseres etter opprinnelse og omdanningsgrad (torv, gytje, dy, matjord).

Anmerkning

- Leire: T = tørrskorpe
R = resedimenterte masser
K = kvikkleire
- Ved blandingsjordarter kombineres signaturene.
- Morene vises med skyggelegging.
- For konkresjoner kan bokstavsymboler settes inn i materialsignaturen:
Ca. = kalkkonkresjoner
Fe = jernkonkresjoner
AH = aurhelle

Til: Tschudi Kirkenes
Fra: Norconsult v/ Jørgen Johannessen
Dato/Rev: 2015-06-01

Notat RIG-02. Adkomstveg til KILA. Vurdering av behov for geotekniske tiltak for å muliggjøre bygging som beskrevet i foreliggende traséforslag

INNLEDNING

Tschudi Kirkenes AS skal bygge ny adkomstvei til Slambanken som vist på oversiktsplanen i Figur 1. Adkomstveien skal blant annet gå over Stormyra ved Hesseng i Kirkenes. Dette notatet redegjør for innledende geotekniske vurderinger som er gjort i forbindelse med foreslått trasé, samt hvilke geotekniske tiltak som vurderes som mest hensiktsmessige for å muliggjøre bygging av vegen, spesielt med henblikk på planlagt fylling over Stormyra.

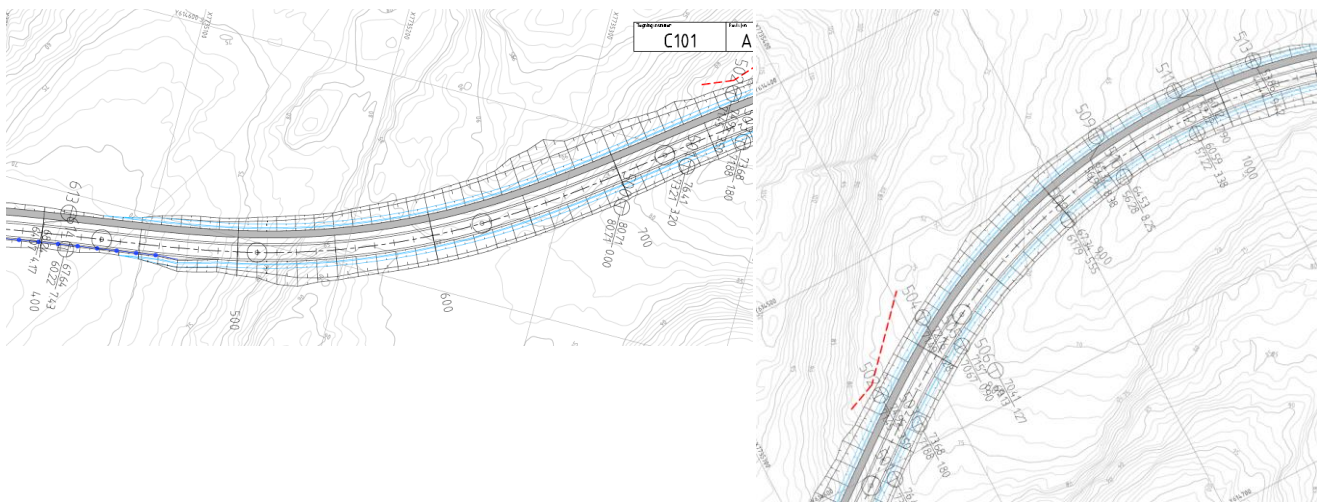
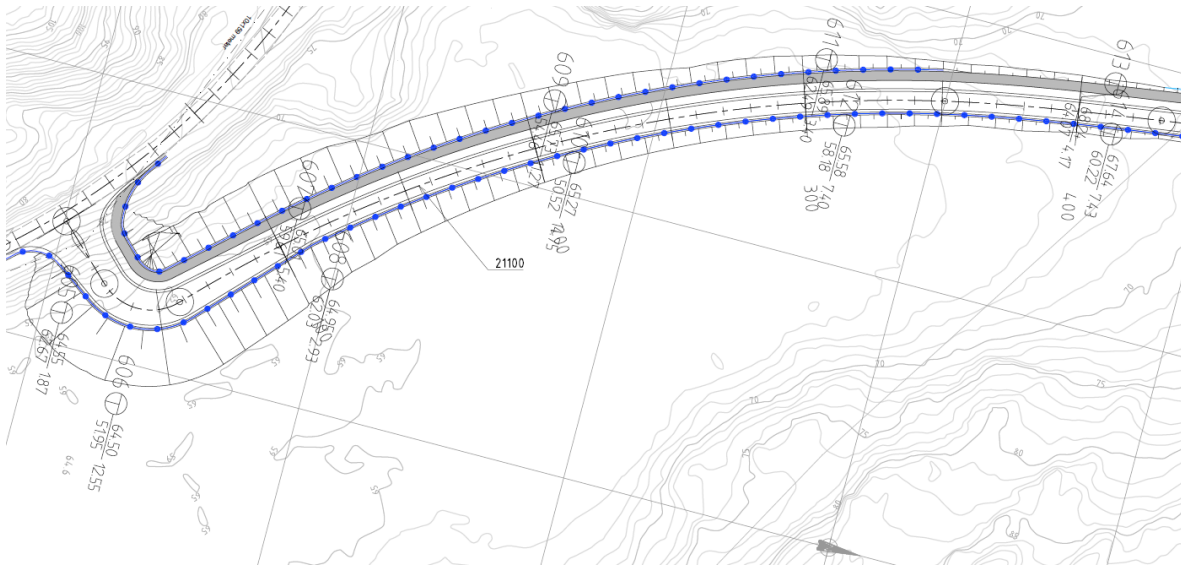
Figur 1: Oversiktsplan

GEOMETRI OG UTFØRTE GRUNNUNDERSØKELSER

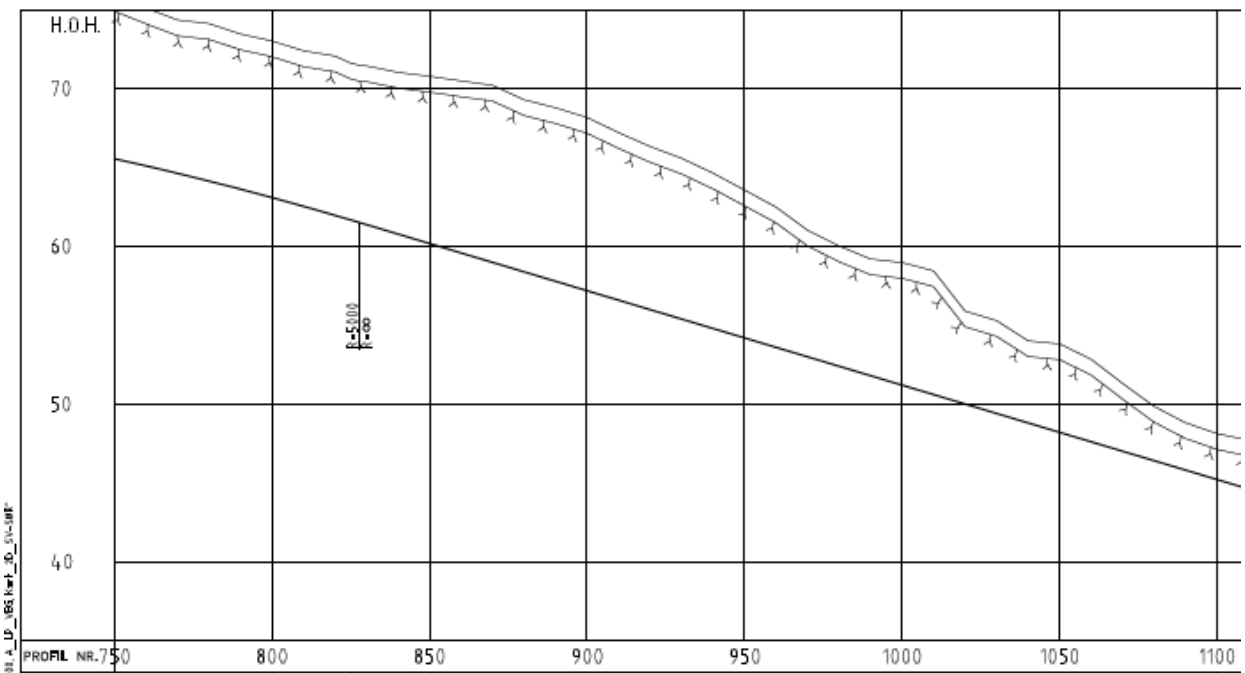
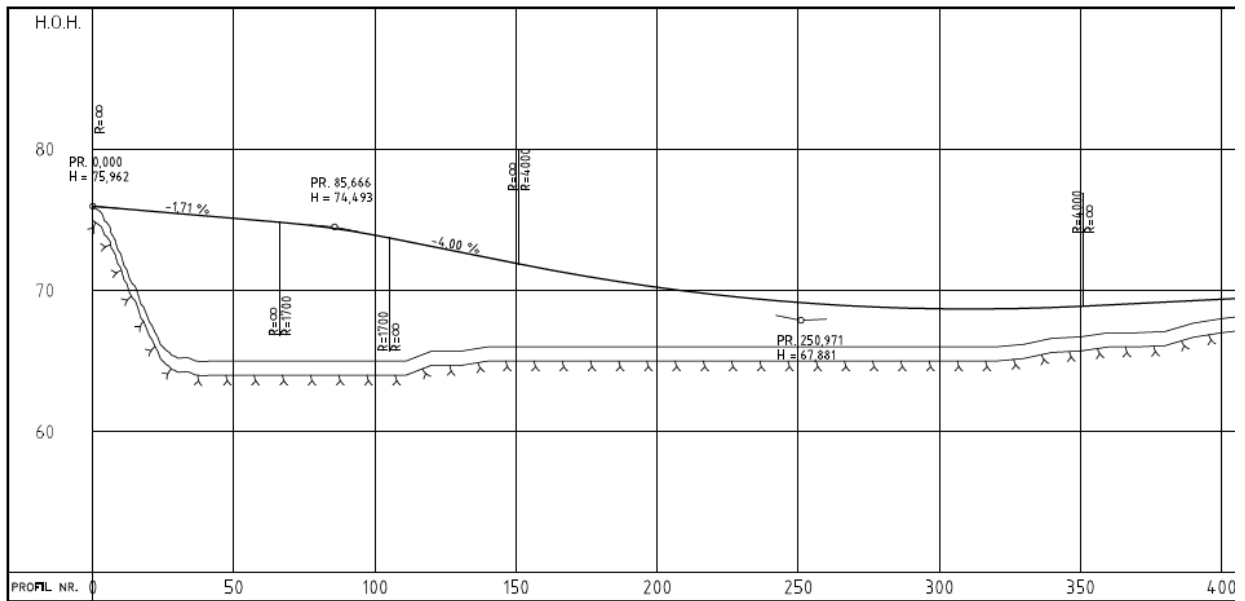
For en fullstendig oversikt over utførte grunnundersøkelser i området vises det til egen datarapport utarbeidet av Rambøll, *Rapport nr. 1, oppdrag nr: 1350008150*, datert 11.05.2015.

Traseen over Stormyra (veilinj 21100, profil 0-400) er vist i Figur 2. Områdene hvor det er utført geotekniske grunnundersøkelser er ved profil 0 – 400, og ved profil 600 - 1000. Førstnevnte strekning dekkes av borpunkt 601-614. Planlagt fyllingshøyde avtar fra ca. 10 m i profil 50, til ca. 4 m i profil 300.

Strekningen langs profil 600-1000 dekkes av borpunkt 500-513, og her er det prosjektert løsmasse- og/eller bergskjæring.

Figur 2: Utførte grunnundersøkelser og veggeometri ved Stormyra

Figur 3: Lengdeprofiler

PARAMETERBESTEMMELSE OG GRUNNVANN

Profil 0 - 400

Det fremgår av datarapporten fra Rambøll at målt sensitivitet (S_t) i leira ligger i området $S_t = 2-19$, men med hovedvekten av resultatene rundt $S_t = 15$. På bakgrunn av dette er udrenert skjærfasthet tolket ut fra trykksonderinger, med valgte konfaktorer for spissmotstand (N_{kt}) og poreovertrykk ($N_{\Delta u}$) henholdsvis $N_{kt} = 10$ og $N_{\Delta u} = 8$. I ett punkt er det påvist sprøbruddmateriale fra rutineundersøkelser, og i følge datarapporten fra Rambøll må det forventes sprøbruddmateriale flere steder i det aktuelle området.

Designprofil er valgt på bakgrunn av en vurdering av tilgjengelig data, primært fra borhull 606. Se vedlegg 2 og vedlegg 3 for valgt designprofil plottet sammen med tolkning fra trykksonderinger og oppjusterte resultateter fra rutineundersøkelser. Fasthetsverdier fra enaks- og konusforsøk er dividert med 0,7, for omtrentlig å tilsvare aktive fasthetsverdier. Direkte og passiv udrenert fasthet ($s_{u,D}$ og $s_{u,P}$) er videre valgt slik at $s_{u,D} = 0,7 s_{u,A}$ og $s_{u,P} = 0,4 s_{u,A}$.

Tabell 1: Tolkede parametre for leire. Profil 0-400

Lag	Dybde (m)	Udrenert fasthet (A/D/P) (kPa)
Torv/myr	0 - 4,5	-
Leire	4,5	50 / 35 / 20
	6,5	20 / 14 / 8
	Ca. 11*	20 / 14 / 8
	11* -	Som for normalkonsolidert leire, dvs. $s_{u,A} = 0,3 \times p_0'$.

*Krysningspunkt mellom tolket fasthetsprofil fra trykksonderinger og labdata, og teoretisk profil for normalkonsolidert leire ($0,3 \times p_0'$).

Grunnvann er forutsatt å ligge i terrengnivå.

Profil 600 - 1000

Sonderinger i 500-serien viser generelt at det er grunt til berg. Grunnforholdene kan i hovedsak beskrives som bløt til middels fast leire over berg. Stedvis finnes også et fastere lag av friksjonsmateriale over berg. Se vedlegg 1 for tolkning av skjærfasthet fra borpunkt 510. Styrkeparametre er forutsatt som vist i Tabell 2.

Tabell 2: Valgte fasthetsparametre. Profil 600-1000

Lag	Dybde (m)	Styrkeparametre
Tørreskorpeleire	0 - 2,5	$\varphi = 32^\circ$, $a = 0$
Leire	2,5 - 5	$s_{u,A} / s_{u,D} / s_{u,P} = 30 \text{ kPa} / 21 \text{ kPa} / 12 \text{ kPa}$ (evt. $\varphi = 23^\circ$, $a = 0$)
Fast friksjonsmateriale	5 - 8	

GEOTEKNISK VURDERING

Det er i utgangspunktet to problemstillinger som må vurderes; stabilitet og setninger. I våre vurderinger legges følgende til grunn for vegen:

- Det vil ta minst 3 år før det er aktuelt å endre vegens status fra anleggsveg til normal vegstandard.
- Det er i utgangspunktet ønskelig med raskest mulig etablering av anleggsveien.

Profil 0 – 400

Frem til ca. profil 300 består grunnforholdene generelt av 4-5 m torv over 5-7 m leire. Fyllingshøyden over dagens terrengnivå avtar fra 10 m (frem til ca. profil 100), til ca. 3-4 m ved profil 300. Rundt profil 400 er fyllinghøyden redusert til 1-2 m.

Det er på toppen av fyllingen forutsatt en dimensjonerende belastning fra trafikk; $q_d = 10 \times 1,3 = 13 \text{ kN/m}^2$. Lastens utberedelse er antatt begrenset til 6 m.

Stabilitet

Uten stabiliserende tiltak er stabiliteten uakseptabelt lav, jf. Figur 4. For leire med stedvise forkomster av sprøbruddmateriale bør det iht. Eurocode søkes å oppnå materialfaktor/sikkerhetsfaktor lik minst 1,5.

Konsekvensklasse	Bruddmekanisme		
	Seigt, dilatant brudd	Nøytralt brudd	Sprøtt, kontraktant brudd
CC1 Mindre alvorlig	1,25 / 1,4 *	1,3 / 1,4 *	1,4
CC2 Alvorlig	1,3 / 1,4 *	1,4	1,5
CC3 Meget alvorlig	1,4	1,5	1,6

* NS-EN 1997-1:2004+NA:2008 krever at $\gamma_M \geq 1,4$ ved totalspenningsanalyser

Figur 0.3 Partialfaktorer for γ_M ved effektivspennings- og totalspenningsanalyser

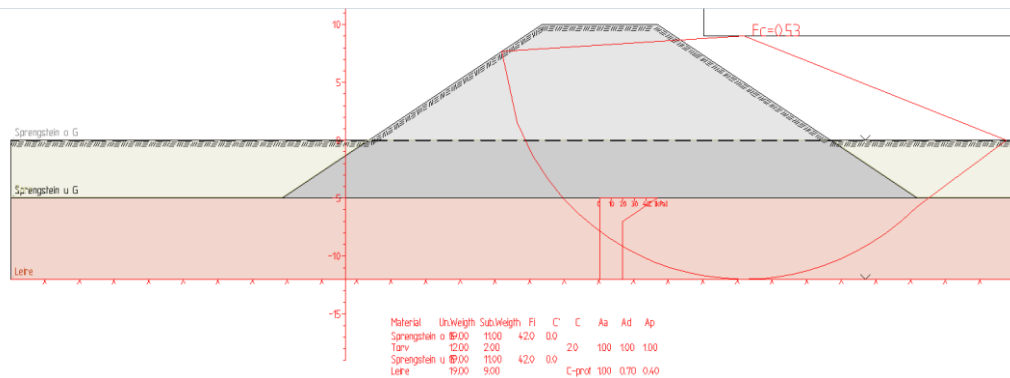
Torvmasser må, uavhengig av hvilke stabiliserende tiltak som velges, enten masseutskiftes med sprengstein ned til o.k. leire, eller fortregnes ved sprengning ned til o.k. leire. Sprengning er et mindre aktuelt alternativ, siden det er påvist sprøbruddmateriale i den underliggende leira.

Mulige stabiliserende tiltak vil kunne være:

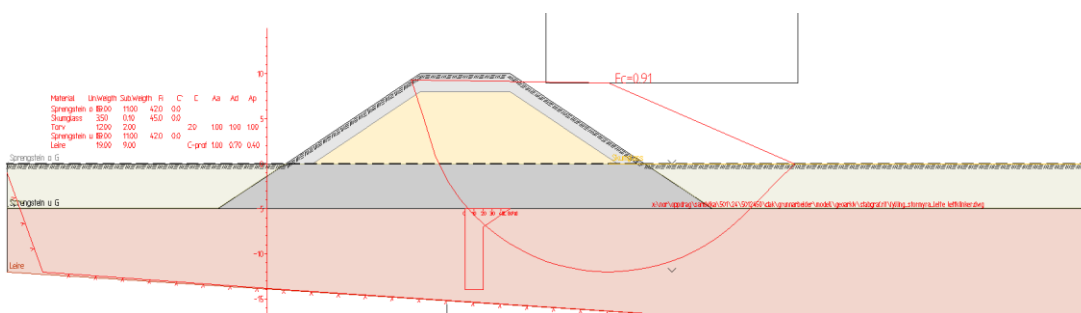
- Kjerne av lette masser (skumglass, lettklinker, EPS) over grunnvannsnivå i vegfyllingen
- Stabilisering av underliggende leire med kalksementpeler
- Motfyllinger
- Masseutskifting av leire. Torvens egenskaper, bl.a. mhp fiberinnhold avgjør om det bør masseutskiftes med langgraver, eller om fortregning er en mer egnet metode.
- Kombinasjon av ovennevnte tiltak

Masseutskifting av både torv- og leirmasser vurderes å bli for omfattende og anleggsteknisk utfordrende til at dette er aktuelt.

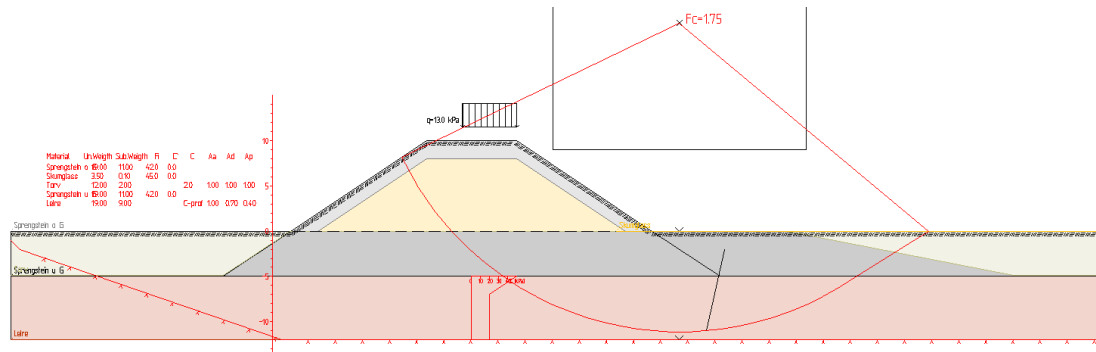
Vi har utført noen enkle overslagsberegninger for å vurdere egnetheten av de nevnte tiltakene. Res Figur 4 - Figur 7. Vegfyllingen er her idealisert som en 10 m bred og 10 m høy fylling med helning 1:1,5. Løsmassene er modellert med parametre som vist på modellutsnittene.

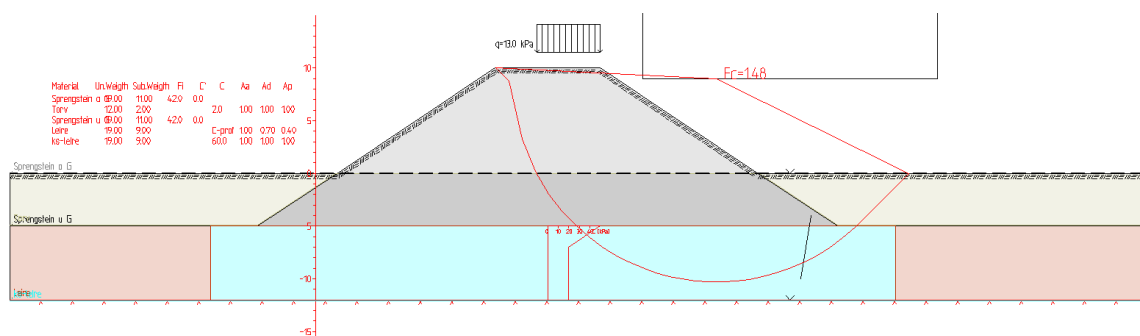
Figur 4: Stabilitetsberegning uten tiltak. $SF = 0,53$

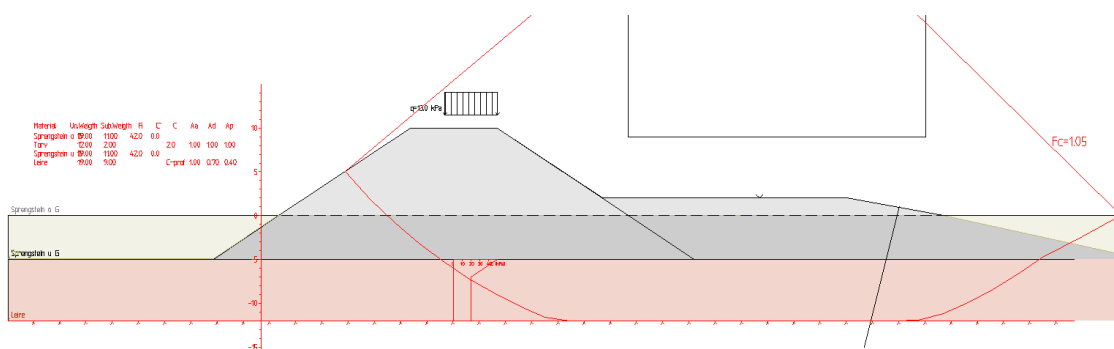
Figur 5: Stabilitetsberegning med 2 m sprengstein over skumglass-kjerne. $SF = 0,91$

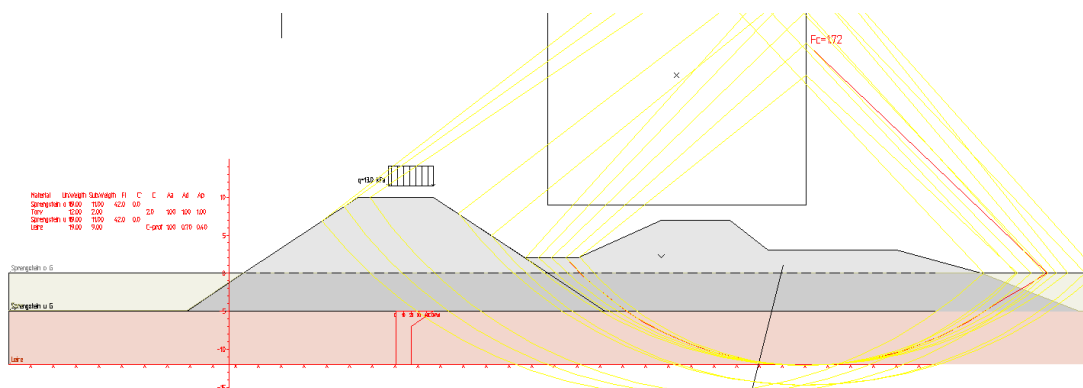
Figur 6: Stabilitetsberegning med last, lette masser og motfylling mot øst. $SF = 1,75$

Figur 7: Stabilitetsberegning med kalksementstabilisert leire, antatt $s_u = 60$ kPa. $SF = 1,48$

Figur 8: Masseutskifting og motfylling ca. 50 m fra fyllingsfot. SF = 1,05

Figur 9: Masseutskifting og motfylling. Mulig konfigurasjon som ivaretar krav til sikkerhet. Ca. 60 m ekstra utskifting. SF = 1,72

Beregningene viser at foreslått trasé er gjennomførbar, og at tilstrekkelig sikkerhet vil kunne oppnås både ved

- Ren motfylling og masseutskifting
- En løsning der stedlig leire kalksement-stabiliseres
- Kombinasjon av lette masser og motfylling.

Det vil kunne bli behov for moderate motfyllinger (ytterligere masseutskifting) også dersom alternativet med kalksementpeler velges. I overslagsberegningene er det ikke tatt med effekter av skrånende bergoverflate mot vest. Dette er en konservativ antakelse, og kostnader som omtales i senere avsnitt anses derfor å være konservative. I vest vurderes behovet for stabiliserende tiltak å være begrenset.

Setninger

På det meste er det påvist om lag 7 m leire under den planlagte traséen. På bakgrunn av totalsonderingene som er utført, antas leira å ha toveis drenasjemuligheter, slik at $H_{\text{drenasje}} = 3,5$ m.

Som et overslag kan det regnes med at leiren får en tilleggsbelastning midt under fyllingen lik $(10 \text{ m} \times 19 \text{ kN/m}^3 + 5 \text{ m} \times 11 \text{ kN/m}^3) = 245 \text{ kN/m}^2$.

Ved bruk av lette masser (skumglass) kan tilleggsbelastningen anslås til $(2 \text{ m} \times 19 \text{ kN/m}^3 + 8 \text{ m} \times 3,5 \text{ kN/m}^3 + 5 \text{ m} \times 11 \text{ kN/m}^3) = 120 \text{ kN/m}^2$.

Forutsatt modultall og konsolideringskoeffisient for en bløt leire, henholdsvis $m = 10$ og $C_v = 2 \text{ m}^2/\text{år}$, samt 7 m tykt leirelag, anslås konsolideringssetninger i leira å bli i størrelsesorden 0,5 - 1 m ved bruk av lette masser. Ved kalksementstabilisering forventes setninger å bli betydelig mindre, som følge av at den

stabiliserte leira får en betydelig stivere materialoppførsel. Ved kun motfylling anslås primærsetninger til ca. 1,5 m.

Leirtype	c_u (kN/m ²)	C_v (m ² /år)
Fast	> 50	20 - 50
Middels	25 - 50	10 - 30
Bløt	0 - 25	0,5 - 15

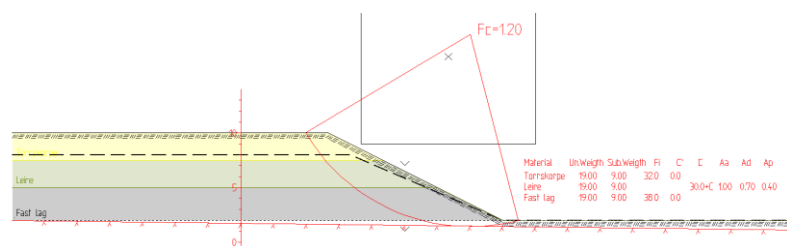
Figur 2.48 Konsolideringskoeffisient C_v

Figur 10: Erfaringsverdier for konsolideringskoeffisient i leire, hentet fra Hb V220

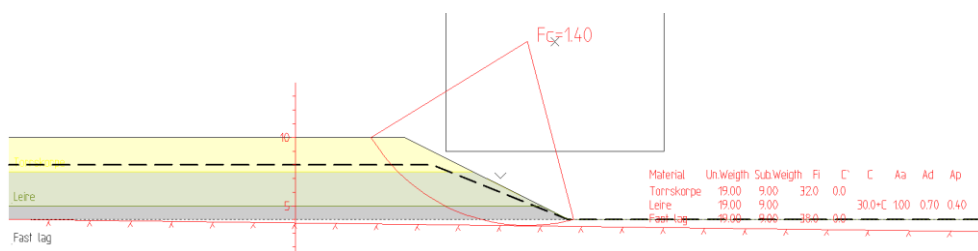
Konsolideringstiden anslås til $t_p = H^2/C_v = (3,5 \text{ m})^2 / (2 \text{ m}^2/\text{år}) = \text{ca. 6 år}$. I tillegg må noe krypsetning påregnes i tiden etter at primærsetningene er unnagjort. Store deler av de totale setningene vil trolig være unnagjort før vegen oppgraderes fra å ha status som anleggsvei (antatt 3 år etter fylling er etablert), men det må altså forventes en del setning også etter vegens status endres fra anleggsvei til normal vegstandard. For en løsning med kalksementpeler vil primærsetningene forløpe betydelig raskere.

Profil 600-1000

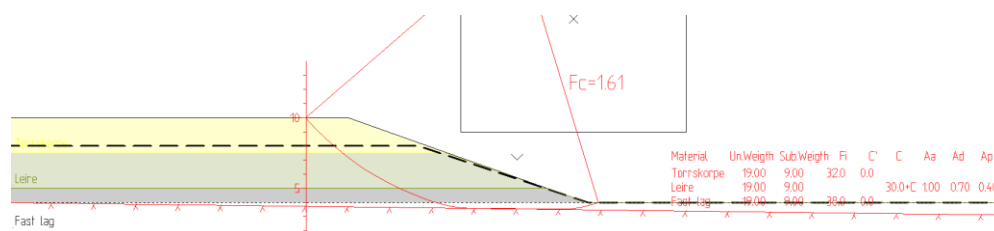
Lengdeprofilen i Figur 3 viser at det vil bli løsmasseskjæring med høyde inntil 8 m mellom profil 900 og profil 1000. I Figur 11 - Figur 13 vises resultater fra enkle stabilitetsvurderinger. Resultatene viser at skjæring i leirmassene ikke bør etableres brattere enn ca. 1:3 der skjæringshøyden er størst. Skjæringen kan for høydeforskjeller inntil ca. 6 m etableres med helning 1:2,5. For skjæring under 4 m, er helning 1:2 OK.

Figur 11: Stabilitet løsmasseskjæring. H = 8 m. Helning 1:2. SF = 1,2

Figur 12: Stabilitet løsmasseskjæring. H = 6 m. Helning 1:2. SF = 1,4

Figur 13: Stabilitet løsmasseskjæring. H = 6 m. Helning 1:3. SF = 1,61

KOSTNADER

Norconsult har gjort noen grove kostnadsoverslag for å vurdere de ulike løsningene som de tidligere avsnitt omtaler. Det presiseres at dette kun er grove overslag for å belyse størrelsesorden av kostnader for de ulike tiltakene. Det forutsettes ubegrenset tilgang på steinmasser, og transportkostnad av stein er satt til 50 kr/m³. For masseutskifting er kostnad for opplasting og bortkjøring av myrmasser, samt utlegging av sprengstein antas til 300 kr/m³. Tiltak er forutsatt nødvendig kun i retning Stormyra, idet bergoverflaten antas å ligge grunt vest for vegfyllingen.

Tabell 3: Kostnadsoverslag

Stabiliserende tiltak	Grovt kostnadsestimat ekskl. mva.	Forutsetninger / kommentarer
Lette masser (skumglass)	30 MNOK	<p>Det er her forutsatt kjerne av skumglass fra grunnvannsnivå, overfylt med 2 m sprengstein. Videre antas nødvendige mengder (areal i snitt) motfylling og skumglass fra beregning å være nødvendig for 80 m fylling, mens man for 220 m fylling antas å behøve halve arealene. Enhetspris for skumglass er antatt lik 700 kr/m³ (netto 650 kr/m³ fordi transport av steinmasser utgår).</p> <ul style="list-style-type: none"> Areal lette masser i kritisk snitt: $8 \text{ m} \times (10 \text{ m} + (10 \text{ m} + 8 \text{ m} \times 1,5 \times 2))/2 = 176 \text{ m}^2$ Volum lette masser: $176 \text{ m}^2 \times 80 \text{ m} + 88 \text{ m}^2 \times 220 \text{ m} = 33.000 \text{ m}^3$ Areal masseutskifting i kritisk snitt: 120 m^2 Volum masseutskifting: $120 \text{ m}^2 \times 80 \text{ m} + 60 \text{ m}^2 \times 220 \text{ m} = 22.800 \text{ m}^3$ Kostnad: $33.000 \text{ m}^3 \times (700 - 50) \text{ kr/m}^3 + 22.800 \text{ m}^3 \times (300+50) \text{ kr/m}^3 = 29,4 \text{ MNOK}$.
Masseutskifting / motfyllinger	20-25 MNOK	<ul style="list-style-type: none"> Forutsetter fyllingslengder 80 m og 220 m som over. Ekstra areal masseutskiftede masser under grunnvannstand i kritisk beregningssnitt: 300 m^2, Areal motfylling over grunnvannstand er 220 m^2. Areal i tverrsnitt antas redusert lineært over 300 m. <p><u>Transport av stein:</u> 300 m strekning gir $(520 \text{ m}^2 \times 80 \text{ m} + 260 \text{ m}^2 \times 220 \text{ m}) \times 50 \text{ kr/m}^3 = 4,94 \text{ MNOK}$.</p> <p><u>Masseutskifting</u> $(300 \text{ m}^2 \times 80 \text{ m} + 150 \text{ m}^2 \times 220 \text{ m}) \times 300 \text{ kr/m}^3 = 17,1 \text{ MNOK}$.</p> <p>Til sammen 22 MNOK.</p>
Kalksementpeler	10-12 MNOK	<p>Enhetspris kalksementpeler antas å være 130 kr/m pel. Forutsatt ribber med c/c-avstand 1,6 m. c/c peler = 0,5 m.</p> <p>Kostnad = Gj.snittlig «stabiliseringsbredde» under fylling x antall peler per breddemeter x lengde per pel x antall ribber x pris/m</p> <p>$((40 \text{ m} + 10 \text{ m}) + 15 \text{ m})/2 / 0,5 \text{ m} \times 7 \text{ m} \times (300 \text{ m}/1,6 \text{ m}) \times 130 \text{ kr/m} = 11 \text{ MNOK}$</p>

KONKLUSJON

Foreliggende traséforslag over Stormyra er gjennomførbart, men det kreves stabiliserende tiltak mellom ca. profil 0 - 300 for å imøtekomme krav til sikkerhet i gjeldende regelverk. Torvmasser må, også videre fra profil 300, skiftes ut ned til overkant leire eller faste masser. Akseptabel stabilitet kan oppnås enten ved ren masseutskifting, eller ved lette masser, kombinert med moderat masseutskifting/motfylling. Stabilisering av leiren under vegfylling er også en mulig løsning.

Vi anbefaler at følgende tiltak jobbes videre med for å ivareta geoteknisk stabilitet:

- Masseutskifting av myrmasser under vegfylling, og stabilisering av underliggende leire med kalksementpeler.

Våre grove kostnadsestimater antyder at løsningen med kalksementpeler er det minst kostbare tiltaket. Videre vil en slik løsning gi mindre setninger, og primærsetningene forventes å forløpe betydelig raskere.

Planlagte løsmasseskjæringer mellom profil 600 - 1000 bør, for skjæringshøyder under 4 m, etableres med helning ikke brattere enn 1:2. For 4-6 m høye skjæringer bør helningen være 1:2,5 eller slakere. Ved skjæringshøyde større enn 6 m bør det legges opp til helning 1:3 eller slakere.

VEDLEGG

- Utskrift av fasthetstolkning fra trykksonderinger

Sandvika, 2015-06-01

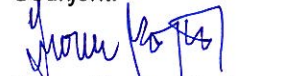
Utarbeidet:

Jørgen Johannessen

Fagkontroll:

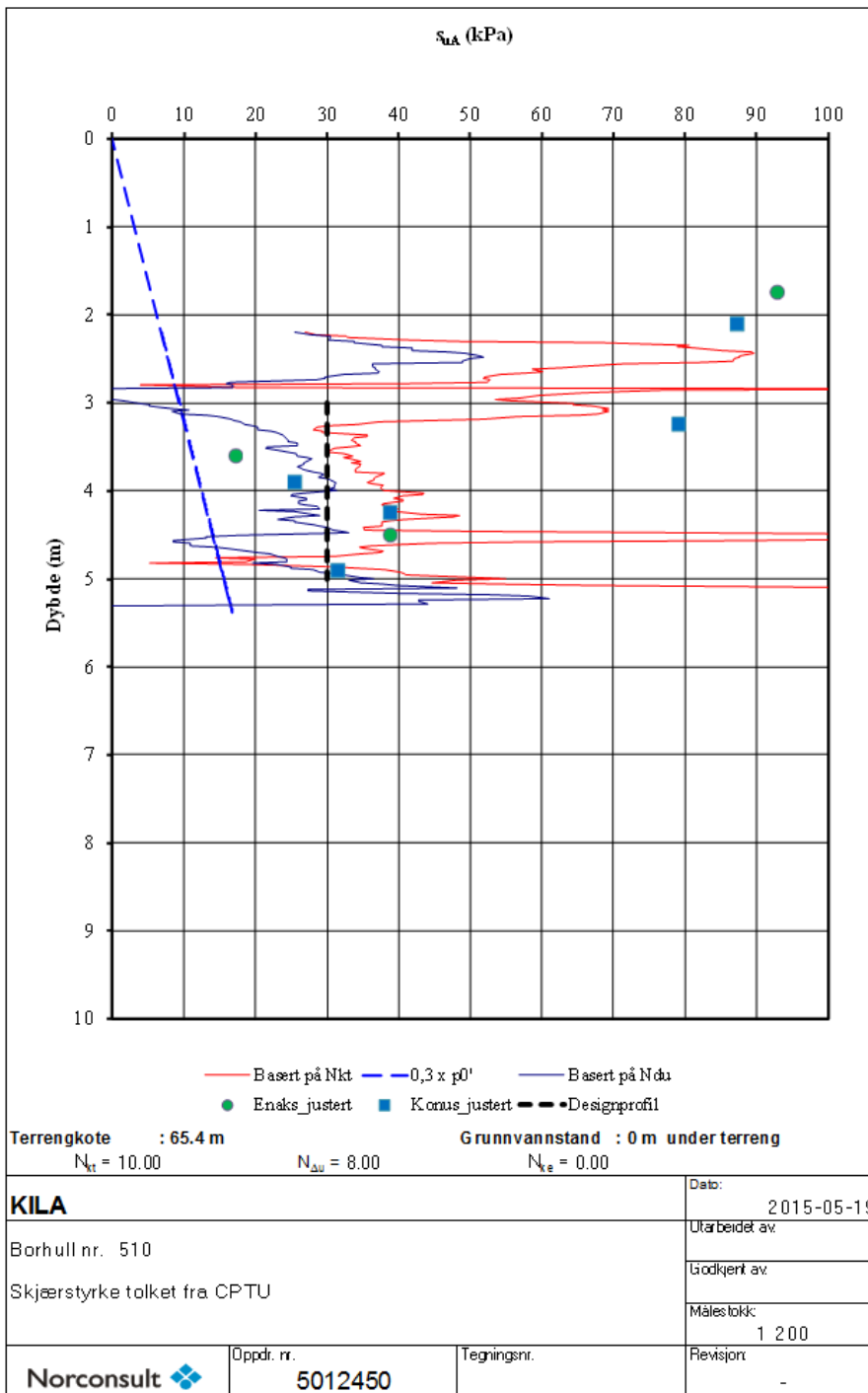

Arne Engen

Godkjent:

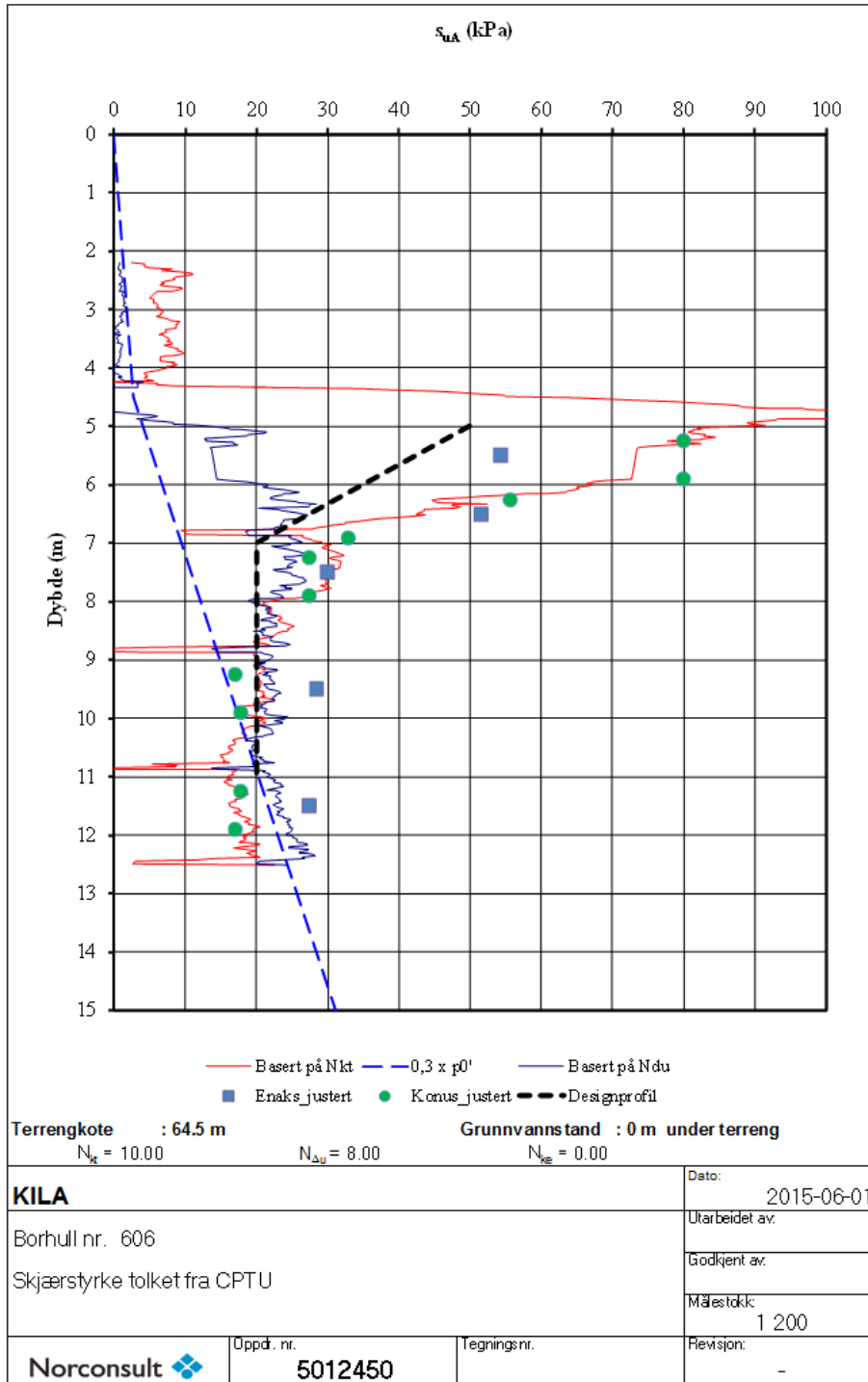

Snorre Navjord Hultgren

Dette dokumentet er utarbeidet av Norconsult AS som del av det oppdraget som dokumentet omhandler. Opphavsretten tilhører Norconsult. Dokumentet må bare benyttes til det formål som oppdragsavtalen beskriver, og må ikke kopieres eller gjøres tilgjengelig på annen måte eller i større utstrekning enn formålet tilsier.

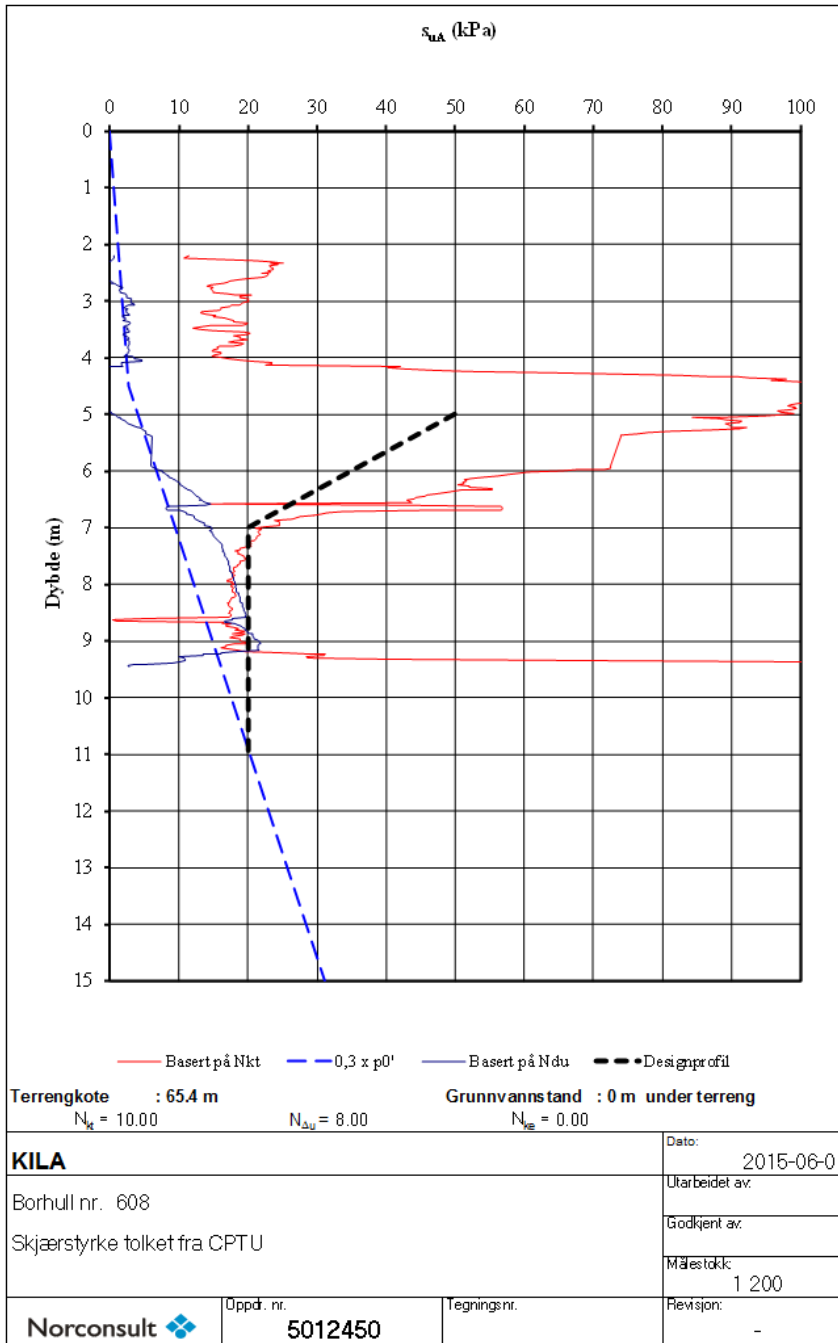
VEDLEGG 1: Tolkning av udrenert aktiv skjærfasthet fra trykksondering. Borhull 510

VEDLEGG 2: Tolkning av udrenert aktiv skjærfasthet fra trykksondering. Borhull 606

VEDLEGG 3: Tolkning av udrenert aktiv skjærfasthet fra trykksondering. Borhull 608

SØR-VARANGER KOMMUNE

Boks 406, 9915 Kirkenes
Tlf. 78 97 74 00. Fax 78 99 22 12
E-post: postmottak@sor-varanger.kommune.no
www.svk.no

SAKSFRAMLEGG Sak til politisk behandling

Saksbehandler: Trasti, Vegar Nilsen Enhetsleder: Trasti, Vegar Nilsen, tlf. 78 97 74 91	Dato: 24.07.2015
Arkivsak: <arkivsaksnr>	
Saksordfører:	

Utvalg	Saksnummer	Dato
Utvalg for plan og samferdsel	048/15	13.08.2015

KLAGE PÅ VEDTAK OM REGULERINGSPLAN: OMRÅDEREGULERING FOR NORTEMINAL - OMLASTNINGSTERMINAL PÅ GAMNES

Vedlagte dokumenter:

KLAGE - OMRÅDEREGULERING FOR NORTEMINAL - OMLASTNINGSTERMINAL PÅ GAMNES

21_UTTAELSE REINBEITEDISTRIKT 5A-C PASVIK VEDR. FORSLAG TIL
KOMMUNEDELPLAN FOR TØMMERNESET OG OMRÅDEREGULERING PULKNESET
M.FL. 200415

21_VEDLEGG1 REINBEITEDISTRIKT 5A-C PASVIK VEDR. FORSLAG TIL
KOMMUNEDELPLAN FOR TØMMERNESET OG OMRÅDEREGULERING PULKNESET
M.FL. 200415

21_VEDLEGG2 REINBEITEDISTRIKT 5A-C PASVIK VEDR. FORSLAG TIL
KOMMUNEDELPLAN FOR TØMMERNESET OG OMRÅDEREGULERING PULKNESET
M.FL. 200415

21_VEDLEGG3 REINBEITEDISTRIKT 5A-C PASVIK VEDR. FORSLAG TIL
KOMMUNEDELPLAN FOR TØMMERNESET OG OMRÅDEREGULERING PULKNESET
M.FL. 200415

Dokumenter i saken:

2015017409 VEDRØRENDE KLAGE PÅ KOMMUNESTYRETS VEDTAK OM
REGULERINGSPLAN I SAK 041/2015 - OMRÅDEREGULERING FOR
NORTEMINAL

2015017155 KLAGE - OMRÅDEREGULERING FOR NORTEMINAL -
OMLASTNINGSTERMINAL PÅ GAMNES

2015015484 KUNNGJØRING AV OMRÅDEREGULERING FOR NORTEMINAL -

2015014860 OMLASTNINGSTERMINAL PÅ GAMNES
 GAMNES I SØR-VARANGER KOMMUNE - BESTILLING AV
 ARKEOLOGISKE UNDERSØKELSER

2015014480 VEDTAK FRA KOMMUNESTYRET 17.06.15 - OMRÅDEREGULERING FOR
 NORTERMINAL - OMLASTNINGSTERMINAL PÅ GAMNES

2015012126 OMRÅDEREGULERING FOR NORTERMINAL - OMLASTNINGSTERMINAL
 PÅ GAMNES

2015009158 UTTALELSE TIL HØRING AV SØKNAD FRA NORTERMINAL AS OM
 ENDRING AV TILLATELSE ETTER FORURENSNINGSLOVE N

2015008829 HØRING AV SØKNAD FRA NORTERMINAL AS OM ENDRING AV
 TILLATELSE ETTER FORURENSNINGSLOVE N

2015008801 FINNMARK FYLKESKOMMUNES TILRÅDING
 2015008561 UTLAGT TIL OFFENTLIG ETTERSYN/HØRING: FORSLAG TIL
 KOMMUNEDELPLAN FOR TØMMERNES OG OMRÅDEREGULERINGER
 FOR: PULKNESET - KIRKENES MARITIME PARK, NORTERMINAL -
 OLJEOMLASTNINGSTERMINAL PÅ GAMNES OG HØYBUKTMOEN
 SKYTE- OG ØVINGSFELT

2015008032 VEDRØRENDE OFFENTLIG ETTERSYN AV OMRÅDEREGULERING
 2015007812 TILRÅDNING ANGÅENDE DISPENSASJON
 2015001405 NORTERMINAL: FORSLAG TIL OMRÅDEREGULERING MED
 KONSEKVENSTRETTNING, 1.GANGS BEHANDLING

2014007379 SVAR ANGÅENDE VEDTATT PLANPROGRAM NORTERMINAL
 2014007046 ANGÅENDE VEDTATT PLANPROGRAM NORTERMINAL
 2014006591 KUNNGJØRING AV FASTSATT PLANPROGRAM TIL KOMMUNEDELPLAN
 FOR TØMMERNES, SAMT OMRÅDEREGULERINGER FOR GAMNES,
 PULKNES OG HØYBUKTMOEN SKYTE- OG ØVINGSFELT

2014006484 MELDING OM VEDTAK FRA KOMMUNESTYRET 26.03.14:
 PLANPROGRAM TIL OMRÅDEREGULERING FOR NORTERMINAL AS PÅ
 GAMNESET

2014003976 PLANPROGRAM TIL OMRÅDEREGULERING FOR NORTERMINAL AS PÅ
 GAMNESET

2013023899 FORELØPIG SVAR MOTTATT FIRE FORSLAG TIL FASTSATT
 PLANPROGRAM

2013023815 UTTALELSE - FORELEGGING AV PLANPROGRAM FOR
 OMRÅDEREGULERING FOR NORTERMINAL PÅ GAMNES

2013022555 FORELEGGING AV PLANPROGRAM TIL OMRÅDEREGULERING FOR
 NORTERMINAL PÅ GAMNES

2013022402 MELDING OM VEDTAK FRA UTVALG FOR PLAN OG SAMFERDSEL
 29.11.13: PLANPROGRAM TIL OMRÅDEREGULERING FOR
 NORTERMINAL AS PÅ GAMNESET

2013021556 OVERSENDELSE AV RAPPORT FRA MARTIMARKEOLOGISK BEFARING
 2013020471 PLANPROGRAM TIL OMRÅDEREGULERING FOR NORTERMINAL AS PÅ
 GAMNESET

2013017699 RESULTATER AV MARINARKEOLOGISK BEFARING -
 OMRÅDEREGULERING FOR NORTERMINAL AS OMLASTNINGSTERMINAL
 GAMNES, SØR-VARANGER KOMMUNE

2013017679 UTTALELSE - SØKNAD OM DISPENSASJON FOR FRIGIVELSE AV
 KULTURMINNE GAMNES

2013017235 UTTALELSE - PLANPROGRAM NORTERMINAL AS GAMNES
 2013016924 UTTALELSE - OPPSTART AV PLANARBEID OMRÅDEREGULERING FOR
 NORTERMINAL AS - GAMNES

2013016910 UTTALELSE - OPPSTART AV PLANARBEID OMRÅDEREGULERING FOR
 NORTERMINAL AS - GAMNES

2013016647 INNSPILL TIL VARSEL OM OPPSTART AV PLANARBEID -
 OMRÅDEREGULERING FOR NORTERMINAL AS GAMNES

- 2013016417 SØKNADER OM DISPENSASJON FOR FRIGIVELSER AV KULTURMINNER - GAMNES
- 2013016325 UTTAELSE - OMRÅDEREGULERING FOR NORTERMINAL AS GAMNES - FORSLAG TIL PLANPROGRAM
- 2013016003 UTTAELSE - OPPSTART AV PLANARBEID OMRÅDEREGULERING FOR NORTERMINAL AS - GAMNES
- 2013015982 UTTAELSE - OPPSTART AV PLANARBEID OMRÅDEREGULERING FOR NORTERMINAL AS - GAMNES
- 2013015898 SVAR FRA KYSTVERKET - VARSEL OM OPPSTART - GAMNES
- 2013015894 INNSPILL TIL VARSEL OM OPPSTART AV PLANARBEID - OMRÅDEREGULERING FOR NORTERMINAL AS GAMNES
- 2013015756 UTTAELSE - OPPSTART AV PLANARBEID GAMNESET
- 2013015146 UTSATT HØRINGSFRIST PLANPROGRAM GAMNESET
- 2013010210 NORTERMINAL AS - OMLASTINGSTERMINAL GAMNES I SØR-VARANGER KOMMUNE - VARSEL OM BEFARING
- 2013008208 FORSLAG TIL PLANPROGRAM NORTERMINAL AS
- 2013007505 ETABLERING AV INDUSTRI I OMRÅDE VED GAMNESET / GAMBUKTNES: MARINARKEOLOGISK VURDERING
- 2013012894 SØKNAD OM DISPENSASJON FOR FRIGIVELSE AV KULTURMINNE - ID 158949 GAMNESBUKT
- 2013012893 SØKNAD OM DISPENSASJON FOR FRIGIVELSE AV KULTURMINNE - ID 158956 GAMNES
- 2013012757 OMRÅDEREGULERING FOR NORTERMINAL AS GAMNES - FYLKESMANNEN BER OM Å FÅ UTSATT HØRINGSFRISTEN TIL 13. SEPTEMBER
- 2013011827 VARSELL OM OPPSTART AV PLANARBEID OG UTLEGGING AV FORSLAG TIL PLANPROGRAM - OMRÅDEREGULERING FOR NORTERMINAL AS GAMNES,, SØR-VARANGER KOMMUNE
- 2013011802 MELDING OM VEDTAK FRA UTVALG FOR PLAN OG SAMFERDSEL 26.06.13: FORSLAG TIL PLANPROGRAM FOR OMRÅDEREGULERING PÅ GAMNESET
- 2013010030 FORSLAG TIL PLANPROGRAM FOR OMRÅDEREGULERING PÅ GAMNESET

Kort sammendrag:

Kommunestyret vedtok i møte den 17.06.15, sak 041/2015, *Områderegulering for Norterminal – omlastningsterminal på Gamnes*. Det er til områdereguleringen innkommet én klage.

I henhold til plan- og bygningslovens § 12-12, jf. § 1-9 kan kommunestyrets vedtak om reguleringsplan påklages.

Fylkesmannen er rette klageinstans for planvedtak. Klage på reguleringsvedtak forelegges Utvalg for Plan og Samferdsel. Hvis utvalget finner grunn til å ta klagen til følge, legges saken frem for Kommunestyret med forslag til endring av vedtaket. Hvis ikke utvalget finner grunn til å ta klagen til følge, avgir utvalget uttalelse og sender saken til fylkesmannen.

Faktiske opplysninger:

Sør-Varanger Kommunestyre vedtok i møte 17.06.15, KST sak 041/2015 *Områderegulering*

for Norterminal – Omlastningsterminal på Gamnes:

«I medhold av Plan- og bygningslovens § 12-12 og forskrift om konsekvensutredninger § 12 vedtar Kommunestyret Områderegulering for Norterminal, omlastningsterminal på Gamnes, PlanID: 20302013010, bestående av følgende plandokumenter:

- Planbeskrivelse, sist revidert 27.5.2015*
- Uttalelser- og merknadsbehandling av 27.5.2015*

Planbestemmelser, revidert 27.5.2015

- Plankart, revidert 27.5.2015*

med tilhørende konsekvensutredninger iht. vedleggliste i planbeskrivelsen.

Begrunnelse:

Kommunestyret finner at forslag til områderegulering tar opp de problemstillinger som knytter seg til tidligere vedtak i kommunestyret og som har relevans for saken. De innkomne høringsuttalelser og innspill ansees som tilstrekkelig vurdert og ivaretatt i planen, jamfør rådmannens vurderinger i saksframstillingen over.»

Vedtatt områderegulering ble kunngjort iht. plan- og bygningslovens § 12-12 den 02.07.15, med tre ukers klagefrist.

Lovens bestemmelser:

I henhold til plan- og bygningsloven § 12-12, jf § 1-9 og iht. forvaltningsloven kan kommunestyrets endelige vedtak om reguleringsplan påklages. Fylkesmannen er rette klageinstans for planvedtak. Klage på reguleringsvedtak skal forelegges Utvalg for Plan og Samferdsel. Hvis utvalget finner grunn til å ta klagen til følge, legges saken frem for Kommunestyret med forslag til endring av vedtaket. Hvis ikke utvalget finner grunn til å ta klagen til følge, avgir utvalget uttalelse og sender saken til fylkesmannen.

Utdrag fra forvaltningslovens bestemmelser:

§ 33. (saksforberedelsen i klagesak).

Om forberedelse m.m. av klagesaker gjelder kapittel IV og V tilsvarende, når ikke annet følger av reglene i denne paragraf.

Underinstansen skal foreta de undersøkelser klagen gir grunn til. Den kan oppheve eller endre vedtaket dersom den finner klagen begrunnet. Dersom vilkårene for å behandle klagen ikke foreligger, skal underinstansen avvise saken, jfr. dog § 31.

Når noen reknes som motpart i saken skal underinstansen varsle vedkommende snarest mulig, jfr. likevel § 16 tredje ledd. Samtidig skal settes frist for å gi uttalelse. Varsles klagemotparten ved brev,

skal kopi av klagen vedlegges med mindre parten etter § 19 kan nektes adgang til den.

Blir det ikke truffet avgjørelse som nevnt i annet ledd, skal sakens dokumenter sendes klageinstansen så snart saken er tilrettelagt. Dersom underinstansen gir til klageinstansen uttalelse som partene kan kreve å få se uten hinder av § 19, skal den sende kopi til partene med mindre Kongen er klageinstans.

Klageinstansen skal påse at saken er så godt opplyst som mulig før vedtak treffes. Den kan pålegge underinstansen å foreta nærmere undersøkelser m.m.

§ 42. (*utsatt iverksetting av vedtak*).

Underinstansen, klageinstans eller annet overordnet organ kan beslutte at vedtak ikke skal iverksettes før klagefristen er ute eller klagen er avgjort. Når en part eller en annen med rettslig klageinteresse akter å gå til søksmål eller har reist søksmål for å få vedtaket prøvd ved domstol, kan organ som nevnt utsette iverksettingen til det foreligger endelig dom. Det samme gjelder når en part eller en annen med rettslig klageinteresse akter å bringe eller har brakt en sak inn for Stortingets ombudsmann for forvaltningen. Anmodninger om utsetting skal avgjøres snarest mulig. For øvrig gjelder det som er bestemt i annen lovgivning om utsettende virkning av klage, søksmål m.m.

Det kan settes vilkår for utsettingen. Avslag på anmodning om utsetting skal være grunnlagt. Begrunnelse skal gis samtidig med avslaget.

Klage:

20.07.15; Advokat Brønner og CO DA klager på vegne av Pasvik reinbeitedistrikt, heretter kalt *klager*.

Det ble i klagen anmodet om forlenget klagefrist, dette ble av kommuneadministrasjonen i brev 23.07.15 ikke imøtekommet.

Påstand 1: saksbehandlingsfeil og mangler ved reindriftsutredningen:

Det vises til egen uttalelse av 07.05.15 hvor det er angitt saksbehandlingsfeil som kan føre til ugyldig vedtak. Klager er uenig med rådmannens utgreiing i saksframstillingen vedrørende spørsmål om saksbehandlingsfeil.

Klager er ikke enig med kommunen at reindriftsutredningen oppfyller de krav som en i henhold til forskrift om konsekvensutredninger kan oppstille. Det vises til egen uttalelse 07.05.15 pkt. 2.2 hvor det er listet opp en rekke mangler som av klager vurderes å ha ført til ugyldig vedtak.

Påstand 2: vedtak i strid med folkerettens urfolksvern:

Klager er uenig i rådmannens vurdering av at «spørsmålet om stridighet med folkerettens urfolksvern må avklares gjennom ekspropriasjonsrett». Det hevdes at ethvert forvaltningsorgan må ta stilling til om vedtaket innebærer at det er strid med folkeretten, jf.

Sivilombudsmannens årsmelding for 1990.

Ved vurdering om folkerettsbrudd mener klager at det i tillegg til planlagte tiltak må tas i betraktning alle inngrep som er foretatt etter 1900 i sammenheng. Med denne bakgrunn mener klager at Pasvik reinbeitedistrikt er i en slik situasjon at ethvert inngrep vil innebære et folkerettsbrudd, jf. NOU 1997: 5, s. 58.

Rådmannens vurderinger:

Klagen er innkommet rettidig, klager er vurdert som klageberettiget.

Rådmannen vil her vise til behandlingen av protest fra klagerne i forbindelse med andregangsbehandling og vedtak av planen:

«Rådmannens kommentar:

Rådmannen kan ikke se at det er begått saksbehandlingsfeil i denne saken. Planprosessen har fulgt reglene i plan- og bygningsloven og forskrift om konsekvensutredninger. Rådmannen finner at reindriftutredningen som er gjennomført tilfredsstillende i forhold til kravene i forskrift om konsekvensutredninger etter plan- og bygningsloven.

Det framkommer tydelig i utredningen at utbygging på Tømmerneset vil ha negative konsekvenser for reindriften i området. Rådmannen vil her trekke fram innsigelsene fra Fylkesmannen og Sametinget, rådmannens alternativ 5 synes å ivareta de innkomne innsigelser. Rådmannen forutsetter imidlertid at de ulemper/tap som de berørte distrikt blir påført kompenseres i henhold til gjeldende regelverk.

Rådmannen mener spørsmålet om stridighet med folkerettens urfolksvern må avklares gjennom ekspropriasjonsrett. Rådmannen forholder seg til plan- og bygningsloven med forskrifter og de innkomne innsigelser fra Fylkesmannen og Sametinget angående reindriftsinteressene.

Rådmannens tilråding:

Uttalelsen fra reinbeitedistrikt 5A/C Pasvik tas til orientering»

Som det framkommer av saksframstillingen til kommunestyrets sak 040/2015 og 041/2015 var det i høringsperioden ikke innkommet innsigelser til områdereguleringen for Norterminal.

Rådmannen påpeker at Fylkesmannen i Finnmark og Sametinget nedla innsigelser til Kommunedelplanen for Tømmerneset og Områderegulering for Pulkneset av reindriftshensyn. Ettersom disse innsigelsesmyndighetene, som har ansvar for å ivareta reindriftsmessige forhold, ikke nedla innsigelse til områdereguleringen for Norterminal, så har disse også godtatt arealbruken for området.

Rådmannen vil her kommentere de påstander anført av klager:

Påstand 1, saksbehandlingsfeil:

Rådmannen vil redegjøre for den planprosess gjennomført for *Områderegulering for Norterminal – områderegulering for Gamnes*. Planarbeidet med områdereguleringen har vært gjennomført parallelt med Kommunedelplan for Tømmerneset – infrastruktur for fremtidig havne- og industriutbygging, samt områderegulering for Pulkneset – Kirkenes Maritime Park og områderegulering for Høybuktmoen skyte- og øvingsfelt.

Planprosessen:

Utbyggingsplanene for Norterminal ble først annonsert for Kommunestyret i møte 03.09.12, straks etter kommunestyremøtet (samme dag) ble det holdt et informasjonsmøte med reinbeitedistriktets leder.

I kommunestyremøte 27.02.13 ble det vedtatt å igangsette kommunedelplan for Tømmerneset, hvor utbygging av Gamneset og prinsipper for infrastrukturframføring til området ble fastlagt.

Den 05.03.13 ble det holdt et offentlig informasjonsmøte om planarbeidet.

Den 06.03.13 ble det holdt et regionalt planforum.

Forslag til planprogram ble behandlet av Utvalg for Plan og Samferdsel i møte 26.06.13 og planprogrammet ble utlagt på offentlig ettersyn/høring i perioden 02.07.13-27.08.13. Høringsfristen ble forlenget og reinbeitedistrikt Pasvik ga en uttalelse i brev 11.09.13.

Det ble den 22.08.13 av kommunen avholdt et dialogmøte med berørte reinbeitedistrikt om planarbeidet.

Den 03.09.13 ble det gjennomført en åpen dialogkonferanse om planarbeidet.

Planprogram for områdereguleringen ble fastsatt i kommunestyret i møte 26.03.14.

Den 02.04.14 ble det avholdt et oppstartmøte for konsekvensutredning for reindrift mellom kommunen, utreder (Norsk Institutt for Naturforskning, NINA) og berørte reinbeitedistrikt.

Den 19.05.14 ble det avholdt møte mellom utreder og Pasvik reinbeitedistrikt.

Den 11.06.14 ble det gjennomført feltbefaring med utreder og berørte reinbeitedistrikt.

Den 08.07.14 inkom en foreløpig uttalelse fra Pasvik reinbeitedistrikt, denne ble besvart i brev av 14.08.14.

Den 19.01.15 ble avholdt et møte mellom utreder, kommunen og berørte reinbeitedistrikt hvor konsekvensutredningen for reindrift ble presentert og gjennomgått.

Endelig konsekvensutredning for reindrift ble ferdigstilt og overlevert kommunen 30.01.15.

Forslag til områderegulering for Norterminal ble behandlet av Utvalg for Plan og Samferdsel i møte 26.02.14 og utlagt til offentlig ettersyn/høring i perioden 02.03.15-20.04.15. Reinbeitedistrikt Pasvik ga en uttalelse i brev 20.04.15.

Områdereguleringen for Norterminal ble ferdigbehandlet og vedtatt i Kommunestyret i møte 17.06.15, sak 040/2015.

Planprosessen ble i fastsettelsen av planprogrammet framstilt å være ferdigstilt ultimo mars 2015. På grunn av blant annet arbeidet med reindriftsutredningen og konklusjonene i denne ble planarbeidet utsatt og altså vedtatt medio juni.

Som det framkommer av tidslinjen har planprosessen fulgt kravene i plan- og bygningsloven med forskrift om konsekvensutredninger. I tillegg er reinbeitedistriktet gitt anledning utenom de faste høringsperiodene til å delta i planprosessen og komme med innspill til konsekvensutredningen for reindrift. Rådmannen vurderer ut i fra dette at reinbeitedistriktet har blitt gitt anledning til medvirkning i planprosessen som overgår lovens krav.

Mangler ved konsekvensutredning for reindrift:

Rådmannen vil her trekke fram egen vurdering fra saksframstillingen til kommunestyrets sak 041/2015:

«Rådmannen finner at reindrifutredningen som er gjennomført tilfredsstillende kravene i forskrift om konsekvensutredninger etter plan- og bygningsloven.

Det framkommer tydelig i utredningen at utbygging på Tømmerneset vil ha negative konsekvenser for reindriften i området. Rådmannen vil her trekke fram innsigelsene fra Fylkesmannen og Sametinget, rådmannens alternativ 5 synes å ivareta de innkomne innsigelsene. Rådmannen forutsetter imidlertid at de ulemper/tap som de berørte distrikt blir påført kompenseres i henhold til gjeldende regelverk.»

Det framkommer av konsekvensutredningen for reindrift at i anleggsfasen for Gamneset er omfanget vurdert til *middels til stort negativt* og konsekvensen er vurdert til å være *stor til meget stor negativ*. Samlet konsekvens blir da *stor til meget stor negativ*. I driftsfasen er

omfanget vurdert som *middels til stort negativt* og konsekvensen blir da *stor til meget stor negativ*. Samlet konsekvens blir da *stor negativ*.

Det er slik rådmannen forstår det i konsekvensutredningen benyttet anerkjent metodikk og rådmannen har ingen grunn til å stille tvil med utreders (NINAs) kompetanse på området.

Når det gjelder beregning av områdets verdi, omfang av utbygging og konsekvens av denne har utreder benyttet sin faglige kompetanse for å fastsette dette. Som det framkommer av konsekvensutredningsvifta på konsekvensutredningens side 91 og 92 er det nesten ikke mulig å komme mer negativt ut i grad av konsekvens for en full utbygging av Tømmerneset. At utbygging av Gamneset vil gi stor til meget stor negativ konsekvens i anleggsfasen og stor negativ konsekvens i driftsfasen er det for rådmannen ingen grunn til å betvile. Rådmannen mener at kommunestyret har benyttet konklusjonene i konsekvensutredningen for best mulig å ivareta reindriftas hensyn, samtidig som det tilrettelegges for en utbygging.

Den samlede (kumulative) konsekvensen av tidligere tiltak/utbygginger i reinbeitedistriktet framkommer av konsekvensutredningens kapittel 6.6. Det framkommer at beitetapet av sumeffektene fra tidligere utbygging av Høybuktmoen og Kirkeneshalvøya med Sydvaranger gruve utgjør 850 rein i 120 døgn, altså halvannen siidaandel. Rådmannen vil da poengtere at reintallet tidligere er fastsatt (reduisert) etter denne utbyggingen. Området Hesseng, Bjørnevatn og Kirkenes er ikke inkludert i arealbrukskartet.

Påstand 2: vedtak i strid med folkerettens urfolksvern:

Til påstand om stridighet med folkerettens urfolksvern vil rådmannen støtte seg til Sametingets vurderinger i uttalelse til planarbeidet 12.03.15. Her nedlegger Sametinget innsigelse mot planarbeid som medfører tap av hele Tømmerneset med begrunnelse i tap av 400 rein i hhv. sommer og vinterbeite, tilsvarende en siidaandel. Det samme argumentet følger av Fylkesmannen i Finnmark uttalelse til planarbeidet (14.04.15), hvor Fylkesmannen ikke kan tillate en utbygging som medfører tap av hele Tømmerneset som reinbeite og derfor nedla innsigelse til utbygging i konflikt med flytt-/trekkleia ved Høybukta. Rådmannen forstår det som en terskel for brudd på rettigheter dersom reintall tilsvarende en hel siidaandel går tapt i forbindelse med utbyggingen.

For tiltaksområde med influensområde er beitetapet for Gamneset i barmarksperioden beregnet til 29 rein i 120 døgn og i vinterperioden beregnet til 32 rein i 120 døgn. I tillegg til dette kommer beitetap til veg og kraftlinje til området.

Rådmannen mener det er riktig å skille mellom arealdisponeringen for området i reguleringsplan og arealdisponeringen for rettighetshavere i området. Til dette hører med at arealene regulert i områdereguleringsplanen for Norterminal også omfatter private eiendommer (g/bnr. 11/2,11/15, 11/16, 11/24 og 11/50). Områdereguleringen er straks bindende for framtidig arealbruk i området, men før tiltak kan settes i verk i området må tiltakshaver erverve den grunn og rettigheter som er tilknyttet området. Av dette mener rådmannen det er riktig at spørsmålet om stridighet med folkerettens urfolksvern må avklares gjennom ekspropriasjonsrett. Dette dersom det ikke oppnås enighet mellom partene om

ervert av grunn og rettigheter i området.

Rådmannens tilråding:

Ettersom klagen viser til tidligere protest i saken, behandlet i Kommunestyret 17.06.15 finner rådmannen at klagen ikke bringer nye momenter i saken som ikke tidligere har vært belyst og vurdert. Rådmannen opprettholder derfor sine vurderinger slik de fremgår av saksframlegg til Kommunestyrets sak 041/15, med suppleringer i dette saksframlegg og anbefaler at klagen ikke tas til følge.

Kommuneplanens hovedmål:

Sør-Varanger kommune skal utvikles til et lokalsamfunn som gir grunnlag for befolkningsvekst i alle deler av kommunen. Arealdisponering og offentlig service og tjenesteproduksjon skal dimensjoneres ut fra en samlet befolkning på 12.000 innbyggere ved planperiodens utløp, og ha en kvalitet som gjør kommunen attraktiv som bosted og for etableringer og knoppskyting i privat næringsliv.

Hovedmålet vil være retningsgivende for de politiske og administrative prioriteringer i hele den kommunale organisasjon i planperioden. Ut fra dette, skal det gjøres vurderinger i forhold til følgende satsingsområder:

Rådmannen kan ikke se at klagebehandlingen særskilt berører noen av punktene nedenfor.

Næringsutvikling:

Infrastruktur:

Barn og ungdom:

Kompetansebygging:

Økonomi:

Universell utforming, jfr bestemmelser i plan og bygningslov:

Alternative løsninger:

Forslag til innstilling:

Utvalg for Plan og Samferdsel finner ikke grunn til å ta klagen fra Pasvik reinbeitedistrikt, ved Advokat Brønner og CO DA (brev av 20.07.15) til følge. I henhold til plan- og bygningslovens § 12-12, jf. § 1-9 sendes klagen til Fylkesmannen i Finnmark for endelig klagebehandling med følgende uttalelse:

"Utvalg for Plan og Samferdsel slutter seg til rådmannens vurderinger slik de framgår av dette saksframlegg og mener at klagen ikke bør tas til følge.

Utvalget ber Fylkesmannen i Finnmark ta stilling til om kommunestyrets vedtak 041/2015 skal gis utsettende virkning etter forvaltningslovens § 42."

Begrunnelse:

Utvalg for Plan og Samferdsel finner ikke at klagen frambringer nye momenter som ikke tidligere er vurdert i saken og støtter seg til rådmannens vurdering i saksframstillingen over.

Nina Bordi Øvergaard
kst. rådmann

- Dette dokumentet er godkjent elektronisk i Sør-Varanger kommune og har derfor ingen signatur. -

Fylkesmannen i Finnmark

Sendes Sør-Varanger kommune pr.epost postmottak@svh.no

Ref: 13/1537/48

Oslo, 20. juli 2015
Ansvarlig advokat: Geir Haugen

**KLAGE OVER SØR-VARANGER KOMMUNESTYRES VEDTAK I SAK 941/2015 –
OMRÅDEREGULERING FOR NORTERMINAL – OMLASTINGSTERMINAL PÅ
GAMNES FRA PASVIK REINBEITEDISTRIKT**

1. Innledning

Det vises til kunngjøring av 02.07.2015 med klagefrist tre uker, dvs. til 23.07.2015.

Det bemerkes at klagefristen løper i ferietiden og det anmodes derfor om utsettelse med klagefristen til medio august.

Hvis klagefristen ikke utsettes fremsettes det slik klage som eventuelt vil bli supplert senere:

2. Saksbehandlingsfeil

Det er i vår uttalelse av 7. mai 2015 angitt flere saksbehandlingsfeil som kan føre til ugyldig vedtak. Rådmannen har uten nærmere begrunnelse konkludert med at det ikke er begått saksbehandlingsfeil uten å begrunne sitt standpunkt. I en slik inngrepssak av betydelig omfang med store skadelige virkninger for reindriften må det kreves at de enkelte påberopte saksbehandlingsfeil blir vurdert og at det angis en begrunnelse for hvorfor de ikke tas til følge.

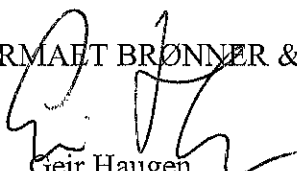
Pasvik reinbeitedistrikt er ikke enig med kommunen i at reindriftsutredningen oppfyller de krav som en i henhold til forskrifter om konsekvensutredninger kan oppstille. Det vises til vår uttalelse av 07.05.2015 pkt. 2.2. hvor det er listet opp en rekke mangler som i hvert fall samlet sett vil føre til ugyldig vedtak.

3. Vedtaket er i strid med folkerettens urfolksvern

Det medfører ikke riktighet at «spørsmålet om stridighet med folkerettens urfolksvern må avklares gjennom ekspropriasjonsrett». Forholdet er at ethvert forvaltningsorgan må ta stilling til om vedtaket innebærer at det er i strid med folkeretten, jf. Sivilombudsmannens årsmelding for 1990.

Ved vurderingen om de materielle vilkår for folkerettsbrudd er oppfylt er det ikke tilstrekkelig at bare det planlagte tiltak tas i betraktning. En må se alle inngrep som er foretatt etter 1900 i sammenheng og det er da ikke tvilsomt at Pasvik reinbeitedistrikt er i en slik situasjon at ethvert nytt inngrep vil innebære et folkerettsbrudd, jf. NOU 1997: 5, s. 58.

ADVOKATFIRMAET BRØNNER & CO DA

Geir Haugen
advokat (H)

Sør – Varanger kommune
Plan – og utvikling
Boks 406
9915 Kirkenes

SØR-VARANGER KOMMUNE Boks 406. 9915 Kirkenes		
22 APR. 2015		
Saksnr: 13/1191	Dok.nr:	Off vurdering Kopi til:

Oslo, 20. april 2015
Ansvarlig advokat: Geir Haugen

VEDR. FORSLAG TIL KOMMUNEDELPLAN FOR TØMMERNES OG OMRÅDEREGULERINGER FOR: PULKNESET – KIRKENES MARITIME PARK, NORTERMINAL – OLJEOMLASTINGSTERMINAL PÅ GAMNES OG HØYBUKTMOEN SKYTE – OG ØVINGSFELT – UTTALELSE FRA REINBEITEDISTRIKT 5A/C PASVIK

1. Innledning

Det vises til høringsbrev av 27.2 d.å., hvor det er satt frist til 20.4 d.å. med å avgi uttalelse.

Denne uttalelsen avgis på vegne av Reinbeitedistrikt 5A/C Pasvik.

Den 8. juli 2014 ble det sendt inn en foreløpig uttalelse som særlig omhandlet saksbehandlingen. En del av de påpekte feil og mangler er rettet opp, men det er fremdeles en del mangler som hefter ved saksbehandlingen.

2. Saksbehandlingsfeil

2.1 For stram tidsplan

Det kan ikke være tvil om at det er tale om en omfangsrik utbyggingssak som er svært kompleks. Når det gjelder kartlegging av skadevirkningene for reindriften, er det en rekke forhold som må belyses og utredes før en kan slå fast at kravet til sakens opplysning i forvaltningsloven § 17 er oppfylt.

Den usedvanlig stramme tidsplanen medfører at det ikke har vært mulig for reinbeitedistriktet å få behandlet saken på en fullt ut tilfredsstillende måte. Reindriftsutrederne fikk ikke tid til å ha en vinterbefaring. Saken er langt fra ferdig vurdert av reinbeitedistriktet. Det har hele tiden i alle møter vært tidsrammen som har vært overordnet, og det har svekket reinbeitedistriktets rettssikkerhet.

Det er svært kritikkverdig av kommunen å la seg diktere av utbygger når det gjelder tidsplanen. Det fører lett til saksbehandlingsfeil, som en nå kan konstatere. Saksbehandlingsfeilene innebærer at et vedtak som tillater utbygging sannsynligvis vil bli kjent ugyldig av domstolene. Sivilombudsmannen vil før en rettslig behandling kunne komme til det samme. Det kan føre til flere års forsinkelse av prosjektet.

2.2 Mangler ved reindriftsutredningen

Sett på bakgrunn av den stramme tidsplanen som utrederne har hatt, er reindriftsutredningen faglig godt fundert. Det er imidlertid noen mangler som det er grunn til å påpeke:

2.2.2 Det er ikke utredet hvilke skadevirkninger som vil oppstå ved det daglige utslipp

Det antas at det ikke skal mye utslipp til for at reinen vil reagere. Utslipp vil kunne få store følger for reindriften.

2.2.3 Det er ikke utredet hvilke skadevirkninger økt ferdsel vil påføre reindriften

Vegbyggingen vil sikkert føre til en vesentlig økning av ferdsel ut i terrenget, i et område som nå er helt uforstyrret. Særlig i kalvingstiden vil ferdselen påføre reindriften store skader og ulemper.

2.2.4 Det er ikke vurdert om reinbeitedistriktet har nok arbeidskapasitet til å bli påført merarbeid

Det mangler opplysninger om beregning av merarbeid. Det er ikke tilstrekkelig arbeidskapasitet i reinbeitedistriktet til å påta seg merarbeid, og det må utredes hvilke følger dette kan få.

2.2.5. Virkningene av økt trafikk, herunder skipstrafikk, på reindriften skulle ha vært utredet

Dette er av spesielt stor betydning hvis utbyggingen medfører økt trafikk langs Munkefjorden.

2.2.6 Den totale belastning av inngrep i reinbeitedistriktet må utredes

En slik utredning må også gjøres som en del av kommuneplans arealdel. Dette må gjøres for å kartlegge inngrepene i reinbeiteområdet pr. i dag før nye inngrep kan planlegges. Utredningen må også omfatte økt menneskelig aktivitet langs eksisterende transportakser.

I KVU er det kommet innspill på jernbane, og denne er i et notat knyttet opp til stamnetthavn. Det innebærer at valg av sted i kommunedelplan Tømmernes også vil ha betydning for plassering av jernbane.

Videre vil de veivalg som KVU gir også ha en betydning for den totale belastning for reindriften i området. Vi er således uenig med kommunen i at dette ikke har betydning for kommunedelplan Tømmernes.

Dette viser viktigheten av å utrede den totale belastning for reinbeitedistriktet, slik at en får et riktig bilde av kommunedelplan og de andre tiltak som ligger utover planen. Det er skuffende at kommunen ikke ser grunnlaget for vårt krav om å få en utredning av den totale belastning for distriktet. Riktig nok tar KU for reindrift inn en del av disse, men er på langt nær tilfredsstillende på dette området.

Det må foretas kvantifisering av de totale inngrepene slik at en kan ta stilling til om folkerettens terskel er overskredet fra før.

Kvantifisering innebærer at det økonomiske tap må beregnes skjønnsmessig. Hvis reinbeitedistriktet fra tidligere, men etter 1900, er blitt påført tilsammen så store skadevirkninger at minst en siidaandel har sluttet, er terskelen nådd før Tømmernesetutbyggingen er tatt i betraktning.

Syd-Varanger Gruve sine gråbergtipper gjør alene at reinbeitedistriktet er i en slik situasjon. Det innebærer at ethvert nytt inngrep, selv om det er lite, er folkerettsstridig.

2.2.7 Det burde vært opplyst om at Reinbeitedistrikt 5A/C Pasvik er av den oppfatning at reinbeitedistrikt 4/5 B ikke har beiterettigheter på Tømmerneset

Pasvik reinbeitedistrikt bestrider at reinbeitedistrikt 4/5B har beiterettigheter syd for Munkelva. Det kan vises til Hålogaland lagmannsretts dom av 2.4.2013 side 43: «*Pasviksiidaens bruk av tvisteområdet sør for Munkelva har slik kontinuitet og intensitet som kreves for erverv av eksklusiv bruksrett ved alders tids bruk*». **(bilag 1)** Det ble under sakens behandling overhodet ikke protestert av reinbeitedistrikt 4/5B mot denne kjensgjerning.

2.3 Manglende begrunnelse i saksframlegget

Sakens omfang og kompleksitet tilsier en vesentlig grundigere begrunnelse enn det som saksframlegget inneholder, jf. fvl. § 24.

2.4 Manglende beskrivelse av utslipp

Reinbeitedistriktet er enig med Fylkesmannen at de samlede utslipp til fjordsystemet er for lite beskrevet i kommunedelplanen. Det gjelder både de generelle virksomhetsutslippene fra alle tiltakene, men også uhell.

2.5 ROS analysene er for dårlige

Den generelle vurdering er at det som er beskrevet i ROS- analysen er for dårlig og til dels mangelfull når det gjelder konsekvensene for reindriften og naturen generelt.

I ROS – analysene for Gamnes og Pulknes er reindrift, utover selve tiltaket, bygningene og veien, ikke tatt med. Båttrafikk er ikke tatt med.

Det er ikke vurdert hvordan forurensing av sjøen vil innvirke på reindriften. Her må også hensyns – og randsoner tas med selv om de ligger utenfor delplanens begrensede areal. Således må en ta med områder til bunnen av Munkefjord, Skogerøya og Spurvneset. Disse områder er heller ikke beskrevet i ROS – analysen til kommunedelplanen.

2.6 Skipstrafikk er ikke tatt inn i kommunedelplan eller områdereguleringsplanene.

Dette er en stor svakhet ved planverket. Det medfører at den totale belastning ikke blir tatt med i beskrivelsene og blir ikke en del av konsekvensutredningene.

2.7 Det er ikke tatt med hensyns- og randsoner for reindrift som en del av planverket

Det har hele tiden fra reinbeitedistriktet vært gitt tilbakemelding om at det er viktig å ha hensyns- og randsoner som en del av planverket. Hvis ikke blir planverket for snevert og virkningene for reindriften blir ikke tilfredsstillende belyst.

2.8 Betydningen av at det er et A – område for bjørn på sørsiden av E 6

Det er verken i kommunedelplan eller i forsvarets sin områderegulering tatt inn at det er et A – område for bjørn på sørsiden av E 6. Det er viktig å ta det med da rovviltforvaltningen er bestemt av Stortinget. Når det er vedtatt at det skal være bjørn må den ha et område å leve i. Hvis ødemarksområdet blir innsnevret vil det påføre reindriften ekstra tap på grunn av konflikt mellom rein og rovdyr.

2.9 Den kommunale behandling av utmarksnæringer og betydningen av de lakseførende vassdrag for lokalsamfunnene er nesten ikke omtalt

Det er heller ikke nevnt de økonomiske konsekvenser av reduksjon av fiskeuttak i elvene som munner ut i dette fjordsystemet.

2.10 Samlet sett viser forannevnte punkter at den økonomiske beskrivelsen kun har tatt for seg utbyggingen og ikke den betydning eksisterende næringsliv har.

Et eksempel er reindriften, hvor en ikke har fått frem at det er en kjøttprodusent.

2.11 Inhabilitetsinnsigelse

Norconsult har utredet både for kommunen og for Norterminal. Det stilles derfor spørsmålstegn ved habiliteten.

3. De materielle vilkår for at den planlagte utbygging er folkerettsstridig er oppfylt

I saksframlegget legger kommunen til grunn at hvis Pulkneset ikke bygges ut vil reindriften «*fortsatt kunne benytte Tømmerneset til reinbeite, selv om arealinngrepene på Gamneset og i Leirpollen også vil gi et beitetap*».

En slik oppfatning er basert på den misforståelse at utbyggingene bare fører til et direkte beitetap som er lik det beslaglagte areal. Forholdet er at det er den aktivitet som utbyggingene fører med seg som gjør at reinen trekker seg unna, slik at det oppstår indirekte beitetap. Beregning av dette bør de reindriftssakkyndige stå for.

Selv om Pulkneset sløyfes vil den resterende utbygging av Gamneset og Leirpollen, ifølge de reindriftssakkyndige, hver for seg ha «**store negative konsekvenser**», mens Pulkneset «**vurderes som noe større (meget store negative konsekvenser)** enn Gamneset og Leirpollen (Reindriftsutredningen side 5).

Etter dette kan det ikke være tvil om at selv om Pulkneset trekkes ut, vil de resterende utbygginger påføre reindriften så store skader og ulemper at de hver for seg befinner seg over terskelen og vil være folkerettsstridig. **Det innebærer at alle utbyggingsplaner må skrinlegges hvis en skal unngå folkerettsbrudd.**

Folkerettens urfolksvern har i den senere tid fått et gjennombrudd i norsk statsforvaltning og jeg viser til OED's vedtak av 5. mars 2015 angående Falesrassa vindkraftverk som vedlegges i kopi (**bilag 2**). Det vises også til NVE's vedtak av 13. april 2015 angående Kopperaa vindkraftverk (**bilag 3**).

Når det konstateres folkerettsbrudd har det ingen betydning at tiltaket er å anse som samfunnsnyttig.

4. Den videre saksbehandling

På grunn av den korte uttalelsesfrist, tas det forbehold om å komme med en supplerende uttalelse på et senere tidspunkt.

Det anmodes om at det utarbeides en tilleggsutredning for reindrift hvor de ovenfor påpekte forhold blir hensyntatt.

De saksbehandlingsfeil som er redegjort for ovenfor er av en så alvorlig karakter at klage vil bli sendt Sivilombudsmannen.

Det er ønskelig med et møte kombinert med befaring.

For øvrig har det i den senere tid, etter at saken er sendt på høring, kommet frem opplysninger som kan føre til økt beslag av beiteareal. Det forutsettes at en får anledning til å kommentere eventuelle nye forhold.

5. Konklusjon

Den stramme tidsplanen innebærer at saksbehandlingen blir uforsvarlig, da en ikke greier å oppfylle forvaltningslovens krav til forsvarlig saksbehandling.

Reindriftsutredningen er på flere punkter mangelfull og det kreves derfor en tilleggsutredning.

Det er for øvrig en del saksbehandlingsfeil som bør rettes hvis en skal unngå ugyldig vedtak.

Saken vil bli klaget til Sivilombudsmannen.

Selv om Pulkneset tas ut av planen, vil utbyggingen uten tvil være i strid med folkerettens urfolksvern.

Reinbeitedistrikt 5A/C Pasvik kan på denne bakgrunn ikke akseptere utbyggingen og ber om at kommunen kansellerer planen.

ADVOKATFIRMAET BRØNNER & CO DA

for Geir Haugen
advokat (H)

Kopi:
Fylkesmannen i Finnmark
Media

Bilag 1

HÅLOGALAND LAGMANNSRETT

DOM

Avsagt: 02.04.2013 i Hålogaland lagmannsrett,

Saksnr.: 12-106514ASD-HALO

Dommere:

Lagdommer
Lagdommer
Ekstraordinær
lagdommer

Nils Asbjørn Engstad
Bjørnar Eirik Stokkan
Hans Bendiksby

Ankende part	Unjárgga/Máttavarjjat Dálvesiida/ Nesseby/Sør- Varanger vintersiida	Advokat Thomas Hjermann Advokat Stein Egil Owe
Ankende part	Njávdam dálvesiida (Neidenelva vintersiida)	Advokat Thomas Hjermann Advokat Stein Egil Owe
Ankende part	Gorrenjuná_1 Dálvesiida/ Korgåsen vintersiida	Advokat Thomas Hjermann Advokat Stein Egil Owe
Ankemotpart	Reinbeitedistrikt 4/5B Spurveneset - Skogerøya	Advokat Johan Fredrik Remmen Advokat Ingvild Bråthen
Ankemotpart	Reinbeitedistrikt 5 A Pasvik	Advokat Geir Johan Haugen

DOM

Saken gjelder tvist om retten til reinbeite i reinbeitedistrikt 5C, Máttavarjjat dálveorohat, Sør-Varanger vinterbeite.

Twisteområdet

Reindrift utøves primært i det samiske reinbeiteområdet. Området er inndelt i samiske regionale reinbeiteområder og videre i samiske reinbeitedistrikter. Innenfor hvert reinbeitedistrikt er det *siidaer*, det vil si grupper av reinieiere som utøver reindriften i fellesskap på bestemte arealer. En sommersiida utøver reindrift i hovedsak på sommer- og høstbeiteområdene, mens en vintersiida utøver reindrift i hovedsak på vinter- og vårbeiteområdene. Innenfor hver siida er reindriftsutøvelsen organisert i *siidaandeler*. Med siidaandel forstås en familiegruppe eller en enkeltperson som er del av en siida, og som driver reindrift under ledelse av en person eller av ektefeller eller samboere i fellesskap. Det vises til lov om reindrift (reindriftsloven) av 15. juni 2007 nr. 40.

I Finnmark er reinens vinterbeiter i hovedsak på innlandet, mens sommerbeitene er ved kysten eller på øyene. Denne saken gjelder tvist om beiterett i reinbeitedistrikt 5C, som er et vinterbeiteområde. Distriktet utgjør 1 809 km², hvorav ca. 1 800 km² ligger i Sør-Varanger kommune, og ca. 10 km² i Nesseby kommune. I korthet kan tvisteområdet beskrives å utgjøre de indre og vestlige deler av Sør-Varanger kommune, og i tillegg en mindre del av Nesseby kommune vest for grensen mot Sør-Varanger kommune.

Twisteområdet omfattet ved saksanlegget og ved behandlingen av saken for tingretten, hele reinbeitedistrikt 5C. De ankende parter har for lagmannsretten frafalt krav om beiterett i den såkalte Grensekroken, som er den sørligste delen av reinbeitedistrikt 5C; området sør for en linje trukket fra Hauge i Pasvikkdalen til finskegrensen.

De ankende parter

De ankende parter er vintersiidaene Njávdam dálvesiida (Neidenelva vintersiida), Unjárga/Máttavarjjat dálvesiida (Nesseby/Sør-Varanger vintersiida) og Guorronjunis dálvesiida (Korgåsen vintersiida). Sammen utgjør de det som i reindriftsforvaltningens ressursregnskap har distriktsnavn *reinbeitedistrikt 6 Varangerhalvøya – Várjjatnjárga*.

De ankende parter vil i det følgende bli omtalt som *Varangersiidaen*. I historisk tid har samene i dette området blitt betegnet som varangerflyttsamene eller varangerfjellsamene, som hadde sommerbeiter for sine reinflokker på Varangerhalvøya og vinterbeiter på sørsiden av Varangerfjorden. Betegnelsen *varangerflyttsamene* vil bli brukt i det følgende for de reindriftssamene som har og har hatt dette bruks- og flyttemønsteret for reinen.

Varangersiidaen har en felles sommersiida. Siidaen består av 15 siidaandeler og har sommerbeite i reinbeitedistrikt 6 Varangerhalvøya – Várjjatnjárga, som utgjøres av den

sørlige og østlige delen av Varangerhalvøya. Fra 1997 har de drevet med tre vintersiidaer. Varangersiidaen har i sin bruksplan for 2010 oppgitt at distriktets vinterbeite for tiden utgjøres av reinbeitedistrikt 5D Nesseby vinterbeitedistrikt, samt den del av tvisteområdet i reinbeitedistrikt 5C som ligger nord for Neidenelva. Øvre reintall for distriktet er oppgitt til 11 000.

Ankemotpartene

Ankemotpart 1 er *Reinbeitedistrikt 5A/5C, Pasvik*. I det videre vil distriktet bli omtalt som *Reinbeitedistrikt 5A Pasvik*, som også er navnet på distriktets sommerbeiteområde, eller som *Pasviksiidaen*. Ifølge Pasviksiidaens bruksplan har de vinter-, vår- og høstbeiter i de sydligste delene av reinbeitedistrikt 5C, i Pasvikdalen, med en felles siida hele året. Pasviksiidaen har fem siidaandeler med et øvre reintall på 2 500.

Ankemotpart 2 er *Reinbeitedistrikt 4/5B Spurveneset – Skogerøya*. I det videre vil distriktet også bli omtalt som *Maggasiidaen*. Reinbeitedistrikt 4/5B er distriktets sommerbeiteområde. Ifølge distriktets bruksplan for 2010 bruker Maggasiidaen beitedistriktene 4 og 5B om våren, sommeren og tidlig høst, mens de senere om høsten og gjennom vinteren beiter i beitedistrikt 5C. Maggasiidaen har en felles siida hele året, med fire siidaandeler og et øvre reintall på 2 000.

Fra ca. 1910 ble det i Sør-Varanger etablert flere reindrifslag som organiserte reindriften. Vestre Sør-Varanger reindrifslag ble etablert i 1911 som Neiden fisker- og gaardbrugerforening, som i 1928 endret navn til Vestre Sør-Varanger reindrifslag. Midtre Sør-Varanger reindrifslag ble etablert i 1916 som Langfjorddalens og Pasvikdalens reindrifslag. Dette reindrifslaget ble etter hvert mer eller mindre oppløst, og ble gjenetablert i 1927 som Sør-Varanger reindrifslag. Reindriften i Sør-Varanger ble på begynnelsen av 1980-tallet omorganisert fra drift gjennom reindrifslag til personlig reindrif med egne driftsenheter i henhold til reindrifsløven av 1978, jf. reindrifsstyrets vedtak i sak 52/82. De to ankemotpartene kan sies å være etterfølgere av reindrifslagene; Reinbeitedistrikt 5A/5C Pasvik som etterfølger av Midtre Sør-Varanger reindrifslag, og Reinbeitedistrikt 4/5B Spurveneset – Skogerøya som etterfølger av Vestre Sør-Varanger reindrifslag.

Reinbeitedistrikt 5C – reindrifstmyndighetenes forståelse om tildeling av beiter

Grensene for reinbeitedistrikt 5C ble fastlagt ved midlertidig forordning av 17. mars 1937, gitt av fylkesmannen i Finnmark. Bakgrunnen for det var lov om reindriften av 12. mai 1933 som i § 2 bestemte at reindrifsområder skulle inndeles i reinbeitedistrikter, og i Finnmark fylke i reinsogn og reinbeitedistrikter.

Fylkesmannen i Finnmark ga 3. november 1934 en forordning om inndeling i reinsogn, hjemlet i reindrifsløven av 12. mai 1933 § 2 jf. § 103. Lovens § 103 bokstav e) bestemte at i Finnmark skulle fylkesmannen midlertidig fastsette inndeling i reinsogn og

reinbeitedistrikter og beitetiden, inntil Kongens bestemmelse etter § 2 andre ledd og § 3 kunne bli gitt.

Fylkesmannen delte Finnmark fylke inn i fire reinsogn: Kautokeino, Karasjok, Polmak og Varanger reinsogn. Varanger reinsogn besto av hele sørsiden av Varangerfjorden og det meste av Varangerhalvøya.

Fylkesmannen i Finnmark ga en ny forordning 10. november 1934 hvor Varanger reinsogn ble inndelt i seks reinbeitedistrikt, og hvor det ble bestemt beitetider:

- Distrikt 1 Pasviknes, med beitetid fra 20. april til 1. november
- Distrikt 2 Karpelv, med beitetid fra 15. september til 5. mai
- Distrikt 3 Holmengråneset, med beitetid fra 20. april til 30. september, angitt som sommerbeite for inntil 200 okserein
- Distrikt 4 Skogerøya, med beitetid fra 20. april til 1. november
- Distrikt 5, Sør-Varanger, med beitetid fra 15. september til 1. mai
- Distrikt 6, Varangerneset (Varangerhalvøya), med beitetid fra 15. april til 15. desember.

Distrikt 6 Varangerhalvøya ble med denne forordningen et stort sommerbeitedistrikt, mens distrikt 5 Sør-Varanger ble et stort vinterbeitedistrikt. I praksis innebar forordningen at det meste av reinflokkene i Sør-Varanger måtte søke sommerbeite på Varangerhalvøya, noe de fastboende reindriftsutøverne i Sør-Varanger var sterkt i mot.

Fylkesmannens midlertidig forordning av 17. mars 1937 delte reinbeitedistrikt 5 i fire nye reinbeitedistrikt:

- 5A Vetsjer og Kirkenes-halvøya med beitetid fra 1. januar til 31. desember
- 5B Spurvenes med beitetid fra 1. januar til 31. desember
- 5C Sør-Varanger vinterbeite med beitetid fra 15. september til 1. mai
- 5D Nesseby vinterbeite med beitetid fra 1. oktober til 1. mai

Forordningen imøtekom reindriftssamene i Sør-Varanger noe ved at to av de nye reinbeitedistriktene, 5A og 5B, ble gitt helårs beitetid. Distriktene 5C og 5D var forbeholdt vinterbeite. Forordningen inneholdt ingen bestemmelser om hvem som hadde rett til beite i distrikt 5C. Forordningen ble for øvrig hjemlet i reindriftsloven av 12. mai 1933 §§ 2 og 3 jf. § 103.

1937-forordningen ble forlenget med ujevne mellomrom til og med utgangen av 1952. Det er ikke dokumentert at den er forlenget etter det. Reindriftsmyndighetene har imidlertid forholdt seg som om forordningen har vært og er gjeldende.

Reindriftsmyndighetenes forståelse har videre vært at ved 1937-forordningen ble reinbeitedistrikt 5C tildelt Midtre Sør-Varanger reindriftslag og Vestre Sør-Varanger reindriftslag som et felles vinterbeitedistrikt, mens reinbeitedistrikt 5D ble tildelt varangerflyttsamene som vinterbeite.

Denne forståelsen er gjengitt i et brev lappfogd Arne Pleym skrev til Vestre Sørvaranger reindriftslag 11. oktober 1945, hvor følgende beskrivelse ble gitt:

" Distrikt 5a. Vetsjer og Kirkeneshalvøya ble tildelt Midtre Sørvaranger reindriftslag som sommer og vinterbeite.

Distrikt 5b. Spurvenes ble tildelt Vestre Sørvaranger reindriftslag som sommer og vinterbeite.

Distrikt 5c. Sørvaranger vinterbeite ble dessuten et felles vinterbeitedistrikt for både Midtre- og Vestre Sørvaranger reindriftslag.

Distrikt 5d. Nesseby vinterbeite ble tildelt de flyttsamer og reineiere i Varanger reinsogn, som holdt sine rein til beite i distrikt 6, Varangernesset om sommeren, d.v.s. Anders Andersen Smuk med flere."

Om utviklingen av tvisten

I løpet av andre verdenskrig ble reintallet i Varanger redusert blant annet som følge av reintyveri og tvangsslaktning av rein til matforsyning. Varangerflyttsamenes reindrift og reindriften i de østre og midtre deler av Sør-Varanger ble særlig hardt rammet, mens reineierne i vestre Sør-Varanger i mindre grad ble berørt.

I tiden etter andre verdenskrig foregikk beitingen i grove trekk slik skissert i lappfogd Arne Pleym's brev av 11. oktober 1945 ved at varangerflyttsamenes rein beitet i reinbeitedistrikt 5D, mens rein tilhørende utøverne i Midtre- og Vestre Sør-Varanger reindriftslag beitet i reinbeitedistrikt 5C.

På 1980-tallet tok Varangersiidaen de nordre delene av tvisteområdet i bruk, noe som har ført til at Maggasiidaen har trukket seg ut av denne delen av tvisteområdet. Mellom distriktene 5A og 4/5B er det inngått avtale om bruken av reinbeitedistrikt 5C.

Tvisten ble først reist som sak for domstolene ved at de tre vintersiidaene Njávdam dálvesiida (Neidenelva vintersiida), Unjárga/Máttavarjjet dálvesiida (Nesseby/Sør-Varanger vintersiida) og Guorronjunis dálvesiida (Korgåsen vintersiida) ved stevning 8. juli 2009 til Oslo tingrett reiste søksmål mot staten v/Landbruks- og matdepartementet med påstand om at staten plikter å anerkjenne og reetablere rett for reinbeitedistrikt 6 til å bruke hele distrikt 5C som vinterbeite. Det ble også lagt ned påstand om erstatning fastsatt etter rettens skjønn.

I stevningen ble det anført at saksøkernes rettsforjengere har utnyttet områdene i reinbeitedistrikt 5C for sin reindrift i uminnelige tider, og at bruken har dannet rett ut fra prinsippene om alders tids bruk. Videre ble det anført at fylkesmannens midlertidige forordning fra 1937 utløp i 1952, og at forvaltningens senere avgjørelser som har utelukket saksøkerne fra deler av reinbeitedistrikt 5C, var ugyldige. Det ble også anført andre grunnlag for påstanden.

I tilsvaret til Oslo tingrett 7. september 2009 fremholdt regjeringsadvokaten at også de som har anerkjente rettigheter til beite i området burde trekkes inn i saken som parter ved siden av staten.

Ved prosesskriv av 15. januar 2010 ble Reinbeitedistrikt 5A Pasvik saksøkt i samme sak. Påstanden fra saksøkerne ble justert til å gjelde at de har rett til å bruke hele distrikt 5C som vinterbeite, bortsett fra areal som distrikt 4/5B kan benytte.

Reinbeitedistrikt 5A innga 22. mars 2010 tilsvaret og motsøksmål. I tilsvaret ble det prinsipielt lagt ned påstand om at saken skulle avvises, subsidiært at Reinbeitedistrikt 5A frifinnes. I motsøksmålet ble det lagt ned påstand om at Reinbeitedistrikt 5A har eksklusiv beiterett til reinbeitedistrikt 5C, unntatt området vest for Munkelv. Reinbeitedistrikt 5A bestred at saksøkerne hadde opparbeidet eksklusiv beiterett gjennom alders tids bruk, og under enhver omstendighet hadde saksøkerne unnlatt å bruke området i så langt tid at en mulig opparbeidet beiterett var bortfalt. Påstanden i motsøksmålet var begrunnet med at reinbeitedistrikt 5A har hatt en eksklusiv beiterett i reinbeitedistrikt 5C, området vest for Munkelv unntatt, siden 1920-tallet.

Saken ble 20. mai 2010 overført fra Oslo tingrett til Øst-Finnmark tingrett, og 7. september 2010 fra Øst-Finnmark tingrett til Indre Finnmark tingrett.

Ved prosesskriv av 17. desember 2010 ble også Reinbeitedistrikt 4/5B Spurveneset-Skogerøya saksøkt i samme sak. I tilsvaret av 21. februar 2011 la Reinbeitedistrikt 4/5B ned påstand om frifinnelse.

Ved prosesskriv 14. februar 2012 fra regjeringsadvokaten ble det opplyst at saksøkerne og staten hadde inngått avtale om å stanse saken, jf. tvisteloven § 16-17 første ledd. Stansingen berørte ikke tvisten mellom de private partene.

Hovedforhandling ble holdt ved Indre Finnmark tingrett i tiden 12. – 21. mars 2012, og tingretten avsa 20. april 2012 dom med slik domsslutning:

- 1. Reinbeitedistrikt 5A/5C ved leder Egil Kalliainen frifinnes.*
- 2. Reinbeitedistrikt 4/5B ved leder Knut Magga frifinnes.*

3. *Njávdam dálvesiida (Neidenelva vintersiida) ved Iver Per Smuk, Unjárga/Máttavarjjat dálvesiida (Nesseby/Sør-Varanger vintersiida) ved Jon Arne Neshavn og Guorronjunis dálvesiida (Korgåsen vintersiida) ved Jovvna Vars Smuk betaler en for alle og alle for en 1 619 252 – enmillionsekshundreogtrentusentohundreogfemtito – kroner til Reinbeitedistrikt 5A/5C ved leder Egil Kalliainen i erstatning for sakskostnader. Betalingen skal skje innen 2 - to - uker fra forkynnelsen av denne dom.*
4. *Njávdam dálvesiida (Neidenelva vintersiida) ved Iver Per Smuk, Unjárga/Máttavarjjat dálvesiida (Nesseby/Sør-Varanger vintersiida) ved Jon Arne Neshavn og Guorronjunis dálvesiida (Korgåsen vintersiida) ved Jovvna Vars Smuk betaler en for alle og alle for en 1 400 000 – enmillionfirehundretusen – kroner til Reinbeitedistrikt 4/5B ved leder Knut Magga i erstatning for sakskostnader. Betalingen skal skje innen 2 - to - uker fra forkynnelsen av denne dom.*

I tvisten mellom Varangersiidaen og Pasviksiidaen kom tingretten til at Pasviksiidaen i forhold til Varangersiidaen har en enerett til reindrift i det aktuelle tvisteområde basert på alders tids bruk. Tingretten la til grunn at de fastboende i Pasvik siden ca. 1865 har drevet med reindrift i området, at deres bruk i årene frem til ca. 1910 var mindre omfattende enn varangerflyttsamenes bruk, men deretter mer enerådende, og at bruken etter 1930 har vært enerådende.

I tvisten mellom Varangersiidaen og Maggasiidaen kom tingretten til at Maggasiidaen har brukt tvisteområdet kontinuerlig fra ca. 1915 og frem til i dag, men at vilkåret om bruk i lang nok tid ikke fullt ut er oppfylt. Tingretten la imidlertid vekt på festnede forhold og at disse forholdene også baserer seg på støtte fra myndighetspraksis. Tingretten var noe i tvil i spørsmålet om Varangersiidaen kan ha en rett til å bruke deler av området nord for Neidenelva sammen med Maggasiidaen. Tvilen var grunnet på at Varangersiidaen fra gammelt av synes å ha hatt rettigheter til områdene opp mot finskegrensen, men tingretten kom til at disse var i strid med det som i dag er ansett som festnede forhold.

Saksøkerne har anket dommen til Hålogaland lagmannsrett. Anken gjelder tingrettens rettsanvendelse og bevisbedømmelse. Ankemotpartene har tatt til motmæle.

Ankeforhandling ble holdt over sju rettsdager i Kirkenes fra 4. – 12. februar 2013. For Njávdam dálvesiida (Neidenelva vintersiida) møtte Iver Per Smuk, som ga forklaring. For Unjárga/Máttavarjjat dálvesiida (Nesseby/Sør-Varanger vintersiida) og Guorronjunis dálvesiida (Korgåsen vintersiida) møtte henholdsvis Jon Arne Neshavn og Jovna Vars Smuk, som ikke ga forklaring. Disse partene var representert ved prosessfullmektigene advokat Stein Owe og advokat Thomas Hjermann.

For reinbeitedistrikt 5A/5C Pasvik møtte leder Egil Kalliainen med advokat Geir Haugen som prosessfullmektig. Egil Kalliainen ga forklaring.

For reinbeitedistrikt 4/5B Spurveneset – Skogerøya møtte leder Knut Magga med advokat Johan Fredrik Remmen som prosessfullmektig og advokat Ingvild Bråthen som rettslig medhjelper. Knut Magga ga forklaring.

Steinar Wikan var til stede under hele ankeforhandlingen som sakkyndig vitne påberopt av ankemotpartene. Steinar Wikan ga forklaring. Det ble i tillegg avhørt tre vitner og for øvrig foretatt slik bevisførsel som framgår av rettsboka.

Saken står i hovedsak i samme stilling for lagmannsretten som for tingretten.

**De ankende parter - Njávdam dálvesiida (Neidenelva vintersiida),
Unjárga/Máttavarjjet dálvesiida (Nesseby/Sør-Varanger vintersiida) og
Guorronjunis dálvesiida (Korgåsen vintersiida) – har i hovedsak anført:**

De ankende parters hovedsynspunkt er at de har enerett til beite med rein i reinbeitedistrikt 5C nord for Neidenelva, i samsvar med gjeldende beitetider. Dersom det ikke foreligger enerett til beite for hele området nord for Neidenelva, foreligger det slik enerett for et noe mindre areal, avgrenset til området nord for Neidenelva og vest for sperregjerde fra Neidenelva til Bugøyfjord. Dersom de ankende parter ikke skulle ha enerett til reinbeite i noen del av området nord for Neidenelva, gjøres det gjeldende at de har rett til sambruk av hele eller deler av dette området. For tvisteområdet sør for Neidenelva gjøres det gjeldende at de ankende parter har en sambruksrett i hele eller deler av området. Dette er nærmere gjengitt i påstanden.

Rettigheter etablert ved alders tids bruk

De ankende parters rettsforgjengere har ved alders tids bruk etablert rettigheter i tvisteområdet. Disse rettighetene er ikke bortfalt. For enkelte perioder er det begrensede opplysninger om varangerflyttsamenes bruk av tvisteområdet. Det har sammenheng med manglende skriftlighet i samisk kultur. Endring i bruken av området vil imidlertid ikke være markant fra det ene året til det andre.

I dag er de ankende parter en forholdsvis stor gruppe med mange rein, men størrelsen på reinflokken har variert over tid. Etter andre verdenskrig var reintallet lavt, og andre reindriftsutøvere forsøkte da å overta deres områder.

Organiseringen i tre vintersiidaer er uten betydning for rettssuksesjonen. Fra 1997 har driften vært organisert i tre vintersiidaer. Organiseringen av driftsformer i reindriften vil variere over tid, men det er de samme som driver gjennom driftsåret. Den nåtidige gruppen er etterkommere av forgjengerne i Varangersiidaen. De ankende parter er dagens bærere av

varangerflyttsamenes rettigheter, med det tradisjonelle bruksmønsteret med sommerbeite på Varangerhalvøya og vinterbeiter på sørsiden av Varangerfjorden.

Det rettslige utgangspunktet er at alders tids bruk gir beskyttelse for opparbeidede reindriftsrettigheter, jf. reindriftsloven av 2007 § 4. Det er anerkjent i norsk rett at reindriften har sitt selvstendige rettsgrunnlag uavhengig av loven basert på den bruk som har vært utøvd i de områder reindrift har foregått, jf. Ot.prp. nr. 25 (2006-2007) side 33.

Rettsserverv ved alders tids bruk hviler på tre elementer, jf. Rt-2001-769, Selbu-dommen. Det må foreligge en viss bruk, som må ha funnet sted i lang tid, og ha skjedd i god tro. Det skal mindre til for at reindriftsrettigheter etableres enn i andre forhold. Det vises til de særlige forhold som må vektlegges, jf. Rt-2001-769, Selbu-dommen.

Det er ikke klart når tamreindriften oppsto i Varanger. Reindriftsrettighetene synes her å være en originær rettsdannelse. I et slikt tilfelle er ikke god tro sentralt, det er bruken som er det sentrale, jf. Gunnar Eriksen: Alders tids bruk (2008) side 225.

Reindriftnomadismen oppsto på 1600-1700-tallet. De ankende parters rettsforgjengere brukte området på 1700-tallet, noe som er beskrevet i major Peter Schnitlers Examinasjonsprotokoll fra 1744. Han beskrev en tidligere felles bruk mellom varangerflyttsamene og skoltesamene i Neiden. Denne fellesbruken hadde opphørt i 1744 fordi samene i Neiden var blitt få og ikke hadde bruk for området nord for Neidenelva. Dette er beskrevet i innstillingen fra Lappekommissjonen av 1909, side 44. Det er flere kilder som beskriver at varangerflyttsamene brukte områder i Pasvik øst og sør for Neiden til beite før 1852. Det vises til Lars Larsen Oxehoveds forklaring nedtegnet i rettsprotokoll fra 1812 om at det tradisjonelle oppholdsstedet var mellom Neidenelva og skoltesamenes vinterby, som lå mellom Neidenelva og Munkelva. Driften må likevel ha skjedd over et større område enn det. Det vises også til Ørnulf Vorrens artikkel om veidekulturens arealfordeling i boka "Grenser i Sameland" (1989) side 27.

Lars Larsen Oxehoved forklarte videre at de hadde tatt i bruk områder lenger øst, mot Fiskerhalvøya, noe som også er beskrevet i NOU 1994:21, del II, kapittel 5, side 9 og i V. Tanner: Skolt-Lapparna (1929), side 72.

Det vises også til prost Nils Vibe Stockfleths reise i 1828, hvor han på sin første del av reisen må ha endt langt sør i Pasvikdalen hvor han møtte varangerflyttsamen Hans Andreas Johnsen med sin familie og reinflokk. Dette må ikke blandes sammen med den andre del av Stockfleths reise, som endte ved Iijärvi i Finland. Hans Andreas Johnsen var en stor reinceier som skal ha hatt ca. 8 000 rein. Det vises til Stockfleth: Dagbog over mine Missionsreiser i Finnmarken (1860) og A. B. Wessel: Om tamreinholdet i Sør-Varanger ut gjennom tidene (1937), side 163.

Forklaringene som ble gitt til grensesperringskommisjonens medlemmer Saxlund og Hauge under deres undersøkelser i Sør-Varanger før grensesperringen i 1852, viser at varangerflyttsamene hadde god kunnskap om Pasvikområdet som beiteområde. Forklaringene de opptok viser at varangerflyttsamene hadde utøvd en omfattende bruk av Neidenområdet før grensesperringen, men at de også hadde utøvd en betydelig bruk av Pasvikområdet.

Etter grensesperringen i 1852 ble vinterbeitene begrenset til norsk område, og for varangerflyttsamene ble vinterbeitene konsentrert til tvisteområdet og videre helt sør til Grensekroken. Beitemønsteret var det samme for alle, med sommerbeiter på Varangerhalvøya og vinterbeiter på sørsiden av Varangerhalvøya. Noen hadde sommerbeiter på sørsiden av Varangerhalvøya og vinterbeiter i Pasvikdalen, de såkalte sydvarangerflyttsamene, men etter grensesperringen tok de samme bruksmønster som de øvrige varangersamene. De ankende parter er bærere av rettigheter til alle disse som drev i området etter 1852.

Etter 1852 hadde varangerflyttsamene reinflokker på om lag 25 000 dyr i området på vinterbeite. I 1856 var det 13 siidaer i området fra Varangerbotn til Pasvikskogens ytterste grense, jf. Ørnulf Vorren: Reindrift og nomadisme i Varanger-traktene (1951) side 38 og 39. Denne bruken fortsatte fram til første verdenskrig. Da sluttet varangerflyttsamene å bruke de sørligste områdene i Pasvik, det vil si området sør for tvisteområdet. Dette skyldtes reduserte reinflokker, blant annet på grunn av at rein som kom over på finsk side ble beslaglagt. Reinens tamhetsgrad er irrelevant for saken. Det var da ingen sperregjerder mot Finland.

Varangerflyttsamene brukte imidlertid de nordligste delene av Pasvik langt inn på 1930-tallet, helt fram mot andre verdenskrig. Det vises til protokoll fra styremøter i Væccer reindrifslag 30. januar 1929 og fra generalforsamling i samme lag 18. april 1930, hvor det begge steder framgår at det hadde vært sammenblanding med rein fra varangerflyttsamenes reinflokk. Den beskrivelsen Noste ga på møte 26. juni 1929 med fylkesmannen, dreide seg bare om varangerflyttsamenes mulige tilstedeværelse i furuskogområdene i Pasvik. Ifølge lappfogd Arne Pleym's brev til Reindrifskontoret i Landbruksdepartementet 23. januar 1958, sluttet varangerflyttsamene å flytte med reinene til vinterbeite i Pasvik på 1930-tallet. Disse dokumentene har høy bevisverdi som tidsnære bevis.

Det vises videre til møtebok fra reindrifstyret 10. mars 1998 hvor det framgår at reinbeitedistrikt 6 ikke har brukt området øst for Neidenelva siden 1939. Det vises også til partsforklaringen fra Iver Per Smuk, hvor det blant annet framkom at hans far en gang midt på 1930-tallet hadde flyttet reinflokken over Neidenelva og så langt sør som til området ved Munkefjord.

Den grafiske framstillingen reindriftingsinspektør Kristian Nissen utarbeidet i 1915 om reindriften i Norge, kan ikke tas til inntekt for at varangerflyttsamenes rein bare beitet inne i det som nå er reinbeitedistrikt 5D. Framstillingen er bare en stilisert og grov illustrasjon.

I 1918 var Anders Andersen Smuks reinhjord i de sørlige delene av Væccer og sør i Pasvik, jf. reindriftingsinspektørens notat fra møte 1. august 1919. Reinflokken hadde da blitt sluppet ut på vinterbeite i slutten av november uten at det da ble problematisk å nå langt sør for Væccer.

Denne intensive bruken av tvisteområdet etter 1852 fram mot andre verdenskrig, var en forlengelse av bruken som startet på 1600- eller 1700-tallet. Senest på slutten av 1800-tallet hadde Varangerflyttsamene etablert rettigheter i tvisteområdet basert på alders tids bruk. Dette gjelder også områdene sør for Neiden. Samlet er det tilstrekkelig til å ha etablert rettigheter gjennom alders tids bruk.

Det skjedde ingen tildeling av beiteområder etter grensesperringen i 1852, kun en regulering av beitetid. Det er ikke fremlagt noen tillatelse til beite. Hevdsloven § 5 får ikke anvendelse.

Fylkesmannens forordning av 1937

Tvisteområdet falt inn under reinbeitedistrikt 5 i fylkesmannens forordning fra 1934 om inndeling av Varanger reinsogn i reinbeitedistrikter. Verken denne eller fylkesmannens midlertidige forordning av 1937 om inndeling av distrikt 5 i nye reinbeitedistrikt innebar noen endring av de rettighetene varangerflyttsamene hadde opparbeidet. Forordningene må forstås i lys av fylkesmannens holdning om at reinflokkene i Sør-Varanger burde ha sine sommerbeiter på Varangerhalvøya.

1937-forordningen var en tilpasning til de fastboendes reindrift med hensyn til reintall og helårlige drift. Ordningen var midlertidig, og gitt for maksimalt to år. Av fylkesmannens brev til Landbruksdepartementet dagen etter at forordningen var gitt, framgår det klart at reinflokkene i Sør-Varanger på sikt skulle sommerbeite på Varangerhalvøya. Dette understreker forordningens midlertidige karakter.

1937-forordningen har ingen bestemmelser om beiterett eller om fordeling av beiter, bare om beitetider. Det ville være uforvarlig bruk av beiteressurser dersom reindriftingslagene i Sør-Varanger med 1 600 rein skulle ha eksklusiv rett til det store vinterbeiteområdet 5C.

Varangerflyttsamen Anders A. Smuk, den største reieneieren, hadde i 1937 bopel i Munkefjord, som ligger langt inne i reinbeitedistrikt 5C. Det ville ha framgått uttrykkelig av forordningen dersom han ikke skulle ha beiterett i distrikt 5C.

Forordningen av 1937 ble gitt i medhold av reindriftsloven av 1933 § 103, som gir to sett regler for fylkesmannens kompetanse. Etter § 103 bokstav d skulle flyttsamene ha rett til å drive sin reindrift "som den nu foregår", men fylkesmannen kunne gi midlertidige bestemmelser dersom det fantes nødvendig. Bestemmelsen taler mot å fortolke forordningen slik at den fratok varangerflyttsamene beiteområder. Myndighetene var opptatt av at de flyttsamene som mistet vinterbeite i Finland skulle få best mulige forhold i Norge. Finnmarkskommisjonen av 1909 la også vekt på hensynet til flyttsamene. Det gir ingen mening at man i 1937 skulle ta fra varangerflyttsamene opparbeidede rettigheter i vinterbeiteområdet.

Det sentrale med 1937-forordningen er beitetidene. Det nye ved forordningen var åpningen for sommerbeite i de tidligere vinterbeiteområdene. Forordningen tok sikte på å løse et midlertidig problem med de fastboendes beite om sommeren i vinterbeiteområder. De områdene som skulle være vinterbeite ble gitt ulik beskyttelse. Områdene nærmest varangerflyttsamene ble gitt bedre beskyttelse ved at det ikke ble tillatt beite før 1. oktober, mens man beholdt 15. september som tillatt beitetid i andre områder. Dette var i tråd med ønsket om å beskytte varangerflyttsamenes rettigheter.

Den oppfatning lappfogd Arne Pleym ga uttrykk for i sitt brev av 11. oktober 1945 til Vestre Sørvaranger reindriftslag om at 1937-forordningen innebar en tildeling av distrikt 5C til reindriftslagene, er uriktig. Forordningen hadde ingen henvisning til reindriftsloven av 1933 § 4 om fordeling av beitemarkene innen reinbeitedistrikt. Bruken av ordet "fordeling" i fylkesmannens korrespondanse om forordningen gjelder fordeling mellom sommerbeite og vinterbeite. Selve forordningen bruker ikke begrepet "fordeling". Forordningen ga en midlertidig adgang til sommerbeite i tidligere vinterbeiteområder. Det var altså sommerbeite, ikke vinterbeite, som var det primære ved forordningen. Etter reindriftsloven av 1933 § 103 bokstav d skulle flyttsamene kunne drifte som før. Dette hadde man vært opptatt av helt siden grensesperringen i 1852.

Om det på noe vis kan tenkes at 1937-forordningen skulle innebære en tildeling av beiteområder, kan ikke reinbeitedistrikt 5C ha blitt tildelt de fastboende. Den eneste naturlige fordelingen ville være at distrikt 5C ble tildelt Ander Andersen Smuk i Munkefjord, som den desidert største reineieren på den tiden.

Dersom man likevel skulle forstå forordningen slik at distrikt 5C ble tildelt reindriftslagene i Pasvik som vinterbeite, ville forordningen ikke ha virkning etter sitt innhold. Varangerflyttsamene hadde i 1937 ervervet rettigheter i området ved alders tids bruk. En distriktsinndeling kan ikke foretas slik at den griper inn i slike rettigheter, jf. Hålogaland lagmannsretts dom av 26. mars 2010 (LH-2009-133706). Det vises også til Ot.prp. nr. 25 (2006-2007) om reindriftsloven av 2007, side 61, hvor det samme framgår, og hvor det også er vist til Rt-1988-1217, Korssjøfjell. Departementets henvisning til Rt-1988-1217 må

vide til uttalelsene på side 1224 om at opprettelsen av reinbeitedistrikter ikke hadde noen innvirkning på samenes rettigheter. Dette må også gjelde reindriftsutøverne imellom.

Det må være sammenfall mellom alminnelig reindriftsrett, og særlige reindriftsrettigheter. Det sentrale spørsmålet er i begge tilfeller retten til bruk av areal, jf. Kirsti Strøm Bull mfl.: Studier i reindriftsrett (1997), side 48. Særlige rettsdannelser kan dekke store områder og gjelde en større eller mindre gruppe, jf. NOU1993:34 Rett til forvaltning av land og vann i Finnmark, side 223.

Hvis forordningen av 1937 skulle være å forstå som en forskrift om fordeling av beiteområder, kan den ikke gjøres gjeldende etter sitt innhold overfor de ankende parter fordi forordningen ikke vil ha virkning overfor rettigheter etablert ved alders tids bruk.

Forordningen opphørte å gjelde ved utløpet av 1952. Det må legges til grunn at forordningen ikke er forlenget etter det. Dette var en midlertidig regulering med spesifisert gyldighetstid. Når tiden er utløpt uten at forordningen er forlenget, er den falt bort, jf. legalitetsprinsippet. En eventuell tildeling av rettigheter ville ha falt bort med forordningen. Det er da forordningen fra 1934 som gjelder, som opererte med ett stort vinterbeiteområde basert på gammel tid, og de beitetider som da gjaldt.

Varangerflyttsamene har ikke oppgitt sin rett i tvisteområdet

Varangerflyttsamenes manglende bruk av området en viss tid kan ikke ses på som oppgivelse av rettighetene til bruk av området. Disse rettighetene er aldri blitt oppgitt.

Varangerflyttsamenes reinflokk ble redusert under den andre verdenskrig, og man hadde ikke bruk for alle beiteområdene etter krigen. Reinflokken vokste imidlertid, og varangerflyttsamene fikk behov for å bruke større områder. Varangerflyttsamenes bruk av tvisteområdet ble imidlertid stoppet av reindriftsutøverne i reinbeitedistrikt 4/5B og av reindriftsforvaltningen. Ifølge Selbu-dommen, Rt-2001-769, kan avbrudd ikke hindre etablering av rettigheter, noe som må gjelde med større styrke for rettigheter som allerede er etablert. I Mauken-dommen, Rt-1985-532, var området ikke brukt av reindriftsamer over en periode på 34 år, men rettighetene var likevel ikke bortfalt. Bruksretter faller for øvrig ikke bort ved ikke-bruk, jf. Gjelsvik: Norsk tingsrett, tredje utgave (1936) side 394, Brækhus/Hærem: Norsk tingrett, side 620 og Rt-1938-790.

Passivitet kan være aktuelt for handlingsrettigheter, men ikke for tilstandsrettigheter, jf. Brækhus/Hærem: Norsk tingrett, side 620 og 621. Reindriftsrett er en tilstandsrettighet. Varangerflyttsamene har for øvrig ikke utvist klanderverdig passivitet. Etter andre verdenskrig tok de området i bruk igjen. Det må imidlertid antas at det i Sør-Varanger var et lite velvillig syn på varangerflyttsamene. Det gjenspeiles blant annet i lensmannen i Sør-Varanger sitt brev til fylkesmannen 23. april 1929, hvor lensmannen ga uttrykk for at Nord-Varangerflokkens "dessverre" fremdeles hadde tillatelse til vinterbeite i Sør-Varanger.

Varangerflyttsamene var da i utgangspunktet en svak gruppe, og det var ikke lett for dem å forfekte et annet syn enn det myndighetene la til grunn. På 1970-tallet reiste varangerflyttsamene spørsmål ved gyldigheten av 1937-forordningen. Det må forstås slik at man ikke godtok forordningen. På 1990-tallet tok varangerflyttsamene i bruk områdene sør for Neiden, men ble stanset av myndighetene. Det er følgelig ikke utvist klanderverdig passivitet.

Rettighetene er ikke bortfalt gjennom andres bruk

For at varangerflyttsamenes rettigheter etablert gjennom alders tids bruk skulle være bortfalt, må det ha skjedd motbruk gjennom alders tid. På grunn av manglende behov brukte ikke varangerflyttsamene områdene sør for Neiden like etter andre verdenskrig. Senere er bruken av disse områdene stanset av myndighetene. Men det har ikke vært noen motbruk i området fordi varangerflyttsamene har hatt sambruksrett.

Fastboende reindriftsutøvere har ikke vært i god tro med hensyn til at de er eneberettiget til beite i området. I utgangspunktet var de fastboende fullt på det rene med at varangerflyttsamene hadde bedre rettigheter i området, jf. lensmannen i Sør-Varanger sitt brev til fylkesmannen 23. april 1929 hvor varangerflyttsamenes rett til vinterbeite er omtalt. Om de fastboende reindriftsutøverne skulle ha en oppfatning av å ha enerett til beite i området, så kan en slik oppfatning tidligst ha oppstått på slutten av 1940-tallet, etter at lappfogd Arne Pleyrn i brev til Vestre Sørvaranger reindriftslag av 11. oktober 1945 tilkjennega synet på at forordningen fra 1937 innebar tildeling av beiteområder.

1937-forordningen var midlertidig, og myndighetene mente at på sikt skulle sommerbeite finne sted på Varangerhalvøya. En eventuell god tro hos de fastboende reindriftsutøverne på at man hadde en permanent enerett kan derfor ikke ha oppstått før på 1950-tallet, etter at forordningen ikke lenger ble forlenget.

Varangerflyttsamene gjenopptok sin bruk av de nordligste områdene av reinbeitedistrikt 5C, og tilkjennega med det at de hadde rettigheter i tvisteområdet. Samme virkning hadde de ulike krav varangerflyttsamene etter hvert fremmet overfor myndighetene. Møtet mellom Maggasiidaen og Varangersiidaen 14. mars 1995 i Karlebotn, hvor rettighetene ble drøftet, må i alle fall ha hatt betydning for en eventuell god tro. Ankemotpartene kan ikke ha vært i god tro i mer enn 40 til 60 år, og det er ikke lang nok tid til å etablere rett etter alders tids bruk.

I betydelige perioder har de fastboende brukt tvisteområdet ved høyere reintall enn lovlig, og ved beiting utenom fastsatte beitetider. De fastboende reindriftsutøverne motarbeidet myndighetenes håndhevelse av reguleringene, og i 1963 motarbeidet de nedslakting av reinflokkene. Denne ulovlige bruken er en viktig grunn til at de fastboendes reindrift ekspanderte i tvisteområdet. En slik ulovlig bruk endrer ikke rettighetsforholdene, og kan

ikke tas med i grunnlaget for etablering av rettigheter. Ulovlig reindrift kan ikke premieres på en slik måte.

Særlig om områdene nord for Neiden

Området nord for Neiden har alltid inngått i Varangerflyttsamenes bruksområde. Bruken har vart over meget lang tid og har vært kontinuerlig. Allerede da major Peter Schnitler skrev eksaminasjonsprotokollen i 1744, hadde varangerflyttsamene etablert enebruk av dette området. Av professor Rathkes beretning om sine reiser i Finnmark i 1801 og 1802 framgår det at varangerflyttsamene utøvde enebruk av Neidenområdet.

Varangerflyttsamenes bruk av området vedvarte, og tiltok etter 1852. I tiden mellom første og andre verdenskrig var Neidenområdet bare brukt av varangerflyttsamene.

Vestre Sørvaranger reindriftslag oppga i brev til fylkesmannen 2. juli 1928 at lagets område omfattet distriktet vestenfor en linje trukket fra Ellingshavn til og med Bugøyfjord, altså ikke i tvisteområdet nord for Neiden. I tiden rundt andre verdenskrig ekspanderte de fastboendes reindrift inn i reinbeitedistrikt 5C nord for Neiden, med høstbeite nord for Neiden og med vinterbeite fra Munkelv og sørover. At det i denne tiden ikke kom klager på sammenblanding av rein fra Maggasiidaen kan forklares med at de beitet ulovlig. Dessuten flyttet Maggasiidaen sørover før varangerflyttsamene kom inn i området før juletider.

I et forhandlingsmøte 8. januar 1949 mellom lappfogden og reineiere i Polmak og Varanger reinsogn ble det foreslått et arrangement som ville ha skaffet Vestre Sørvaranger reindriftslag et grunnlag for den bruk man hadde tiltatt seg. Dette arrangementet hadde lederen for Maggasiidaen oppfattet som en avtale, jf. reindriftsadministrasjonens brev av 27. august 1990 til reinbeitedistrikt 6/5D. Knut Magga har også forklart seg om en bruk som samsvarer med det arrangementet som er beskrevet i referatet fra møtet i 1949.

Situasjonen var den at både Maggasiidaen og Varangersiidaen måtte forholde seg til lappfogdens forståelse av 1937-forordningen, noe som skapte problemer for dem begge. I tiden etter andre verdenskrig tålte varangerflyttsamene en slik bruk om høsten fra Maggasiidaen fordi man selv ikke hadde bruk for dette området. Men etter hvert vokste varangerflyttsamenes reinflokk, og de tok igjen i bruk området nord for Neiden i større og større grad. På 1980-tallet hadde varangerflyttsamene gjenetablert sin enebruk av områdene nord for Neiden.

Maggasiidaens bruk av området nord for Neiden er tålt bruk, som ikke skaper rettigheter. Bruken varte i 45 år, og det er for kort tid til å etablere rett gjennom alders tids bruk.

Det vil få store konsekvenser for Varangersiidaen om disse vinterbeitene blir tatt fra dem. Maggasiidaens drift er tilfredsstillende med de arealene de disponerer.

Om festnede forhold

Det er noe uklart om "festnede forhold" er et selvstendig ervervsgrunnlag. Sjur Brækhus setter likhetstegn mellom "festnede rettsforhold" og "alders tids bruk" i sin artikkel i Lov og rett fra 1973 om eiendomsretten til Nordmarksgodset. Ifølge Falkanger og Falkanger: Tingsrett, 6. utgave (2007), er kravene for rettsdannelse stort sett de samme for "festnet bruk" som for "alders tids bruk". Saken omhandlet i Rt-1937-158 gjaldt et meget langvarig forhold som begge parter hadde innrettet seg etter. I Rt-1961-1163 ble en samstemmig oppfatning gjennom 115 år avgjørende. Ifølge Karl Arne Utgårds artikkel i Jussens Venner fra 2002 om bruk i alders tid, innebærer et festnet rettsforhold at det er en ordning som begge parter har lagt til grunn.

De fastboende reindriftsutøverne har vært fullt på det rene med den tidligere rettstilstand om at varangerflyttsamene hadde beiterett i tvisteområdet. Varangerflyttsamene har hele tiden sett seg berettiget til å bruke tvisteområdet til vinterbeite. Innen forvaltningen har det vært usikkerhet om rettighetene i området. Det har altså ikke vært noen samstemmig oppfatning, og forholdene har ikke vært festnet. Tidsperioden i den foreliggende saken er også vesentlig kortere enn i sakene omhandlet i Rt-1937-158 og Rt-1961-1163. Kravet til god tro er ikke annerledes for krav til festnede rettsforhold enn for kravet til alders tids bruk. Hvis man skulle ta hensyn til den bestående tilstand, er det gjenetableringen av varangerflyttsamenes bruk av området som er festnet gjennom de siste 25 år for området nord for Neiden.

De ankende parter la ned slik påstand:

Reinbeitedistrikt 5 C nord for Neidenelva

Prinsipalt

De ankende parter, Njávdam dálvesiida (Neidenelva vintersiida) v/Magnar Meirud, Unjárga/Mátta-Várjjat dálvesiida (Nesseby/Sør-Varanger vintersiida) v/Jon Arne Neshavn og Guorronjunis dálvesiida (Korgåsen vintersiida) v/Jovna Vars Smuk, har i fellesskap eksklusiv rett til beite med rein i hele reinbeitedistrikt 5 C nord for Neidenelva i samsvar med gjeldende beitetider.

Subsidiært

- 1. De ankende parter har i fellesskap eksklusiv rett til beite med rein i reinbeitedistrikt 5 C nord for Neidenelva og vest for eksisterende sperregjerde fra Neidenelva til Bugøyfjord i samsvar med gjeldende beitetider.*
- 2. De ankende parter har i fellesskap rett til beite med rein i reinbeitedistrikt 5 C nord for Neidenelva og øst for eksisterende sperregjerde fra Neidenelva til Bugøyfjord i samsvar med gjeldende beitetider.*

Atter subsidiært

De ankende parter har i fellesskap rett til beite med rein i hele reinbeitedistrikt 5 C nord for Neidenelva i samsvar med gjeldende beitetider.

Atter subsidiært

De ankende parter har i fellesskap rett til beite med rein i reinbeitedistrikt 5 C nord for Neidenelva og vest for eksisterende sperregjerde fra Neidenelva til Bugøyfjord i samsvar med gjeldende beitetider.

Reinbeitedistrikt 5 C sør for Neidenelva

Prinsipalt

De ankende parter, Njávdam dálvesiida (Neidenelva vintersiida) v/Magnar Meirud, Unjárga/Máttá-Várjjat dálvesiida (Nesseby/Sør-Varanger vintersiida) v/Jon Arne Neshavn og Guorronjunis dálvesiida (Korgåsen vintersiida) v/Jovna Vars Smuk, har i fellesskap rett til beite med rein i reinbeitedistrikt 5 C sør for Neidenelva og nord for sperregjerdet fra Hauge til finskegrensen i samsvar med gjeldende beitetider.

Subsidiært

De ankende parter har i fellesskap rett til beite med rein i reinbeitedistrikt 5 C sør for Neidenelva og nord for Sandneselva-Langvantet i samsvar med gjeldende beitetider.

Saksomkostninger

Reinbeitedistrikt 5 A Pasvik og Reinbeitedistrikt 4/5 B Spurveneset-Skogerøya, plikter, in solidum, å dekke de ankende parters kostnader for tingretten og lagmannsretten.

Ankemothpart 1 - reinbeitedistrikt 5A/5C, Pasvik – har i hovedsak anført:

Blant reindriftssamene er det klare oppfatninger om beitetrakers tilhørighet til bestemte siidaer, både hva gjelder sommer- og vinterbeitene, og at det er en kontinuitet i dette ved at disse går i arv. Det vises til Ot.prp. nr. 25 (2006-2007) om reindrifftsloven av 2007, side 36 og Erik Solem: Lappiske rettsstudier (1933), side 83. En siida er følgelig nært forbundet med områdene de bruker. For at det skal foreligge rettssuksessjon på de ankende parters side, må de hver for seg bevise at de i den aktuelle tidsperioden har utøvd reinbeiting i et bestemt område. Noe slikt bevis er ikke ført. Tvert imot har det i store deler av den aktuelle tidsperioden bare vært én siida på vinterbeite sør for Varangerfjorden, og det har ikke vært i tvisteområdet. Ellers har reinflokken vært oppdelt i flere siidaer uten at det kan bevises hvem av disse som har beitet i tvisteområdet i den aktuelle tidsperioden.

I 1900 hadde varangerflyttsamene én siida, jf. Ørnulv Vorren: Reindrift og nomadisme i Varangertraktene (1951), side 42. I 1912 hadde varangerflyttsamene to siidaer, hvorav én holdt til på Dirgeduoddar, jf. Nissen: Reindriften i Pasviktraktene (1919). Gjennomgående var det én siida på Dirgeduoddar, mens den andre lå sør i tvisteområdet. Ifølge oppgaver over reinbestanden hadde varangerflyttsamene én siida i 1932-33. Den holdt til på Dirgeduoddar. Erik Solem beskrev i boken "Lappiske rettsstudier" fra 1933 på side 185, at varangersamene hadde to store reinhjorder og ingen normal siida-ordning. Fra tidlig på 1950-tallet fram til 1997 hadde varangerflyttsamene bare én siida.

De ankende parter kan ikke utlede rettigheter fra de såkalte sydvarangerflyttsamene. De hadde ikke sommerbeite på Varangerhalvøya, men på sørsiden av Varangerfjorden.

Pasviksiidaen har oppnådd rett til beite i tvisteområdet med grunnlag i festnede rettsforhold. Den bestående rettslige tilstand må anerkjennes ut fra en samlet vurdering av den rådighet som er utøvd og partenes kunnskaper og forestillinger om rettsforholdene. Selv misforståelser kan føre til at rettsforhold anses som festnet, jf. NOU 2007:13 om den nye sameretten, side 308. Det relevante tidsrom i den foreliggende saken er tiden fra Kalliainen-slekta etablerte reindrift i Pasvik rundt 1865 og frem til i dag. I alle fall strekker det relevante tidsrom seg fra 1900 og fram til i dag. Det er et så langt tidsrom at man ikke kan rive opp de beitebruksforhold som er festnet, jf. Rt-1937-158.

Dersom varangerflyttsamene tidligere hadde ervervet beiterett i tvisteområdet, ble denne retten ekstingvert av Pasviksiidens senere bruk. En særrett kan bortfalle ved bruk fra andre interesser. Det er en vanlig oppfatning innad i reindriften at når en siida eller en reindriftsgruppe slutter å bruke et område, så kan andre reineiere overta dette området, jf. Ellen Margrete Eira: Grenseoverskridende reindrift - om norske samers beiterettigheter i Altevann (2010), side 41. Dersom varangerflyttsamene mente at det hadde beiterettigheter i området, så burde de ha gitt signaler om at de ville komme tilbake på et senere tidspunkt.

Varangerflyttsamenes tidligere bruk av området oppfyller ikke vilkårene for å skape rett ved alders tids bruk. Før 1852 brukte varangerflyttsamene Pasvikområdet sporadisk. I lange perioder brukte de ikke dette området. Hovedtyngden av varangerflyttsamenes rein beitet i Finland om vinteren. Det var kortest vei dit, og beitene der var bedre. Det var ingen grunn til at de skulle bruke de mer usikre beiteområdene i Pasvik. Det er antatt at ca. 50 000 rein fra hele Finnmark var på høst- og vinterbeite i Finland før grensen ble stengt i 1852, jf. Bjørn Aarseths artikkel om grenseoppgjørene og konsekvensene av disse for den nordsamiske bosettingen i Norge, inntatt i boken "Grenser i Sameland" (1989), side 61.

Forklaringene som ble gitt til grensesperringskommisjonens medlemmer Saxlund og Hauge under deres undersøkelser i Sør-Varanger før grensesperringen i 1852, viser at varangerflyttsamene ikke kjente til forholdene i Pasvik. Skoltesamenes og sydvarangerflyttsamenes rein beitet i Pasvik, mens Varangerflyttsamene ikke brukte

områdene sør for Neidenelva. Det vises til Kristian Nissen: Reindriften i Pasviktraktene (1919). Videre vises det til innstillingen fra Lappekommisjonen (1904) side 68, hvor det framgår at beitemarkene i Pasvik ikke hadde vært tatt i videre bruk av varangerflyttsamene på grunn av de lange avstandene til havet og de bebodde områdene.

Varangerflyttsamenes bruk av tvisteområdet i Pasvik før 1852 var for lite intensiv til å skape rettigheter gjennom alders tids bruk. Det gjelder selv om det tas hensyn til at reindriften bruker store områder og setter få fysiske spor etter seg.

Det var da for øvrig heller ingen restriksjoner i bruken av området, som nærmest var for en allmenning å regne, sml. hevdsløven § 5 om at den som har tingen til forvaring, leie, lån eller pant ikke kan hevde eiendomsrett, og at det samme gjelder for den som har en annen rett til å sitte med tingen. Man kan ikke vinne rett i strid med sin adkomst. Generelt gjelder at det er strenge krav for å stifte særretter i en allmenning, jf. Gunnar Eriksen: Alders tids bruk (2008) side 264 og Rt-1968-583 på side 593. Varangerflyttsamenes bruk av områdene i Pasvik før 1852 var sporadisk og lovlig. De trådte ingen andre for nær, og de hadde hjemmel til å bruke området.

En opparbeiding av rettigheter basert på alders tids bruk for varangerflyttsamene kan først ha begynt i 1852. Det er sannsynlig at varangerflyttsamene en gang etter 1852 fikk tildelt vinterbeiter i Pasvik av statsmyndighetene. Det vises til at en slik tildeling er omtalt i skriftlige opplysninger om slekten til de ankende parter, og i referat fra møte 22. mars 1990 nedtegnet av høyesterettsadvokat Per Faye-Lund, som da var advokat for Varangersiidaen. Videre framgår det i et referat fra møte 8. mars 1993 om inndelingen av reinbeitedistrikter at Varangerhalvøya ble tildelt vinterbeiter på østsiden av Pasvik ved Harefossen etter at grensen ble stengt i 1852.

Vinterbeitingen i Sør-Varanger var for øvrig allmenningspreget i tiden etter 1852, noe som framgår av tredjevoterendes bemerkninger i Rt-1893-257, gjengitt i Kirsti Strøm Bull mfl.: Reindriften i Finnmark – rettshistorie 1852-1960 (2001), side 64.

I perioden fra 1915 til 1920 kom varangerflyttsamene som regel ikke lenger sør enn til fjellkjeden Væccer, jf. lensmannens beretning av 15. mars 1923 om reindriften i Sør Varanger. Rundt 1910-1912 sluttet varangerflyttsamene å bruke området i Pasvik, og de oppholdt seg da vest for Neidenelva, jf. innstillingen fra Finnmark-kommisjonen av 1909, side 24 og 25.

Dette innebærer at det i hovedsak er i tiden fra 1852 til 1910-1912 at varangerflyttsamene kan ha opparbeidet seg rettigheter i Pasvikområdet. Det er for kort tid til å opparbeide rettigheter ved alders tids bruk. Bruken var dessuten hjemlet ved at de var tildelt beiteområder av myndighetene.

Dersom varangerflyttsamene hadde opparbeidet beiterett i tvisteområdet ved alders tids bruk, har de tapt sin rett ved at de trakk seg ut av området rundt 1920. Etter samisk sedvane kunne andre reindriftsutøvere da overta området. Slik synes også myndighetenes praksis å ha vært, jf. byråsjef Arnesens uttalelser om Landbruksdepartementets praksis, gjengitt på side 21 i Brønnøy herredsretts dom av 6. september 1984 i sak 2/1984.

Varangerflyttsamene har under enhver omstendighet utvist klanderverdig passivitet. Deres protest ble fremmet først i 1990. Det er for sent. Varangerflyttsamen Anders Andersen Smuk søkte 6. november 1945 lappfogden om å få tildelt vinterbeite i Pasvik, men fikk avslag. Avslaget gjorde det klart at varangerflyttsamene ikke hadde rettigheter i dette området. I alle fall på dette tidspunktet burde varangerflyttsamene ha reist innsigelser mot denne forståelsen. Varangerflyttsamene måtte også være klar over at Pasviksiidaen investerte i gjerder mv., og skulle også av den grunn ha reagert tidligere.

Reinbeitedistrikt 5A/5C Pasvik har ved alders tids bruk ervervet beiterett til tvisteområdet, og viser til vurderingene i tingrettens dom på sidene 36-39, som tiltres. Bruken er skjedd i god tro, over lang nok tid, og med tilstrekkelig intensitet og kontinuitet.

Midtre Sørvaranger reindriftslag behandlet den nevnte søknaden fra Anders Andersen Smuk på årsmøte 10. februar 1946, og kunne ikke anbefale søknaden fordi reineierne i laget selv aktet å øke reinbestanden snarest mulig, og derfor hadde behov for vinterbeitene selv. Dette viser at de var i god tro med hensyn til sin beiterett. Det kom heller ingen protester fra Anders Andersen Smuk på lappfogdens avslag.

Pasviksiidaen har brukt området fra 1865. I tiden fram til 1930 brukte også varangerflyttsamene området, men i liten grad. Pasviksiidaen har siden 1930 hatt eksklusiv bruk av området, uten opphold. Det gir en periode på 80 år fram til søksmålet ble reist mot Pasviksiidaen. Det er nå femte generasjon av slekta Kalliainen som driver reindrift i Pasvik. I de senere år har de utnyttet området fullt ut. Driften har hele tiden vært lovlig.

Dersom varangerflyttsamene hadde sett seg som de egentlige berettigede til beitet i området, har de hatt en klar oppfordring til å gripe inn i Pasviksiidaens høyintensive bruk. Innsigelser mot denne bruken ble ikke reist før i 1990. Det foregår nå en optimal produksjon av reinkjøtt i reinbeitedistrikt 5A Pasvik. Rimelighet tilsier at Pasviksiidaen fortsatt bør få være i området etter å ha vært der i 150 år. Sambruk mellom Pasviksiidaen og Varangersiidaen vil gi kaotiske tilstander. Det er ikke naturlige hindre som kan skille de to flokkene, og det vil bli sammenblanding mellom Varangersiidaens store reinflokk og Pasviksiidaens mye mindre flokk. Det kan ikke påregnes noe fruktbart samarbeid mellom partene. Noen siida-andeler må da slutte, og det mest nærliggende er at det er siida-andelene i den minste siidaen, Pasviksiidaen, som må gjøre det.

Om 1937-forordningen vises det til anførselene fra Maggasiidaen, som tiltres.

Reinbeitedistrikt 5A/5C Pasvik, la ned slik påstand:

1. *Anken forkastes.*
2. *Njávdejohkke Dálvesiida, Unjárga/Máttavarjjat Dálvesiida og Guorronjunas Dálvesiida plikter solidarisk å dekke reinbeitedistrikt Pasvik 5A/5C v/leder Egil Kalliainen sine saksomkostninger, herunder utgifter til sakkyndig bistand med tillegg av lovens forsinkelsesrente ved betaling etter forfallstid.*

Ankemotpart 2 - reinbeitedistrikt 4/5B Spurveneset – Skogerøya – har i hovedsak anført:

Overordnet gjelder saken ressursdisponering innad i reindriften. Sentrale virkemidler for slik ressursdisponering er arealfordeling, regulering av beitetider og regulering av reintall.

Reindriftsmyndighetene har over lang tid arbeidet med å få en hensiktsmessig ressursdisponering i Varanger. I reindriftsstyrets møte 7. desember 1989 ble behovet for en gjennomgang av inndelingen av reinbeitedistrikt i Finnmark drøftet. Saken ble drøftet på et møte 22. mars 1990 mellom reindriftsadministrasjonen og reinbeitedistriktene 4/5B og 6, uten at det ble funnet noen løsning. Saken har også senere vært tatt opp. I reindriftsstyrets møte 2. og 3. juni 2008 ble det vedtatt å foreta en gjennomgang av distriktsgrensen mellom reinbeitedistrikt 5D og distrikt 5C i samråd med reindriften i området.

Reinbeitedistrikt 6 har imidlertid hatt en annen agenda. De har ikke vært interessert i grensejusteringer, og har bevisst annektert deler av reinbeitedistrikt 5C i perioder. Reindriftsmyndighetene har ikke klart å håndtere situasjonen. Uavhengig av domstolsbehandlingen av denne saken, blir det nødvendig med en oppfølging fra reindriftsmyndighetenes side.

Påstanden som er nedlagt for lagmannsretten fra ankemotpartenes side, er langt fra det kravet som de fremmet i 1990. Deler av den subsidiære påstanden ligger nær opp til det arbeid som reindriftsstyret inviterte til i 2008.

Rettighetssituasjonen forut for forordningen av 1937

Bruken av tvisteområdet før 1852 etablert ingen eksklusive beiterettigheter for noen bestemte grupper. Kildematerialet viser at det i perioden fram mot grensestengningen i 1852 var flere ulike brukergrupper med varierende bruksmønstre over et stort geografisk område. Også Maggasiidaens rettsforgjengere var i området før 1852. Det var ikke konkurranse om beitene, og det var ingen myndighetsregulering.

Det kan ikke legges til grunn at det var i Pasvikdalen prost Nils Vibe Stockfleth observerte varangerflyttsamenes rein i 1828, slik de ankende parter hevder. Ifølge Ørnulv Vorren:

Reindrift og nomadisme i Varangertraktene (1951), side 113, er det sannsynlig at Stockfleth gjorde denne observasjonen ved Iijärvi i Finland. Uansett blir det bare spekulasjoner. Forklaringene som ble gitt til grensesperringskommisjonens medlemmer Saxlund og Hauge forut for grensesperringen i 1852 er varierende.

Det foreligger et bedre kildemateriale for tiden etter 1852, særlig reindriftingsinspektør Kristian Nissens beskrivelse fra 1919 av reindriften i grenseområdene øst i Finnmark, og de to skriftlige rapportene fra sakkyndig vitne Steinar Wikan om utviklingen av reindriften i Pasvik. Dette materialet viser at varangerflyttsamene hadde en omfattende bruk av tvisteområdet fra 1852 fram til rundt 1900, og for noen del av tvisteområdet også etter 1900.

Neidenområdet var ikke et spesielt attraktivt vinterbeite, og varangerflyttsamene brukte derfor området primært til flytting av reinen. Beiteområdene sør i Pasvik var bedre, og minnet mer om de tidligere vinterbeitene i Finland. Reindriftingsinspektør Nissens grafiske framstilling om reindriften i Norge i 1910 og 1915, illustrerer at varangerflyttsamenes vinterbeite var konsentrert i Pasvik, og deretter utenfor tvisteområdet, i Dirgeduoddar. Så lenge reinen beitet i Pasvik, var Neidenområdet et gjennomtrekksområde for reinen. Forskyvningen fra Pasvik til Dirgeduoddar skjedde i perioden fra 1900 til 1920.

Det var betydelig lokal reindrift i Sør-Varanger da varangerflyttsamene begynte å bruke området, jf. Steinar Wikans muntlige forklaring og hans utredning I, sidene 46–49. Vestre Sørvaranger reindriftingslag meldte i 1929 interesse i vinterbeite vest i tvisteområdet ved Gállot-området, jf. reindriftingslagets brev til fylkesmannen i Finnmark av 22. mai 1929.

I tiden fram mot reindriftsloven av 1933 er det i kildene beskrevet at det skjedde sammenblanding av rein, men det innebærer ikke at det var sambruk av området. Slik sammenblanding er en følge av berettiget bruk, og er en del av hverdagen innen reindriften.

Det er enighet om at det er generell reindriftsrett i tvisteområdet, jf. reindriftsloven av 2007 § 4, reindriftsloven av 1978 § 2 og reindriftsloven av 1933 § 2. Det vises også til Rt-1988-1217 (Korssjøfjell), Rt-1997-1608 (Brekken) og Rt-2001-769 (Selbu). Spørsmålet er om det er ervervet særrettigheter til reindrift i området.

Det er ikke dokumentasjon for erverv av særrettigheter i tvisteområdet for de enkelte brukergrupper, heller ikke til spesifikke områder. Det vises til Hålogaland lagmannsretts dom av 11. november 1988 (RG-1990-264), Skoltesaken, hvor skoltesamene ikke fikk medhold i sin påstand om å ha enerett til reindrift i et nærmere avgrenset område i Neiden.

Det vises også til at Varangersiidaens opprinnelige krav i stevningen bare gjaldt rett til flytting gjennom den del av tvisteområdet som reinbeitedistrikt 4/5B bruker i dag, basert på at Varangersiidaen hadde etablert rett til en flyttelei.

Forordningen av 1937

Det har over lang tid har vært slik at reindriftsmyndighetene foretar inndeling av reinbeitedistriktene. Ved inndelingen skal det tas hensyn til den tradisjonelle bruk.

Utviklingen går tilbake til Reenbeteloven av 7. september 1854 som ga forbudssoner for sommerbeite. Loven medførte at det ble forbudt å holde rein i Sør-Varanger om sommeren. Forbudet ble modifisert noe av fylkesmannen i 1866 og 1877. Ved lov av 23. juni 1888 om forskjellige Forhold vedkommende Fjeldfinnerne i Finnmarkens Amt, ble det bestemt at fylkesmannen kunne fordele sommerbeiteområder for rein i Finnmark. En fordeling av sommerbeitestrekninger ble foretatt ved anordning av 10. november 1892. Lovutkastet fra Finnmarkskommisjonen av 1909 inneholdt omfattende reguleringsbestemmelser, og ga fylkesmannen en sentral rolle med hensyn til reintall, beitetider og beiteområder.

Reindriftsloven av 1933 ga fylkesmannen kompetanse til midlertidig å fastsette inndeling i reinbeitedistrikter og til å fastsette beitetider, jf. lovens § 2 jf. § 103 bokstav e.

Fylkesmannen ble også gitt kompetanse til å bestemme grenser mellom vår-, sommer-, høst- og vinterbeitemarkene innen reinbeitedistriktet, og til å fastsette beitetidene.

Reindriftsloven av 1978 hadde i § 2 tilsvarende bestemmelse som reindriftsloven av 1933 § 4. I forarbeidene til reindriftsloven av 1978 er viktigheten av slike reguleringer framhevet, jf. Ot.prp. nr. 9 (1976-1977), side 43 og 44. Dette er videreført i reindriftsloven av 2007 som i § 42 har bestemmelser om reinbeitedistrikt og at det ved inndelingen skal legges vekt på grenser som driftsmessig er naturlig og hensiktsmessige med utgangspunkt i sedvanemessig bruk.

Både fylkesmannens forordning av 10. november 1934 om inndeling i reinbeitedistrikter og fylkesmannens forordning av 17. mars 1937 om inndeling av reinbeitedistrikt 5, var gitt med hjemmel i reindriftsloven av 1933 §§ 2 og 3 jf. § 103. Det er ingen tvil hos myndighetene om at forordningen av 1937 var en deling av vinterbeitene i reinbeitedistrikt 5. Det vises til at forordningen bruker betegnelsen "inndeles" i reinbeitedistrikter. Forståelsen av forordningen må også ses i lys av fylkesmannens brev av 17. mars 1937 til reindriftslagene i Sør-Varanger, hvor det framgår at fylkesmannen har foretatt en "fordeling av reinbeitene" i Sør-Varanger. Fylkesmannen brukte også formuleringen "fordeling av reinbeitene" i sitt brev til Landbruksdepartementet av 18. mars 1937, hvor han orienterte om forordningen.

Kartet som fulgte forordningen av 1937 må naturlig forstås slik at distriktene 5A og 5B ble tildelt de fastboende reindriftsutøverne. Brevet fra Vestre Sørvaranger reindriftslag til

fylkesmannen i Finnmark 22. mai 1929 tilkjenner at lagets faktiske bruk strakk seg langt utover reinbeitedistrikt 5B.

Det har også vært enighet om denne forståelsen av 1937-forordningen. At det skulle være noe avvikende syn på denne fordelingen av beiteområdene ble reindriftsforvaltningen først kjent med i 1990, jf. forklaringen fra Ivar Rushfeldt, som arbeidet i reindriftsforvaltningen fra 1967 til 1997.

Forordningen av 1937 opphørte ikke å gjelde etter utløpet av 1952. Det vesentligste ved forordningen av 1937 var at den opprettet reinbeitedistriktene 5A og 5B. Dersom 1937-forordningen opphører, forsvinner også helårsdistriktene 5A og 5B. Denne slutningen har imidlertid aldri utøverne i reinbeitedistrikt 6 trukket.

Det er så at den siste kjente spesifikke forlengelse av forordningen er fra 25. januar 1952 og gjaldt til 31. desember 1952. Begrunnelsen for at ordningen var midlertidig var at reinflokkene i Sør-Varanger skulle ha sommerbeite på Varangerhalvøya. Allerede i 1950 var lappefogden av den formening at det ikke var behov for at reinen i Sør-Varanger skulle sommerbeite på Varangerhalvøya, jf. lappefogdens brev av 30. desember 1950 til fylkesmannen i Finnmark.

Fylkesmannen har senere formidlet at forordningen fra 1937 er forlenget. Lappefogden tilkjenner i brev av 15. mai 1956 til Østre Sør-Varanger reindriftslag at forordningen først ble forlenget for ett år om gangen, men at den senere er gjort gjeldende inntil videre. Det samme framgår av fylkesmannens brev av 5. oktober 1956 til reindriftslagene i Sør-Varanger. En rekke senere beslutninger bygger på forordningen og at den eksisterer. Myndighetene har hatt en fast oppfatning om at forordningen fortsatt gjelder, noe som senest er dokumentert ved saksframlegg til reindriftsstyrets møte 2. og 3. juni 2008. Saksbehandlingen kunne vært bedre, men har ikke ført til ugyldighet. Dette var en ønsket ordning som skulle videreføres.

Det er ikke etablert særrettigheter ved siden av den rettstilstand som følger av reindriftsloven av 1933 og fylkesmannens forordning fra 1937, selv om det prinsipielt er mulig å erverve særlige og avgrensede rettigheter. Det kan eksempelvis tenkes at driftsgrupper innen reindriften kan ha hevdet særskilte rettigheter utover de som følger av loven, jf. Ot.prp. nr. 25 (2006-2007), side 33 og Hålogaland lagmannsretts dom av 26. mars 2010 (LH-2009-133706). Når loven har som mål å regulere driften framover i tid, må også forordningen forstås slik at den gjelder framover i tid. For eventuelle særlig ervervede rettigheter kan det da oppstå spørsmål om erstatning, jf. Kirsti Strøm Bull: Studier i reindriftsrett (1997), side 86 flg. I dette tilfellet er det ikke etablert særrettigheter som kan utløse erstatning.

Om festnede forhold

Hvis 1937-forordningen ikke er bindende i dag, påberopes at det foreligger festnede forhold. Festnede forhold er i større grad en totalvurdering enn den som gjøres for å vurdere om det foreligger alders tids bruk. Hvis det er tvil om hva som gjaldt, vil festnede forhold være en forankring. Det er en rimelighetsvurdering. Situasjonen kan være at begge parter har vært ukjent med hva som er det egentlige rettsforholdet, samtidig som det finnes dokumenter som viser hva som egentlig gjaldt. Begge parter har tatt feil, og den festnede tilstanden må i visse tilfeller likevel legges til grunn ut fra en vurdering om at det ikke er rimelig å rive opp denne tilstanden, jf. Karl Arne Utgård: Bruk i alders tid, Jussens Venner, 2002, side 260.

I denne saken foreligger det momenter i tillegg til de som har relevans etter alders tids bruk, nemlig lover, forskrifter og administrativ praksis, jf. Falkanger og Falkanger: Tingsrett, 6. utgave (2007), side 327. Ved vurderingen av om det er festnede forhold må en se på tiden forut for 1937 hvor varangerflyttsamene i hovedsak hadde vinterbeite i Dirgeduoaddar eller i Pasvik. Noen særrettigheter er ikke etablert i området. En eventuell rett dreier seg om flytting av reinen gjennom Neidenområdet.

Fordelingen av vinterbeitene i 1937 var basert på etablert bruk. Det sentrale er troen på at man har utøvd en rett selv om forordningen ble forlenget med korte mellomrom. Det har Magsasiidaen gjort i tiden etter 1937. Det vises i så måte til tidligere anførsler om Magsasiidaens bruk av området. Reinbeitedistrikt 6 har ikke vist noen interesse ved å oppføre reindrifftsanlegg i tvisteområdet.

Da områdestyret for Øst-Finnmark 28. januar 1983 behandlet sak om godkjenning av driftsenheter i Sør-Varanger, var distrikt 5C som vinterbeite en integrert del av vurderingen.

Da tvisten om skoltesamenes enerett til reindrift i Neiden verserte for domstolene på 1980-tallet, kom det ingen reaksjoner fra reinbeitedistrikt 6, noe som ville vært naturlig dersom de mente at de hadde rettigheter i området. At reinbeitedistrikt 6 senere annekterte området sør til Neiden, kan ikke tillegges vekt. Konsekvens- og rimelighetsbetraktninger tilsier at de ikke kan ta seg til rette i strid med myndighetenes oppfatning.

Reinbeitedistrikt 4/5B Spurveneset – Skogerøya la ned slik påstand:

1. Anken forkastes.

2. Reinbeitedistrikt 4/5B tilkjennes sakens omkostninger for tingrett og lagmannsrett.

Lagmannsretten skal bemerke:

Lagmannsretten har kommet til samme resultat som tingretten, og i store trekk med samme begrunnelse. Tingretten har avgrenset sine vurderinger til tiden etter begynnelsen av 1900-tallet. Ikke minst foranlediget av partenes prosedyrer, har lagmannsretten funnet grunn til å vurdere bruken av tvisteområdet i et lengre tidsperspektiv. Der tingretten har tatt som utgangspunkt at de ankende parter opprinnelig kan ha hatt rettigheter i tvisteområdet, konkluderer lagmannsretten med at de har hatt det. Som tingretten er også lagmannsretten kommet til at disse rettighetene er utslettet (ekstingvert) gjennom Magsiidaens og Pasviksiidaens senere bruk av området over lang tid og i god tro.

Som tingretten mener også lagmannsretten at det er partenes og deres rettsforgjengeres bruk av tvisteområdet som er det sentrale bevis- og vurderingstema. Fylkesmannens forordninger av 1934 og 1937 har først og fremst betydning som tolkningsmoment knyttet til bruken av tvisteområdet og til spørsmålet om brukernes gode tro.

Tingretten forstås i sin dom på side 39 å påpeke betydningen av å skille mellom reindriftsretten som næringsrett og en kollektiv rett for samene på den ene siden, og siidaenes rett til å bruke bestemte arealer til reindrift på den andre. Lagmannsretten er enig i dette utgangspunktet.

Reindriftsloven av 2007 slår fast at reindriften har sitt selvstendige rettsgrunnlag uavhengig av loven basert på den bruk som har vært utøvd i de områder reindriften har foregått, jf. lovens § 4. Dette var fastslått i rettspraksis før loven ble vedtatt. Reindriftsloven konstituerer ikke reindriftsretten, men gir en nærmere beskrivelse av innholdet i disse rettighetene. Loven gir grunnlag for regulering og styring av utøvelsen på tilsvarende måte som for andre rettigheter av opprinnelig karakter, for eksempel eiendomsretten og allmenningsrettighetene. Dette er ikke til hinder for at driftsgrupper innen reindriften kan ha ervervet særskilte rettigheter utover det som følger av selve loven. De alminnelige hevdsregler gjelder for reindriften på samme måte som for andre. Det vises til Ot.prp.nr. 25 (2006-2007) side 33. Reindriftsrettens ekspropriasjonsrettslige vern var fastslått i rettspraksis, og også dette vernet ble lovfestet i reindriftsloven av 2007, jf. lovens § 4 tredje ledd.

Det er den sedvanemessige bruken som skal legges til grunn ved inndelingen av reinbeitedistrikt, og distriktsinndelingen kan ikke frata grupper deres sedvanemessige rettigheter, jf. lovens § 42 første ledd. Det vises til NOU 2001:35 Forslag til endringer i reindriftsloven, merknad til § 8-1, vedtatt som § 42 og Ot.prp.nr. 25 (2006-2007) om reindriftsloven, merknader til § 42.

Synet på reindriften rettsgrunnlag er endret over tid. Tidligere lovgivning har lagt vekt på at inndelingen i beiteområder og beitedistrikter skulle være driftsmessig naturlig og

hensiktsmessig, se for eksempel reindriftsloven av 1978 § 2 andre ledd. Reindriftsloven av 1933, som dannet hjemmelsgrunnlaget for distriktsinndelingen fylkesmannen gjorde ved sine forordninger i 1934 og 1937, hadde ingen bestemmelser som regulerte forholdet mellom reineierne i distriktet, jf. Strøm Bull, Oskal og Sara: Reindriften i Finnmark, rettshistorie 1852-1960 (2001), side 236.

Det er følgelig mulig at tidligere fastsatte distriktsinndelinger ikke har tatt tilstrekkelig hensyn til rettigheter enkelte siidaer har opparbeidet ved alders tids bruk, og at det ved inndelingen er lagt større vekt på at beiteinndelingen skulle bli driftsmessig hensiktsmessig. Lagmannsrettens utgangspunkt er derfor at reindriftsmyndighetenes regulering av arealbruken ikke avskjærer muligheten for at de ankende parter ved alders tids bruk kan ha opparbeidet beiterettigheter som går utover de beiterereguleringer myndighetene har fastsatt.

At en siida kan ha rettigheter knyttet til bestemte arealer er lagt til grunn i Rt-2000-1578 (Seiland), side 1589 og 1590, som gjaldt en gruppe reineieres krav om erstatning etter kraftutbygging. Lagmannsretten legger videre til grunn at en siida, eller flere siidaer i samme sak, selv kan ivareta sine interesser i beitetvister, og at de ankende parter har partsevne i dette tvistemål, jf. også reindriftsloven § 44 andre ledd tredje punktum. Dette er heller ikke bestridt.

Selv om partene har brukt mye tid i sine prosedyrer på forordningene av 1934 og 1937, nøyer lagmannsretten seg med i hovedsak å vise til tingrettens vurderinger av og konklusjon om forståelsen av forordningen av 1937. Det er så at forordningen ikke hadde uttrykkelige bestemmelser om fordeling av beiter, men den må likevel forstås som en forordning om beitefordeling.

De mest tidsnære bevis som kan kaste lys over forståelsen av 1937-forordningen, er fylkesmannens brev av 17. mars 1937 til reindriftslagene i Sør-Varanger og fylkesmannens brev til Landbruksdepartementet av 18. mars 1937, hvor han orienterte om forordningen. Det fremgår av begge brevene at fylkesmannen har foretatt en "fordeling av reinbeitene" i Sør-Varanger. Den mest nærliggende forståelsen av fordelingen er den som reindriftsmyndighetene har gitt skriftlig uttrykk for i alle fall siden 1945, nemlig at distrikt 5D ble tilordnet Varangersiidaen som vinterbeite, og at distrikt 5C ble tilordnet ankemotpartene som vinterbeite. Lagmannsretten viser til lappefogd Arne Pleyms sitt brev om dette av 11. oktober 1945 til Vestre Sør-Varanger reindriftslag gjengitt innledningsvis i denne dom, og som også må anses som et tidsnært bevis.

Denne forståelsen synes heller ikke bestridt av de ankende parter før rundt 1990, som opptakt til den tvisten som nå er til behandling i domstolene. Det fremstår i denne sammenheng som mindre sannsynlig at fylkesmannens henvisning til "fordeling av reinbeitene" skulle gjelde en fordeling mellom sommer- og vinterbeite.

At distrikt 5D skulle være tilordnet Varangersiidaen som eksklusivt beiteområde mens distrikt 5C skulle være et felles beiteområde, er det ikke tilstrekkelige holdepunkter for. Det er så at Varangersiidaens største reiner da hadde bopel i Munkefjord i tvisteområdet, men det gir ingen presumsjon for at distrikt 5C skulle tilordnes Varangersiidaen som vinterbeite. Reindrifstøvernes bopel må antas å ha vært av underordnet betydning i spørsmålet om tildeling av reinbeiterettigheter, da som nå.

Da forordningen ble gitt, hadde varangerflyttsamene trukket seg ut av Pasvikbeitene og i praksis hele reinbeitedistrikt 5C, mens Maggasiidaen og Pasviksiidaen brukte disse områdene. Om dette vises til lagmannsrettens vurdering nedenfor av beitebruken i området. Slik sett var 1937-forordningen i tråd med den faktiske beitebruk da forordningen ble gitt. Hvorvidt dette var i tråd med etablerte rettigheter blir vurdert i det følgende, og er sakens sentrale spørsmål. Lagmannsretten finner derfor ikke grunn til å gå inn på spørsmålet om gyldigheten av forordningen av 1937, eller om den er bortfalt på grunn av manglende forlengelse, da det uansett er uten betydning for de rettighetsspørsmål saken reiser.

Vilkår for rettserverv ved alders tids bruk, festnede forhold – metodespørsmål

Rettserverv ved alders tids bruk hviler på tre elementer. Det må foreligge en viss bruk, som må ha funnet sted i lang tid, og ha skjedd i god tro. Bruken må være slik at den gir foranledning for den egentlige berettigede til å gripe inn. Hva som utgjør tilstrekkelig lang tid beror på en bred vurdering, herunder hvor intensiv og eksklusiv bruken har vært. Brukstiden må være henimot 100 år, men minst 50 år. I kravet til god tro ligger at pretendenten må ha utøvd en bruk han eller hun mener seg berettiget til. Det vises til Falkanger og Falkanger: Tingsrett, 6. utgave (2007), side 325-326.

I rettspraksis har også begrepet "festnet bruk" eller "festnet rettsforhold" vært benyttet som et alternativt rettsgrunnlag til alders tids bruk, jf. Falkanger og Falkanger, op. cit., side 326-327. Et stykke på vei er det tale om ulike måter å betegne de samme rettslige realiteter på, jf. NOU 2007:13 Den nye sameretten, side 308. Dommer der festnet bruk er tillagt avgjørende vekt, gir ikke grunnlag for å anta at det dreier seg om kortere tidsrom eller mindre intensiv bruk, og heller ikke at kravet til god tro er annerledes enn ved alders tids bruk. Det vil likevel falle seg lettere å tale om festnede rettsforhold enn alders tids bruk der det ikke bare dreier seg om fysisk bruk og rettslige disposisjoner knyttet til et bestemt areal, men hvor det også foreligger mer omfattende forestillinger gjennom lover, forskrifter og administrativ praksis.

I saker som gjelder beiterett for rein står man overfor særlige metodespørsmål ved vurderingen av om rettigheter er opparbeidet ved alders tids bruk. Det er redegjort nærmere for dette i Selbudommen (Rt-2001-769), som gjaldt tvist om reinbeitedistrikters beiterett for rein i privateide utmarksområder innenfor reinbeitedistriktene.

De særlige forhold ved reindriften som er utledet i Selbuddommen, må i hovedsak få anvendelse også i beiterettstvister internt innen reindriften. Sammenfattet må det ses hen til at reindriften er svært arealkrevende, og at siidaenes arealbruk kan variere fra år til år avhengig av vær, vind og beitenes beskaffenhet. Med hensyn til kontinuitet i bruken, kan det derfor ikke kreves at reinen har beitet i et bestemt område hvert år. Avbrudd kan bare hindre rettserverv dersom avbruddet har vart over en lengre samlet periode. Det må også legges vekt på reinens beitemønster og at reinen streifer. Reinen har visse kjerneområder, men bruken kan være større. At samisk er en muntlig kultur sammenholdt med at det er vanskelig å finne fysiske spor etter reindriften, tilsier at man må være varsom med å trekke slutninger ut fra at man mangler konkrete opplysninger om reindriftenes tilstedeværelse i et område.

Lagmannsretten vil tilføye at det i beiterettstvister innen reindriften kan ligge særlige utfordringer knyttet til rettssuksjesjonsspørsmålet. En siida har tradisjonelt vært en relativt løs og foranderlig sammenslutning. Reineierne samarbeider om å vokte en reinflokk. Så vel antall siidaer som siidapartnere vil over tid kunne ha vært gjenstand for variasjon. Spørsmålet om identifikasjon mellom rettsforgjengeren og etterfølgeren kan lett bli uklar. Denne utfordringen blir ikke mindre ved at den samiske kulturen er preget av muntlighet. I saker av denne karakter vil domstolene være henvist til å gjøre ganske grovt tilskårne vurderinger, se Gunnar Eriksen: Alders tids bruk (2008), side 107.

Lagmannsretten legger i denne saken til grunn en presumsjon for at eventuelt opparbeidede bruksrettigheter er overlevert fra slektsledd til slektsledd og fra en generasjon siidadeltakere til en annen. Det bygges på den dokumentasjon som er framlagt om partenes slekts- og driftsforhold. Lagmannsretten viser også til Erik Solems beskrivelse om at fordelingen av vinterbeiteplassene mellom de ulike siidaer er av gammel opprinnelse og "har gjort sig sjøl", jf. Solem: Lappiske rettsstudier (1933) side 190. Han beskriver som en "temmelig avgjort sak" at de ulike siidaer har vinterbeite i bestemte områder, og at beiteplassene gjerne går i arv i slektsledd. I forarbeidene til reindriftsloven av 2007 uttaler departementet at det ikke har "holdepunkter for å anta at det ikke fortsatt er slik i praksis", jf. Ot.prp. nr. 25 (2006-2007), side 36.

Det sentrale ved lagmannsrettens videre vurdering blir da arealbruken. En siida er knyttet til et areal. Mangler arealet, foreligger det heller ingen siida, jf. Ot.prp. nr. 25 (2006-2007), side 36. Siidaens bruksrett innebærer ikke nødvendigvis en enerett, men kan gå ut på at man har en første rett til området i en viss periode av året. Det er heller ikke vanlig at det aktuelle området er helt klart avgrenset, men at det er et kjerneområde som er forbeholdt gruppen som første rett. Det vises til NOU 2001:35 Forslag til endringer i reindriftsloven, kapittel 9.2.3.

Om bevisvurderingen generelt bemerkes at lagmannsretten har et bredt tilfang av bevis å bygge sine vurderinger på. I tillegg til parts- og vitneforklaringer, foreligger det en utredning om reindriften i Pasvik fra sakkyndig vitne Steinar Wikan. Utredningen er i to deler. Der lagmannsretten viser til utredningen vil henvisningen være Wikan I eller Wikan II, med sidehenvisning. Utredningen dekker perioden fra tamreindriftens opprinnelse i Varanger og fram til det siste århundreskiftet, og utgjør ca. 2 000 sider hvorav dokumentasjon i form av vedlegg utgjør ca. 1 700 sider. I tillegg har partene framlagt andre dokumentbevis.

Selv om lagmannsretten er presentert for et omfattende bevismateriale, er det i liten grad tilveiebrakt spesifikk kunnskap om reindriftssamiske sedvaner og rettsoppfatninger i området av relevans for avgjørelsen av tvisten, jf. ILO-konvensjon nr. 169 av 1989 artikkel 8.

Noen geografiske merker for den videre framstilling av arealbruken

Munkelva danner i grove trekk skillet mellom Maggasiidaens bruk i den nordlige og Pasviksiidaens bruk i den sørlige del av tvisteområdet. Munkelva løper fra grensen mot Finland og ut i Munkfjorden i nordøst. Maggasiidaens og Pasviksiidaens bruk av tvisteområdet beror på avtale mellom de to siidaene.

Neidenelva ligger nord for Munkelva, inne i den del av området som gjelder tvisten mellom de ankende parter og Maggasiidaen. Neidenelva kommer fra Iijärvi i sør og løper ut i fjorden ved Neidenområdet. Som lagmannsretten skal komme tilbake til, utøvde varangerflyttsamene beitebruk i tvisteområdet ved Neiden og nord for Neidenelva fram til 1852, selv om beitemarkene på finsk side av grensen var deres viktigste vinterbeiteområde.

Etter at grensen mot Finland ble stengt for flytting av rein i 1852, ble det en markert endring av beitebruken ved at varangerflyttsamene flyttet sine reinhjorder til Pasvikområdet på vinterbeite. Fjellryggen Væccer vil bli omtalt i det følgende, og ligger i den nordlige delen av området som gjelder tvisten mellom Varangersiidaen og Pasviksiidaen. Vaggatem er området mellom finskegrensen og Pasvikelven sør i reinbeitedistrikt 5C, og er utenfor det som er tvisteområde for lagmannsretten.

Bruken av tvisteområdet fram til 1852

Den nomadiske tamreindriften oppsto på 1600-1700 tallet i Varangerområdet, og utviklet seg på 1700-tallet slik at sommerbeitene var ved kysten og vinterbeitene på innlandet, i stor grad i Finland. Det viktigste vinterbeiteområdet for varangerflyttsamene synes klart å ha vært på finsk side, i områdene rundt Iijärvi, der det var gode beitemarker for reinen.

Tvisteområdet var ikke omfattet av grensen som ble fastlagt mellom Danmark-Norge og Sverige-Finland i 1751. Grenseoppgangen endte mellom nåværende Nesseby og Sør-Varanger kommuner. Lappekodisillen, som stadfestet samenes rett til å krysse den nye

riksgrensen, ble inngått i 1751 som en tilleggsavtale til grensetraktaten. Varangerflyttsamene kunne følgelig fortsatt søke vinterbeiter i Finland etter grenseoppgangen. I 1809 ble Finland avstått av Sverige til Russland, noe som ikke fikk umiddelbar virkning på flyttsamenes vandring over grensen.

Arbeidet på 1700-tallet med å fastsette grensen mellom Danmark-Norge og Sverige-Finland, ble fra norsk side ledet av major Peter Schnitler. I hans eksaminasjonsprotokoller er det beskrevet at varangerflyttsamene til dels hadde brukt beitemarker sammen med samene i Neiden. Fordi samene i Neiden var blitt få og heller ikke hadde mange rein, hadde de sluttet å bruke området nord for Neidenelva til beite. Bugøyfjord ble regnet for "raamerket" ved kysten mellom varangerflyttsamene og neidensamene. Det vises til Peter Schnitlers grenseeksaminasjonsprotokoll fra 1745, slik gjengitt i Ørnulv Vorren: Reindrift og nomadisme i Varangertraktene (1951), side 37. På midten av 1700-tallet synes følgelig tvisteområdet fra nåværende kommunegrense mellom Nesseby og Sør-Varanger i vest til Neidenelva i øst å være felles for varangerflyttsamene og neidensamene, jf. Kristian Nissen: Reindriften i Pasviktraktene (1919), side 17 med videre henvisninger til Schnitlers eksaminasjonsprotokoller.

Vorren beskriver også at neidensamene i 1744 drev fiske i Gárdejávri og Dierggejávri, jf. Ørnulv Vorren: Veidekulturens arealfordeling, siidagrenser og ressursutnyttning i Samelands nordøstlige strøk, artikkel i boken Grenser i Sameland (1989), side 21-23. Til gjengjeld fikk varangerflyttsamene til sine tider gå helt sørover til Neidenelva med sin fangst og reinbeiting. Ifølge Vorren hadde varangerflyttsamene den egentlige bruksretten til Gárdejávi, som forstås å ligge vest for tvisteområdet.

Fram til fastleggingen av statsgrensene mellom Norge og Russland i 1826 var tvisteområdet en del av et norsk-russisk fellesområde. Dette fellesområdet omfattet nåværende Sør-Varanger kommune, områder i Finland sør mot Enare og strakk seg også inn på Kola. Grensen ble trukket tvers gjennom reindriften tradisjonelle beiteområder og trekkveier, med den konsekvens at grensen mellom Norge og Russland skulle være stengt for flyttsamene. Dette forbudet ble imidlertid ikke overholdt, og det ble forhandlet om en lappekodisill også for denne grensestrekningen. Forhandlingene førte ikke fram, og fra september 1852 ble grensen stengt for reinnomadisme.

Lagmannsretten legger til grunn at varangerflyttsamene i alle fall fra begynnelsen av 1700-tallet fram til 1852 gjorde bruk av de vestligste delene av tvisteområdet vinterstid. Dette området avgrenses i øst mot en linje trukket fra Neidenelva til Bugøyfjord. Ørnulv Vorren oppsummerer det slik at varangerflyttsamene fra midten av 1700-tallet til grensesperringen i 1852 om vinteren beveget seg på et område begrenset til en linje mellom Varangerbotn og Polmakvann i Norge, videre til Iijärvi og vestsiden av Enaresjøen i Finland, og derfra til Neidenelva og Bugøyfjord på østsiden, se Vorren: Reindrift og nomadisme i Varangertraktene (1951), side 37.

Det kan heller ikke utelukkes at varangerflyttsamer vinterstid var lenger sør i tvisteområdet. De ankende parter har vist til prost Nils Vibe Stockfleths reise i 1828, og at hans møte med varangerflyttsamen Hans Andreas Johnsen og hans reinflokk må ha funnet sted langt sør i Pasvikdalen. Lagmannsretten utelukker ikke dette, men Stockfleths beskrivelse av reiseruta er uklar, noe også Vorren påpeker, se Vorren op. cit., side 113.

Videre er det ut fra varangerflyttsamen Lars Larsen Oxehoveds forklaring nedtegnet i rettsprotokoll fra 1812, holdepunkter for at de hadde tilstedeværelse i Neidenområdet, muligvis mellom Neidenelva og Munkelva, som ligger lenger sør.

Det er imidlertid få holdepunkter for at varangerflyttsamene gjorde noen bruk av betydning i de sørlige delene av tvisteområdet før 1852. Lagmannsretten viser i så måte til Vorrens beskrivelse om at varangerflyttsamenes rein ved midten av 1850-tallet ennå ikke hadde *"trengt så langt øst som til Sør-Varanger"*, jf. Vorren, op. cit., side 19-20. Vorren sier det noe annerledes på side 113 i samme bok: *"Man må således kunne slutte av dette at de fleste av Varangerfjellsamene har betjent seg av sine gamle vinterbeiteområder helt til grensesperringa i 1852 og at de til da sannsynligvis ikke har vært lenger øst enn til Vetsjer."*

Lagmannsretten viser også til de forklaringer som i 1852 ble nedtegnet av fogd Erik Hauge og byfogd Even Saxlund i forbindelse med deres arbeid i reinbeitekommisjonen av 1852. Kommisjonen ble etablert i forbindelse med grenstengningen. Saxlund og Hauge gjennomførte en reise i Finnmark høsten 1852 for å undersøke forholdene for reindriften som følge av grensestengningen.

Flere av varangerflyttsamene møtte for kommisjonen og forklarte seg. Josef Josefsen Simma, som møtte ved sin sønn Aslak, opplyste for kommisjonen at de hadde ca. 600 rein, og hadde vinterbeite på finsk grunn ved Iijärvi. Peer Andersen, sønn av Anders Olsen Smuk, opplyste at de hadde ca. 600 rein, og hadde vinterbeite ved Iijärvi, et par dagsreiser fra den norske grense. Peer Andreassen opplyste å ha et reintall på 250, og at vinterbeite var i traktene ved Neiden, dels på norsk grunn og dels på finsk grunn. Anders Hansen opplyste å ha ca. 300 rein og vinterbeite dels på norsk grunn og dels på finsk grunn i traktene ved Neiden. Joseph Sivertsen opplyste å ha 250 rein og vinterbeite på finsk grunn ovenfor Kjøfjorden. Aslak Amundsen Hyse forklarte seg på vegne av sin far Amund Nilsen Hyse, og opplyste å ha 300 rein med vinterbeite på finsk grunn øst for Neidenelva. Anders Andersen Smuk opplyste å ha 250 rein og vinterbeite på finsk grunn øst for Neidenelva. Alle disse er opplyst å være forgjengere for Smuk-slekten i Varangersiidaen.

De forklaringer som ble gitt til Saxlund og Hauge i forbindelse med grensesperringen i 1852 underbygger etter lagmannsrettens vurdering at varangerflyttsamene fram til da

hadde tyngdepunktet av sitt vinterbeite på finsk side, og at de i mindre grad hadde tilhold på norsk side av grensen i Neiden-området.

Fogd Fr. Nordgreens rapport av 28. juni 1856 til Finnmarks Amt om situasjonen for flyttsamene som hadde måttet legge om driften, indikerer det samme. Han beskrev at overgangen til det nye systemet ikke hadde gått så bra. Reinen var vant til å beite i Finland, og selv den mest omhyggelige bevokting kunne ikke forhindre at rein trakk over grensen. Varangerflyttsamene hadde vinteren 1854-1855 mistet 1 925 rein i Finland. Det vises til Wikan I side 18 og fogdens brev som er vedlagt utredningen.

Varangerflyttsamene var heller ikke alene om å bruke området. Skoltesamene i nåværende Sør-Varanger kommune, i siidaene i Neiden og Pasvik, brukte også deler av tvisteområdet til vinterbeite. De tok ikke del i den nomadiske reindriften, men holdt på en veidekultur med små reinflokker hvor reinen beitet med sesongmessige flytninger innen det tradisjonelle siidaområdet. Skoltesamene hadde fra "urgammel tid" brukt både sommer- og vinterbeitemarkene i distriktet, jf. Vorren, op. cit., side 117. Reindriftingsinspektør Kristian Nissens oppfattet Peter Schnitler slik at skoltesamene i 1740-årene drev reindrift, jakt og fangst i de indre traktene av Neiden på begge sider av Neidenelva til grensen mellom Sør-Varanger og Nesseby i vest, og til fjellryggen Væccer i øst, jf. Nissens beskrivelse fra 1919 av reindriften i grenseområdene øst i Finnmark, side 21-22.

I tillegg var det en gruppe reindriftssamer som hadde helårsopphold på sørsiden av Varangerfjorden, de såkalte sydvarangerfjellsamene. De hadde sommerbeiter for reinen på halvøyene i Sør-Varanger, og vinterbeiter i innlandet mellom Pasvikdalen og Langfjorddalen og sørover på begge sider av Pasvikelva og Petsjengaelva sør til Enare i Finland, jf. A. B. Wessel: Om tamreinholdet i Sør-Varanger ut gjennom tidene (1937) i Opptegnelser fra Sør-Varanger, side 163. Selv om det skulle være slektskapsbånd mellom sydvarangerfjellsamene og varangerflyttsamene, finner lagmannsretten det klart at sydvarangerfjellsamenes bruk av området ikke kan tilordnes varangerflyttsamene ved vurderingen av rettssuksesjon. Sydvarangerfjellsamene, med sitt helårsopphold på sørsiden av Varangerfjorden, drev i siidaer atskilt fra varangerflyttsamene.

Konklusjoner om bruken av tvisteområdet fram til 1852

Den bruk det er redegjort for viser med overveiende grad av sannsynlighet at tvisteområdet vest og nord for Neiden spilte en underordnet rolle som vinterbeiteområde for varangerflyttsamene før 1852. Områdene i Finland ga det hovedsakelige vinterbeite. Bruken av områdene ved Neiden og lenger vest før 1852 må imidlertid antas å ha etablert beiterettigheter for varangerflyttsamene, men som en rett felles med samene i Neiden. Ingen av disse beitebruk synes å ha hatt slik intensitet og kontinuitet som kreves for å gi grunnlag for særlige beiterettigheter til fortrensel for andre.

Det må også ses hen til at tvisteområdet fram til 1852 var et uregulert område og i praksis en åpen allmenning. Rettserverv ved alders tids bruk forutsetter som utgangspunkt at det har funnet sted en uhjemlet bruk. For stiftelse av særrettigheter i allmenning kreves det en intens, omfattende og etter forholdene eksklusiv bruk som i det vesentlige har utelukket andre bruksberettigede fra en bestemt bruk eller et bestemt område, jf. Gunnar Eriksen: Alders tids bruk (2008) side 264. Kravene til alders tids bruk som grunnlag for særrettigheter i allmenning er strenge, jf. også Rt-1986-583 på side 593.

Lagmannsretten finner videre at det før 1852 ikke forelå slik bruk som stiftet reindriftsrettigheter for varangerflyttsamene i området sør for Neiden. Etter lagmannsrettens vurdering var en eventuell bruk i dette området så sporadisk og tilfeldig at den ikke gir grunnlag for rettighetsserverv.

Bruken av tvisteområdet fra 1852 til 1930

Reinbeitekommisjonen foreslo å verne om de begrensede vinterbeitene som var igjen på sørsiden av Varangerfjorden. Kommisjonens forslag ledet fram til lov av 7. september 1854 om benyttelse av visse strekninger til reinbeite. I medhold av loven ble det ved Plakat av 7. oktober 1854 gitt bestemmelser om forbud mot reinbeite på sørsiden av Varangerfjorden i tiden 15. mai til 1. november. Helårsbeiting ble da forbudt i dette området.

Grensestengningen og forbudet mot reindrift i Sør-Varanger om sommeren, førte til at sydvarangerfjellsamenes reindrift etter hvert opphørte. Dette er nærmere beskrevet av A. B. Wessel: Om tamreinholdet i Sør-Varanger ut gjennom tidene (1937) i Opptegnelser fra Sør-Varanger, side 162.

Varangerflyttsamenes bruk av tvisteområdet ble imidlertid mer intensiv etter grensestengningen i 1852. Ifølge fogd Fr. Nordgreens rapport av 28. juni 1856 til Finnmarks Amt, innbefattet varangerflyttsamene 13 byer med til sammen 22 890 rein fra Varangerbotn til Pasvikskogens ytterste grense.

Ifølge Steinar Wikan kom varangerflyttsamene etter 1852 med store reinflokker på opptil 25 000-30 000 dyr innover Neiden og Pasvik. Noen oppholdt seg i nærheten av Neiden, mens andre dro mot Sameti eller innerst i Pasvik, til Grensekroken. Det vises til Wikan: Reindriften i Sør-Varanger i Varanger årbok (1997), side 96-97.

Det synes likevel noe uklart om varangerflyttsamene hadde tatt i bruk beitemarkene i Pasvik i 1856. Fogd Nordgreen skriver i sin rapport av 28. juni 1856 at han på tinget i Polmak hadde fått vite at Pasvikskogen inneholdt gode beitemarker som "hidtil ikke have været tagne i videre Brug" på grunn av lange avstander. Unntaket var to flyttsamer med 1 600 rein. Disse to flyttsamene var imidlertid sydvarangerfjellsamene Per Persen og Ole Sivertsen Gai, jf. Wikan I, side 19 sammenholdt med A. B. Wessel, op.cit., side 163.

Sogneprest Nils Anthon Aall sine undersøkelser i 1866 kan likevel tyde på at varangerfjellsamene var i Pasvikskogen i 1853-1854, jf. reindriftingsinspektør Nissens avskrift av undersøkelsen gjengitt i Wikan I side 22. Det er beskrevet at flytteleia gikk over Dirgeduoddar, og at beitet i Neiden og Munkefjordområdet var blitt dårligere.

Flyttemønsteret er nærmere beskrevet av Vorren, op. cit., side 39. Flyttingen gikk over Dirgeduoddar til landskapet begynte å helle ned mot Neidendalføret. Her hadde man rasteplasser hvor flokken ble samlet igjen. Derfra dro man over Neidenelva til Julfjellene og Gråfjellene og langs grensen til Svartdalen ved Munkelva. Flyttingen i dette området gikk fort og uten særlig opphold fordi området er smalt fra grensen til sjøen. Flyttingen gikk videre over Munkelva, over Væccer og videre sørover. De som dro først dro lengst mot sør mot Grensefoss, mens de som kom senere stoppet ettersom beitemarkene ble opptatt. De største flokkene fylte opp mot Vaggatemvatn. Derfra og nordover mot Sametjavvre beitet de mindre flokker.

For lagmannsretten framstår det slik at det var områdene i Pasvikskogen, fra Grensekroken i sør til fjellryggen Væccer som var beiteområdet. Som nevnt i sogneprest Aall sine undersøkelser i 1866, var beitet i Neiden og Munkefjordområdet blitt dårligere. Neiden- og Munkelvområdet forstås i all hovedsak brukt som flyttelei, med Neidenområdet som rasteplass. Dette synes også lagt til grunn av Hålogaland lagmannsrett i dom av 11. november 1988 i den såkalte Skolte-saken, hvor lagmannsretten beskriver at varangerflyttsamene etter 1852 "flyttet gjennom Neiden-siidaens område på vei til vinterbeitet" i Pasvik (RG-1990-264 på side 274).

Dette inntrykket samsvarer også med det Vorren beskriver om skoltesamenes senere reinbeiteområder, jf. Vorren, op. cit., side 41-42. Han beskriver at de fastboende i større grad begynte å holde rein i skoltesamenes reinflokk, og at flokken derfor vokste sterkt. Sammenholdt med Vorrens beskrivelse av skoltesamenes reindrift på side 117 i samme bok, må denne utviklingen tidfestes til slutten av 1800-tallet. Skoltenes reinhjord søkte derfor over Væccer på vestsiden av Langfjorddalen om vinteren. Vorren beskriver videre at de fastboende senere dannet reindriftingslag, hvilket tidfester beskrivelsen til tiden etter 1911, og at hele området vest for Væccer gjaldt som vinterbeite for denne flokken "*bortsett fra den gjennomgang som Varangerfjellsamenes reiner hadde til Pasvikskogene*".

Ifølge Vorren var varangerflyttsamenes reintall i 1866 gått ned til 13 534. Dette er i store trekk i samsvar med sogneprest Aall sine undersøkelser i 1866. Også antall reindriftingsamer var gått ned, jf. Wikan I, side 24. Vorren beskriver mer generelt at varangerflyttsamenes reindrift gikk tilbake i siste halvdel av 1800-tallet. Varangerflyttsamene fortsatte reindriften i sin gamle form til slutten av 1800-tallet, da de bygde seg hus forskjellige steder ved bunnen av Varangerfjorden. Familiene ble boende der hele året, mens mennene fulgte reinflokkene som voktere gjennom vinteren. jf. Vorren, op. cit., side 114 flg. I 1915

hadde varangerflyttsamene ifølge Vorren ca. 10 000 rein. Reintallet hadde altså blitt mer enn halvert i tiden fra 1856.

Nedgangen i reindriften blant varangerflyttsamene skyldtes flere forhold, blant annet konfiskering av rein på finsk side, og formentlig også lange flytteavstander. Sperregjerdet som ble bygd på 1850-tallet fra Varangerbotn til Tana for å danne skille mellom sommer- og vinterbeiteområdene hadde ført til at gjetingen om sommeren ble mindre påaktet, reinen ble mer vill og sky, noe som var en medvirkende årsak til varangerflyttsamenes tap av rein, jf. Wikan: Reindriften i Sør-Varanger i Varanger årbok (1997), side 97.

Men også den økende gårdsreindriften i Sør-Varanger synes å ha vært en medvirkende årsak. Dette er blant annet beskrevet i Finnmarkskommisjonen av 1909, side 38, hvor det framgår at de fastboende de senere år uten tillatelse og uten hjemmel hadde begynt med reinavl, og at avlsrein var sluppet "rundt om i Sydvaranger, saaledes på Vætscher, Bjørnevandsfjeld, Sammetfjeld" i tillegg til på Skogerøya, Holmengråneset og Pasvikneset.

Reinholdet blant de fastboende vokste i 1850-60-årene. Det skyldtes særlig de finske innvandrerne, jf. A. B. Wessel: op. cit., side 164. Ifølge Steinar Wikan skyldtes det også at sydvarangerflyttsamene ga opp reindriftnomadismen, og at de som fastboende fortsatte å holde et mindre antall rein rundt boplassene sine, jf. Wikan I side 26. Fastboende brukte reinen i hovedsak til ulike transportformål, men også til avl, slik Finnmarkskommisjonen beskrev.

I utgangspunktet var det forbudt med helårsbeite i Sør-Varanger. Av hensyn til behovet for skyss, ble imidlertid ved kongelig resolusjon av 27. august 1865 gitt tillatelse til to flyttsamer å holde rein i Sør-Varanger hele året. Ordningen åpnet for at fastboende reineiere kunne overlate dyrene til skysstasjonen, og få reinen tilbake om vinteren når de hadde bruk for dem. For de fastboende framsto det som uaktuelt å bringe reinen over til Varangerhalvøya for sommerbeite, dels på grunn av besværlighetene forbundet med flyttingen og dels på grunn av frykten for å miste sine dyr. I 1876 oppga lensmannen de fastboendes reintall til 550, og i 1877 ble Skogerøya godkjent som sommerbeiteområde.

I Neidenområdet hadde fastboende rein i skolteflokkene, og i Pasvik oppsto etter hvert flere flokker. De fastboendes reindrift var av større omfang enn det tillatte, og på slutten av 1800-tallet ble det fra myndighetenes side gjort flere forsøk for å få ned reintallet. Behovet for bruksrein ble imidlertid ansett så sterkt, at det ble åpnet for utvidet sommerbeiting på Pasvikneset, Holmengråneset og Skogerøya.

Landbruksdepartementet opprettet i 1909 Finnmarkskommisjonen for å foreslå bedre reguleringsordninger innen reindriften. De fastboendes reindrift var fortsatt på et nivå over det tillatte, med sommerbeitingen også i de indre delene av Sør-Varanger. Registrering av

reintallet i 1909 viste at 198 fastboende reineiere i Sør-Varanger til sammen hadde 2 588 rein i vinterflokk.

Finnmarkskommisjonens forslag til restriksjoner ble ikke fulgt opp av myndighetene på grunn av sterke reaksjoner lokalt i Sør-Varanger. Etter kommisjonens arbeid, vokste imidlertid reindrifslagene fram i Sør-Varanger, slik redegjort for innledningsvis i denne dom.

For lagmannsretten framstår det slik at varangerflyttsamene rundt 1900 og i den etterfølgende tiden drev i to vintersiidaer. Dette bygges blant annet på fremstillingen gitt av reinbeitekomiteen av 1901 sin innberetning til Landbruksdepartementet av 22. oktober 1902, gjengitt i Nissen: Reindriften i Pasviktraktene (1919), side 46. Av innberetningen framgår det at varangerflyttsamene samlet reinen i to store flokker på omkring 3 000 og 7 000 rein. Om flyttingen er det beskrevet at de etter å ha oppholdt seg ved Dirgeduoddar, *"drog saa begge flokker over Neiden ind på vinterbeitemarkerne"*. Denne beskrivelsen underbygger lagmannsrettens vurdering om at Neiden- og Munkelvområdet også da i all hovedsak ble brukt som flyttelei. Videre framgår det av innberetningen at den største flokken dro til vinterbeite på Vaggatem, sør for det som er tvisteområdet, og den andre lengre nord i tvisteområdet ved Sámetjávri, jf. også Steinar Wikan: Reindriften i Sør-Varanger i Varanger årbok (1997), side 97.

Det samme flytte- og beitemønster ses i 1912, da varangerflyttsamene hadde en reinflokk anslått til 5 600 rein i Vaggatem og en flokk med ca. 4 400 dyr ved Sámetjávri, jf. Nissen, op. cit., side 47.

Ordningen med to reinflokker vedvarte, men i 1919 var beitemønsteret endret ved at bare en av flokkene dro inn i tvisteområdet. Den andre ble igjen i Dirgeduoddar, som altså ligger utenfor tvisteområdet, inne i distrikt 5D. Reinbestanden var i 1919 minket til 7 000 dyr fordelt på en flokk ved Sámetjávri og en flokk ved Dirgeduoddar, jf. Nissen, op. cit. side 47-48.

Grensekroken og Vaggatem var da ikke lenger i bruk som vinterbeiteområde for varangerflyttsamene. Bruken av Grensekroken opphørte rundt 1910. I perioden fra 1915 til 1920 kom varangerflyttsamene som regel ikke lenger sør enn til fjellkjeden Væccer, jf. lensmannens beretning av 15. mars 1923 om reindriften i Sør Varanger.

De ankende parter har anført at varangerflyttsamene i tiden mellom første og andre verdenskrig var alene om bruken av Neiden-området. Lagmannsretten finner ikke holdepunkter for det. Lagmannsretten vurderer bevisbildet slik at varangerflyttsamenes bruk av Neiden-området også i denne perioden hovedsakelig gjaldt som flyttelei for reinens vandring fra Dirgeduoddar til vinterbeitemarkene lenger sør i Pasvik. Dertil kommer veksten i skolteflokken, som i 1915 utgjorde 1 000 dyr, hvorav 900 tilhørte

fastboende. Det vises til oversikt utarbeidet av lensmann Bertelsen. Ifølge Steinar Wikan beitet skolteflokken blant annet på fjellene rundt Neiden om vinteren. Det vises til Wikan I, side 56-57. Skolteflokken hadde sitt høyeste reintall i 1930 da den var på nær 4 000 dyr.

Det er holdepunkter for at varangerflyttsamene brukte de nordligste delene av Pasvik til rundt 1930, jf. protokoll fra styremøter i Væccher reindrifslag 30. januar 1929 og fra generalforsamling i samme lag 18. april 1930, hvor det begge steder framgår at det hadde vært sammenblanding med rein fra varangerflyttsamenes reinflokk. Ifølge Wikan var det i 1930 bare ca. 3 000 dyr tilhørende varangerflyttsamene som kom inn i de vestlige delene av Sør-Varanger den vinteren. Etter dette synes det ikke å være spor i tidsnære bevis for at varangerflyttsamene har brukt Pasvik-området til beite.

Oppsummering perioden 1852 til 1930

Det er lagmannsrettens vurdering at Varangersiidaens bruk av tvisteområdet fra Munkelv og mot nordvest i perioden 1852 til 1930 hovedsakelig ble brukt som flyttelei for reinflokkenes vandring fra Dirgeduoddar til beiteområdene i Pasvik. Det er sannsynlig at områdene ved Neiden og Munkelv også ble brukt til beite en tid etter 1852, men i 1866 beskrives beiteene i dette området som dårlige. Ut gjennom siste halvdel av 1800-tallet må det antas at beiting i dette området bare skjedde sporadisk. Det beskrevne flyttemønsteret sammenholdt med nedgangen i reintallet utover siste halvdel av 1800-tallet underbygger lagmannsrettens vurdering.

Det må ut fra dette legges til grunn at området nord og vest for Munkelva fra henimot århundreskiftet 1800-1900 og i alle fall fram til rundt 1915-1920 ble brukt som flyttelei for varangerflyttsamenes rein, og ikke som vinterbeiteområde. Når tiden settes til rundt første verdenskrig, skyldes det at det da synes å ha oppstått en ny forskyvning i beitemønsteret ved at også områdene ved Dirgeduoddar ble tatt i bruk til vinterbeite. Dette er det holdepunkter for i reindriftsinspektør Nissens utredning fra 1919 om reindriften i Pasviktraktene. Den grafiske illustrasjon Nissen utarbeidet i 1915 om reindriften i området trekker også i retning av at det hadde funnet sted en forskyvning i beitemønsteret ved at varangerflyttsamene hadde vinterbeite også ved Dirgeduoddar.

Varangersiidaens beitebruk i tvisteområdet nord og vest for Munkelva etter 1852 vurderes å være kortere enn 50 år. Dette er ikke lang nok tid til å kunne etablere rettigheter ved alders tids bruk. Flytteleier har gjennom reindriftsloven av 2007 § 22 fått et særlig vern idet flytteleiene utgjør kretsløpet i årssyklusen og normalt er av helt avgjørende betydning for reindriften i området. Bruken av området til flyttelei har imidlertid ikke medført at varangerflyttsamene har brukt området til beite med slik intensitet og kontinuitet at det har skapt grunnlag for erverv av beiterett i området.

Varangersiidaens bruk av området sør for Munkelv til beite avtok i intensitet mot slutten av 1800-tallet og fram mot første verdenskrig. Bruken var sammenhengende fra 1852 til ca.

1930, en periode på rundt 80 år, og lang nok til å kunne etablere rettigheter ved alders tids bruk. De sørligste delene av tvisteområdet ble imidlertid ikke brukt etter 1910, og fra 1915 dro varangerflyttsamene som regel ikke lenger sør enn til fjellkjeden Væccer, nord i den delen av tvisteområdet som gjelder tvisten med Pasviksiidaen. Bruken av området sør for Væccer opphørte følgelig etter ca. 60 års bruk. Lagmannsretten legger til grunn at Varangersiidaen i alle fall for området rundt Væccer i perioden fra 1852 til ca. 1930 utøvde bruk av slik kontinuitet og intensitet at det ga grunnlag for erverv av beiterettigheter ved alders tids bruk. At varangerflyttsamene gjennom hele denne tiden har utøvet en bruk de mente seg berettiget til, anses ikke som tvilsomt. Bruken skjedde i god tro.

Bruken av tvisteområdet etter 1930

Etter at fylkesmannen fastsatte distriktsgrensene i 1934 og 1937, synes disse å ha blitt lagt til grunn av de ulike siidaene. Det er en rekke holdepunkter for det. Det vises til at varangerflyttsamen Anders Andersen Smuk, som var bosatt i Munkefjord, 6. november 1945 søkte lappfogden om å få overført sin reinflokk fra distrikt 6 (Varangerhalvøya) til distrikt 3 (Holmengråneset). Vinterbeite hadde han tenkt å søke i Pasvik i distrikt 5C. Søknaden ble avslått.

Maggasiidaen førte opp et sperregjerde mellom lagets sommerbeite i distrikt 5B og vinterbeite i distrikt 5D på 1950-tallet. Gjerdet skulle også hindre reinen fra å trekke over grensen til distrikt 5D, jf. innstilling om reindriften fra et særutvalg nedsatt 21. juli 1952 av fylkesrådet i Finnmark.

Lappfogdens brev av 15. oktober 1945 til Vestre Sørvaranger reindriftslag om ulovlig beiting i distrikt 5D, underbygger også at siidaene la til grunn distriktsgrensene som var fastsatt i 1937. Brevet var skrevet etter at flere reindriftsutøvere i Varangersiidaen hadde klaget over at reinflokken fra Neiden-distriktet hvert år beitet i distrikt 5D, som i henhold til 1937-forordningen var forbeholdt varangerflyttsamene.

I møte 8. januar 1949 deltok Petter Ole Smuk, som da var leder av distrikt 6, sammen med Josef Smuk på et møte mellom flyttsamer og reineiere i Polmak og Varanger reinsogn. Møtet ble ledet av lappfogden. Av møtereferatet framgår det at Petter Ole og Josef Smuk mente at de måtte få utvidet sitt vinterbeiteområde til Neidenelva. Dette fordi reinflokken til Vestre Sør-Varanger reindriftslag i august ble sluppet inn i distrikt 5D og ødela distrikt 6 sitt vinterbeite.

I 1956 søkte Petter Ole Smuk om å få la reinen beite på Bugøyneset i distrikt 5C. Søknaden var begrunnet i de vanskelige beiteforholdene i distrikt 5D, jf. lappfogdens brev av 30. januar 1956 til fylkesmannen i Finnmark.

Lagmannsretten viser også til Ørnulv Vorrens beskrivelse av Varangersiidaens vinterbeiteområde på 1950-tallet i Vorren: Finnmarksamenes nomadisme (1962), side 254.

Vinterbeiteområdet er i øst beskrevet å gå til Førstevasselv og oppover til Garsjøen. Siidaen hadde rett til å gå lenger øst, men hvor langt avhang av hvor langt vest Vestre Sør-Varanger reindriftslags (Maggasiidaens) hjord hadde beitet.

Lagmannsretten legger til grunn at over en periode på rundt 30 år, fra rundt 1930 til 1960, beitet ikke varangerflyttsamene i tvisteområdet. Fra rundt 1960 var det innslag av tilfeldig beiting fra Varangersiidaens rein i tvisteområdet, men neppe av stort omfang. Loyd Villmo, statskonsulent i reindrift, utførte i 1970 og 1971 beitegranskning i området. Av hans rapport av 20. mai 1973 om granskningen framgår det at lavdekket nord for Neiden var sterkt nedbeitet, og at det skyldtes flere forhold, blant annet tidligere beiting av rein fra finsk side, at lavet ble ødelagt av tråkk når reinhjorden kom inn i området i slutten av juli, men også fordi rein fra Varangersiidaen beitet i området. Omfanget av denne beitingen fra varangerflyttsamenes rein er imidlertid usikker. På 1980-tallet tok imidlertid Varangersiidaen i større grad bruk av tvisteområdet sør til Neidenelva, i begynnelsen i en dialog med Maggasiidaen, men fra ca. 1990 har bruken skjedd til tross for Maggasiidaens protest.

Konklusjoner i tvisten mellom Varangersiidaen og Maggasiidaen

Lagmannsrettens vurdering av Maggasiidaens bruk av tvisteområdet er i store trekk sammenfallende med den vurdering tingretten har gjort, men gir et noe lengre tidsspenn på den dominerende beitebruk Maggasiidaen har gjort av tvisteområdet nord og vest for Neiden.

Maggasiidaen kan føres tilbake til skolteflokken, som i 1880-årene besto av ca. 200 dyr, jf. Wikan I, side 56. Fra rundt 1880-1890 hadde skolteflokken også fastboendes rein i sin flokk. Ole Andreas Magga ble rundt 1920 dreng i skolteflokken, og hadde da en betydelig reinbestand fra hans bestefar, fjellsamen Ole Andersen Bigga. I 1915 besto skolteflokken av ca. 1 000 reinsdyr, jf. lensmannens beregninger. I tiden frem til ca. 1930 vokste reintallet til minst 3 000 dyr, jf. lensmannens undersøkelse fra 1928/29. Sommerbeite var på Skogerøya og Spurveneset, mens vinterbeiteområdet var strekningen Bugøynes-Bugøyfjord-Munkelv. Driften er videreført gjennom Vestre Sør-Varanger reindriftslag, og senere gjennom det som nå betegnes som Maggasiidaen.

Lagmannsretten legger til grunn at Maggasiidaens beiteområde i all hovedsak ble benyttet av varangerflyttsamene som flyttelei i alle fall fra slutten av 1800-tallet og fram til ca. 1930. Wikan beskriver riktignok at varangerflyttsamene også brukte Neidenområdet til vinterbeite etter grensestengningen i 1852, men slik lagmannsretten vurderer kildene, har varangerflyttsamenes vinterbeite i Neiden ikke vært av lengre varighet i tiden etter det. Det bygges på Vorrens beskrivelse av varangerflyttsamenes flyttemønster, sogneprest Aall sine undersøkelser i 1866 som gir det inntrykk at beitet i Neiden og Munkefjordområdet da var blitt dårligere, og de senere opplysninger om nedgangen i varangerflyttsamenes reintall og overgang til to reinflokker som vinterstid holdt til sør for Væccer.

Lagmannsretten bemerker også at søksmålet i utgangspunktet ikke var rettet mot Maggasiidaen ut fra synspunktet om at Varangersiidaen bare skulle bruke det aktuelle området til flyttelei.

Lagmannsretten legger til grunn at Maggasiidaen under den andre verdenskrig holdt reinflokken i den nordvestre delen av tvisteområdet rundt Gallot og dels i Finland, jf. Wikan II side 52. I årene etter andre verdenskrig hadde Maggasiidaen reinen på beite utenfor tvisteområdet, inne i reinbeitedistrikt 5D. Trygve Hivand fra Maggasiidaen forklarte for lagmannsretten at dette ble gjort i henhold til muntlig avtale med Varangersiidaen. Det er imidlertid ikke underbygget på annet vis.

Ut over 1950-tallet økte reintallet betydelig i Maggasiidaen. I 1959 var det registrert ca. 3 500 dyr i flokken. Rundt 1970 var tallet redusert til ca. 2 000, og i løpet av 1970-tallet ble reintallet redusert til ca. 1 500. Meldinger om reindrif i 1980-årene viser at reintallet for Maggasiidaen varierte over hele 1980-tallet mellom ca. 1 500 og 2 000 rein.

Skolteflokkens bruk av området må antas å ha vært tiltakende etter hvert som reinflokken vokste fra rundt 1880 til 1915. Maggasiidaen har følgelig hatt en helt dominerende beitebruk i denne delen av tvisteområdet i minst henimot hundre år fram til varangersiidaen på 1980-tallet tok i bruk området nord for Neiden og fortrengte Maggasiidaen helt fra rundt 1990. At det før 1980 kunne trekke inn rein fra Varangersiidaen over til Maggasiidaen, er forventet ut fra at det ikke er naturlige stengsler mellom distrikt 5D og distrikt 5C. Maggasiidaen har ikke akseptert Varangersiidaens bruk som rettmessig, men har trukket seg ut av området på grunn av deres langt mindre reinflokk.

Lagmannsretten finner at Maggasiidaens bruk av tvisteområdet nord og vest for Munkelva har slik kontinuitet og intensitet som kreves for erverv av eksklusiv bruksrett ved alders tids bruk. Lagmannsretten finner videre at bruken har bygd på den oppfatning at den er en selvstendig rett. Det er ingen forhold som tilsier at bruken skulle ha vært oppfattet som tålt bruk fra Varangersiidaens side knyttet til beiterettigheter ervervet før 1852. En henimot hundreår lang beitebruk fra Maggasiidaen foregikk uten at Varangersiidaen reiste innsigelser mot bruken.

Det kan vanskelig slås fast med sikkerhet når Maggasiidaen oppfattet det slik at de hadde en eksklusiv rett til beite i denne delen av tvisteområdet. I alle fall må fylkesmannens forordning av 1937, forvaltningens senere klart uttalte forståelse av forordningen og Maggasiidaens faktiske bruk alene av området ha befestet Maggasiidaens oppfatning av å ha en enerett til beite i området. Men også før den tid var Maggasiidaen alene om bruken, hvilket gir en presumsjon for at Maggasiidaen har vært i god tro om sin enerett til beite i området i om lag 70 år. Vilkårene for rettserverv ved alders tids bruk er ikke uavhengige

av hverandre, jf. Rt-2001-769 på side 789. Sammenholdt med Maggasiidaens bruk av området i tid, kontinuitet og intensitet, har Maggasiidaen vært i god tro om sin enerett til beite i tilstrekkelig lang tid til å konstatere erverv av beiterett i denne delen av tvisteområdet som en enerett for Maggasiidaen. Denne vurderingen faller også sammen med det som må anses som festnet bruk. De beiterettigheter Varangersiidaen ervervet i denne delen av tvisteområdet før 1852, må anses utslettet ved Maggasiidaens senere beitebruk.

At reintallet i perioder har vært over det tillatte, kan ikke føre til at vurderingen blir annerledes. Dette er et forhold som neppe har hatt betydning for kontinuiteten i bruken, og ganske sikkert ingen betydning for den gode tro. At intensiteten i bruken i perioder ville ha blitt noe mindre dersom reintallet hadde vært innenfor det tillatte er naturlig, men dette kan ikke ses å være av avgjørende betydning i den samlede vurderingen av brukens intensitet.

Konklusjoner i tvisten mellom Varangersiidaen og Pasviksiidaen

I tiden før 1852 fant det ikke sted slik bruk som har stiftet beiterettigheter for varangerflyttsamene i tvisteområdet sør for Munkelva. Etter 1852 utøvde imidlertid varangerflyttsamene i god tro bruk av slik kontinuitet og intensitet at det ga grunnlag for erverv av beiterettigheter ved alders tids bruk, i alle fall i de nordlige deler av området som omfattes av tvisten mellom Varangersiidaen og Pasviksiidaen.

Pasviksiidaen kan føres tilbake til Essaias og Kaisa Liisa Kalliainen, som flyttet til Pasvik i 1866. De hadde med seg en reinflokk på et par hundre dyr. Kaisa Liisa Kalliainen var av samisk slekt, og brakte reindriften inn i familien. Reinflokken ble etter hvert delt mellom deres to sønner, som drev driften videre i Pasvik. Driften er videreført gjennom Midtre Sør-Varanger reindriftslag, og senere gjennom det som nå betegnes som Pasviksiidaen.

Av registrering i 1929 framgår det at reieneierne tilknyttet Pasvikområdet til sammen hadde ca. 1 900 reinsdyr. Ved reintellingen i 1938 var tallet redusert til ca. 750, og reintallet ble ytterligere redusert under den andre verdenskrig. I 1946 var reintallet 668. Etter krigen økte reintallet gradvis, og i 1956 ble det godkjent en økning av reintallet til 2 000 dyr i vinterflokk. I perioder var reintallet betydelig over det høyeste godkjente reintall. Meldinger om reindrift i 1980-årene viser Pasviksiidaens reintall varierte over hele 1980-tallet mellom ca. 1 500 og 2 000 rein.

Lagmannsrettens vurdering av Pasviksiidaens bruk er sammenfallende med den vurdering tingretten har gjort. Pasviksiidaen har siden ca. 1865 drevet med reindrift i den sørlige delen av tvisteområdet. Fram til ca. 1930 drev Pasviksiidaen i tvisteområdet sammen med varangerflyttsamene. Fram til tiden før første verdenskrig var Pasviksiidaens bruk av området mindre omfattende enn varangerflyttsamenes bruk, men fra første verdenskrig har Pasviksiidaens bruk vært mer og mer intensiv, og fra ca. 1930 helt enerådende. Etter 1930 har Pasviksiidaen kontinuerlig og alene brukt denne delen av tvisteområdet. Pasviksiidaen

har følgelig i om lag 80 år utøvd eksklusiv, intensiv og kontinuerlig bruk av denne delen av tvisteområdet. Pasviksiidaens bruk av tvisteområdet sør for Munkelva har slik kontinuitet og intensitet som kreves for erverv av eksklusiv bruksrett ved alders tids bruk. Bruken har bygd på den oppfatning at den er en selvstendig rett. Det er ingen forhold som tilsier at bruken skulle ha vært oppfattet som tålt bruk fra Varangersiidaens side knyttet til beiterettigheter ervervet i tiden fra 1852 til ca. 1930. En hundreårig lang beitebruk fra Pasviksiidaen foregikk uten at Varangersiidaen reiste innsigelser mot bruken.

Som for Maggasiidaen kan det vanskelig slås fast når reinriftsutøverne i Pasviksiidaen oppfattet det slik at de hadde en eksklusiv rett til beite i denne delen av tvisteområdet. Også for Pasviksiidaen må fylkesmannens forordning av 1937, forvaltningens senere klart uttalte forståelse av forordningen og Pasviksiidaens faktiske bruk alene av området fra rundt 1930 ha befestet oppfatningen av å ha en enerett til beite i området. Lagmannsretten viser igjen til at vilkårene for rettserverv ved alders tids bruk ikke er uavhengige av hverandre, jf. Rt-2001-769 på side 789. Pasviksiidaen har utøvd eksklusiv bruk av denne delen av tvisteområdet kontinuerlig over en periode på ca. 80 år. Pasviksiidaens tro på at de har utøvd beite i området som en enerett må antas å ha vært til stede over nesten like lang tid. Når Pasviksiidaens bruk av området i tid, kontinuitet og intensitet sammenholdes med tiden for den gode tro, har Pasviksiidaen ervervet beiterett i denne delen av tvisteområdet som en enerett. Denne vurderingen faller også sammen med det som må anses som festnet bruk. De beiterettigheter Varangersiidaen ervervet i denne delen av tvisteområdet fra 1852 til ca. 1930 må anses utslettet ved Pasviksiidaens senere beitebruk.

Når det gjelder anførselen om at et for høyt reintall ikke kan etablere grunnlag for beiterettigheter, vises det til den vurdering som er gjort i søksmålet mot Maggasiidaen.

Anken blir etter dette å forkaste for så vidt gjelder tingrettens dom, slutningen pkt. 1 og 2.

Sakskostnader

Med det resultat lagmannsretten har kommet til, har ankemotpartene vunnet saken fullt ut for lagmannsretten. I tråd med hovedregelen i tvisteloven § 20-2 første ledd har de krav på erstatning for sine sakskostnader fra de ankende parter. Det foreligger ikke tungtveiende grunner som gjør det rimelig å fritta de ankende parter fra sakskostnadsansvaret, jf. tvisteloven § 20-2 tredje ledd. Tingretten var noe i tvil hva gjelder den nordvestre delen av tvisteområdet, og lempet derfor noe på sakskostnadsansvaret for de ankende parter i tvisten med Maggasiidaen. Lagmannsretten har ikke vært i tvil, og har på dette punktet vurdert bevisene noe annerledes enn tingretten, slik det framgår av drøftelsen foran. Saken har utvilsomt stor velferdsmessig betydning for alle parter, men det er ikke noe i styrkeforholdet som tilsier helt eller delvis fritak for erstatningsansvaret.

Sakskostnader tilkjennes begge ankemotparter i henhold til omkostningsoppgavene. Kostnadene anses nødvendige ved saken, jf. tvisteloven § 20-5 første ledd. De ankende parter hefter felles for hele beløpet, jf. tvisteloven § 20-6 andre ledd.

Reinbeitedistrikt 4/5B Spurveneset-Skogerøya v/leder Knut Magga har hatt omkostninger for lagmannsretten med totalt 892 815 kroner inklusiv merverdiavgift. Av dette utgjør salær 633 400 kroner, reise- og oppholdsutgifter for prosessfullmektiger 52 238 kroner, utgifter til kopiering mv. og vitner 14 863 kroner, alt uten merverdiavgift. Utgifter til sakkyndig vitne Steinar Wikan utgjør 17 191 kroner og er uten påslag for merverdiavgift. Lagmannsretten legger til grunn slik opplyst av parten at reinbeitedistriktet ikke har fradragsrett for merverdiavgiften.

Reinbeitedistrikt 5A/5C Pasvik v/leder Egil Kalliainen har hatt omkostninger for lagmannsretten med totalt 641 323 kroner. Av dette utgjør salær 468 000 kroner, reise- og oppholdsutgifter for prosessfullmektigen 28 792 kroner og utgifter til kopiering 2 234 kroner, alt eksklusiv merverdiavgift. I tillegg kommer utgifter til vitner, herunder det sakkyndige vitnet, med 17 541 kroner. Lagmannsretten legger til grunn slik opplyst av parten at reinbeitedistriktet ikke har fradragsrett for merverdiavgiften.

Med det resultat lagmannsretten har kommet til, har ankemotpartene også vunnet saken for tingretten, og i tråd med hovedregelen i tvisteloven § 20-2 første ledd har de krav på erstatning for sine sakskostnader fra de ankende parter også for tingretten. Heller ikke for tingretten foreligger det tungtveiende grunner som gjør det rimelig å fritta de ankende parter fra sakskostnadsansvaret, jf. tvisteloven § 20-2 tredje ledd. Lagmannsretten har ikke funnet saken tvilsom, og finner derfor ikke grunn til å lempe sakskostnadsansvaret for de ankende parter i tvisten med Maggasiidaen. Selv om saken har stor velferdsmessig betydning for de ankende parter, er det ikke noe i styrkeforholdet som tilsier helt eller delvis fritak for erstatningsansvaret for tingretten. Reinbeitedistrikt 4/5B Spurveneset-Skogerøya v/leder Knut Magga har hatt omkostninger for tingretten med til sammen 1 619 252 kroner. Av dette utgjør salær 1 208 000 kroner eksklusiv merverdiavgift. De øvrige utgifter er knyttet til vitner, kopiering og reiseutgifter. Omkostningene vurderes som nødvendige ved saken.

Lagmannsretten finner ingen grunn til å endre sakskostnadsavgjørelsen tingretten traff i tvisten mellom de ankende parter og Reinbeitedistrikt 5A/5C Pasvik v/leder Egil Kalliainen. De ankende parter tilpliktes etter dette å erstatte Reinbeitedistrikt 5A Pasvik sine sakskostnader for tingretten med 1 619 252 kroner.

Saken har for alle parter vært preget av store omkostninger. Det nevnes at omkostningene for de ankende parter for tingretten var oppgitt til 1 777 870 kroner, hvorav salær utgjorde 1 486 000 kroner. Det er utvilsomt slik at saken har vært tidkrevende for partene og prosessfullmektigene, med et omfattende faktum å sette seg inn i. Sakens omfang er også

hovedårsaken til at lagmannsretten ikke har avsagt dommen innen lovens frist på fire uker. Dertil kommer at påskehøytiden falt mellom ankeforhandlingen og domsavsigelsen.

Dommen er enstemmig.

DET KONGELIGE
OLJE- OG ENERGIDEPARTEMENT

Bilag 2

I følge liste

Deres ref

Vår ref
13/101-

Dato

2 MAR 2015

Aurora Vindkraft AS - klagebehandling av konsesjon til etablering av Fálesrášša vindkraftverk i Kvalsund kommune

1. Bakgrunn

Den 15. november 2011 søkte Aurora Vindkraft AS (Tidligere Finnmark Fornybare Energiutvikling) om konsesjon og ekspropriasjonstillatelse for etablering av et vindkraftverk på Fálesrášša i Kvalsund kommune i Finnmark. Det ble søkt om konsesjon til å etablere inntil 60 turbiner med en samlet installert effekt på 180 MW, samt nødvendig anleggsvei og tilknytning til Skaidi transformatorstasjon via en 14,5 km lang 132 kV luftledning.

I vedtak av 11. januar 2013 vedtok NVE å gi Aurora Vindkraft AS ("Aurora") konsesjon til å bygge og drive vindkraftanlegget med en installert effekt på inntil 180 MW, med tilhørende anleggsvei og 132 kV nettilknytning. Det ble også gitt ekspropriasjonstillatelse.

I høringsuttalelse av 3. april 2014 fremmet Sametinget innsigelse mot tiltaket. Områdestyret i Vest-Finnmark har fremmet innsigelse i brev av 27. mars 2012.

Norges Miljøvernforbund, Ungdom i Gearretnajárga reinbeitedistrikt, Reinbeitedistrikt 21 og Områdestyret i Vest-Finnmark har påklaget NVEs vedtak.

NVE vurderte innsigelsene og klagen i oversendelsesbrevet av 20. juni 2013 og ved ettersending av klagen fra reinbeitedistriktet ved brev 3. september 2013. NVE fant at det ikke fremkom nye opplysninger som ga grunnlag for å endre vedtaket. Saken ble derfor oversendt til Olje- og energidepartementet for endelig avgjørelse.

Den 2. september 2014 befarte Olje- og energidepartementet og Landbruks- og matdepartementet planområdet. Til stede på befaringen var også representanter fra reinbeitedistrikt 21, Norges Miljøvernforbund og representanter fra Aurora. Departementet gjennomførte også et konsultasjonsmøte med reinbeitedistrikt 21. Til stede under konsultasjonen var Landbruks- og matdepartementet og en observatør fra Sametinget.

Departementet konsulterte Sametinget om klagesaken den 27. februar 2015. Sametinget sluttet seg til departementets forslag til konklusjon.

2. Innsigelser og klager

2.1. Innsigelse fra Sametinget

I høringsuttalelse av 3. mars 2012 har Sametinget fremmet innsigelse mot tiltaket på kulturminnefaglig grunnlag. Sametinget mener at kulturminner og kulturmiljø ikke er tilfredsstillende behandlet i konsekvensutredningen, og ber om at det utarbeides en tilleggsutredning om dette temaet. Sametinget mener at kunnskapsgrunnlaget og utredningen samlet sett er for dårlig til å være beslutningsrelevant.

I løpet av møtene avholdt i forbindelse med befaringen gjorde Sametinget i tillegg gjeldende at Sametinget også er i mot tiltaket på bakgrunn av vindkraftverkets virkninger for reindriften.

2.2. Klage og innsigelse fra områdestyret i Vest-Finnmark

I høringsuttalelse av 27. mars 2012 fremmet områdestyret i Vest-Finnmark ("Områdestyret") innsigelse mot det planlagte vindkraftverket.

Områdestyret mener at vindkraftanlegget er planlagt i et inngrepsfritt område som er spesielt viktig for distriktet. Områdestyret mener at etableringen av anleggsveien vil medføre økt menneskelig aktivitet i området, noe som vil være negativt for reinen. Videre mener Områdestyret at tiltaket vil medføre store negative konsekvenser, både som følge av direkte tap av arealer og som følge av økt beslag på arealer og støy/forstyrrelser under anleggstiden. Det påpekes også at kunnskapsgrunnlaget er mangelfullt hva gjelder virkningene tiltaket vil ha for reinen. Videre påpekes det at det arbeides med en regional plan for vindkraft, og det vises til Klima- og miljødepartementets retningslinjer hvor det fremgår at det kan være hensiktsmessig å avvente konsesjonsbehandlingen til det foreligger godkjente regional planer.

Ved brev av 25. januar 2013 har Områdestyret også påklaget NVEs vedtak. I klagen viser Områdestyret til høringsuttalelsen fra 27. mars 2012. Det viser også til Landbruks- og matministerens innlegg i forbindelse med Riksrevisjonens undersøkelse av bærekraftig reindrift. Områdestyret mener at det er urimelig at anlegget skal påføre reindriften mer negative konsekvenser enn det reintallsreduksjonen allerede har medført, og at det er stor konflikt mellom tiltaket og reindriften.

2.3. Klage fra Norges Miljøvernforbund

Norges Miljøvernforbund ("Miljøvernforbundet") har klaget over NVEs vedtak i brev av 16. januar 2013.

Miljøvernforbundet mener at kraftledninger og tilhørende anleggsveier vil splitte habitater og dermed påføre skade på det biologiske mangfoldet i området. Tiltaket vil også utgjøre en trussel mot fuglelivet generelt og rovfugler spesielt. Miljøvernforbundet viser til at det foreligger opplysninger om snøugle i området og at snøglen benytter planområdet til hekking og jakt. Det er planlagt flere tiltak i regionen, og disse må sees i sammenheng og vurderes som en del av en større utbyggingsplan som utrydder rovfugl.

Miljøvernforbundet gjør også gjeldende at departementet må se alle vindkraftanleggene i sammenheng. Planområdet er et uberørt, villmarkspreget areal og tiltaket vil i følge forbundet redusere inngrepsfrie naturområder uakseptabelt mye.

Videre gjør Miljøvernforbundet gjeldende at anleggsveien inn til planområdet vil medføre en økt menneskelig aktivitet i området, som vil forstyrre reinen. Miljøvernforbundet mener at tiltaket vil ramme reindriftsnæringen på en uakseptabel måte og at det er viktig å ivareta urbefolkningens rettigheter.

Miljøvernforbundet påpeker også at støy, elektromagnetiske felt, skyggekast og iskast vil ødelegge bruken av området til rekreasjonsformål. Videre gjøres det gjeldende at elektromagnetiske felt og støy kan påføre skader på personer som oppholder seg i nærheten av vindkraftverket og tilhørende kraftledninger. Dette gjelder også for lavfrekvent støy.

Miljøvernforbundet påpeker at anlegget vil ha negative konsekvenser for reiseliv og turistnæring. Dersom vindkraftverket bygges ut vil dette være miljømessig og økonomisk uforsvarlig.

2.4. Klagen fra Ungdom i Gearretnajárga reinbeitedistrikt og Reinbeitedistrikt 21

Ungdom i Gearretnajárga og Reinbeitedistrikt 21 ("klagerne") har klaget over NVEs vedtak i brev av henholdsvis 30. januar 2013 og 2. februar 2013. Under konsultasjonen ble departementet bedt om å se de to klagenes i sammenheng

Klagerne gjør prinsipielt gjeldende at vindkraftverket vil være i strid med FNs konvensjon om sivile og politiske rettigheter artikkel 27 og ILO konvensjon nr. 169. Subsidiært gjøres det gjeldende at NVEs vedtak er ugyldig som følge av saksbehandlingsfeil.

Klagerne gjør gjeldende at tiltaket vil ødelegge naturen og at det ikke vil være mulig å fortsette reindrift i distriktet. Tiltaket vil derfor ødelegge for fremtidige generasjoner, frata arbeidsplasser, levevei, kultur og identitetsfølelse. Det vises til at reindriften etter folkerettens urfolksvern er beskyttet mot inngrep over et visst nivå og at det i vurderingen av hvor grensen

går ikke skal tas andre samfunnsmessige hensyn. Det er kun tiltakets virkninger for reindriften og samisk kultur, som skal vurderes.

Klagerne anfører at de allerede har opplevd flere inngrep som har satt reindriftsnæringen under press. I tillegg viser klagerne til planleggingen av småkraftverket i Erdalen, transformatorstasjonen i Skaidi og etableringen av to nye 420 kV kraftledninger. Vindkraftverket må sees i sammenheng med både eksisterende og planlagte inngrep, som samlet vil medføre at tålegrensen etter folkerettens urfolksvern er overskredet. Distriktet mener at bare vindkraftverket alene medfører et brudd på folkerettens urfolksvern.

Videre gjør klagerne gjeldende at NVEs vedtak er ugyldig som følge av at tiltakets virkninger for reinen ikke er tilstrekkelig utredet. Konsekvensutredningen er ikke utført av en kvalifisert utreder og det hefter flere feil ved utredningen. Dette gjelder særlig vurderingen av planområdets betydning for reinen og hvordan reinen vil påvirkes av vindkraftverket. De viser til Sivilombudsmannens uttalelser om at det stilles særlig strenge krav til utrednings- og undersøkelsesplikten ved tiltak som rammer reindriften.

Planområdet er et kjerneområde for distriktet og benyttes både til kalving, trekk og oppsamling og beiting. Planområdet har også en viktig funksjon som luftings- og hvileområde for reinen. Distriktet har ikke tilgang på arealer med tilsvarende egenskaper og mener at området er viktigere enn stor/middels. Klagerne mener NVE ikke har tatt hensyn til områdets viktige betydning og at konsekvensutredningen tar feil når de samlede konsekvensene av tiltaket vurderes som middels negativ. Klagerne mener også at denne konklusjonen er feil når det er sommerbeitet som er minimumsfaktoren til distriktet.

Det gjøres også gjeldende at veiene inn til vindkraftverket vil føre til økt trafikk inn i området og at dette er svært negativt for reinen. Det vises også til at en svensk domstol har slått fast at et vindkraftverk vil medføre en unnvikelseeffekt på reinen på inntil 5 km og at det ikke finnes dokumentert forskning som viser at reinen vil venne seg til tiltaket.

3. Aurora vindkrafts kommentarer til klagen

I brev av 27. februar 2013 og 14. juli 2013 har Aurora sendt inn kommentarer til klagen og innsigelsene.

Aurora viser for det første til et brev fra Statnett hvor det fremgår at vindkraftverket vil bedre effekt- og energibalansen og dermed også forsyningssikkerheten i regionen. Aurora er ikke uenig at vindkraftverket vil medføre støy, men påpeker at ingen bebyggelse vil ligge innenfor støysonen.

Videre mener Aurora at det ikke har fremkommet noen nye opplysninger som endrer faktagrunnlaget og konklusjonen i fagutredningen. Det vises til at Aurora av hensyn til reindriften allerede har redusert omfanget av vindkraftverket betydelig. Anleggsveien og kraftledningen har også blitt søkt tilpasset reindriftens interesser. Tiltakshaver mener også at

nyere forskning tyder på at reinen tilpasser seg vindkraftverk og understreker samtidig at de ønsker å komme frem til en løsning med reindriften.

Om undersøkelser etter kulturminner og kulturmiljø viser Aurora til utredningsprogrammet, hvor det fremgår at det ikke har fremkommet noen opplysninger som tilsier at det er behov for særlige utredninger i planområdet.

Til reinbeitedistriktets og Ungdom i Gearretnajárgas anførsel om at NVE har begått saksbehandlingsfeil skriver Aurora at utredningsarbeidet til konsesjonssøknaden har blitt utført i samsvar med kravene satt i utredningsprogrammet.

4. NVEs vurdering av klager og innsigelser

NVE har vurdert klagen og innsigelsene i to oversendelsesbrev av henholdsvis 20. juni 2013 og 3. september 2013.

NVE gjør blant annet gjeldende at kunnskapsgrunnlaget er godt nok og at det derfor ikke foreligger noen saksbehandlingsfeil. NVE viser til at konsekvensutredningen er utført i samsvar med gjeldende krav til slike utredninger, og at det er tatt hensyn til samiske folks urfolksvern.

NVE fant ikke at det hadde fremkommet nye opplysninger som tilsa at vedtaket burde endres.

5. Departementets vurdering

Klagesaksbehandlingen

I vurderingen av klagen kan departementet prøve alle sider av saken og ta hensyn til nye omstendigheter, jf. forvaltningsloven § 34 annet ledd. Departementet skal i klagebehandlingen vurdere de synspunkter klagerne fremmer.

Etableringen av et vindkraftanlegg på Falesrassa er konsesjonspliktig, jf. energiloven § 3-1.

Formålet med energiloven er å sikre at produksjon, omforming, overføring, omsetning, fordeling og bruk av energi foregår på en samfunnsmessig rasjonell måte. Herunder skal det tas hensyn til allmenne og private interesser som blir berørt. I departementets vurdering må konsekvensene av tiltaket vurderes i et helhetlig og langsiktig perspektiv, der hensynet til kraftforsyningssikkerheten og tiltakets bidrag til fornybar energi må avveies mot anleggets negative konsekvenser for allmenne og private interesser. Samiske interesser og hensynet til naturmangfoldet skal avveies mot fordelene ved å etablere et vindkraftverk med en installert effekt på inntil 180 MW i Fálesrášša. Ulemper og skader på samiske interesser skal vurderes i lys av folkerettens minoritetsvern med de rammer det setter for de samfunnsøkonomiske kost/nytte-beregninger

Folkerettens urfolksvern

Reinbeitedistrikt 21 og Ungdom i Gearretnajárga har gjort gjeldende at tiltaket vil være i strid med FNs konvensjon om sivile og politiske rettigheter artikkel 27.

Den samiske reindriften er beskyttet av generelle samiske urfolks- og minoritetsrettigheter. Departementet har derfor vurdert om vindkraftverket i lys av det vern samer nyter etter norsk rett og folkeretten. Den folkerettslige vurdering er basert på den betenkning om samiske folkerettslige rettigheter ved naturinngrep professor Geir Ulfstein ved Universitetet i Oslo utarbeidet for departementet i forbindelse med behandlingen er vindkraft og kraftledninger på Fosen. En nærmere redegjørelse for departementets folkerettslige utgangspunkt er inntatt i vedlegg 1.

I hvilken grad dette tiltaket vil være i strid med SP art. 27 beror på en konkret vurdering av hvorvidt tiltaket nekter samisk reindrift som kulturutøvelse. Bestemmelsen gjelder også krenkelse av kulturutøvelsen. Et tiltak som ikke innebærer en total nektelse av kulturutøvelse, vil derfor også være i strid med SP art. 27 dersom tiltaket innsnevrer samenes mulighet til kulturutøvelse betydelig.

Ved vurderingen av hvorvidt et tiltak vil være i strid med SP art. 27 legger departementet til grunn praksis fra FNs menneskerettskomité.

For det første kan et tiltak som ikke i seg selv innebærer en nektelse, likevel anses som en nektelse, dersom flere tiltak samlet representerer en krenkelse av SP art. 27. Det relevante vurderingstemaet må være om tiltaket det er søkt om, i kombinasjon med tidligere tiltak og andre vedtatte tiltak, vil medføre at reindriftsutøveren nektes sin rett til kulturutøvelse. Videre er det også relevant å vurdere proporsjonaliteten ved tiltaket, slik at tiltaket gjøres minst mulig og at det er forholdsmessighet mellom behovet for tiltaket og inngrepets omfang. I vurderingen av om SP art. 27 er krenket skal det også legges vekt på om reindriftsutøverne har blitt konsultert, og om det er vurdert og gjort tilpasninger slik at de negative virkningene for reindriften blir redusert.

Klagerne har anført at iverksatte og planlagte inngrep i distriktet har medført at tålegrensen for hva reindriftnæringen må akseptere er overskredet. Av de planlagte inngrepene har klagerne rangert vindkraftverket som det mest inngripende tiltaket. Opprettholdes NVEs vedtak, mener reindriften at det ikke vil være mulig med fortsatt drift og at vindkraftverket derfor vil være i strid med SP artikkel 27.

Departementet konstaterer at det er stor konflikt mellom vindkraftverket og de samiske interessene i området. Etter departementets syn er det en fare for at vindkraftverket kan medføre at reinbeitedistriktet ikke kan fortsette driften med det omfang den drives i dag. Også en krenkelse av retten til kulturutøvelse vil representerer et brudd med FNs konvensjon om

sosiale og politiske rettigheter artikkel 27. Dersom vindkraftanlegget er i strid med SP art. 27 vil det ikke være anledning til å gi konsesjon etter energiloven § 3-1.

Vurdering og oppsummering

Reinbeitedistrikt 21 har redegjort for driften gjennom klagen, befaring av planområdet og i konsultasjon med departementet. Sammenholdt med den reindriftsfaglige utredningen, finner departementet at det foreligger et godt grunnlag for å vurdere vindkraftverkets betydning for reindriften.

Departementet konstaterer at reinbeitedistrikt 21 er et relativt lite distrikt med sommerbeiteareal på 482 km² og med et øvre reintall på 2400 dyr. Vindkraftverket er planlagt om lag midt i distriktet på et høyereliggende, relativt flatt platå som på samisk omtales som en "rášša". Platået er omkranset av lavereliggende områder og er tidlig bart og viktig for kalvingen og vårbeitet. Området er også viktig som luftings- og nedkjølingsområde på varme sommerdager, der reinen typisk oppholder seg på snøflekker i høyden om dagen og beiter i lavereliggende områder på kveld og natt. Departementet merker seg at det ikke finnes andre arealer i distriktet som har tilsvarende egenskaper. Reibeitedistrikt 21 har blant annet understreket at det ikke finnes alternative kalvingsområder i distriktet.

Departementet legger også til grunn at det er sommerbeitet som utgjør minimumsfaktoren i distriktet, hvilket innebærer at tiltak som reduserer den praktiske bruken av sommerbeitene kan få betydning for om det er mulig å opprettholde dagens nivå på reindriften.

Store deler av distriktet er i dag relativt uberørt av tekniske inngrep. Distriktet har anført at dette gjør dyrene i distriktet særlig sky og ekstra utsatt for nye tiltak. I området rundt Skaidi har imidlertid omfattende hyttebygging med tilhørende infrastruktur og ferdsel gjort at disse grøntområdene i liten grad kan nyttiggjøres av reindriften. Nye tiltak, i form av flere hytter og planer om småkraft, kan forsterke denne effekten. Distriktet er også berørt av planene om ny 420 kV kraftledning mellom Balsfjord og Skaidi.

Departementet har lagt stor vekt på at planområdet er av særlig stor betydning for reindriften. Dette gjelder både som kalvingsland, luftingsplass og trekkområde. Videre har departementet lagt vekt på at distriktet vil bli negativt berørt av nytt 420 kV-anlegg inn mot Skaidi. Etter departementets syn er det fare for at summen av vindkraftverket og ledningsanlegget kan være til hinder for at reindriften i distriktet kan opprettholdes i det omfanget den har i dag. Etter dette har departementet kommet til at det ikke er grunnlag for å gi konsesjon til Fálesrášša vindkraftverk.

6. Konklusjon

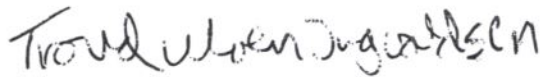
Klagen fra Reinbeitedistrikt 21 og Ungdom i Gearretnajárga har ført frem.

NVEs vedtak av 11. januar 2013 omgjøres.

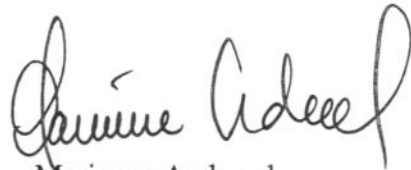
Aurora Vindkraft AS gis ikke anleggskonsesjon og ekspropriasjonstillatelse til Fálesrášša vindkraftverk.

Departementets avgjørelse er endelig og kan ikke påklages, jf. forvaltningsloven § 28 tredje ledd første punktum.

Med hilsen

Trond Ulven Ingvaldsen (e.f.)
avdelingsdirektør

Marianne Andvord
rådgiver

Kopi:

Norges vassdrags- og energidirektorat
Kvalsund kommune
Fylkesmannen i Finnmark
Fred. Olsen Renewables
Sametinget

Adresseliste

Områdestyret i Vest-Finnmark
Norges Miljøvernforbund
Advokat Geir Haugen
Finnmark Kraft AS
Reinbeitedistrikt 21

Vedlegg 1:

Nærmere om folkerettens urfolksvern og departementets vurdering av denne:

Særlige prosessuelle rettigheter følger av ILO-konvensjon nr. 169 om urfolk og stammefolk i selvstendige stater. ILO-konvensjonen nr. 169 ble ratifisert av Norge i 1990. Konvensjonen er delvis inkorporert i norsk rett gjennom finnmarksloven, som er begrenset til å gjelde innenfor Finnmark fylke. Det er inngått en konsultasjonsavtale av 11. mai 2005 mellom statlige myndigheter og Sametinget, hvor det er fastlagt retningsgivende prosedyrer for konsultasjoner mellom statlige myndigheter og samiske interesser. Disse er i tråd med ILO-konvensjonen art. 6, hvor det oppstilles krav om særskilte konsultasjonsprosedyrer, blant annet når det vurderes administrative tiltak som kan få direkte betydning for urfolk.

Av materielle rettigheter må det tas utgangspunkt i Grunnloven § 108, hvor det fremgår at:

”Det påligger statens myndigheter å legge forholdene til rette for at den samiske folkegruppe kan sikre og utvikle sitt språk, sin kultur og sitt samfunnsliv.”

Samiske rettigheter har også et særskilt vern gjennom menneskerettsloven, hvor blant annet den europeiske menneskerettskonvensjonen (EMK) og FNs konvensjon om sivile og politiske rettigheter (SP) inkorporeres i norsk rett. Disse konvensjonene skal ved motstrid gå foran annen norsk lovgivning, jf. menneskerettsloven §§ 2 og 3.

Det er særlig SP artikkel 27 om kulturvern for minoriteter, som er aktuell i denne saken. Bestemmelsen lyder:

”In those States in which ethnic, religious or linguistic minorities exist, persons belonging to such minorities shall not be denied the right, in community with the other members of their group, to enjoy their own culture, to profess and practise their own religion, or to use their own language.”

Grunnloven § 108 erstattet den tidligere § 110a. Endringen er forutsatt ikke å innebære materielle endringer i bestemmelsen. Det fremgår av forarbeidene til Grunnloven § 110a at det materielle innholdet i bestemmelsen er ment å samsvare med de folkerettslige forpliktelsene etter SP artikkel 27, og tilsvarende legges til grunn for § 108.

Det er ikke tvilsomt at samer er å regne som en etnisk minoritet, og at utøvelse av reindrift er å regne som en kulturutøvelse som er beskyttet av SP artikkel 27. SP artikkel 27 innebærer at det ikke er adgang å nekte samer retten til å drive reindrift (kulturutøvelsen), selv om et tiltak skulle gi større fordeler for samfunnet enn tiltaket medfører ulemper for reindriften.

Etter departementets oppfatning taler ordlyden i SP art. 27 for at terskelen for å konstatere folkerettsbrudd i utgangspunktet er høy, jf. begrepet ”denied”.

Det er lite norsk rettspraksis på området, men art. 27 har vært anført i enkelte saker for Høyesterett, blant annet Høyesteretts avgjørelser inntatt i Rt. 2004 s. 1092 og Rt. 1982 s. 241 (Alta). Den førstnevnte dommen gjaldt gyldigheten av et fredningsvedtak etter den tidligere reindriftsloven § 11 annet ledd annet punktum.

På grunn av vedvarende konflikter mellom reindriften og landbruket på Stonglandshalvøya på Senja, fattet Landbruksdepartementet den 13. april 1981 vedtak om fredning av området. Stonglandshalvøya har fra gammelt av vært reinbeite for samene, særlig benyttet i vanskelige vintre.

Området hadde tidligere blitt fredet med hjemmel i tilleggslappeloven av 1897 § 3, og fredningen forble gjeldende etter reindriftsloven av 1933. Vedtaket fra Landbruksdepartementet ble truffet for å kunne dispensere fra fredningen i særlig vanskelige vintre, noe det ikke var adgang til etter de tidligere lovene. Bakgrunnen for fredningen var at reinen trekker ned på innmarken til bøndene der den beitet ulovlig og voldte skade. Reindriftsutøverne hevdet blant annet at fredningsvedtaket av 1981 var i strid med SP art. 27.

Høyesterett uttalte at dersom art. 27 skal kunne påberopes i forbindelse med inngrep i næring, må det forutsettes at inngrepet i området er så omfattende at reindriftssamene nektes retten til å utøve sin næringsvirksomhet. Høyesterett fant at dette ikke var tilfellet.

Etter departementets oppfatning var inngrepet fredningsvedtaket innebar såpass lite at det gir liten veiledning for den nærmere fastleggelsen av terskelen i art. 27.

Den andre avgjørelsen gjaldt skjønnsaken i forbindelse med den såkalte Altasaken, som gjaldt tillatelse til regulering av Alta/Kautokeinovassdraget. Høyesterett uttalte på s. 299-300:

”En forutsetning for at det overhodet kunne oppstå noe folkerettslig spørsmål er det faktiske omfanget av det inngrep som her gjøres i de samiske interesser. En forutsetning for at det overhodet kunne oppstå noe folkerettslig spørsmål i en reguleringssak, måtte i alle fall være at reguleringen medførte bastante og meget skadelige inngrep i slike interesser. Først da kunne man reise spørsmål om den nevne art. 27 var gått for nær, fordi inngrepet i reindriftnæringen var så stort at det truet samenes kultur. Det inngrep som her finner sted er imidlertid langt fra av denne alvorlige karakter. Jeg viser til min tidligere drøftelse av inngrepet, og minner om at de varige virkninger av reguleringen vil være et område på ca 2,8 km² blir neddemmet og dermed går tapt som beiteland. Selv om det dreier seg om vår- og høstbeite som er en knapphetsfaktor og man derfor ikke bare kan se på antallet tapte forenheter, vil den reduksjon i bestanden inngrepet måtte foranledige, bli liten i forhold til det samlede antall dyr i Nourtabælle. Det vil videre bli en permanent vei med trafikk til og fra kraftanlegget. Når veien, slik det er forutsatt, blir stengt for allmennheten, vil det også her bli spørsmål om begrensede skadevirkninger. I anleggstiden vil skadevirkningene bli betydelig mer omfattende, men jeg kan ikke finne at de selv i denne periode etter en totalvurdering vil være av nevnte alvorlige karakter, heller ikke for den del av Kautokeino reinsogn som hører til

Nourtabælle. Jeg kan derfor ikke se at reindriften blir skadelidende på en slik måte at det kan berøre muntlige folkerettslig beskyttede samiske minoritetsrettigheter.”

Departementet bemerker at det er lenge siden dommen ble avsagt, noe som svekker den rettskildemessige vekten. Dommen taler likevel for at bortfall av beiteområder av noe størrelse i seg selv ikke er i strid med folkeretten.

Art. 27 sikrer den enkelte person som tilhører en minoritet rett til kulturutøvelse, og Norge er forpliktet til å sikre at denne rettigheten ikke blir krenket. Konkret innebærer det at den enkelte reindriftsutøver ikke kan nektes retten til å drive med reindrift. Det er derfor ikke avgjørende at et tiltak har liten betydning for hele det samiske folks kulturutøvelse.

Menneskerettskomiteen har i en generell uttalelse (General Comment No. 23: The rights of minorities (Art. 27) av 8. april 1994) uttalt følgende i premiss 6.1:

”Although article 27 is expressed in negative terms, that article, nevertheless, does recognize the existence of a ”right” and requires that it shall not be denied. Consequently, a State party is under an obligation to ensure that the existence and the exercise of this right are protected against their denial or violation.”

På bakgrunn av den siterte uttalelsen fra menneskerettskomiteen, legger Samerettsutvalget til grunn at en nektelse etter artikkel 27 ikke bare omfatter totale nektelser, men også krenkelser (violation) av retten til kulturutøvelse, jf. NOU 2007:13 Den nye sameretten, Bind A s. 203. Samerettsutvalget legger til grunn at tiltak som ”betydelig innsnevrer klagerens muligheter til kulturutøvelse” vil være i strid med art. 27, selv om tiltaket ikke innebærer en total nektelse.

Menneskerettskomiteen uttaler videre i premiss 7:

”With regard to the exercise of the cultural rights protected under article 27, the Committee observes that culture manifests itself in many forms, including a particular way of life associated with the use of land resources, especially in the case of indigenous peoples. That right may include such traditional activities as fishing or hunting and the right to live in reserves protected by law.”

Etter Samerettsutvalgets oppfatning innebærer dette at urfolk har en særlig sterk beskyttelse etter artikkel 27, jf. NOU 2007:13 Den nye sameretten, Bind A s. 197.

Selv om Menneskerettskomiteens avgjørelser ikke har rettskraft, vil det kunne være relevant å se nærmere på komiteens praksis for å fastlegge hva som skal til for at art. 27 skal være krenket. I saken *Ominayak and the Lubicon Lake Band v. Canada* (Communication No. 167/1984) var spørsmålet om det var i strid med art. 27 at den kanadiske regjeringen ga delstatsregjeringen i Alberta tillatelse til å ekspropriere områder fra indianere til olje- og gassutnyttelse. Indianerne drev jakt, fangst og fiske i dette området, og hadde lite kontakt med samfunnet for øvrig. Indianerne mente virksomheten det var gitt tillatelse til truet deres levesett.

Menneskerettighetskomiteen uttalte under dissens:

"Historical inequities, to which the State party refers, and certain more recent developments threaten the way of life and culture of the Lubicon Lake Band, and constitute a violation of article 27 so long as they continue. The State party proposes to rectify the situation by a remedy that the Committee deems appropriate within the meaning of article 2 of the Covenant."

Tidligere forhold som hadde påvirket indianernes kulturutøvelse i kombinasjon med den senere utviklingen var med andre ord tilstrekkelig til å konstatere brudd på artikkel 27. Også andre forhold enn et forestående inngrep som påvirker kulturutøvelsen må derfor tas med i betraktning ved vurderingen av art. 27. Den kanadiske stat hadde tilbudt å avsette et landområde på 95 square miles og å betale en erstatningssum på 45 millioner kanadiske dollar, som erstatning til indianerne. Menneskerettskomiteen mente dette var egnet til å bøte på krenkelsen av artikkel 27.

Komiteen har hatt flere saker til behandling som gjelder tillatelse til annen virksomhet i områder som påvirker samers rett til å drive reindrift. Disse kan være egnet til å kaste lys over hvilket vern samisk kulturutøvelse nyter, og har særlig relevans for sakene om vindkraftverk på Fosen.

I saken Ilmari Länsman et al. v. Finland (Communication No. 511/1992) var spørsmålet om finske myndigheters tillatelse til utnyttelse av et steinbrudd og transport av stein gjennom et område hvor det ble drevet reindrift var i strid med art. 27. Fjellpartiet hvor virksomheten i forbindelse med steinbruddet foregikk var av åndelig betydning for samene.

Det ble satt som vilkår i tillatelsen at bergverksdriften skulle foregå mellom 1. april og 30. september i tråd med ønsket fra reindriftens, da reinen ikke beitet i området i denne perioden. Transport til og fra området skulle også skje i samråd med reindriften.

Finland hevdet bergverksdriften var av lite omfang både hva gjaldt uttak (30 m³) og arealet av området (10 hektar eller 10 000 m²), og at tiltaket var 4 km fra eksisterende veier. Finland viste til at det totale arealet som ble brukt av reindriftsgruppen var på 2586 km².

Menneskerettighetskomiteen la til grunn at fjellområdet hadde en åndelig betydning for samene, og konstaterte at reindriftssamene var bekymret for at forstyrrelsene inngrepet medførte kunne gå ut over kvaliteten på reinsdyrene. Komiteen bemerket at det var forståelig at staten ønsket økonomisk utvikling, men pekte på at dette må skje innenfor rammen av artikkel 27. Staten har ingen skjønnsmargin ved vurderingen av om forpliktelsene etter artikkel 27 er overholdt.

Det ble videre bemerket at tiltak som har en begrenset innvirkning på en person tilhørende en minoritet ikke nødvendigvis vil innebære en nektelse etter artikkel 27. Spørsmålet i den konkrete saken var om påvirkningen bergverksdriften var "so substantial that it does effectively deny to the authors the right to enjoy their cultural rights in that region".

Menneskerettighetskomiteen kom til at den bergverksdriften som hadde foregått til nå ikke utgjorde en nektelse etter artikkel 27. Det ble lagt vekt på at interessene til reindriftsgruppen var blitt vurdert, og at reindriftsutøverne hadde blitt konsultert i prosessen. Det ble også lagt vekt på at reindriftsutøvernes levemåte ikke syntes å ha blitt negativt berørt av den virksomheten som til da hadde blitt gjennomført.

For fremtidige aktiviteter bemerket komiteen at staten bare hadde gitt tillatelse til virksomhet som ville minimere virkningene for reindriften, og at det var satt vilkår om at driften primært skulle skje når reindriften ikke benyttet området. Komiteen bemerket videre at for at økonomiske aktiviteter skulle være forenlige med artikkel 27, måtte det skje på en måte som også i fremtiden tillot reindriftsutøverne å drive reindrift på en regningsvarende ("benefit") måte.

Avslutningsvis uttaler komiteen at hvis bergverksdriften ekspanderer i stor skala, kan dette innebære en krenkelse av reindriftsutøvernes rett til kulturutøvelse. Staten hadde en plikt til å vurdere dette når eksisterende tillatelser ble forlenget eller det ble gitt nye tillatelser.

Denne saken ble etterfulgt av saken Jouni E. Länsmann et al. v. Finland-saken (Communication No. 671/1995). Denne saken gjaldt finske myndigheters beslutning om å tillate tømmerdrift og bygging av tømmerveier i et 30 000 mål stort område som var brukt som vinterbeite for en lokal reindriftsgruppe. Reindriftsgruppen disponerte et areal på totalt 2 550 000 mål, hvorav en femtedel utgjorde vinterbeiter. Området hvor tømmerdriften skulle foregå var nærme reindriftsgruppens slakteanlegg og område for årlig samling. Reindriftsgruppen anslo at 40 prosent av reinen i gruppen benyttet seg av det omstridte området om vinteren. Reindriftsgruppen påpekte viktigheten av å beholde området uberørt fordi gammel, uberørt skog utgjorde viktig mat for unge kalver og var å betrakte som "nødnæring" for eldre rein under ekstreme værforhold. På grunn av at området var stille og uberørt var området brukt som kalvingsland om våren ifølge reindriftsgruppen. Reindriftsgruppen og staten var uenig i hvilken virkning tiltaket ville ha for reindriften.

Menneskerettighetskomiteen gjentok uttalelsen fra saken Ilmari Länsmann et al. v. Finland om at tiltak som bare har en begrenset påvirkning ikke nødvendigvis vil innebære en nektelse etter artikkel 27. Basert på at partene var sterkt uenige i de langsiktige virkningene av tiltaket, fant komiteen det ikke mulig å konkludere med at tømmerdriften som var utført innebar en krenkelse av artikkel 27. Komiteen pekte på at reindriftsgruppen var blitt konsultert ved behandlingen av planene om tømmerdrift, og at gruppen ikke reagerte negativt til planene på dette tidspunktet. At reindriftsgruppen mente disse konsultasjonene ikke var tilfredsstillende var ikke avgjørende.

Komiteen konstaterte at staten veide reindriftsgruppens interesser opp mot gjennomføringen av tømmerdriften, slik at metoden for tømmerdriften, valg av område for tømmerdrift og veibygging i disse områdene, ble tilpasset reindriften.

For fremtidig tømmerdrift, bemerket komiteen at det var gitt tillatelse til tømmerdrift i et omfang som vil medføre merarbeid og merutgifter for reindriftsutøverne, men komiteen fant

ikke at tømmerdriften ville true reindriftens eksistens. Hvis omfanget av tømmerdriften økte ytterligere eller det skulle vise seg at de negative effektene for reindriften ble større enn først antatt, måtte det eventuelt vurderes om dette medførte en krenkelse av artikkel 27.

Komiteen avsluttet med å peke på at det også er gitt tillatelse til bergverksdrift i dette området, og at staten måtte ha i bakhodet at selv om tiltakene hver for seg ikke utgjorde en krenkelse, kunne tiltakene sett i sammenheng utgjøre en krenkelse av artikkel 27.

I saken *Jouni E. Länsman et al. v. Finland II* (Communication No. 1023/2001) var også tømmerdrift tema. Reindriftnutøverne hevdet at siden 1980 hadde 1600 hektar av reindriftnutøvernes beitearealer blitt hugget som ledd i tømmerdriften. Dette utgjorde 40 prosent av lavforekomstene i dette området. Reindriftnutøverne mente reinsdyrene unngikk områder hvor skog hadde blitt hugget, eller hvor det ble forberedt tømmerdrift. Dyrene søkte derfor etter andre områder, noe som ifølge reindriftnutøverne medførte ekstraarbeid.

Reintallet for gruppen hadde blitt vedtatt redusert fra 8000 til 7500 dyr i 1998, og fra 7500 til 6900 i 2000. Reindriftnutøverne hevdet dette skyldtes manglende vinterbeiter på grunn av tømmerdrift.

Staten pekte på at det kun var en liten del av reindriftnutøvernes område som ble brukt til tømmerdrift, og at område utgjorde omtrent 1,2 prosent av gruppenes område. Staten mente at reintallet måtte sees i sammenheng med tidligere maksimalgrense som i 1970-årene lå langt lavere enn reindriftnutøverne nå hadde. Staten hevdet også at reindriften var mer preget av andre inngrep enn tømmerdriften.

Menneskerettskomiteen pekte også i denne saken på at virkningen av flere tiltak måtte vurderes, slik at selv om ikke et enkelt tiltak innebar en krenkelse av artikkel 27, kunne flere tiltak sett i sammenheng innebære en krenkelse. Påvirkning i mer enn ett område som var i bruk av minoriteten måtte også vurderes. Komiteen konstaterte at reindriftnutøverne og staten var uenige i hvilken negativ effekt tømmerdriften utgjorde, og at partene også var uenige i årsaken til at reintallet hadde blitt redusert. Komiteen konstaterte også at rapportene om påvirkningen på reindriften var sprikende.

Komiteen bemerket at til tross for ulempen, var reintallet uansett fortsatt relativt høyt. Av denne grunn konkluderte komiteen med tømmerdriftens virkninger for reindriften ikke var stor nok til å innebære en nektelse etter artikkel 27.

Menneskerettighetskomiteen avsa i 2001 en uttalelse i saken *Äärelä and Näkkäljärvi v. Finland* (Communication No. 779/2001). Også her var tømmerdrifts påvirkning på reindriften tema. Reindriften disponerte et område på 286 000 hektar. Spørsmålet var om tillatelse til tømmerdrift i et av de beste områdene for vinterbeite var i strid med art. 27. Da saken var oppe for Menneskerettskomiteen var det hugget tømmer i et område på 92 hektar.

Komiteen noterte at reindriftnutøverne hadde blitt konsultert i prosessen. Vedrørende spørsmålet om art. 27 var krenket, var partene uenige i hvilken virkning tømmerdriften hadde

på reindriften. Komiteen mente den hadde for lite informasjon til å ta selvstendig stilling til virkningene av tømmerdriften.

Basert på sakene fra FNs Menneskerettskomité som her er gjengitt, kan det slutes at det i vurderingen av om et tiltak skal innebære en nektelse i artikkel 27s forstand, må det legges til grunn at selv om ikke tiltaket i seg selv innebærer en nektelse, kan flere tiltak samlet være gi en krenkelse av artikkel 27. I vurderingen av om artikkel 27 er krenket, skal det legges vekt på om reindriftsutøverne er konsultert, og om det er vurdert og gjort tilpasninger slik at de negative virkningene for reindriften blir redusert.

Uttalelser fra komiteen gir ikke klare svar på hvor store inngrepene kan være før grensen i artikkel 27 er overskredet. Etter departementets oppfatning taler Länsmän et al. v. Finland I-saken for at inngrepene må være av en slik størrelsesorden at påvirkningen medfører at en reindriftsutøver ikke kan fortsette reindriften på en regningsvarende måte.

Samerettsutvalget antok om dette spørsmålet at det "ikke nødvendigvis skal svært mye til for at et tilfelle hvor et enkeltindivid eller en gruppe tilhørende et urfolk blir fratatt eller får begrenset sine muligheter til å utøve tradisjonelle næringer på grunn av et naturinngrep eller et statlig reguleringsiltak, vil stride mot artikkel 27. Det kan for eksempel være nærliggende å anta at et inngrep som umuliggjør reindrift i et viktig reindriftsområde slik at en del utøvere blir tvunget ut av næringen, kan være i strid med bestemmelsen." (NOU 2007:13 Den nye sameretten, Bind A på s. 203-204).

Videre uttaler Samerettsutvalget i konklusjonene på s. 211:

"Samtidig indikerer Menneskerettskomiteens uttrykte ratio decidendi fra Ilmari Länsmän-saken, som har vært gjentatt i flere senere saker, at terskelen for å konstatere krenkelse ikke nødvendigvis vil være svært høy. Den vil for eksempel kunne være overtrådt dersom tiltaket har en reell og faktisk negativ innvirkning på klagerens eller klagerens materielle kulturutøvelse, typisk ved at kulturen ikke lenger kan utøves på en økonomisk bærekraftig måte, samtidig som klageren eller klageren i liten eller ingen grad har hatt reel deltakelse i de relevante beslutningsprosessene."

Etter departementets oppfatning er dette i tråd med departementets tolkning. Departementet legger til grunn at også særlige begrensninger i muligheten til å drive reindrift vil kunne bli ansett som brudd på art. 27, selv om tiltaket ikke innebærer en total nektelse. Departementet vil likevel bemerke at for eksempel økt arbeidsbyrde som medfører større utgifter til gjeting, ikke i seg selv medfører folkerettsbrudd så lenge reindriften får disse utgiftene dekket enten gjennom vilkår i konsesjonen eller ved erstatning i en ekspropriasjonssak.

Som pekt på av professor Ulfstein vil det være relevant å vurdere proporsjonaliteten av inngrepene, slik at tiltaket gjøres minst mulig, og at det er en forholdsmessighet mellom behovet og inngrepets omfang. Ulfstein viser til Menneskerettskomiteens uttalelse i saken Angela Poma Poma v. Peru (Communication No. 1457/2006).

Flere ulike tiltak samlet kan gjøre at reindriftsutøvere nektes sin rett til kulturutøvelse, men departementet mener det ikke er nødvendig å foreta en kvantifisering av samtlige tidligere inngrep for å vurdere dette. Det relevante vurderingstemaet må være om tiltaket det er søkt om i kombinasjon med tidligere tiltak og andre vedtatte tiltak vil medføre at reindriftsutøveren nektes sin rett til kulturutøvelse. Departementet kan ikke se at professor Ulfsteins utredning er i motstrid med departementets forståelse av art. 27 på dette punkt. Tiltak som er omsøkt eller planlagt, men som det er usikkert om vil bli tillatt, må tillegges mindre vekt i vurderingen da disse kommer senere i tid, og skal særskilt vurderes opp mot SP art. 27 før tiltakene gis konsesjon.

Vedrørende kravet om erstatningsland fremgår det av ILO-konvensjon nr. 169 art. 16 at med de begrensninger som følger av artikkelen, skal vedkommende folk ikke flyttes ("removed") fra landområder der de lever (art. 16.1). Disse folk skal ha rett til å vende tilbake til sine tradisjonelle landområder når dette er mulig, så snart årsaken er til forflyttingen er bortfalt, jf. art. 16.3. I tilfeller hvor slik tilbakevending ikke er mulig, skal folket tilkjennes landområder av minst samme kvalitet og rettslige status som de landområder der de tidligere levde.

Departementet kan ikke se at bygging av vindkraftverk og kraftledninger medfører at det samiske folk blir flyttet ("removed") fra sine landområder, og mener derfor denne bestemmelsen i alle tilfeller ikke er direkte relevant i denne saken. Departementet skal likevel bemerke at erstatningsland i prinsippet kan være aktuelt, men da som et avbøtende tiltak og ikke et krav etter folkeretten. Etter departementets oppfatning skal det foreligge betydelige inngrep i reindriftsarealer som grunnlag for avbøtende tiltak om at det skal skaffes erstatningsland. Når det gjelder Vest-Finnmark, så er denne regionen mer eller mindre "mettet" av reindrift og det er derfor tvilsomt om erstatningsland er en praktisk mulighet.

Samerettsutvalget reiser spørsmålet om forvaltningen har en særlig plikt til å vektlegge hensynet til samisk kulturutøvelse selv om inngrepet ikke innebærer en krenkelse av art. 27, se NOU 2007:13 Den nye sameretten, Bind A på s. 209. Samerettsutvalget mener både de uttalelser fra Menneskerettskomiteen som det er redegjort for ovenfor, og Grunnloven § 110a (nå § 108), taler for en særlig vektlegging av samisk kulturutøvelse.

Departementet er enig i at det må tas tilbørlig hensyn til samenes rett til kulturutøvelse i konsesjonssaker etter energiloven. Dette vil ha betydning både for om konsesjon skal gis og på hvilke vilkår. Selv om et tiltak ikke er i strid med det folkerettslige minoritetsvernet, må skader og ulemper på reindriften tas med å vektlegges i den samlede avveiningen av fordeler og ulemper en konsesjonsvurdering etter energiloven skal baseres på.

Sammenfatningsvis legger departementet til grunn at det ved vurderingen av om det foreligger en nektelse etter art. 27, må tas hensyn til de negative effekter tiltaket vil ha for den enkelte reindriftsutøver. I denne vurderingen vil det være sentralt om reindriftsutøveren fortsatt har mulighet til å drive reindrift på en regningssvarende måte dersom inngrepet blir gjennomført. Det vil også være relevant å vurdere om det er gjort tilpasninger av hensyn til reindriften, og om reindriftsutøverne har blitt involvert i prosessen, og om fordelene ved tiltaket er proporsjonalt med de ulemper reindriften påføres.

Departementet finner videre at det i vurderingen av om folkerettens grenser er overskredet ikke er relevant å vurdere tiltaket og eventuelle alternative plasseringers betydning for reindriften som helhet.

Adresseinformasjon fylles inn ved ekspedering. Se mottakerliste nedenfor.

Adresseinformasjon fylles inn ved ekspedering. Se mottakerliste nedenfor.

Vår dato: 13.04.2015

Vår ref.: 201203135-170

Arkiv: 511

Deres dato: 08.11.2013

Deres ref.:

Saksbehandler:

Marte Nyheim

22 95 90 38/many@nve.no

E.ON Wind Norway og Jämtkraft Elnät AB. Kopperaa vindkraftverk med tilhørende nettilknytning i Meråker og Stjørdal kommuner. Vedtak om avslag på søknad om konsesjon.

Sammendrag

Norges vassdrags- og energidirektorat (NVE) har i medhold av energiloven av 29.06.1990 nr. 50 og delegering av myndighet fra Olje- og energidepartementet i brev av 27.11.2013 i dag avslått konsesjonssøknad av 8.11.2013 fra E.ON Wind Norway, branch of E.ON Wind Norway om å bygge og drive Kopperaa vindkraftverk i Meråker og Stjørdal kommuner i Nord-Trøndelag fylke. NVE har samtidig avslått konsesjonssøknad av 7.11.2013 fra Jämtkraft Elnät AB om å bygge og drive tilhørende nettilknytning fra planområdet til riksgrensen.

Kopperaa vindkraftverk kan etter NVEs vurdering være et konkurransedyktig prosjekt i det norsk-svenske elsertifikatmarkedet. Når miljø- og samfunnsvirkninger i vid forstand tas med i vurderingen er det imidlertid ikke et samfunnsmessig rasjonelt prosjekt sammenlignet med andre vindkraftprosjekt NVE har meddelt konsesjon.

De viktigste negative virkningene av Kopperaa vindkraftverk er etter vår vurdering knyttet til samiske interesser, friluftsliv, reiselivsnæring og landskap. NVE har lagt til grunn at det er usikkerhet knyttet til virkningene for reindrift, og mener området med sin funksjon som blant annet oppsamlingsområde og flyttlei tilsier at føre var-prinsippet bør vektlegges i avgjørelsen av konsesjonsspørsmålet. NVE har videre lagt vekt på at tiltaket kan medføre virkninger for friluftsliv, reiselivsnæring og landskap i et forholdsvis stort område som i dag er relativt mye brukt, og hvor kvalitetene hovedsakelig er knyttet til urørthet og fravær av menneskelig inngrep. NVE har også lagt vekt på at tiltaket medfører grenseoverskridende virkninger og at svenske lokale, regionale og nasjonale myndigheter går i mot prosjektet. Etter NVEs vurdering er ikke fordelene ved ny, fornybar kraftproduksjon og økonomiske virkninger lokalt store nok til å veie opp for disse ulempe.

E-post: nve@nve.no, Postboks 5091, Majorstuen, 0301 OSLO, Telefon: 09575, Internett: www.nve.no

Org.nr.: NO 970 205 039 MVA Bankkonto: 7694 05 08971

Hovedkontor
Middelthunsgate 29
Postboks 5091, Majorstuen
0301 OSLO

Region Midt-Norge
Vestre Rosten 81
7075 TILLER

Region Nord
Kongens gate 14-18
8514 NARVIK

Region Sør
Anton Jenssensgate 7
Postboks 2124
3103 TØNSBERG

Region Vest
Naustdalsvn. 1B
Postboks 53
6801 FØRDE

Region Øst
Vangsvæien 73
Postboks 4223
2307 HAMAR

NVE har i vedtaket lagt vekt på at Meråker kommune er positive til tiltaket, men har samtidig vektlagt at Nord-Trøndelag fylkeskommune og Fylkesmannen i Nord-Trøndelag mener det ikke bør gis konsesjon.

Innhold

1	Søknader og beskrivelse av tiltaket	2
1.1	Søknad om konsesjon	2
1.2	Søknad om ekspropriasjonstillatelse og forhåndstiltredelse	3
1.3	Beskrivelse av Kopperaa vindkraftverk	3
2	Behandling	4
2.1	Generelt om NVEs behandling av vindkraftprosjekter	4
2.2	Høring av meldingen	4
2.3	Høring av konsesjonssøknaden med konsekvensutredning	4
2.4	Forenklet høring av tilleggsopplysninger	4
2.5	Befaring	4
2.6	Konsultasjoner og innsigelser	5
3	Innkommne merknader	5
4	Tematisk vurdering av Kopperaa vindkraftverk	6
4.1	Økonomi, vindressurser og produksjon	6
4.2	Forhold til andre planer	7
4.3	Landskap og visuelle virkninger	7
4.4	Friluftsliv og naturbasert reiseliv	8
4.5	Samiske interesser	9
4.6	Svenske interesser	13
4.7	Sysselsetting og verdiskapning	15
5	Samlet vurdering av Kopperaa vindkraftverk	16
5.1	Bakgrunn	16
5.2	Metodikk for vurdering	16
5.3	Avveiling av fordeler og ulemper som er vektlagt av NVE	17
6	NVEs vedtak	18

1 Søknader og beskrivelse av tiltaket

1.1 Søknad om konsesjon

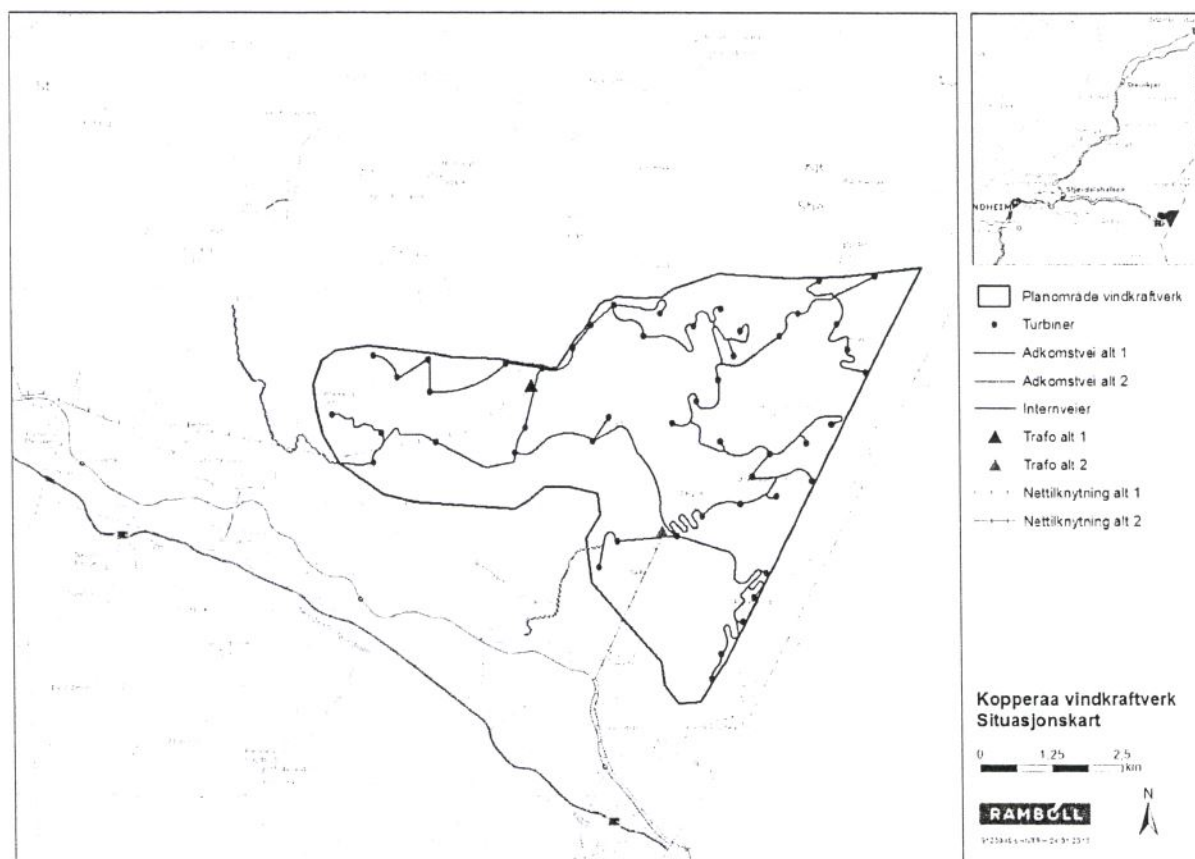
E.ON Wind Norway, branch of E.ON Wind Norway (E.ON) søkte 8.11.2013 om tillatelse for å bygge og drive Kopperaa vindkraftverk med inntil 180 MW installert effekt i Meråker kommune i Nord-Trøndelag fylke. E.ON søkte samtidig om å bygge og drive og tilhørende 132 kV nettilknytning i Meråker og Stjørdal kommuner (nettilknytningsalternativ 1). Jämtkraft Elnät AB søkte 7.11.2013 om tillatelse for å bygge 130 kV nettilknytning fra planområdet til riksgrensen (nettilknytningsalternativ 2). Begge konsesjonssøknadene ble fremmet i medhold av energiloven § 3-1. E.ON har utarbeidet konsekvensutredning for tiltaket i medhold av plan- og bygningsloven og utredningsprogram ble fastsatt av NVE 26.6.2013. NVE ba i brev av 2.7.2014 om tilleggsopplysninger om virkninger av tiltaket på svensk side av riksgrensen. Disse ble oversendt NVE 2.10.2014.

1.2 Søknad om ekspropriasjonstillatelse og forhåndstiltredelse

E.ON har søkt om ekspropriasjonstillatelse i medhold av oreigningslova § 2 pkt. 19 for erverv av nødvendig grunn og rettigheter for å bygge og drive anleggene, herunder rettigheter for all nødvendig ferdsel/transport. Samtidig søkte de om forhåndstiltredelse i medhold av oreigningslova § 25, noe som innebærer at grunn og rettigheter kan tas i bruk før skjønn er avholdt. Tiltakshaver har inngått minnelig avtalte med grunneier for planområdet, og skriver at de søker å inngå minnelige avtaler med grunneiere som berøres av nettilknytningen.

1.3 Beskrivelse av Kopperaa vindkraftverk

Kopperaa vindkraftverk med tilhørende infrastruktur er planlagt i et fjellområde øst i Meråker kommune, mellom tettstedet Kopperaa, innsjøen Fjergen og riksgrensen mot Sverige. Til riksgrensen er det i underkant av 1 km. Planområdet er på cirka 40 km² og ligger 600-1000 moh. I søknaden er det skissert en utbygging med 50 vindturbiner á 3 MW og samlet installert effekt på 150 MW. Forventet årlig energiproduksjon er cirka 480 GWh. Innenfor planområdet vil det i tillegg til turbiner etableres en 22/132 (130) kV transformatorstasjon, et servicebygg, et internveinett på cirka 60 km og jordkabler med spenning 33 kV i grøft langs dette veinettet. Det er omsøkt to traseer for etablering av adkomstvei. Alternativ 1 tar av fra eksisterende vei til Fjergen og har en lengde på cirka 4,1 km mens alternativ 2 tar av fra eksisterende vei ved Ivarsmyra og har en lengde på cirka 2,3 km. For nettilknytningen er det omsøkt ett alternativ med cirka 6,6 km ny 132 kV luftledning til eksisterende nett fra Tevla til Eidum transformatorstasjon i Stjørdal, og ett alternativ med cirka 6 km ny 130 kV luftledning fra planområdet til riksgrensen. Fra riksgrensen og videre til tilkoblingspunktet i Sverige vil ledningen omsøkes og behandles av svenske myndigheter.

Figur 1: Kopperaa vindkraftverk med tilhørende infrastruktur

2 Behandling

2.1 Generelt om NVEs behandling av vindkraftprosjekter

Behandling av større vindkraftsaker starter med at NVE mottar en melding. Meldingen er en tidlig varslingsmelding om igangsatt planlegging av et vindkraftverk, og fremmes i medhold av plan- og bygningslovens regler om konsekvensutredning. Etter en omfattende høringsrunde av meldingen meddeler NVE tiltakshaver et utredningsprogram som beskriver hvilke utredninger som må gjennomføres før en søknad kan behandles. Når søknad med konsekvensutredning er mottatt, sender NVE også denne på en omfattende høring. Under begge høringsrundene gjennomføres det møter med lokale og regionale myndigheter og folkemøter.

På bakgrunn av søknad med konsekvensutredning, møter, høringsuttalelser, eventuelle tilleggsutredninger, befaringer og egne vurderinger avgjør NVE om beslutningsgrunnlaget er godt nok og om tiltaket skal meddeles konsesjon. Tematiske konfliktvurderinger og eventuelle regionale planer for vindkraft utgjør også en del av NVEs beslutningsgrunnlag. NVEs vedtak kan påklages til Olje- og energidepartementet. Hele behandlingsprosessen fra melding til endelig vedtak tar minst to til tre år.

2.2 Høring av meldingen

NVE mottok melding om planlegging av Kopperaa vindkraftverk 4.5.2012 og meldingen ble sendt på høring til berørte interesser 6.6.2012. I henhold til Espoo-konvensjonen ble meldingen også sendt på høring til Sverige v/Naturvårdsverket. NVE arrangerte møte med lokale og regionale myndigheter og folkemøte i Meråker den 25.6.2012. NVEs utkast til utredningsprogram ble forelagt Klima- og miljødepartementet før det ble fastsatt 26.6.2013. Behandlingen av meldingen er nærmere beskrevet i NVEs *KE-notat 24/2013 - Bakgrunn for utredningsprogram* av samme dato.

2.3 Høring av konsesjonssøknaden med konsekvensutredning

NVE mottok konsesjonssøknad med konsekvensutredning for Kopperaa vindkraftverk fra E.ON 8.11.2013. Dokumentene ble sendt på offentlig høring 2.12.2013 med høringsfrist 21.2.2014. Høringen ble kunngjort i Meråkerposten, Stjørdals Blad og Norsk lysingsblad. I henhold til Espoo-konvensjonen ble søknaden også sendt på høring til Sverige v/Naturvårdsverket. I forbindelse med høringen arrangerte NVE informasjonsmøte med Stjørdal kommune i Stjørdal, informasjonsmøte med Meråker kommune og regionale myndigheter og åpent folkemøte i Meråker 14.1.2014. På møtene orienterte NVE om saksbehandlingen av søknaden. Tiltakshaver orienterte om prosjektet og de gjennomførte utredningene.

2.4 Forenklet høring av tilleggsopplysninger

NVE mottok tilleggsopplysninger om virkninger av tiltaket på svensk side av riksgrensen 2.10.2014. Dokumentet ble sendt på begrenset høring til Naturvårdsverket, Länsstyrelsen i Jämtlands län, Kall Sameby, Jacob de Geer, Föreningen Ånnsjöns fågelstasjon, Jämtlands läns Ornitologiska Förening, Meråker kommune, Fylkesmannen i Nord-Trøndelag, Nord-Trøndelag fylkeskommune, Sametinget og Feren reinbeitedistrikt. Høringsfristen ble satt til 3.12.2014.

2.5 Befaring

NVE arrangerte befaring i området 25.9.2014. Tiltakshaver hadde lagt opp befaringsruta i samråd med kommunen. NVE orienterte om prosessen og innkomne merknader. Tiltakshaver orienterte om

prosjektet. Deltakerne fikk mulighet til å utdype sine kommentarer til prosjektet. Om lag 50 representanter fra blant annet lokale og regionale myndigheter. Sametinget, berørt reinbeitedistrikt, grunneiere, interesseorganisasjoner, hytteforeninger og svenske myndigheter deltok på befaringen.

2.6 Konsultasjoner og innsigelser

NVE har i høringsperioden av søknaden mottatt innsigelser fra Sametinget og Fylkesmannen i Nord-Trøndelag. Sametinget og Feren reinbeitedistrikt gav tilbakemelding om at de ønsket konsultasjon i saken.

Konsultasjon og innsigelsesmøte med Sametinget ble avholdt 14.10.2014. Søknadene om Kopperaa vindkraftverk og Hyllfjellet, Sognavola og Markavola vindkraftprosjekter ble diskutert med tanke på reindriftsinteresser og presset på sør-samisk kultur. Konklusjonen etter møtet var at Sametinget ikke trekker sin innsigelse til Kopperaa vindkraftverk. Protokollen fra møtet ble godkjent 29.10.2014.

NVE har inngått en egen avtale med Sametinget om konsultasjoner i saker som har direkte betydning for samiske interesser. Under konsultasjonen om Kopperaa vindkraftverk viste Sametinget til at konsultasjoner må omhandle innholdet i vedtak, og ikke bare beslutningsgrunnlaget for vedtak. Siden utfallet i saken ikke ble diskutert, mener Sametinget det ikke anses å vært fullført reelle konsultasjoner. Vi konstaterer at NVE og Sametinget ikke har kommet til enighet om prosessen rundt konsultasjon eller om tiltaket. NVE mener likevel at samiske interesser har fått delta i saksbehandlingsprosessen på en god og grundig måte, og at kravene til konsultasjon og utredningsplikt i folkeretten og intern rett er oppfylt. Etter NVEs vurdering kan det fattes vedtak i saken selv om det ikke foreligger en omforent konklusjon fra konsultasjonen med Sametinget.

Konsultasjon med Feren reinbeitedistrikt ble avholdt 10.10.2014. Virkninger av Kopperaa vindkraftverk og Hyllfjellet, Sognavola og Markavola vindkraftprosjekter for reindriften ble diskutert. Reinbeitedistriktet pekte på at vindkraftverkene vil medføre store virkninger for reindriften, og vektla særlig virkninger i anleggsperioden og samla virkninger som følge av utbygging av flere vindkraftverk for distriktet og den samiske kulturen. Protokollen fra konsultasjonen ble godkjent 3.11.2014.

Innsigelsesmøte med Fylkesmannen i Nord-Trøndelag ble avholdt 10.10.2014. Fylkesmannen viste til at de har vært positive til mange vindkraftverk i fylket, men ønsker å konsentrere vindkraftutbyggingen til fylkets kystområder. Videre la Fylkesmannen stor vekt på at en utbygging av Kopperaa vindkraftverk kan medføre virkninger for sørsamisk kultur. Med bakgrunn i disse to overordnede faktorene konkluderte Fylkesmannen med at innsigelsen opprettholdes. Protokollen ble godkjent 15.10.2014.

3 Innkomne merknader

NVE har mottatt 65 høringsuttalelser til søknaden og ni uttalelser til tilleggsopplysningene.

Meråker kommune er positive til utbyggingen dersom det settes vilkår om en mer komprimert utbygging, herunder å flytte turbinene som omkranser Storkjærringtjønnen og fra de høyeste delene av planområdet. **Stjørdal kommune** peker på utfordringer knyttet til oppgradering av eksisterende luftlinje mellom Koppera og Eidum blant annet knyttet til friluftsliv.

Nord-Trøndelag fylkeskommune viser til regionalpolitiske retningslinjer for vindkraft og anbefaler at det ikke gis konsesjon til prosjektet. **Fylkesmannen i Nord-Trøndelag** begrunner sin innsigelse til prosjektet med virkninger for reindrift og miljøverdier, herunder landskap, inngrepsfri natur, rødlistearter og naturtyper. **Sametinget, Statens Reindriftsforvaltning og Feren reinbeitedistrikt**

mener tiltaket vil medføre store virkninger for reindriftsutøvere i området. **Miljødirektoratet** vurderer konfliktpotensialet som betydelig og påpeker viktigheten av å se anlegget i sammenheng med andre planlagte vindkraftverk i Trøndelag.

Åre kommun, Länsstyrelsen Jämtlands län og Naturvårdsverket viser til virkninger for svenske interesser og anbefaler at det ikke gis konsesjon til prosjektet. De mener beslutningsgrunnlag for virkninger på svensk side ikke er godt nok, men at vindkraftverket vil medføre negative virkninger for sårbare dyre- og fuglearter, landskap, friluftsliv og reiseliv, reindrift og en planlagt nasjonalpark.

Regionale interesseorganisasjoner, lokale lag og foreninger og privatpersoner har i stor grad uttalt seg negativt til prosjektet. De uttaler at de ikke ønsker vindkraftetablering i innlandsområder i Trøndelag, og legger vekt på endret landskapsbilde, visuelle virkninger fra omkringliggende fjellområder, redusert opplevelsesverdi for friluftsliv og turisme, bortfall av INON, virkninger for reindrift og virkninger for rødlistearter som hubro, snøugle, jaktfalk, kongeørn, storlom, fjellrev og jerv. Interesseorganisasjoner og privatpersoner i Sverige viser også til virkninger for fugl, reindrift, landskap og turistnæringen og mener at prosjektet ikke bør få konsesjon. Samtidig har enkelte høringsparter uttalt seg positive til en utbygging av Kopperaa vindkraftverk og peker blant annet på at tiltaket vil generere positive ringvirkninger for lokalsamfunnet.

4 Tematisk vurdering av Kopperaa vindkraftverk

4.1 Økonomi, vindressurser og produksjon

I søknaden er årsmiddelvinden modellert til 7,8 m/s i 94 meters høyde. Dominerende vindretning er sør og vest/nordvest. I produksjonsberegningen er det lagt til grunn en utbyggingsløsning med 50 vindturbiner av typen Vestas V112 med en samlet installert effekt på 153,75 MW. Årsproduksjonen er beregnet til cirka 440 GWh og tilsvarer cirka 2860 brukstimer på merkeeffekt. Estimaten inkluderer cirka 24,5 prosent tap som følge av blant annet ising. Tiltakshaver forutsetter at det installeres et avisingsystem, noe som øker årlig produksjon og brukstid til cirka 480 GWh og 3110 fullasttimer. Samlet investeringskostnad for tiltaket er i følge søknaden cirka 2000 millioner kroner (MNOK) med nettilknytningsalternativ 1 og 1800 MNOK med nettilknytningsalternativ 2. Med en samlet installert effekt på 153,75 MW vil kostnaden per MW bli cirka 13 MNOK/MW for en utbygging med nettilknytningsalternativ 1 og cirka 12 MNOK/MW for en utbygging med nettilknytningsalternativ 2. Tiltakshaver oppgir forventede drifts- og vedlikeholdskostnader på 10-15 øre/kWh.

NVEs vurdering av økonomien til Kopperaa vindkraftverk tar utgangspunkt i vindforhold, infrastrukturkostnader og drifts- og vedlikeholdskostnader. Da estimatene for vindforhold og produksjon er basert på modelleringer er det knyttet usikkerhet til disse. Oppgitt årsmiddelvind, isingstap og nettoproduksjon er i samsvar med NVEs *Vindkart for Norge*. Etter NVEs vurdering vil ising være den største tapsfaktoren, og vi konstaterer at tiltakshaver vil installere et avisingsystem. Med god detaljplanlegging legger NVE til grunn at det kan være mulig å oppnå en brukstid på over 3000 fullasttimer per år, noe som tilsier at Kopperaa kan være et godt produksjonsprosjekt sammenlignet med andre norske vindkraftverk. NVE vurderer den oppgitte investeringskostnaden som realistisk, og konstaterer at det er forholdsvis høye kostnader knyttet til nettilknytningsalternativ 1. En utbygging med dette alternativet medfører etter vår vurdering høyere kostnader enn en del andre norske vindkraftverk, mens en utbygging med nettilknytningsalternativ 2 vil ha gjennomsnittlig kostnader sammenlignet med andre prosjekter. NVE legger til grunn at Kopperaa vindkraftverk kan være et konkurransedyktig prosjekt i det norsk-svenske elsertifikatmarkedet, med best forutsetninger ved nettilknytningsalternativ 2.

Etter NVEs vurdering må det forventes produksjonstap som følge av ising. Forutsatt at det installeres et avisingsystem, vurderer vi vindressursen i området som god. NVE vurderer tiltakshavers kostnadsestimat som realistisk. NVE legger til grunn at Kopperaa vindkraftverk årlig kan bidra med om lag 480 GWh ny, fornybar kraftproduksjon og kan være et konkurransedyktig prosjekt i det norsk-svenske sertifikatmarkedet.

4.2 Forhold til andre planer

4.2.1 Andre vindkraftverk

Som det framgår av tabellen under foreligger det planer om flere vindkraftverk i Trøndelag. Samlede virkninger av flere vindkraftverk er vurdert der dette er relevant.

Prosjekt	Status	Størrelse	Avstand til Kopperaa
Hyllfjellet, Sognavola og Markavola vindkraftverk	Konsesjon søkt	280 MW	Ca. 40 km
Stokkfjellet vindkraftverk	Konsesjon påklaget	100 MW	Ca. 50 km
Eggjafjellet vindkraftverk	Konsesjon søkt	200 MW	Ca. 70 km
Brungfjellet vindkraftverk	Konsesjon søkt	150 MW	Ca. 75 km
<i>Fosen og Snillfjord-prosjektene</i>	<i>Endelig konsesjon</i>	<i>Ca. 1300 MW</i>	<i>Ca. 10-20 mil</i>

4.2.2 Regionale føringer og planer

Nord-Trøndelag fylkeskommune har ikke vedtatt en egen regional plan for vindkraft, men vedtok *Regional plan for arealbruk* i fylkestinget 25.4.2013 med regionalpolitiske retningslinjer for vindkraft. Her framgår det at planlegging av vindkraftverk utover allerede konsesjonsgitte og anbefalte vindkraftverk bør stilles i bero inntil konsekvenser for reindrift og miljøinteresser av disse er vurdert. Kopperaa vindkraftverk er ikke anbefalt utbygd fram mot 2025.

4.2.3 Kommunale planer

I kommuneplanens arealdel fra 1997 er planområdet avsatt som LNF-område. Meråker kommune har satt i gang arbeidet med ny kommuneplan.

4.3 Landskap og visuelle virkninger

I følge konsekvensutredningen utgjør planområdet for Kopperaa vindkraftverk en del av et høyereliggende fjellparti som er lite preget av menneskelig aktivitet. Området varierer fra 600 – 1000 moh og består myr og vann mellom fjell i dagen. Influensområdet er preget av store øst-vestgående dalganger med viddeterreng mellom toppene og slake linjedrag som gir inntrykk av store, sammenhengende naturområder fra de høyereliggende partiene. Det urørte, viddepregede landskapet er vurdert å ha *middels-stor* verdi. Etablering av vindturbiner vil gi store virkninger for landskapsopplevelsen. Virkningene er størst for planområdet og tilgrensende områder. På avstander over 10 km vil turbinene være synlig fra høyereliggende områder, men ikke framstå som dominerende på grunn av avstanden. Samlet konsekvens for plan- og influensområdet er vurdert å være *middels-stor negativ*.

Mange høringsparter legger vekt på visuelle virkninger av Kopperaa vindkraftverk for fjellandskapet i plan- og influensområdet. Miljødirektoratet, Fylkesmannen i Nord-Trøndelag og Nord-Trøndelag turistforening med flere skriver at tiltaket vil fragmentere et større, sammenhengende, urørt fjell- og viddeområde og i stor grad endre landskapsopplevelsen. Flere mener sumvirkninger av planlagte vindkraftverk i innlandsområder i Trøndelag vil endre store deler av fjellandskapet i regionen.

Etter NVEs vurdering vil Kopperaa vindkraftverk endre landskapet i planområdet og omkringliggende områder. Turbinene vil framstå som dominerende landskapselementer i det åpne viddelandskapet, og planområdets utbredelse og vindkraftverkets størrelse gjør at tiltaket vil prege et relativt stort område. NVE vil samtidig påpeke at de fleste vindkraftverk medfører landskapsvirkninger for store arealer, da turbinene plasseres på eksponerte steder i terrenget. NVE legger til grunn at tiltaket vil ha begrensede visuelle virkninger for bosettingen i dalgangene, og at virkningene hovedsakelig er knyttet opp mot visuelle virkninger for fritidsbebyggelse og ved utøvelse av friluftsliv. Særlig fra hyttebebyggelsen ved Skurdalssjøen like sørøst for planområdet vil tiltaket framstå som dominerende.

NVE konstaterer at det planlegges tre vindkraftverk i Verdal kommune, to vindkraftverk i Selbu kommune og ett vindkraftverk i Klæbu og Melhus kommuner. Avstanden fra disse prosjektene til planområdet for Kopperaa vindkraftverk er cirka 40-70 km. Etter NVEs vurdering tilsier avstanden at disse prosjektene ikke vil medføre vesentlige sumvirkninger med Kopperaa vindkraftverk. På klare dager kan flere prosjekter være synlige fra høyereliggende fjellområder mellom planområdene, men avstanden gjør at turbinene ikke vil framstå som dominerende i landskapet.

Kopperaa vindkraftverk vil vesentlig endre landskapskarakteren i planområdet og tilgrensende områder. Vindkraftverket kan oppfattes som et stort inngrep, og områder som i dag har et urørt preg med lite spor etter menneskelig aktivitet vil ved en eventuell utbygging bli preget av vindkraftverket med tilhørende infrastruktur.

4.4 Friluftsliv og naturbasert reiseliv

I følge konsekvensutredningen benyttes plan- og influensområdet til ulike friluftslivsaktiviteter, og det er flere typer naturbasert reiseliv og turisme tilknyttet området. Innbyggerne i Meråker kommune kan drive fiske og småviltjakt uten hund i hele plan- og influensområdet i henhold til en avtale mellom Meråker kommune og grunneieren. Det er ikke merkede turstier innenfor planområdet, men det viddepreget landskapet gjør området lett å ferdes i. Skiløpet Storlirenet og fjelløpet Meråker Mountain Challenge går gjennom planområdet, og Meraakerfjell Ridesenter og Norway Huskey Adventure benytter planområdet til ride- og sledeturer. På fjelltoppen Huva nordøst i planområdet og toppene Midtıklumpen og Kjerringfjellet rett nord for dette er det satt ut turkasser gjennom prosjektet *Meråker til topps*. I influensområdet er det flere turstier og hyttefelt. Det går en DNT-sti fra Teveltunet Fjellstue til Angeltjønnhytta langs riksgrensen øst for planområdet. Rett øst for planområdet ligger også Skurdalsporten Fjellstue som tilbyr servering og ulike aktiviteter.

En etablering av Kopperaa vindkraftverk vil i følge utredningen medføre visuelle virkninger for friluftslivsutøvelse i plan- og influensområdet, men aktivitetene vil kunne fortsette etter en eventuell utbygging. Det vil være individuelt hvordan tiltaket vil påvirke helhetsbildet ved opphold i naturen. Mange vil få en negativ opplevelse av å ferdes i et område hvor det er etablert et vindkraftverk, mens andre vil oppleve tiltaket som spennende. Nye adkomst- og interneveier kan medføre positive virkninger gjennom økt tilgjengelige til området og muligheter for ny bruk av området. Konsekvensgraden for både friluftsliv og reiselivsnæringen er satt til *middels negativ*.

Mange høringsparter er opptatt av tiltakets virkninger for friluftsliv og naturbasert reiseliv. Virkingene knyttes til endret landskapsbilde i plan- og influensområdet. Flere legger vekt på at urørt natur er en

viktig del av friluftsliv og naturopplevelsen og for turist- og reiselivsnæringen i området. Støy og lysmerking trekkes også fram som virkninger som vil forringe influensområdet verdi for friluftsliv, og mange er bekymret for risiko knyttet til iskast fra turbinene. Flere viser til at området er mye benyttet til friluftsliv. Miljødirektoratet viser til at de visuelle virkningene vil prege friluftslivsopplevelsen i et stort område. Naturvernforbundet i Nord-Trøndelag og Nord-Trøndelag Turistforening med flere mener konsekvensgraden for friluftsliv må endres til *stor negativ*. Mange er kritiske til at informasjonen om jakt og fiske er innhentet fra grunneier, som har økonomiske interesser i saken, og mener omfanget er større enn hva som framgår av utredningen. Flere trekker fram Meråker Mountain Challenge og Storlirenet som viktige aktiviteter som trekker turister til området og som kan bli negativt berørt av tiltaket. Meråker Mountain Challenge mener løpet må legges ned dersom vindkraftverket blir etablert. Tevelstad Turistgård mener tiltaket reduserer mulighetene for utvikling av turistområdet Storlien-Teveldalen, herunder realisering av deres planer om et skianlegg og leilighetsutbygging. Meraker Brug som er grunneier i planområdet skriver på sin side at en utbygging vil gi inntekter til bedrifter og slik sikre fortsatt satsning på jakt, fiske og friluftsliv. Farstad AS er også positive til taket og skriver at lettere tilgang til naturområder kan gi positive virkninger for turisme.

NVE konstaterer at plan- og influensområdet for Kopperaa vindkraftverk utgjør et relativt mye brukt friluftslivsområde. Tiltaket kan påvirke friluftsliv og reiselivet gjennom visuelle virkninger, støy, skyggekast og ferdselsbegrensinger som følge av risiko for iskast. Det åpne, viddepregete landskapet forsterker omfanget av de visuelle virkningene, og turbinene vil framstå som dominerende fra friluftslivsområder og turmål i plan- og nærområdet. Det framgår av utredningen at dagens bruk kan fortsette også etter en eventuell utbygging. NVE er enig i dette, men slutter seg til høringspartenes vurdering av opplevelseskvalitetene i området vil forringes, særlig for brukergrupper som søker stillhet og urørt natur. Etter NVEs vurdering vil områdets verdi for friluftsliv reduseres som følge av tiltaket da denne i dag er sterkt knyttet til områdets urørte preg og fraværet av tekniske installasjoner. Samtidig viser erfaringer fra etablerte norske vindkraftverk at friluftslivsaktiviteten i planområdet kan være relativt stor, særlig dersom det tilrettelegges for friluftsliv. Ved mange vindkraftverk i både Norge og Sverige har friluftslivsaktiviteten økt som følge av vindkraftverkenes veinett. Etter NVEs vurdering kan dette også gjelde Kopperaa vindkraftverk. Videre legger NVE til grunn at tiltakets virkninger for landskap og friluftsliv kan medføre virkninger for reiselivsnæring i og tilknytning til planområdet. Dersom færre turgåere og friluftslivsutøvere oppsøker området som følge av vindkraftverket, kan det påvirke antall besøkende hos nærliggende bedrifter, herunder Skurdalsporten. Samtidig kan tiltaket tilføre nye besøkende til området. NVE konstaterer at det er knyttet usikkerhet til omfanget av eventuelle negative virkninger turist- og reiselivsnæringen, men mener det er sannsynlig at tiltaket kan påvirke virksomheter i og i nær tilknytning til planområdet negativt.

Kopperaa vindkraftverk planlegges i et relativt mye brukt friluftslivsområde med noe naturbasert reiselivsnæring. Områdets verdi for friluftsliv er i stor grad knyttet til dets urørte preg. Selv om det er usikkerhet knyttet til virkningene for friluftsliv og naturbasert reiseliv, mener NVE det er sannsynlig at friluftsliv og reiselivet i og i nær tilknytning til planområdet kan påvirkes negativt av tiltaket. NVE legger i vurderingen vekt på at opplevelsesverdien i området vil bli endret.

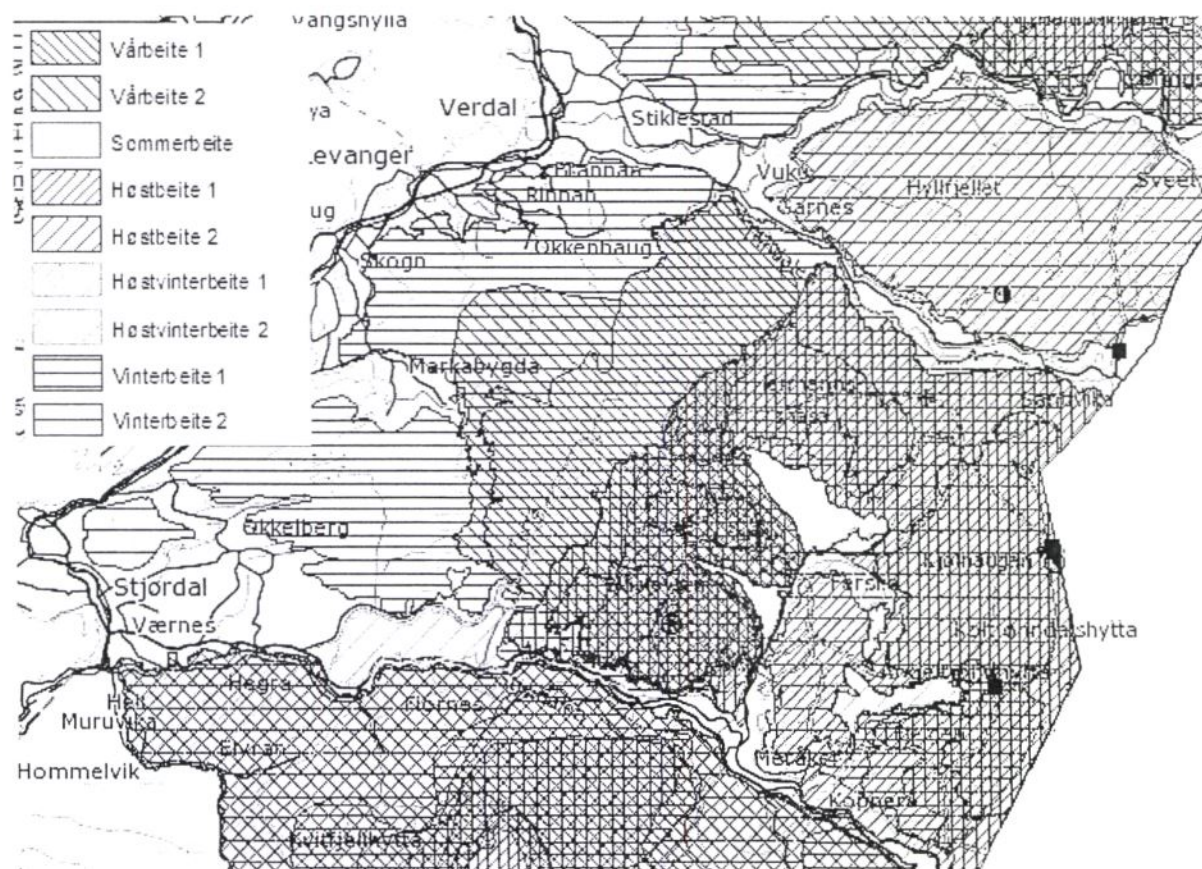
4.5 Samiske interesser

4.5.1 Reindrif

Kopperaa vindkraftverk er omsøkt sørøst i Feren reinbeitedistrikt (rbd). Distriktet har et areal på 2429 km² og grenser mot E6 i vest, E14 i sør, riksgrensen mot Sverige i øst og Verdal-Stiklestad-Helgaa i nord. Feren rbd består av fire siidaandeler og fastsatt øvre reintall er 1600. I følge Statens

reindriftsforvaltning (nå Landbruksdirektoratet) sin tematiske konfliktvurdering var samlet reintall per 31.3.2013 1507 dyr. Feren rbd er et helårsdistrikt og siidaandelene driver samlet gjennom hele året.

I følge konsekvensutredningen berører Kopperaa vindkraftverk sentrale sommerbeiteområder (pregingsområder), høstbeiteområder (parringsområder), høstvinterbeiteområder, oppsamlingsområder og trekk- og flyttleier. Feren rbd har et gjerdeanlegg ved Veltet vest for planområdet som benyttes til samling og slaktning og flere kalvemerkingsgjerder i omkringliggende områder. Til kalvemerkingen om sommeren benyttes helikopter til samling og inndriving til disse gjerdene. Etter slaktning flyttes reinen til vinterbeitene, som inkluderer mesteparten av distriktets areal. Planområdet utgjør et senvinterbeite hvor det sjelden forekommer store snømengder og nedising, og benyttes intensivt sen- og midtvinters. Ifølge utredningen er det tilgangen på vinterbeiter som styrer distriktets øvre reintall. I utredningen er områdets funksjon som sommerbeite, høstbeite/parringsområde og oppsamlingsområde/område med flyttlei gitt stor verdi. Som høstvinterbeite og vinterbeite er området vurdert å ha stor/middels verdi. Den samlede verdien er satt til stor.

Figur 2: Beitekart hentet fra reindrift.no

Utredningen peker på at Feren rbd har mange eksisterende arealinngrep innenfor distriktsgrensen. I følge utredningen vil tiltaket medføre noe direkte beitetap som følge av arealbeslag, men virkningene er hovedsakelig knyttet til indirekte beitetap som følge av unntakelse/forstyrrelse. I anleggsfasen forventer utreder at reinen vil trekke vekk fra området på grunn av stor menneskelig aktivitet. Særlig vil anleggsperioden kunne medføre negative virkninger på forsommeren, da simlene er spesielt vare og fortrenging kan føre til redusert tilvekst på kalvene, og om høsten, da forstyrrelse kan føre til at ikke alle simlene bedekkes under hovedbrunsten. Enkelte bukker som er lite vare for forstyrrelse i vår- og sommerperioden kan fortsette å benytte området i anleggsfasen. I driftsfasen vil virkningene avhenge av i hvor stor grad reinen gjenopptar bruken av området etter utbyggingen. I følge utredningen er det

sannsynlig at reinen vil unngå berørte arealer den første perioden, men avhengig av graden av menneskelig aktivitet kan reinen over tid vil venne seg til kraftverket og gjenoppta bruken av beitearealet inne i planområdet. Kombinasjonen av vindkraftverk og beiteland for simler med kalver og forventede forstyrrelser som følge av økt omfang av friluftsliv er likevel vurdert å medføre virkninger for reindriften i området også i driftsfasen. Samlet konsekvens for reindrift er vurdert å være *stor negativ*.

I etterkant av høringen av konsesjonssøknaden og konsekvensutredningen har en annen utreder revurdert tiltakets virkninger for reindrift basert på oppdatert kunnskapsstatus. Rapporten¹ konkluderer med at konsekvensgraden i utredningen bør nedjusteres noe, da nyere forskning viser at vindturbiner og kraftledninger i driftsfasen ikke påvirker rein. Rapporten viser til at forskning indikerer at luftingsplasser ikke blir like sterkt påvirket som vanlige beiteområder, da reinen i perioder med stor insektsplager i større grad ignorerer andre forstyrrelser, og at reinen også om høsten og under brunsten er mindre var for forstyrrelse fordi dyrene da er mer opptatt av hverandre enn av potensiell fare knyttet til menneskelig aktivitet. Samtidig viser rapporten til at anleggsperioden og økt menneskelig aktivitet kan gi sterke unnvikelseeffekter og adkomstveier kan medføre mye forstyrrelse.

Feren reinbeitedistrikt er negativ til planene om Kopperaa vindkraftverk. De uttaler at området utgjør sentrale sommer-, høst/vinter- og vinterbeiter, parringsområde og oppsamlingsområde. En viktig flyttleie blir berørt og et gjerde- og slakteanlegg i Teveldal kan ikke lenger benyttes dersom prosjektet realiseres. Distriktet legger også vekt på den samlede belastningen av eksisterende inngrep innenfor distriktsgrensen. Feren rbd er uenige med utreder i at reinen over tid vil gjenoppta bruken av området etter utbygging og mener menneskelige aktivitet i planområdet vil hindre reinen i å tilpasse seg. Inngrepet er etter distriktets vurdering så stort at minst én sidaandel må slutte med reindrift. Tiltaket vil også påføre distriktet et betydelig merarbeid, blant annet for å hindre at rein trekker over grensen til Sverige, og arbeidskapasitet er en minimumsfaktor for distriktet.

Sametinget og Fylkesmannen i Nord-Trøndelag har fremmet innsigelse til tiltaket på grunn av virkninger for reindrift. Statens Reindriftsforvaltning har gitt tiltaket kategori D *stor konflikt* i sin tematiske konfliktvurdering. Bakgrunnen for kategorien og innsigelsene er direkte og indirekte tap av viktige områder for reindrift, herunder høst- og forsommerbeiter, oppsamlingsområder, parringsland og flytt- og trekkleier. Sammen med eksisterende inngrep i distriktet, vil tiltaket kunne føre til at ressursgrunnlaget blir for lite til at distriktet kan opprettholde produksjonen på dagens nivå. I begge innsigelsene legges det vekt på at distriktet allerede er preget av mange inngrep og at Kopperaa vindkraftverk vil øke de samlede virkningene for reindriften.

NVE legger til grunn at det er knyttet usikkerhet til vindkraftverks virkninger for reindrift. Dette betyr at det er vanskelig å forutsi virkningene av Kopperaa vindkraftverk for reindriften i området. NVE vil vektlegge at planområdet utgjør viktige beite-, parrings- og oppsamlingsområder, og at flytt- og trekkleier sannsynligvis vil bli påvirket av tiltaket. NVE vil påpeke at flyttleier har et særlig vern, jf. reindriftsloven § 22.

De siste årene er det gjennom prosjektet VindRein høstet erfaringer fra Fakken vindkraftverk i Troms og Kjøllefjord vindkraftverk i Finnmark. Sluttrapporten fra prosjektet kom i april 2014, og hovedkonklusjonen er at interaksjonen mellom inngrep og reinsdyr er sterkt sammenkoblet med den faktiske menneskelige aktiviteten tilknyttet inngrepene. Det understrekes at reinen frykter mennesket og

¹ Flydal og Rannestad 2014: Notat – Innspill til konsekvensutredning reindrift for Kopperaa vindkraftverk – revurderinger basert på oppdatert kunnskapsstatus. Inngår som en del av dokumentet *Tilleggsopplysninger – Kopperaa vindkraftverk* som er tilgjengelig på NVEs nettsider <http://www.nve.no/no/Konsesjoner/Konsesjonssaker/Vindkraft/?soknad=2301&type=56>.

derfor unnviker arealer så lenge det pågår betydelig menneskelig aktivitet. Ifølge rapporten er det ikke dokumentert beiteunntak ved vindkraftverkene i driftsfasen, med unntak av områder mindre enn 100 meter fra adkomstveien til Kjøllefjord vindkraftverk. Det påpekes imidlertid at reinens atferd og arealbruk kan være område- og situasjonsspesifikk. Vindkraftverkene som er studert ligger blant annet relativt nær bebyggelse, slik at resultatene ikke nødvendigvis kan overføres til andre habitatstyper eller mer inngrepsfrie områder.

Ved Gabrielsberget vindkraftverk i Sverige har Mark- og miljødomstolen stilt krav om et kontrollprogram for reindriftsvirkninger. Sluttrapporten fra seks års undersøkelser ble publisert i juni 2014, og rapporten inkluderer både resultater fra disse undersøkelsene og en oversikt over andre undersøkelser ved svenske vindkraftverk. Det konkluderes med at vindkraftverket har påvirket reindriften i både anleggs- og driftsfasen. I driftsfasen er det ifølge rapporten sannsynlig med unntak innenfor selve vindkraftverket, men beitetrykket og reinens beitero påvirkes ikke når avstanden til de ytterste vindturbinene er én kilometer eller mer. I rapporten står det også at det har vært mer arbeid knyttet til blant annet samling og flytting av rein som følge av vindkraftutbyggingen. Etter NVEs vurdering er konklusjonene imidlertid forbundet med en viss usikkerhet, da hovedmetoden som er brukt er intervjuer. Oversikten over andre rapporter fra svenske vindkraftverk viser at studiene ofte har vært enkle eller at de ennå ikke er avsluttet, og at det er vanskelig å konkludere om virkninger i driftsfasen.

Etter NVEs vurdering er erfaringene fra VindRein-prosjektet og Gabrielsberget relevante i saken om Kopperaa vindkraftverk, selv om konklusjonene ikke er direkte overførbare. NVE legger vekt på at hovedkonklusjonen i både VindRein og det tilhørende KraftRein-prosjektet er at det er menneskelig aktivitet som påvirker reinen mest negativt. Dette betyr at anleggsfasen kan være viktigst, sammen med vedlikeholdsarbeid og friluftslivsaktivitet i området. Etter NVEs vurdering betyr dette at det kan være mulig å gjennomføre avbøtende tiltak som kan ha stor betydning for reindriften. Dette kan blant annet være tiltak som å unngå menneskelig aktivitet i viktige områder og perioder. Det vil være avgjørende med god dialog og planlegging mellom tiltakshaver og reinbeitedistrikt for å sikre at virkningene blir minst mulige.

NVE konstaterer at Kopperaa vindkraftverk er omsøkt i et viktig område for Feren reinbeitedistrikt. Selv om virkningene etter NVEs vurdering kan reduseres gjennom avbøtende tiltak og endret driftsmønster, mener NVE at Kopperaa vindkraftverk kan medføre virkninger for Feren rbd. Det legges til grunn at erfaringene fra Gabrielsberget vindkraftverk, og til dels andre svenske vindkraftverk, viser at det kan forventes unntak fra planområdet. Planområdet for Kopperaa er stort, og tiltaket kan påvirke store beitearealer. NVE slutter seg til høringspartenes vurdering av at tiltaket berører et viktig område for distriktet, herunder parringsland og senvinterbeite. NVE viser til at tiltaket også berører en viktig flyttlei og oppsamlingsområde. Etter NVEs vurdering kan det bli vanskelig å opprettholde flyttleia som går gjennom vestre deler av planområdet dersom vindkraftverket bygges ut og å drive rein ved hjelp av helikopter. Vi slutter oss til distriktets vurdering av at tiltaket kan medføre virkninger for bruken av gjerde- og slakteanlegget sør for planområdet, og legger til grunn at også planområdets funksjon som oppsamlingsområde kan bli negativt berørt. På bakgrunn av dette legger NVE til grunn at tiltaket kan medføre behov for delvis omlegging av reindriften, herunder søknad til Landbruks- og matdepartementet om omlegging av en flyttlei. Samlet kan tiltaket etter NVEs vurdering medføre at reinbeitedistriktet må gjennomføre endringer i sitt driftsmønster, i tillegg til at det kan bli indirekte beitetap knyttet til unntak.

NVE konstaterer at Feren rbd er påvirket av flere typer arealinngrep. NVE viser i den forbindelse særlig til at det er omsøkt to vindkraftverk på Hyllfjellet og Sognavola nordøst i distriktet. Sammen med planene om Kopperaa gjør dette og planer om ytterligere hytte- og vindkraftutbygging at reindriften i

området blir presset. Da det er usikkerhet knyttet til virkningene av Kopperaa vindkraftverk for Feren rbd. er det etter NVEs vurdering relevant å vektlegge føre var-prinsippet i denne saken.

4.5.2 Samiske kulturminner

Ifølge utredningen er det i plan- og influensområdet til Kopperaa vindkraftverk registrert flere samiske kulturminner, hvorav fire innenfor planområdet. De fleste samiske kulturminnene i plan- og nærområdet er vurdert å være vanlig forekommende enkeltminner med liten verdi, og området er gitt middels verdi som samisk kulturlandskap. Samlet konsekvens av tiltaket for planområdet som en del av et tradisjonelt samisk kulturlandskap og kulturminner i og rundt planområdet er vurdert å være *middels negativ*. Potensialet for funn av ikke-registrerte samiske kulturminner i planområdet er vurdert som stort.

Sametinget viser til at det er stort potensial for funn av ikke-registrerte kulturminner i planområdet, og mener derfor det må gjennomføres § 9-undersøkelser før NVE kan fatte vedtak i saken.

NVE konstaterer at det er kjente automatiske fredete samiske kulturminner i planområdet, og at plan- og influensområdet inngår i et større samisk kulturlandskap. Direkte virkninger for kjente kulturminner og eventuelle nye funn i forbindelse med §-9 undersøkelser kan unngås ved planendringer. Samtidig legger NVE til grunn at tiltaket kan påvirke kulturminnenes og det samiske kulturlandskapets opplevelsesverdier. NVE viser til at det ikke foreligger opplysninger som tilsier at dette området er kulturhistorisk unikt sammenlignet med andre områder med langvarig reindrift. Etter NVEs vurdering bør det likevel legges vekt på virkningene for det samiske kulturlandskapet når disse sees i sammenheng med virkninger for reindriften.

4.5.3 Sør-samisk kultur

Flere høringsparter viser til at tiltaket vil medføre negative virkninger for den sårbare sør-samiske kulturen. Fylkesmannen i Nord-Trøndelag legger stor vekt på dette i sin innsigelse til prosjektet, og peker på at sør-samene er en marginal gruppe og at fortsatt utøvelse av reindrift er viktig for å bevare deres identitet og kultur.

NVE konstaterer at det sør-samiske språkområdet og kulturen er sårbar, og slutter seg til Fylkesmannens vurdering av at det er viktig å opprettholde reindriften som et bærende element i kulturen. NVE vil inkludere mulige virkninger for sør-samisk kultur i vurderingen av tiltakets virkninger for samiske interesser.

4.5.4 Konklusjon samiske interesser

NVE legger til grunn at Kopperaa vindkraftverk er omsøkt i et viktig område for Feren reinbeitedistrikt. NVE legger til grunn at det er usikkerhet knyttet til virkningene for reindrift, og mener området med sin funksjon som blant annet oppsamlingsområde og flyttlei tilsier at føre var-prinsippet bør vektlegges i avgjørelsen av konsesjonsspørsmålet. NVE legger i vurderingen vekt på den samlede inngrepsituasjonen i distriktet og reindriften som bærer av sør-samiske kultur. Etter NVEs vurdering må virkninger for samiske interesser tillegges vekt i avgjørelsen av konsesjonsspørsmålet i denne saken.

4.6 Svenske interesser

Kopperaa vindkraftverk er omsøkt i underkant av 1 km fra grensen mot Sverige. FN – ECE konvensjonen om konsekvensutredning for tiltak med grenseoverskridende miljøvirkninger (Espoo-konvensjonen) setter krav til høring av planer om tiltak som kan medføre grenseoverskridende miljøvirkninger. I henhold til Espoo-konvensjonen § 3 sendte NVE en notifikasjon til svenske

myndigheter v/Naturvårdsverket om søknaden om Kopperaa vindkraftverk. NVE har underveis i behandlingsprosessen bedt om tilleggsopplysninger for virkninger på svensk side av grensen og sendt også disse på høring til Sverige v/Naturvårdsverket. Det har kommet inn til sammen 14 høringsuttalelser fra svenske myndigheter, interesseorganisasjoner og privatpersoner. Etter NVEs vurdering er kravene i Espoo-konvensjonen til høringsprosessen oppfylt i NVEs behandling av Kopperaa vindkraftverk.

I følge konsekvensutredningen vil tiltaket medføre store negative virkninger for landskapet i tilgrensende områder i Sverige. De nærmeste områdene vil endre karakter og turbinene vil framstå som dominerende i et ellers lite inngrepspreget landskap. Det framgår av tilleggsopplysningene at tilgrensende områder i Sverige inngår i større arealer som er utpekt som riksinteresse friluftsliv og turisme/friluftsliv. Videre er det planlagt en nasjonalpark i overkant av 1 mil fra planområdet. I følge tilleggsopplysningene er Storlien et av landets mest etablerte skiområder, og området rundt Storlien og sørover mot Härjedalen beskrives som svært viktig for både sommer- og vinterturismen i Jämtlands län. Artsinventaret i tilgrensende områder i Sverige er tilsvarende artsinventaret på norsk side av grensen. Tiltakshaver viser til at konsekvensen for fugl på norsk side av grensen er vurdert til *middels negativ*, og mener avstanden til planområdet tilsier at konsekvensen i Sverige vil bli noe lavere. Videre framgår det av tilleggsopplysningene at tilgrensende områder i Sverige er utpekt som riksinteresse reindrift og inngår i beiteområdene til Kall Sameby.

Mange høringsparter mener en utbygging vil medføre negative virkninger for svenske interesser knyttet til landskap, friluftsliv, reiselivsnæring, området med riksinteresser, planlagt nasjonalpark, fugl og annen fauna samt reindrift. Åre kommun mener en etablering av Kopperaa vindkraftverk vil påvirke deres interesser i så stor grad at søknaden bør avslås. Länsstyrelsen i Jämtlands län skriver at tiltaket er konfliktfylt i et regionalpolitisk perspektiv. Naturvårdsverket motsetter seg at det gis konsesjon for vindkraftutbygging i det omsøkte området. Høringspartene legger vekt på at vindkraftverket vil bli synlig i store områder og gi landskapsvirkninger for områder med urørt natur hvor det ikke er ønskelig med vindkraft. Flere viser til at områder på svensk side av grensen er utpekt som riksinteresser for turisme og friluftsliv og at det planlegges en nasjonalpark om lag 10 km fra planområdet. Åre kommun legger vekt på at tiltaket kan redusere mulighetene for videre utvikling av reiselivsnæringen i Storlienområdet. Kommunen viser til at de tidligere har gått i mot et vindkraftverk på Middagsfjellet nordøst for Kopperaa på svensk side. Dette ble begrunnet med virkninger for blant annet turisme og reiseliv, og Kopperaa vindkraftverk ligger enda nærmere turist- og naturinteressene rundt Storlien. Mange høringsparter skriver at tiltaket vil medføre virkninger for fuglelivet på svensk side og legger vekt på at populasjonene i området deles av Norge og Sverige. Det påpekes at det finnes flere sårbare og rødlistede arter i tilgrensende områder i Sverige som kan påvirkes ved habitatforringelse, barriereeffekter og kollisjoner. Flere mener videre at tiltaket vil medføre negative virkninger for reindriften i Sverige. Åre kommun viser til samlet belastning for Kall Sameby og mener tiltaket vil bidra til økt forstyrrelse i så stort omfang at det sammen med øvrige tiltak og påvirkninger ikke kan aksepteres. Kall Sameby motsetter seg en utbygging av Kopperaa vindkraftverk og mener at konsekvensene for Feren reinbeitedistrikt også vil være gjeldende for dem.

Etter NVEs vurdering vil de visuelle virkningene og virkningene for landskapet i influensområdet samt for det etablerte friluftsliv- og reiselivet i Sverige i stor grad tilsvare virkningene på norsk side. Landskapets karakter og urørte preg og vindkraftverkets eksponerte plassering tilsier at vindturbinene vil være godt synlige og framstå dominerende fra nærområdet. NVE legger til grunn at visuelle virkninger vil redusere opplevelsesverdier knyttet til urørt natur i områdene nærmest grensen, herunder områder med riksinteresse for friluftsliv og turisme. I nærområdene vil tiltaket etter NVEs vurdering også få betydning for friluftslivsopplevelsen, særlig for brukergrupper som ønsker å oppleve stillhet og urørt natur. Samtidig legger NVE til grunn at det er usikkerhet knyttet til virkninger for det etablerte friluftsliv- og reiselivet, og viser til kapittel 4.4 for en vurdering av at tiltaket også kan medføre positive virkninger

for friluftsliv og reiselivet i området. Når det gjelder fugl kan individer som har sine hekke- og leveområder på svensk side av grensen være utsatt for kollisjon med vindturbiner og kraftledningen. Selv om enkeltindivider av sårbare og truede fuglearter kan omkomme som følge av kollisjon, vil dette etter NVEs vurdering ikke medføre virkninger på bestandsnivå. Når det gjelder reindrift er virkningene for Kall Sameby etter NVEs vurdering hovedsakelig knyttet til merarbeid som følge av økt risiko for sammenblanding av rein fra Feren reinbeitedistrikt.

NVE legger til grunn at tiltaket kan medføre vesentlige visuelle virkninger for tilgrensende nærområder på svensk side av grensen og for det etablerte friluftsliv og reiselivet i dette området. Vi konstaterer at lokale, regionale og nasjonale myndigheter i Sverige ikke ønsker en etablering av Kopperaa vindkraftverk.

4.7 Sysselsetting og verdiskapning

Meråker kommune hadde 2558 innbygger per 1.1.2015. Kommunen har innført eiendomsskatt for verker og bruk. Ifølge utredningen vil tiltaket medføre positive økonomiske virkninger for kommunen og lokalt næringsliv. I anleggsfasen vil tiltaket medføre økt sysselsetting og økonomisk vekst for lokalsamfunnet og regionen. I driftsfasen vil vindkraftverket medføre sysselsetting og økte inntekter til kommunen. Konsekvensgraden er satt til *liten/middels positiv*.

Meråker kommune skriver i sin høringsuttalelse at summen av inntektene som tilføres Meråker i form av eiendomsskatt og muligheter for det lokale næringslivet er så betydelige at tiltaket bør meddeles konsesjon. Meråker Brug og Farstad AS uttaler seg også positive til tiltaket, blant annet på bakgrunn av positive økonomiske ringvirkninger for lokalsamfunnet.

Kopperaa vindkraftverk kan etter NVEs vurdering medføre positive økonomiske virkninger for Meråker kommune og lokalsamfunnet, blant annet i form av eiendomsskatt og kompensasjon til grunneier. NVE legger til grunn at sysselsettingsvirkninger ved vindkraftutbygging er størst i anleggsfasen. Den regionale og lokale sysselsettingsandelen vil særlig være knyttet til grunnarbeider, transport og nødvendig infrastruktur i forbindelse med utbygging av vindkraftverket. Erfaringer fra etablerte vindkraftverk i Norge tilsier at det vil genereres rundt 1,5 årsverk per MW direkte knyttet til anleggsfasen. Dette innebærer at en full utbygging av Kopperaa vindkraftverk (180 MW) vil medføre en direkte sysselsettingsvirkning på rundt 270 årsverk i anleggsfasen. Deler av sysselsettingsbehovet vil dekkes av ansatte hos turbinleverandøren, men lokale/ og regionale entreprenører vil kunne benyttes til det resterende arbeidet. Når det gjelder direkte sysselsettingsvirkninger i driftsperioden, tilsier erfaringer fra etablerte vindkraftverk i Norge at 15 MW installert effekt medfører én arbeidsplass, avhengig av blant annet samarbeid om drift med andre vindkraftverk i nærheten. Dette tilsier at en full utbygging av Kopperaa vindkraftverk kan medføre rundt 12 arbeidsplasser i driftsfasen. Bygging, drift og vedlikehold vil også medføre økt etterspørsel etter varer og tjenester lokalt og regionalt. Etter NVEs vurdering kan eiendomsskatt fra tiltaket være en vesentlig inntektskilde for Meråker kommune og økt aktivitet og sysselsetting i anleggs- og driftsperioden medføre positive ringvirkninger i lokalsamfunnet. I tillegg kan kompensasjon for utbygging være viktig for grunneieren i planområdet.

Kopperaa vindkraftverk kan etter NVEs vurdering medføre positive økonomiske virkninger for Meråker kommune og lokalsamfunnet, blant annet i form av eiendomsskatt og økt aktivitet/sysselsetting. En full utbygging på 180 MW anslås å generere cirka 270 årsverk i anleggsfasen og rundt 12 arbeidsplasser i driftsfasen. Bygging, drift og vedlikehold vil også medføre økt etterspørsel etter varer og tjenester lokalt og regionalt.

5 Samlet vurdering av Kopperaa vindkraftverk

5.1 Bakgrunn

Stortinget har vedtatt at det skal satses på nye fornybare energikilder som nødvendige tiltak for å redusere de norske utslippene av klimagasser og for å oppnå en mer bærekraftig utvikling. Elektrisitetsproduksjon fra vindkraftverk innebærer, i motsetning til fossile energikilder, ingen direkte utslipp av klimagasser. Ny elektrisitetsproduksjon vil også bidra til å styrke kraftbalansen og forsyningssikkerheten.

Økt satsing på kraftproduksjon fra nye fornybare energikilder er en nasjonal målsetning. I henhold til EUs fornybardirektiv skal Norge ha et forpliktende mål for hvor stor andel av energiforbruket som skal dekkes av fornybar energi. Stortinget har med utgangspunkt i dette satt et forpliktende mål om en fornybarandel på 67,5 % i 2020. Et viktig tiltak for å nå dette målet er innføringen av et felles elsertifikatmarked med Sverige. Markedet trådte i kraft fra 1.1.2012. Det er planlagt at elsertifikatene skal bidra til 26,4 TWh ny fornybar kraft samlet for Norge og Sverige. Utbygging av vindkraft kan bli et vesentlig bidrag for å nå dette målet.

Et vindkraftverk kan gi positive samfunnsvirkninger gjennom økt aktivitet (kjøp og salg av varer og tjenester), økt sysselsetting, økte skatteinntekter for kommunen og økt utnyttelse av utmarksressurser. Vindkraftverk med tilhørende infrastruktur har som all kraftproduksjon miljøvirkninger. NVEs erfaring er at det oftest er visuelle virkninger for landskap, bebyggelse, friluftsliv og eventuelt kulturminner, sammen med støy, som oppfattes som de største ulempene med et vindkraftverk. Virkningene for naturmangfold vil normalt være begrensede, og kan ofte unngås ved plantilpasninger eller andre avbøtende tiltak. Unntaket er mulige virkninger for fugl. Ved behandling av vindkraftprosjekter stilles det alltid krav om en beskrivelse av artsinventaret på stedet, og det skal vurderes hvordan de ulike artene bruker planområdet. I tillegg skal det vurderes hvilke mulige virkninger tiltaket kan få for fuglelivet. De fleste virkninger av et vindkraftverk er midlertidige. Ved konsesjonsutløp skal vindturbinene fjernes og området istandsettes, dersom det ikke meddeles ny konsesjon.

5.2 Metodikk for vurdering

Konsesjonsbehandling i medhold av energiloven innebærer en konkret vurdering av de fordeler og ulemper et omsøkt prosjekt har for samfunnet. NVE meddeler konsesjon til prosjekter som anses som samfunnsmessig rasjonelle, noe som innebærer at fordelene ved tiltaket er vurdert som større enn ulempene. De samlede ulempene ved tiltaket blir veid opp mot økonomien og produksjonspotensialet i prosjektet og fordelene ved ny fornybar elektrisitetsproduksjon. Forpliktelsene knyttet til Norges fornybarmål ligger til grunn for den samlede vurderingen.

NVEs vurdering av et planlagt vindkraftprosjekt baseres hovedsakelig på faglig skjønn. Ved vurdering av et vindkraftverk er det kun enkelte virkninger, som elektrisitetsproduksjon og eventuelle reduserte/økte nettap, som enkelt kan verdsettes i økonomisk forstand. Noen miljøvirkninger kan kvantifiseres, for eksempel ved å utarbeide støysoonekart eller ved å angi hvor stor andel areal inngrepsfrie naturområder reduseres dersom tiltaket realiseres. Likevel er de fleste miljøvirkninger vanskelig å tallfeste og faglig krevende å verdsette ved hjelp av markedspriser. NVE er kjent med at betinget verdsetting er brukt i flere undersøkelser knyttet til friluftsliv og naturopplevelse for å finne godets totalverdi. Det er knyttet stor usikkerhet til resultatene fra slike undersøkelser på grunn av metodene som benyttes og forutsetningene som ligger til grunn for den enkelte undersøkelsen. Etter NVEs vurdering vil også kostnadene ved gjennomføring av slike undersøkelser være større enn nytteverdien, og resultatene vil være usikre og basere seg på en hypotetisk situasjon. NVE mener derfor

at resultatene fra slike undersøkelser med tilhørende metoder har en begrenset verdi ved vurdering av omsøkte prosjekter, spesielt når de overføres fra ett vindkraftprosjekt til et annet.

I den samlede vurderingen av vindkraftverket tar NVE utgangspunkt i hvor godt planområdet er økonomisk egnet for vindkraft. Etter NVEs vurdering er det rasjonelt å bygge ut vindkraft der det kan produseres mest mulig elektrisitet med minst mulig kostnader. I tillegg kommer vurderingen av virkninger for samfunn og miljø. Et prosjekt med høy produksjonsforventning vil kunne tåle større miljøkostnader sammenlignet med et prosjekt med lavere forventet energiproduksjon. NVE legger til grunn at samfunnsøkonomien i prosjektet inkluderer både antatt lønnsomhet og virkninger for samfunn og miljø. Den samlede vurderingen er dermed også en samfunnsøkonomisk vurdering.

5.3 Avveining av fordeler og ulemper som er vektlagt av NVE

NVE har i dette dokumentet vurdert de virkningene vi mener er vesentlige for konsesjonsspørsmålet i denne saken.

Etter NVEs vurdering er den viktigste positive virkningen knyttet til vindkraftverkets forventede energiproduksjon. Kopperaa vindkraftverk er planlagt i et område med god vindressurs, og basert på oppgitte kostnader vurderer vi prosjektet som konkurransedyktig i det norsk-svenske elsertifikatmarkedet når nettilknytningsalternativ 2 legges til grunn. Gitt at det installeres et avisingsystem kan tiltaket i følge søknaden gi en ny, fornybar kraftproduksjon på cirka 480 GWh årlig, noe som kan bidra til at Norge kan oppfylle forpliktelsene knyttet til EUs fornybardirektiv. Vindkraftverket kan etter NVEs vurdering også medføre positive virkninger for Meråker kommune og lokalsamfunnet i form av eiendomsskatt, grunneierinntekter og relativt stor aktivitet lokalt.

De viktigste negative virkningene av Kopperaa vindkraftverk er etter vår vurdering knyttet til samiske interesser, friluftsliv, reiselivsnæring og landskap. Tiltaket er omsøkt i et område som er viktig for Feren reinbeitedistrikt. NVE legger til grunn at det er usikkerhet knyttet til virkningene for reindrift, og mener området med sin funksjon som blant annet oppsamlingsområde og flyttlei tilsier at føre var-prinsippet bør vektlegges i avgjørelsen av konsesjonsspørsmålet. NVE legger i vurderingen vekt på den samlede inngrepsituasjonen i distriktet og reindriftenes viktighet som bærer av sør-samiske kultur. NVE mener virkninger for samiske interesser må tillegges vekt i avgjørelsen av konsesjonsspørsmålet i denne saken.

Videre legger NVE til grunn at tiltaket kan medføre virkninger for friluftsliv, reiseliv og landskap i plan- og influensområdet både på norsk og svensk side av grensen. Områdene som berøres har i dag et urørt preg og tiltakets visuelle virkninger kan redusere opplevelsesverdien av områder som i dag er relativt mye brukt til friluftsliv og reiselivsnæring. NVE legger i vurderingen vekt på at det er flere turmål, stier, hytter og aktiviteter i plan- og influensområdet som kan bli vesentlig berørt av en eventuell utbygging. NVE legger videre vekt på at de visuelle virkningene forsterkes av det åpne viddelandskapet i området. Dette, sammen med planområdets utbredelse og vindkraftverkets størrelse, tilsier etter NVEs vurdering at tiltaket kan påvirke kvaliteter knyttet til urørthet og fravær av menneskelig inngrep i et forholdsvis stort område. NVE mener derfor virkninger for friluftsliv, reiseliv og landskap må tillegges vekt i avgjørelsen av konsesjonsspørsmålet.

NVE konstaterer at tiltaket medfører grenseoverskridende virkninger, og legger i avgjørelsen av konsesjonsspørsmålet vekt på at lokale, regionale og nasjonale svenske myndigheter sterkt anbefaler at det ikke bør gis konsesjon til prosjektet. I de regionalpolitiske retningslinjene for vindkraft er Kopperaa vindkraftverk ikke anbefalt utbygd fram mot 2025. Fylkesmannen i Nord-Trøndelag og Sametinget har fremmet innsigelser til prosjektet, mens Nord-Trøndelag fylkeskommune og Miljødirektoratet anbefaler at konsesjonssøknaden avslås. NVE legger vekt på dette, men vil samtidig vektlegge at Meråker kommune anbefaler at prosjektet meddeles konsesjon.

Når prosjektets vesentligste ulemper for miljø og samfunn veies opp mot fordelene ved ny fornybar elektrisitetsproduksjon, finner NVE at de negative virkningene ved en utbygging av Kopperaa vindkraftverk er større enn fordelene. NVE mener derfor at prosjektet ikke kan meddeles konsesjon. I avveiningen har NVE lagt vekt på at tiltaket kan medføre vesentlige virkninger for samiske interesser, friluftsliv, reiselivsnæring og landskap. Etter NVEs vurdering er ikke fordelene ved ny, fornybar kraftproduksjon og økonomiske virkninger lokalt store nok til å veie opp for disse ulempene.

6 NVEs vedtak

Norges vassdrags- og energidirektorat (NVE) har i medhold av energiloven av 29.06.1990 nr. 50 og delegering av myndighet fra Olje- og energidepartementet i brev av 27.11.2013 i dag avslått konsesjonssøknad av 8.11.2013 fra E.ON Wind Norway, branch of E.ON Wind Norway om å bygge og drive Kopperaa vindkraftverk i Meråker kommune i Nord-Trøndelag. NVE har samtidig avslått konsesjonssøknad av 7.11.2013 fra Jämtkraft Elnät AB om å bygge og drive tilhørende nettilknytning fra planområdet til riksgrensen.

De viktigste negative virkningene av Kopperaa vindkraftverk er etter vår vurdering knyttet til samiske interesser, friluftsliv, reiselivsnæring og landskap. NVE har lagt til grunn at det er usikkerhet knyttet til virkningene for reindrift, og mener området med sin funksjon som blant annet oppsamlingsområde og flyttelei tilsier at føre var-prinsippet bør vektlegges i avgjørelsen av konsesjonsspørsmålet. NVE har videre lagt vekt på at tiltaket kan medføre virkninger for friluftsliv, reiselivsnæring og landskap i et forholdsvis stort område som i dag er relativt mye brukt, og hvor kvalitetene hovedsakelig er knyttet til urørthet og fravær av menneskelig inngrep. NVE har også lagt vekt på at tiltaket medfører grenseoverskridende virkninger og at svenske lokale, regionale og nasjonale myndigheter går i mot prosjektet. Etter NVEs vurdering er ikke fordelene ved ny, fornybar kraftproduksjon og økonomiske virkninger lokalt store nok til å veie opp for disse ulempene.

NVE har i vedtaket lagt vekt på at Meråker kommune er positive til tiltaket, men har samtidig vektlagt at Nord-Trøndelag fylkeskommune og Fylkesmannen i Nord-Trøndelag mener det ikke bør gis konsesjon.

Klageadgang

Denne avgjørelsen kan påklages til Olje- og energidepartementet av parter i saken og andre med rettslig klageinteresse innen 3 uker fra det tidspunkt denne underretning er kommet frem, jf. fvl. kapittel VI. En eventuell klage skal begrunnes skriftlig, stiles til Olje- og energidepartementet og sendes til NVE. Vi foretrekker elektronisk oversendelse til vår sentrale e-postadresse nve@nve.no.

Med hilsen

Rune Flatby
avdelingsdirektør

Arne Olsen
seksjonssjef

Dokumentet sendes uten underskrift. Det er godkjent i henhold til interne rutiner.

Mottakerliste:

E.ON Wind Norway
Jämtkraft Elnät AB

Kopi til:

Meråker kommune

Sjørdal kommune

SØR-VARANGER KOMMUNE

Boks 406, 9915 Kirkenes
Tlf. 78 97 74 00. Fax 78 99 22 12
E-post: postmottak@sor-varanger.kommune.no
www.svk.no

SAKSFRAMLEGG Sak til politisk behandling

Saksbehandler: Hansen, Anja Enhetsleder: Hansen, Anja, tlf. 78 97 74 85	Dato: 16.07.2015
Arkivsak: <arkivsaksnr>	
Saksordfører:	

Utvalg	Saksnummer	Dato
Utvalg for plan og samferdsel	049/15	13.08.2015

SØKNAD OM DISPENSASJON FRA KOMMUNEPLANENS AREALDEL - GBNR 29/130 ROPELV

Vedlagte dokumenter:

SØKNAD OM BYGGETILLATELSE GBN 29/130
KART

Dokumenter i saken:

- 2015014587 UTTAELSE - DISPENSASJONSSØKNAD TILTAK GBN 29/130 ROPELV
- 2015013874 UTTAELSE ETTER BEFARING GBN 29/130 ROPELV - OPPFØRING AV FRITIDSBOLIG MV
- 2015008081 VARSEL OM BEFARING VEDRØRENDE SØKNAD OM OPPFØRING AV FRITIDSBOLIG MV.
- 2015005332 INNKOMMET SØKNAD TIL HØRING - SØKNAD OM OPPFØRING AV BYGNINGER PÅ GBNR 29/130 - ROPELV
- 2015004934 SØKNAD OM BYGGETILLATELSE GBN 29/130

Kort sammendrag:

Gina Gade-Lundlie og Ketil Tallberg søker om dispensasjon fra kommuneplanens arealdel for tiltak hytte, badstue og naust på gnr. 29 bnr. 130 Ropelv. Eiendommen er registrert til fritidsbruk men ligger i LNFR område og tiltak naust i 100 – metersbeltet langs sjø.

Faktiske opplysninger:

Gina Gade-Lundlie og Ketil Tallberg søker om dispensasjon fra kommuneplanens arealdel

for tiltak hytte, badstue og naust på gnr. 29 bnr. 130 Ropelv. Eiendommen er registrert til fritidsbruk men ligger i LNFR område hvor det ikke er anledning til oppføring av bebyggelse.. Tiltak naust i 100 – metersbeltet langs sjø hvor det etter plan- og bygningslovens § 1-8 er forbud mot tiltak. Fritidsbolig og badstue plasseres utenfor 100-metersbeltet. Hjemmelshaver av eiendommen, Thor Gade- Lundlie bekrefter at hans datter Gina Gade-Lundlie har hjemmelshavers tillatelse til oppføring av fritidsbolig. Dersom søknaden om dispensasjon blir imøtekommet, vil eiendommen bli over-skjøttet henne. Eiendommen er ubebygd og er av landbruksmyndigheter tidligere ansett for ikke å være egnet til jordbruksformål.

Plan- og bygningslovens § 1-8 første og andre ledd, lyder som følger:

«I 100-metersbeltet langs sjøen og langs vassdrag skal det tas særlig hensyn til natur- og kulturmiljø, friluftsliv, landskap og andre allmenne interesser.

Andre tiltak etter § 1-6 første ledd enn fasadeendringer kan ikke settes i verk nærmere sjøen enn 100 meter fra strandlinjen målt i horisontalplanet ved alminnelig høyvann».

Kommuneplanens arealdel retningslinjer for arealbruk LNF lyder som følger:

«LNF-formålet omfatter: Jordbruk, skogbruk, husdyrhold, reindrift, utmarksnæring, fiske som næring, vanlig pelsdyrhold, naturområder, utmark og friluftsområder». «LNFR – formålet omfatter ikke vanlige hytter, landsteder, utleiehytter».

I forbindelse med behandlingen er det innhentet uttalelser fra høringsinstanser:

Fylkesmannen i Finnmark

Fylkesmannen i Finnmark har ikke uttalt seg i saken

Finnmark Fylkeskommune

Finnmark fylkeskommune kjenner ikke til automatisk freda kulturminner innafor det aktuelle området og har derfor ingen merknader til tiltaket. Fylkeskommunen minner om aktsomhetsplikten. Skulle det under arbeidet likevel komme fram gjenstander eller andre spor fra eldre tid, må arbeidet stanses omgående og melding sendes Finnmark fylkeskommune, jf. Lov av 9.juni 178 nr. 50 om kulturminner, § 8.

Sametinget

Sametinget foretok befarings av det omsøkte området 05.06.2015. Det ble under befarings ikke påvist automatisk fredete samiske kulturminner som skulle være til hinder for tiltaket. Etter befarings samt vår vurdering av beliggenhet og ellers kjente forhold kan vi ikke se at det er fare for at tiltaket kommer i konflikt med automatisk fredete samiske kulturminner. Sametinget har derfor ingen merknader til søknaden. Skulle det likevel under arbeid i marken komme fram gjenstander eller andre levninger som viser eldre aktivitet i området, må arbeidet stanses og melding sendes Sametinget omgående, jf. Lov av 9.juni 178 nr. 50 om kulturminner, § 8.

Vurdering

Da tiltaket er i strid med kommuneplanens arealdel – LNFR, og plan- og bygningslovens § 1-8 tiltak i hundremetersbeltet langs sjø, må søknaden behandles etter plan- og bygningslovens kapittel 19, hvor § 19-2 gir kommunen anledning til å gi dispensasjon.

I Plan- og bygningslovens § 19-2 andre ledd står følgende: *”Dispensasjon kan ikke gis dersom hensynene bak bestemmelsen det dispenseres fra, eller hensynene i lovens formålsbestemmelse, blir vesentlig tilsidesatt. I tillegg må fordelene ved å gi dispensasjon være klart større enn ulempene etter en samlet vurdering. Det kan ikke dispenseres fra*

saksbehandlingsregler”.

Dispensasjon fra plan- og bygningsloven (PBL) reguleres etter §§ 19-1 til og med 19-4. Kommunens adgang til å gi dispensasjon er rettslig avgrenset. Det kreves at hensynene bak den bestemmelsen det dispenseres fra ikke blir vesentlig tilsidesatt. I tillegg skal det foretas en interesseavveining, der fordelene ved tiltaket må vurderes opp mot ulempene. Det må foreligge en klar overvekt av hensyn som taler for dispensasjon. Det innebærer at det normalt ikke vil være anledning til å gi dispensasjon når hensynene bak bestemmelsen det søkes dispensasjon fra fortsatt gjør seg gjeldene med styrke. Lovgiver har i lovkommentaren til ny plandel i PBL utdypet hvilke hensyn og vurderinger som skal foretas;

- om hensynene bak bestemmelsen det dispenseres fra, eller hensynene formålsbestemmelsen blir vesentlig tilsidesatt.
- Om fordelene ved å gi dispensasjon vil være klart større enn ulempene etter en samlet vurdering.
- Om det legges (tilstrekkelig) vekt på dispensasjonens konsekvenser for helse, miljø, sikkerhet og tilgjengelighet.
- Nasjonale eller regionale rammer og mål
- Om negativ uttalelse fra statlig eller regional fagmyndighet tillegges tilstrekkelig vekt
- Om det dispenseres fra saksbehandlingsregler

Hvis vurderingen etter første, andre og siste strekpunkt konkluderer med at lovens vilkår ikke er oppfylt vil dispensasjon ikke kunne gis. Tredje og fjerde strekpunkt vil først og fremst være aktuelle skjønnsmomenter i vurderingene etter første og andre strekpunkt. Om konklusjonen etter vurdering i forhold til foregående kriterier er at det rettslig er anledning til å gi dispensasjon - så skal det i tilfelle foretas en vurdering om det finnes grunn til å dispensere. Det er således en forutsetning at kommunen må ha en saklig grunn både for å innvilge og ikke innvilge dispensasjon. Grunner for ikke å gi dispensasjon kan for eksempel være at kommunen ønsker å se saken i en større sammenheng, at det har vært mange nok dispensasjoner i området, og at det eventuelt bør utarbeides ny plan før det kan gis tillatelse til flere tiltak.

Søkers begrunnelse for dispensasjon:

Søker ønsker å oppføre fritidsbolig, badstue og naust til fritidsformål for eget bruk. Eiendommen ble fradelt 1998 fra gbnr. 29/27, og har siden stått ubebygd. Eiendommen består av stein, myr og kratt og tomte har aldri blitt dyrket eller brukt i landbrukssammenheng. Tomten ligger i ett område der dagens bebyggelse på nabotomtene brukes til fritidsformål og rett i nærheten ligger et regulert hytteområde. Det er etablert vei til tomten. Strømledning er etablert over tomten, slik at den enkelt kan kobles til en hytte. Bygging av hytte vil derfor ikke medføre ett større inngrep i området, verken i forhold til vei eller strøm. Parkering vil være på egen tomt på lik linje med de andre hyttene i nærheten.

Det ble tidligere fradelt en del av tomten til bygging av hytte, gbnr. 29/157. I denne forbindelse ble området befart av kulturminnemyndighet. Hytta vi planlegger å sette opp på

eiendommen ligger utenfor 100 metersbeltet fra strandlinjen og kommer således ikke i konflikt med strandloven.

Administrasjonens vurderinger etter første strekpunkt over:

Eiendommen ligger i ett område som er regulert til LNF hvor det ikke er anledning til tiltak som ikke er iht. formål Landbruk, natur- og friluftsområde. Naust er plassert i området for LNFR og i 100-metersbeltet langs sjø hvor det skal tas særlig hensyn til natur- og kulturmiljø, friluftsliv, landskap og andre allmenne interesser.

Eiendommen ble fradelt 1998 fra gbnr. 29/27, og består av stein, myr og kratt og tomte har aldri blitt dyrket eller brukt i landbrukssammenheng. Tomten ligger i ett område der dagens bebyggelse på nabotomtene brukes til fritidsformål og i umiddelbar nærhet til regulert hytteområde. Det ble i 2013 fradelt en del av tomten til fritidseiendom, gbnr. 29/157. Fritidsbolig og badstue skal oppføres utenfor 100 metersbeltet fra strandlinjen og kommer således ikke i konflikt med strandloven. Eiendommen er i matrikkel registrert til fritidsformål. Det er foretatt ny befaring av området, sametinget og Finnmark Fylkeskommune har ingen merknader til tiltaket.

Administrasjonens vurdering er at fordelene ved å gi dispensasjon klart større enn ulempene.

Administrasjonens vurderinger etter andre strekpunkt over

Eiendommen ble fradelt 1998 fra gbnr. 29/27, og er i ett område hvor omkringliggende bebyggelse er fritidsformål. Eiendommen består av stein, myr og kratt og tomte har aldri blitt dyrket eller brukt i landbrukssammenheng. Det er etablert vei til tomten, og strømledning er etablert over tomten, slik at den enkelt kan kobles til en hytte. Bygging av hytte vil derfor ikke medføre ett større inngrep i området, verken i forhold til vei eller strøm. Parkering vil være på egen tomt på lik linje med de andre hyttene i nærheten. Fritidsbolig og badstue skal plasseres utenfor 100 metersbeltet og vil ikke være i konflikt med allmenne interesser.

Etter en samlet vurdering av første og andre strekpunkt, anser administrasjonen fordelene ved å gi dispensasjon klart større enn ulempene. Vilkårene for dispensasjon er ut i fra dette oppfylt.

Administrasjonens vurderinger etter andre naturmangfoldslovens §§ 8-12, jf § 7:

I henhold til naturmangfoldslovens § 7 skal prinsippene i lovens §§ 8-12 legges til grunn ved utøving av offentlig myndighet. Lovens § 8 stiller krav om kunnskap til naturmangfoldet, søk i naturbase og artsdatabanken viser ingen freda dyre eller plantearter i området. Ut i fra dette anser administrasjonen at kunnskapsgrunnlaget i denne sak er tilstrekkelig og lovens § 9 kommer derfor ikke til anvendelse.

Kommuneplanens hovedmål:

Sør-Varanger kommune skal utvikles til et lokalsamfunn som gir grunnlag for befolkningsvekst i alle deler av kommunen. Arealdisponering og offentlig service og tjenesteproduksjon skal dimensjoneres ut fra en samlet befolkning på 12.000 innbyggere ved planperiodens utløp, og ha en kvalitet som gjør kommunen attraktiv som bosted og for etableringer og knoppskyting i privat næringsliv.

Hovedmålet vil være retningsgivende for de politiske og administrative prioriteringer i hele den kommunale organisasjon i planperioden. Ut fra dette, skal det gjøres vurderinger i forhold til følgende satsingsområder:

Næringsutvikling:

Infrastruktur:

Barn og ungdom:

Kompetansebygging:

Økonomi:

Universell utforming, jfr bestemmelser i plan og bygningslov:

Alternative løsninger:

Med hjemmel i plan- og bygningslovens § 19-2, avslår utvalg for plan- og samferdsel dispensasjon for oppføring av fritidsbolig, badstue og naust på gnr. 29 bnr. 130, Ropelv, Sør-Varanger kommune.

Begrunnelse:

.....

Forslag til innstilling:

Med hjemmel i plan- og bygningslovens § 19-2, gir utvalg for plan- og samferdsel dispensasjon for oppføring av fritidsbolig, badstue og naust på gnr. 29 bnr. 130, Ropelv, Sør-Varanger kommune som vist på situasjonskart.

Begrunnelse:

Eiendommen ble fradelt 1998 fra gbnr. 29/27, og består av stein, myr og kratt og tomte har aldri blitt dyrket eller brukt i landbrukssammenheng. Tomten ligger i ett område der dagens bebyggelse på nabotomtene brukes til fritidsformål og i umiddelbar nærhet til regulert hytteområde. Det ble i 2013 fradelt en del av tomten til fritidseiendom, gbnr. 29/157. Fritidsbolig og badstue skal oppføres utenfor 100 metersbeltet fra strandlinjen og kommer ikke i konflikt med strandloven pbl § 1-8. Eiendommen er i matrikkel registrert til fritidsformål. Det er foretatt ny befaring av området, sametinget og Finnmark Fylkeskommune har ingen merknader til tiltaket.

Etter en samlet vurdering, anser administrasjonen at fordelene ved å gi dispensasjon er klart større enn ulempene. Vilkårene for dispensasjon er ut i fra dette oppfylt.

Nina Bordi Øvergaard
kst. rådmann

- Dette dokumentet er godkjent elektronisk i Sør-Varanger kommune og har derfor ingen signatur. -

05 MARS 2015

Saksnr: Dok.nr: Off.vurdering:

15/765-

Kopi til:

Gina Gade-Lundlie
Ketil Tallberg
Kongens gate 15
9900 KIRKENES

Sør-Varanger kommune
Plan- og utvikling
Boks 406
9915 KIRKENES

Kirkenes den 27.02.15

SØKNAD OM BYGGETILLATELSE GNR 29 BNR 130.

Vi søker med dette om byggetillatelse for hytte, badstue, naust og stikkvei og dispensasjon fra krav om reguleringsplan for GNR 29 BNR 130 i Ropelv. Bakgrunn for søknaden er at vi planlegger å oppføre en hytte på eiendommen, som ligger i kommuneplanens LNF-område, til fritidsformål for oss selv.

Eiendommen ble fradelt 1998 fra gnr/bnr 29/27, og har siden stått ubebygget. Det er nå ønskelig å bygge der. Eiendommen består av stein, myr og kratt og tomten har aldri blitt dyrket eller brukt i landbrukssammenheng. Tomten ligger i et område der dagens bebyggelse på nabolomtene brukes til fritidsformål og rett i nærheten ligger et regulert hytteområde. Det er etablert vei til tomten. Strømledning er etablert over tomten, slik at det enkelt kan kobles til en hytte. Bygging av hytte på denne tomten vil derfor ikke medføre et større inngrep i området, hverken i forhold til vei eller strøm. Parkering vil være på egen tomt på lik linje med de andre hyttene i nærheten.

Det ble tidligere fradelt en del av tomten til bygging av hytte, gnr/bnr 29/157. I denne forbindelse ble området befart av kulturminnemyndighetene. Hytta vi planlegger å sette opp på eiendommen ligger utenfor 100 meters beltet fra strandlinjen og kommer således ikke i konflikt med strandloven.

Med vennlig hilsen

Gina Gade-Lundlie og Ketil Tallberg
Gina Gade-Lundlie og Ketil Tallberg

2 vedlegg:

Kart med inntegnet plassering av hytte, badstue, naust samt stikkvei

Erklæring fra hjemmelshaver Thor Georg Gade-Lundlie

